

INDICADORS DE FORMACIÓ I DOCÈNCIA DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES CATALANES INFORME 2018

INDICADORES DE FORMACIÓN Y
DOCENCIA DE LAS UNIVERSIDADES
PÚBLICAS CATALANAS INFORME 2018

EDUCATION AND TEACHING
INDICATORS IN CATALAN PUBLIC
UNIVERSITIES 2018 REPORT

ACÚP ASSOCIACIÓ
CATALANA
D'UNIVERSITATS
PÚBLIQUES

INDICADORS DE FORMACIÓ I DOCÈNCIA DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES CATALANES

© AUTOR i © EDITOR

Associació Catalana d'Universitats Públiques

COORDINACIÓ

Josep M. Vilalta

Alba Morales

Núria Merino

EQUIP DE TREBALL

Francesc Abad, Carina Álvarez, Dolors Baena, Jordi Campos, Arantxa Capdevila, Josep Carbó, Amelia Díaz, Francisco García, Cristina Gelpí, Josep M. Gómez, Noemí Lorente, Montserrat Masoliver, Núria Merino, Alba Morales, Milagros Pérez, Santiago Roca, Elena Rodríguez, Josep Ros, Carme Sala, David Sánchez, Josep M. Serra, Jordi Serres, Carles Sigalès, Santiago Silvestre, Maria Taulats, Josep Manel Torres, Josep M. Vilalta

DIRECCIÓ PRODUCCIÓ GRÀFICA I MAQUETACIÓ

Maquetació : Jordi Ribot (Nexe-Minimilks)

Producció Gràfica : Nexe Impressions, sl

CORRECCIÓ I TRADUCCIONS

Dosbé Publishers

IMPRESSIÓ

Nexe Impressions, sl

TIRATGE

400 exemplars

ISBN: 978-84-09-06649-0

PRIMERA EDICIÓ: Barcelona, gener 2019

ÍNDEX / ÍNDICE / SUMMARY

PRESENTACIÓ / PRESENTACIÓN / FOREWORD	5
INTRODUCCIÓ / INTRODUCCIÓN / INTRODUCTION	9
1. EL SISTEMA CATALÀ DE FORMACIÓ UNIVERSITÀRIA	12
EL SISTEMA CATALÁN DE FORMACIÓN UNIVERSITARIA	
THE CATALAN UNIVERSITY EDUCATION SYSTEM	
1.1. L'oferta formativa / La oferta formativa / <i>The educational offer</i>	13
1.2. El perfil dels estudiants / El perfil de los estudiantes / <i>Student profile</i>	23
1.3. El perfil del professorat / El perfil del profesorado / <i>Profile of teaching staff</i>	31
1.4. Formació de doctorat / Formación de doctorado / <i>Doctorate studies</i>	36
1.5. Finançament de la docència. Beques i ajuts / Financiación de la docencia. Becas y ayudas / <i>Funding of education. Grants and subsidies</i>	40
2. EL PROCÉS FORMATIU: METODOLOGIES I INNOVACIÓ DOCENT	48
EL PROCESO FORMATIVO: METODOLOGÍAS E INNOVACIÓN DOCENTE	
THE TRAINING PROCESS: METHODOLOGIES AND TEACHING INNOVATION	
2.1. Qualitat de l'oferta formativa / Calidad de la oferta formativa / <i>Quality of courses offered</i>	49
2.2. Mobilitat i internacionalització / Movilidad e internacionalización / <i>Mobility and internationalisation</i>	61
2.3. Rendiment / Rendimiento / <i>Performance</i>	64
2.4. Pràctiques professionals / Prácticas profesionales / <i>Professional work placements</i>	73
2.5. Innovació docent / Innovación docente / <i>Teaching innovation</i>	76
3. UNIVERSITAT PERMANENT	96
UNIVERSIDAD PERMANENTE	
PERMANENT UNIVERSITY	
3.1. Formació continuada / Formación continua / <i>Ongoing training</i>	100
3.2. Xarxes i vincles amb la universitat / Redes y vínculos con la universidad / <i>Networks and links with university</i>	103
4. MONOGRÀFIC / MONOGRÁFICO / MONOGRAPHIC	105
CONCLUSIONS / CONCLUSIONES / CONCLUSIONS	196

Presentació

El professor Manuel Castells ens recordava, en la Lliçó inaugural del curs acadèmic 2017-2018 del sistema universitari català, com la institució universitària ha anat evolucionant al llarg dels segles, fins a l'acceleració recent fruit de la revolució tecnològica.

Si prenem només el darrer mig segle, veurem com hem passat de formar les elits a tenir sota la nostra responsabilitat formar àmplies capes de la població, així com també els professionals que han entès que avui la formació s'ha estès al llarg de tota la vida.

A les noves exigències formatives, s'ha sumat l'impacte de la tecnologia sobre la docència. Com la resta de les activitats humanes, de les comunicacions a l'economia passant pel lleure o les relacions socials, les ja no tan noves tecnologies han capgirat la docència. D'una banda, perquè ens han dotat de recursos per personalitzar-la i millorar-la fins a nivells impensables. De l'altra, perquè ens han permès un canvi de paradigma on podem passar del passiu 'ensenyar' a l'actiu 'aprendre' o, encara millor, al més actiu 'aprendre a aprendre'.

L'ensenyament superior no pot ser un mer tràmit que acaba amb un títol oficial, sinó que hauria de contribuir al desenvolupament de les persones, les empreses, les institucions i la societat en general. Cal formar els nostres estudiants en les habilitats i els coneixements que els permetin aportar valor a la societat. Un món cada cop més global exigeix que els programes s'orientin a formar ciutadans i professionals globals, compromesos socialment. El canvi ja és aquí i ens cal estar preparats.

Amb les mateixes ganes, encarem la crida de l'ONU i els seus disset Objectius de Desenvolupament Sostenible per transformar el nostre món l'any 2030. Una agenda internacional que ha entès el paper clau de la universitat i incorpora per primera vegada la necessitat d'una educació superior equitativa, inclusiva i de recerca per abordar els reptes globals des d'una perspectiva local.

De res ens serveix un sistema universitari excel·lent i erudit, si viu entotsolat en ell mateix. Perquè... sense impacte social, sense transcendència més enllà dels campus, servim a la societat a qui realment ens devem? D'aquí la necessitat de disposar d'un sistema universitari obert, compromès amb la docència, la recerca i la transferència de coneixement que cerquen l'impacte social, i amb les antenes preparades per adaptar-se als canvis en les necessitats de formació i en la naturalesa del treball.

Enguany es compleixen 10 anys de la implementació dels primers plans d'estudi estructurats segons les directrius de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), en els quals l'adquisició de competències per part dels estudiants es convertia en l'objectiu principal, i se superava l'enfocament tradicional més basat en continguts i hores lectives.

Durant aquest darrers anys, les universitats hem implementat canvis i millores constants per possibilitar la transformació dels plans d'estudi i l'adaptació de la docència a un escenari en el qual l'avaluació continuada, la qualitat, la revisió i la millora contínua prenen un paper central en el procés d'aprenentatge.

Els resultats d'aquesta transformació es reflecteixen en aquest Informe de formació i docència 2018, que recull resultats reals, palpables i amb impacte de la tasca feta per les universitats que formem part de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques.

Com a universitats públiques, tenim el deure de retre comptes de l'activitat que duem a terme, i dels resultats i els impactes de la inversió pública en les nostres institucions. Ho fem amb total responsabilitat i compromís, i aquesta publicació n'és una mostra més.

Josep A. Planell

President de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques

Presentación

El profesor Manuel Castells nos recordaba en la Lección inaugural del curso académico 2017-18 del sistema universitario catalán cómo ha ido evolucionando la institución universitaria a lo largo de los siglos, hasta la reciente aceleración producto de la revolución tecnológica.

Si consideramos sólo el último medio siglo, veremos cómo hemos pasado de formar a las élites a tener bajo nuestra responsabilidad la formación de amplias capas de la población, así como también la de los profesionales, que han entendido que hoy la formación se ha extendido ya a toda la trayectoria vital.

A las nuevas exigencias formativas se ha sumado el impacto de la tecnología sobre la docencia. Como el resto de las actividades humanas, desde las comunicaciones hasta la economía, pasando por el ocio o las relaciones sociales, las ya no tan nuevas tecnologías han trastocado la docencia. Por una parte, porque nos han dotado de recursos para personalizarla y mejorarla hasta niveles que antes resultaban impensables. Por otra, porque han propiciado un cambio de paradigma que nos permite pasar del pasivo «enseñar» al activo «aprender» o, mejor aún, al todavía más activo «aprender a aprender».

La enseñanza superior no puede ser un mero trámite que acabe con un título oficial, sino que debería contribuir al desarrollo de las personas, las empresas, las instituciones y la sociedad en general. Hace falta formar a nuestros estudiantes en las habilidades y los conocimientos que los capaciten para aportar valor a la sociedad. Un mundo cada vez más global exige que los programas se orienten a formar ciudadanos y profesionales globales, comprometidos socialmente. El cambio ya está aquí, de modo que debemos estar preparados.

Con las mismas ganas afrontamos la llamada de la ONU y sus diecisiete Objetivos de Desarrollo Sostenible para transformar nuestro mundo el año 2030. Una agenda internacional que ha entendido el papel clave de la universidad incorporando por primera vez la necesidad de una educación superior equitativa e inclusiva y de la investigación para abordar los retos globales desde una perspectiva local.

De nada nos sirve un sistema universitario excelente y erudito que viva abstraído en sí mismo. Porque... sin impacto social, sin trascendencia más allá de los campus, ¿servimos a la sociedad, a la que realmente nos debemos? De ahí la necesidad de disponer de un sistema universitario abierto, comprometido con la docencia, la investigación y la transferencia de conocimiento que aspiren al impacto social, y con las antenas preparadas para adaptarse a los cambios en las necesidades de formación y en la naturaleza del trabajo.

Este año se cumple una década de la implementación de los primeros planes de estudio estructurados según las directrices del Espacio Europeo de Educación Superior (EEES), en los que la adquisición de competencias por parte de los estudiantes se convertía en el objetivo principal, superando el enfoque tradicional basado en contenidos y horas lectivas.

Durante estos últimos años, las universidades hemos implementado cambios y mejoras constantes para permitir la transformación de los planes de estudio y la adaptación de la docencia a un escenario en el que la evaluación continua, la calidad, la revisión y la mejora constante adquieren un papel central en el proceso de aprendizaje.

Los resultados de esta transformación se reflejan en el presente Informe de formación y docencia 2018, que recoge resultados reales, palpables y con impacto de la labor llevada a cabo por las universidades que formamos parte de la Asociación Catalana de Universidades Públicas (ACUP).

Como universidades públicas, tenemos el deber de rendir cuentas de nuestra actividad y de los resultados y el impacto de la inversión pública en nuestras instituciones. Lo hacemos con total responsabilidad y compromiso, y esta publicación es una nueva muestra de ello.

Josep A. Planell

Presidente de la Asociación Catalana de Universidades Públicas

Presentation

Professor Manuel Castells reminded us at the Inaugural Lecture of the 2017-2018 Academic Year of how the Catalan university system, and universities as institutions, have evolved over the centuries, leading up to the rapid changes of recent years in the wake of the technological revolution.

In just the last half century, we have progressed from only teaching the elites to taking on the responsibility of educating large layers of the population, as well as professionals who are aware that training now has to be extended throughout one's life.

In addition to new educational requirements, there is also the impact of technology on education. As in other human activities, from communications to economics, and from leisure to social relationships, the now not-quite-so-new technologies have turned education on its head. On the one hand, because they have provided us with resources whereby education can be customised and improved to unthinkable levels. And on the other hand, because they have enabled a paradigm shift whereby we have advanced from passive 'teaching' to active 'learning' or, further still, to the even more active 'learning to learn'.

Higher education must not be a mere procedure that ends with an official certificate. It should contribute to the development of people, businesses, institutions and society in general. We must train our students in the skills and knowledge that will allow them to bring value to society. An increasingly more global world requires programmes that are focused on training global and socially committed citizens and professionals. The change is already here and we need to be ready.

It is with that same urgency that we face the call of the UN and its seventeen Sustainable Development Goals to change our world by 2030. This international agenda understands the key role of universities, and for the first time has included the need for equal and inclusive higher education and research in order to address the global challenges from a local perspective.

There is no use having such an excellent and erudite university system if it is solely confined to its own inward-looking world. Because ... without social impact, without reaching beyond the campus walls, are we really serving the society to which we are truly due? Hence the need for an open university system that is committed to teaching, research and knowledge transfer in search of social impact, and with its feelers out in readiness to adapt to the changing needs in education and in the nature of work.

This year marks the tenth anniversary of the introduction of the first syllabuses structured according to the guidelines of the European Higher Education Area (EHEA), where the acquisition of skills by students became the main objective, replacing the more traditional approach based on content and lecture time.

In recent years, universities have introduced constant changes and improvements to enable the transformation of syllabuses and to adapt teaching to a scenario where continuous evaluation, quality, and constant review and improvements play a central role in the learning process.

The results of these changes are reflected in this "2018 Education and Teaching Report", which contains real, palpable results that have an impact on the work done by the universities that form part of the Catalan Association of Public Universities.

As public universities, it is our duty to keep track of our activity and present the results and impacts of the public investment in our institutions. We do so with total responsibility and commitment, and this publication is a further example of that.

Josep A. Planell

President of the Catalan Association of Public Universities

Introducció

L'aprenentatge ja no es limita a una etapa concreta de les nostres vides, ni es tracta d'un aprenentatge passiu i unidireccional. Avui, formar-se implica l'adquisició d'habilitats, coneixements i competències en un context d'intercanvi, complicitat i xarxa. Com ens recorda el director d'Educació de l'OCDE, Andreas Schleicher, «l'ensenyament modern consisteix a facilitar l'autonomia professional dins d'una cultura de col·laboració».

Aquest ha estat i és el rol de les universitats. Sense deixar de ser generadores de coneixement, hi hem sumat el paper de node. Un node que facilita l'intercanvi i la difusió, atès que, en un món complex com el nostre, el coneixement interacciona necessàriament de manera complexa. Adaptar-nos a aquesta complexitat és un repte que assumim, que encarem amb ganes. Per això, treballem per un universitat al servei de la societat que doni resposta a les seves necessitats formatives.

L'objectiu d'aquest informe és donar a conèixer la tasca de formació i docència de les universitats públiques catalanes com una de les missions principals que se'ls encomana, retre'n comptes a la societat, i posar en relleu la importància i la qualitat que tenen. L'informe segueix la línia dels informes d'indicadors de recerca i innovació de les universitats públiques catalanes, publicats anualment des de l'any 2012, i de l'informe d'impactes socioeconòmics de les universitats públiques i el sistema públic de recerca de Catalunya, publicat l'any 2017.

L'informe es divideix en tres capítols interconnectats i un monogràfic. El primer capítol mostra un mapa de l'oferta formativa, el perfil dels estudiants i del professorat, la formació de doctorat i el finançament de la docència en el sistema universitari públic català. El segon capítol dona a conèixer el procés formatiu, amb qüestions com la qualitat de l'oferta, la mobilitat internacional, els resultats del procés formatiu, les pràctiques professionals i la innovació docent. A continuació, el tercer capítol és destinat a la formació continuada, les xarxes i els vincles de les universitats amb la societat. El document es clou amb un monogràfic, que varia de temàtica en cada edició; en aquesta, tracta sobre la formació i el compromís social de les universitats, i inclou experiències concretes que il·lustren el paper clau que juguen com a agents de transformació social.

Per elaborar aquest informe s'han emprat fonts d'informació i documentació molt diverses, entre les quals volem destacar les bases de dades UNEIX, els informes i indicadors de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya), i les fonts pròpies de cadascuna de les universitats. Així mateix, alguns indicadors s'han creat específicament per a aquest informe i per a les edicions posteriors.

En la redacció d'aquest document han participat les vuit universitats públiques catalanes —Universitat de Barcelona (UB), Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Universitat Pompeu Fabra (UPF), Universitat de Girona (UdG), Universitat de Lleida (UdL), Universitat Rovira i Virgili (URV) i Universitat Oberta de Catalunya (UOC)—, així com la Secretaria Executiva de l'ACUP, que n'ha fet el disseny inicial i la coordinació general.

Tota la informació, incloent-hi els indicadors, està disponible en format electrònic a l'enllaç www.indicadorsuniversitats.cat

Introducción

La enseñanza ya no se limita a una etapa concreta de nuestras vidas, ni se trata de un aprendizaje pasivo y unidireccional. Hoy, formarse implica la adquisición de habilidades, conocimientos y competencias en un contexto de intercambio, complicidad y red. Hoy, como nos recuerda el director de Educación de la OCDE, Andreas Schleicher, «la enseñanza moderna consiste en facilitar la autonomía profesional dentro de una cultura de colaboración».

Éste ha sido y es el rol de las universidades. Sin dejar de ser generadores de conocimiento, hemos sumado el papel de nodo. Un nodo que facilita el intercambio y la difusión, dado que en un mundo complejo como el nuestro, el conocimiento interacciona necesariamente de manera compleja. Adaptarnos a esta complejidad es un reto que asumimos, que afrontamos con ilusión. Por eso trabajamos en pos de una universidad al servicio de la sociedad que dé respuesta a las necesidades formativas.

El objetivo de este Informe es dar a conocer la labor de formación y de docencia de las universidades públicas catalanas, como una de las misiones principales que tienen nuestras universidades, rendir cuentas a la sociedad y poner de relieve la importancia y calidad que tienen. El Informe sigue la línea de los informes de indicadores de investigación e innovación de las universidades públicas catalanas publicados anualmente desde el año 2012, así como del informe sobre el impacto socioeconómico de las universidades públicas y del sistema público de investigación de Cataluña publicado en 2017.

El Informe se divide en tres capítulos interconectados y un monográfico. El primer capítulo muestra un mapa de la oferta formativa, el perfil de los estudiantes y del profesorado, la formación de doctorado y la financiación de la docencia en el sistema universitario público catalán. El segundo capítulo da a conocer el proceso formativo, con cuestiones como la calidad de la oferta, la movilidad internacional, los resultados del proceso formativo, las prácticas profesionales y la innovación docente. A continuación, el tercer capítulo trata sobre la formación continua, las redes y los vínculos de la universidad con la sociedad. El documento se cierra con un monográfico, que aborda un nuevo tema en cada edición; en este caso se dedica a la formación y el compromiso social de las universidades e incluye experiencias concretas que ilustran el papel clave que desempeñan las universidades como agentes de transformación social.

Para elaborar el presente Informe se han utilizado fuentes de información y documentación muy diversas, entre las cuales queremos destacar las bases de datos UNEIX, los informes e indicadores de la Agencia para la Calidad del Sistema Universitario de Cataluña (AQU Cataluña) y las propias fuentes de cada universidad. Asimismo, algunos indicadores se han creado específicamente para este Informe y para las ediciones posteriores.

En la redacción de este documento han participado las ocho universidades públicas catalanas: Universitat de Barcelona (UB), Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat Politècnica de Catalunya (UPC), Universitat Pompeu Fabra (UPF), Universitat de Girona (UdG), Universitat de Lleida (UdL), Universitat Rovira i Virgili (URV) y Universitat Oberta de Catalunya (UOC), así como la secretaría ejecutiva de la ACUP, que se ha ocupado del diseño inicial y la coordinación general.

Toda la información, incluidos los indicadores, se encuentra disponible en formato electrónico en el enlace: www.indicadorsuniversitats.cat.

Introduction

Education is no longer limited to a specific stage of our lives, nor is it about passive and unidirectional learning. Learning today involves the acquisition of skills, knowledge and competences in a context of exchange, complicity and networking. Today, as we have been reminded by the OECD Director of Education, Andreas Schleicher, “modern education is about enabling professional autonomy within a collaborative culture.”

This has been and is the role of universities. Without ceasing to be generators of knowledge, we have added the role of being a node that facilitates exchange and dissemination, on the understanding that in a complex world like ours, knowledge necessarily interacts in a complex way. We have assumed the challenge of adapting to this complexity, and it is one that we find enticing. That is why we are working for universities at the service of society to meet its educational needs.

The aim of this report is to present the teaching and education work done by Catalan public universities, as one of their main missions, demonstrate their accountability to society, and highlight their importance and quality. It follows on from the Indicator Reports of Research and Innovation in Catalan Public Universities that have been published annually since 2012 and the Report on the Social and Economic Impacts of Public Universities and the Public Research System in Catalonia, published in 2017.

The report is divided into three interconnected chapters and a monograph. The first chapter shows a map of the training programmes on offer, the profile of students and faculty, doctoral training and the funding of teaching in the Catalan public university system. The second chapter presents the education process, with questions such as the quality of the offer, international mobility, training results, professional internships and teaching innovation. Next, the third chapter looks at continuing education, networks and links the links of universities with society. The document ends with a monograph, which examines a different subject in each edition. This deals with education and the social commitments of universities and includes specific examples of experiences that illustrate the key role played by universities as agents of social change.

We have used a broad range of sources of information and documentation to prepare this report, including the UNEIX databases, reports and indicators from the Agency for Quality in the Catalan University System (AQU Catalunya) and those of each of the universities. Additionally, some indicators were created especially for this report and for subsequent editions.

Eight Catalan public universities have helped to produce this document: the University of Barcelona (UB), the Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), the Polytechnic University of Barcelona (UPC), Pompeu Fabra University (UPF), the University of Girona (UdG), the University of Lleida (UdL), Rovira i Virgili University (URV) and the Open University of Catalonia (UOC). The ACUP Executive Secretary is responsible for its initial design and overall coordination.

All of the information, including the indicators, is available in electronic format at the following link
[**www.indicadorsuniversitats.cat**](http://www.indicadorsuniversitats.cat).

A photograph of students in a classroom or lecture hall, viewed from the side. They are seated at desks, looking towards the front of the room. Several students have their hands on laptop keyboards. The background is a plain, light-colored wall.

1. EL SISTEMA CATALÀ DE FORMACIÓ UNIVERSITÀRIA

**EL SISTEMA CATALÁN DE FORMACIÓN
UNIVERSITARIA**

***THE CATALAN UNIVERSITY
EDUCATION SYSTEM***

1.1 L'oferta formativa

Els darrers anys, el mapa de titulacions universitàries català, amb la implantació definitiva dels estudis reglats resultants de l'anomenat Procés de Bolonya, ha experimentat un canvi notable degut al desplegament de les titulacions de grau i màster, l'extinció gradual de les titulacions de cicle o titulacions pre-Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i la creació de les escoles de doctorat per donar resposta a la impartició d'aquest tipus de programes.

El darrer quinquenni, el nombre de titulacions de grau i de doctorat s'ha estabilitzat, mentre que els programes de màster s'han incrementat un 11%, degut sobretot a l'aparició dels màsters habilitants.

La culminació de l'adaptació de totes les universitats al procés de la creació de l'EEES ha suposat l'acompliment dels principals objectius que perseguia:

- » Dotar-nos d'un sistema universitari homogeni, flexible i comparable amb Europa per facilitar la mobilitat internacional.
- » Promoure la competitivitat del sistema d'educació superior a escala internacional.
- » Promoure la dimensió europea de la formació superior mitjançant programes conjunts de formació i investigació.
- » Promoure la cooperació europea en matèria de garantia de la qualitat.

Això s'ha fet a través d'una sèrie d'instruments que progressivament han adaptat totes les universitats:

- » L'adopció d'un sistema de titulacions fàcilment comparable i comprensible a tot Europa: grau, màster i doctorat.
- » L'establiment d'una valoració del crèdit universitari igual per a tots els països europeus: l'ECTS.
- » La promoció de la mobilitat d'estudiants, professors i investigadors.
- » La promoció de l'aprenentatge continuat al llarg de la vida.
- » L'establiment de sistemes de garantia de la qualitat homologables a tot Europa, a través de la implementació dels sistemes de qualitat dissenyats a l'empara de les Agències de Qualitat i de diferents directrius europees.

Durant el període analitzat en aquesta publicació, destaca la diversitat de l'oferta de titulacions pel que fa a:

- » La modalitat d'impartició: presencial, semipresencial o a distància.
- » La introducció creixent d'assignatures o titulacions impartides en terceres llengües, sobretot en titulacions de màster, en les quals s'ha experimentat un creixement del 25% en el darrer quinquenni.
- » Les titulacions totalment impartides en terceres llengües.
- » L'oferta d'estudis dobles (simultaneïtats) i d'agrupacions, sobretot en programes de grau.
- » Les diferents tipologies d'ofertes de programes interuniversitaris internacionals i nacionals.

Les universitats han establert polítiques per potenciar aliances externes que puguin contribuir a incrementar i millorar l'activitat internacional i dels col·lectius que les integren, per tal de visibilitzar i situar internacionalment l'activitat docent i atreure, així, talent i projectes i captar estudiants internacionals.

1.1 La oferta formativa

En los últimos años, el mapa de las titulaciones universitarias catalanas, con la implantación definitiva de los estudios reglados resultantes del denominado Proceso de Bolonia, ha experimentado un cambio notable debido al despliegue de las titulaciones de grado y máster, a la extinción paulatina de las titulaciones de ciclo, o titulaciones pre-Espacio Europeo de Educación Superior (EEES), y a la creación de escuelas de doctorado para dar respuesta a la impartición de este tipo de programas.

En el último quinquenio, el número de titulaciones de grado y de doctorado se ha estabilizado, mientras que los programas de máster se han incrementado en un 11%, sobre todo por la aparición de los másters habilitantes.

La culminación de la adaptación de todas las universidades al proceso de creación del EEES ha supuesto el cumplimiento de los principales objetivos que se perseguían:

- » Dotarnos de un sistema universitario homogéneo, flexible y comparable con Europa para facilitar la movilidad internacional.
- » Promover la competitividad del sistema de educación superior a escala internacional.
- » Promover la dimensión europea de la formación superior mediante programas conjuntos de formación e investigación.
- » Promover la cooperación europea en lo tocante a la garantía de la calidad.

Se ha llevado a cabo a través de una serie de instrumentos que progresivamente han sido adaptados por todas las universidades:

- » Un sistema de titulaciones fácilmente comprensible y comparable al europeo: grado, máster y doctorado.
- » El establecimiento de una misma valoración del crédito universitario para todos los países europeos: el ECTS.
- » La promoción de la movilidad de estudiantes, profesores e investigadores.
- » La promoción del aprendizaje continuo a lo largo de la vida.
- » El establecimiento de sistemas de garantía de la calidad homologables en toda Europa, mediante la implementación de los sistemas de calidad diseñados al amparo de las Agencias de Calidad y de diferentes directrices europeas.

Durante el período analizado en esta publicación, destaca la diversidad de la oferta de titulaciones en lo que se refiere a:

- » La modalidad de impartición: presencial, semipresencial o a distancia.
- » La creciente introducción de asignaturas o titulaciones impartidas en terceras lenguas, sobre todo en titulaciones de máster, en las que se ha experimentado un crecimiento del 25% en el último quinquenio.
- » Las titulaciones totalmente impartidas en terceras lenguas.
- » La oferta de estudios dobles (simultaneidades) y de agrupaciones, sobre todo en programas de grado.
- » Las diferentes tipologías de ofertas de programas interuniversitarios internacionales y nacionales.

Las universidades han establecido políticas para potenciar alianzas externas que contribuyan a incrementar y mejorar la actividad internacional y la de los colectivos que la integran, con el fin de visibilizar y situar internacionalmente la actividad docente y, de este modo, atraer talento y proyectos y captar a estudiantes internacionales.

1.1 The educational offer

In recent years, the map of Catalan university degrees, with the definitive implantation of courses regulated by the so-called Bologna Process, has undergone considerable change due to the introduction of undergraduate and master's degrees, the phasing out of cycle (or pre-European Higher Education Area -EHEA-) degrees and the creation of doctoral schools in response to the implantation of such programmes.

In the last five years, the number of undergraduate and doctoral degrees has stabilised, while master's programmes have increased by 11%, mainly due to the appearance of qualifying master's degrees.

The culmination of the adaptation of all universities to the EHEA process has been the fulfilment of its main goals:

- » Achieve a university system that is homogeneous, comparable and flexible with regard to Europe in order to facilitate international mobility.
- » Promote a competitive higher education system on an international scale.
- » Promote the European dimension of higher education through joint education and research programmes.
- » Promote European cooperation in terms of quality assurance.

And this has been achieved through a series of instruments that all universities have gradually adapted to:

- » The adoption of a system of qualifications that is easily comparable and comprehensible throughout Europe: undergraduate, master's and doctorate.
- » The establishment of the same university credit system for all European countries: ECTS
- » The promotion of the mobility of students, lecturers and researchers.
- » The promotion of lifelong learning.
- » The establishment of homologous quality assurance systems throughout Europe, through the implementation of quality systems designed under the auspices of Quality Agencies and of different European directives.

During the period analysed in this publication, the diversity of degree courses on offer is especially notable,

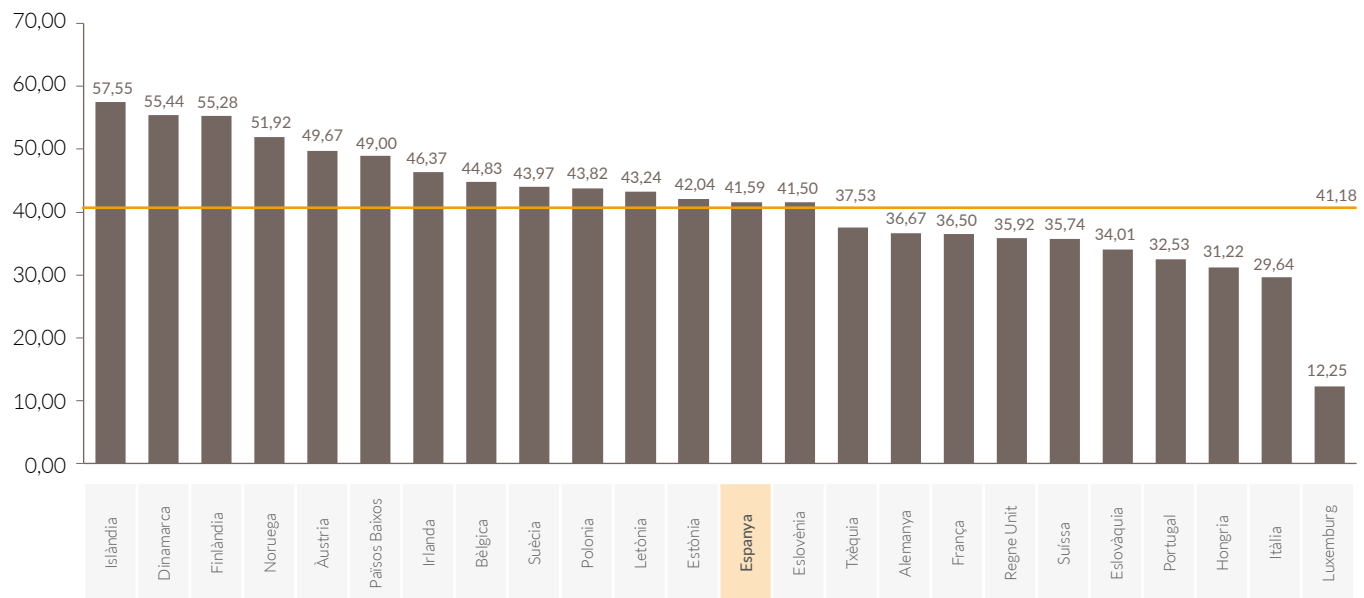
- » with regard to class types: classroom, semi-classroom and distance,
- » with regard to the growing introduction of subjects or courses taught in third languages, especially in master's degrees, where there has been 25% growth in the last five years
- » with regard to courses totally taught in third languages
- » with regard to the offer of double (simultaneous) and grouped degrees, especially in undergraduate programmes, and
- » with regard to the different types of international and national interuniversity programmes on offer.

Universities have established policies to strengthen external partnerships to help increase and improve the international activity of the same and of the groups involved in order to make educational activity internationally present and visible and thus attract talent and projects and recruit international students.

Gràfic 1. Dimensió dels sistemes universitaris a Europa. Any 2015.

Gráfico 1. Dimensión de los sistemas universitarios en Europa. Año 2015.

Figure 1. Size of European university systems. 2015.

Font/Fuente/Source: OCDE

Nota: Ràtio d'estudiants d'educació superior per miler d'habitants.

Nota: Ratio de estudiantes de educación superior por millar de habitantes.

Footnote: Ratio of students in higher education per thousand inhabitants.

// **Espanya (41,59) se situa lleugerament per sobre de la mitjana europea (41,18) pel que fa a la proporció d'estudiants d'educació superior sobre la població total.**

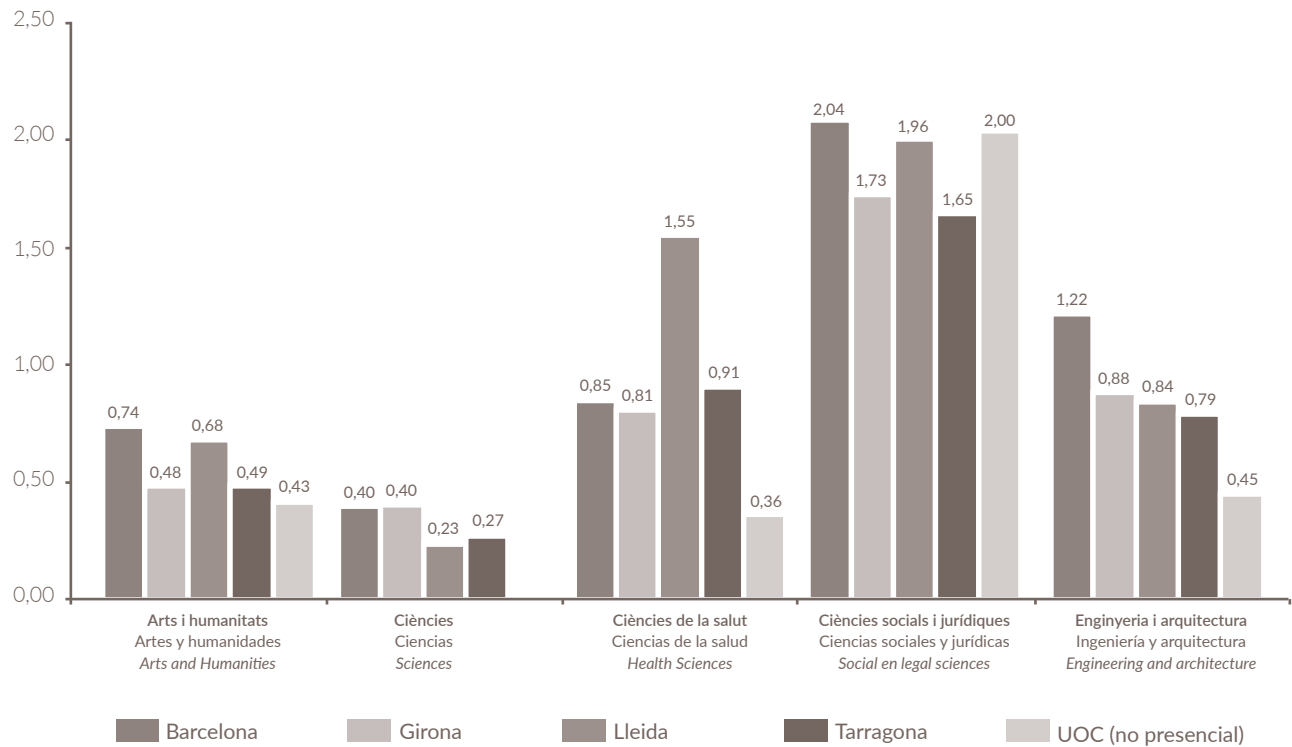
España (41,59) se sitúa ligeramente por encima de la media europea (41,18) por lo que respecta a la proporción de estudiantes de educación superior sobre la población total.

Spain (41.59) is slightly above the European average (41.18) in terms of the proportion of higher education students out of the total population.

Gràfic 2a. Oferta de places universitàries per miler d'habitants a Catalunya. Estudis de grau. Curs 2017-18.

Gráfico 2a. Oferta de plazas universitarias por millar de habitantes en Cataluña. Estudios de grado. Curso 2017-18.

Figure 2a. Number of university places per thousand inhabitants in Catalonia. Degree programmes. 2017-18.

Font/Fuente/Source: UNEIX i IDESCAT

Nota: Distribució per àmbits i demarcacions territorials. Les titulacions de la Universitat Oberta de Catalunya no s'han ubicat a cap demarcació territorial, en tractar-se d'estudis no presencials.

Nota: Distribución por ámbitos y demarcaciones territoriales. Las titulaciones de la Universitat Oberta de Catalunya no se han ubicado en ninguna demarcación territorial por tratarse de estudios no presenciales.

Footnote: Distribution by areas and territorial regions. Open University of Catalonia degrees are not been located in any territorial regional as they are not on-site learning.

// **L'oferta total de places de grau respecte a la població té una distribució força equitativa en el territori català. Destaca l'àmbit de les ciències socials i jurídiques amb un major nombre d'oferta de places en el conjunt del territori.**

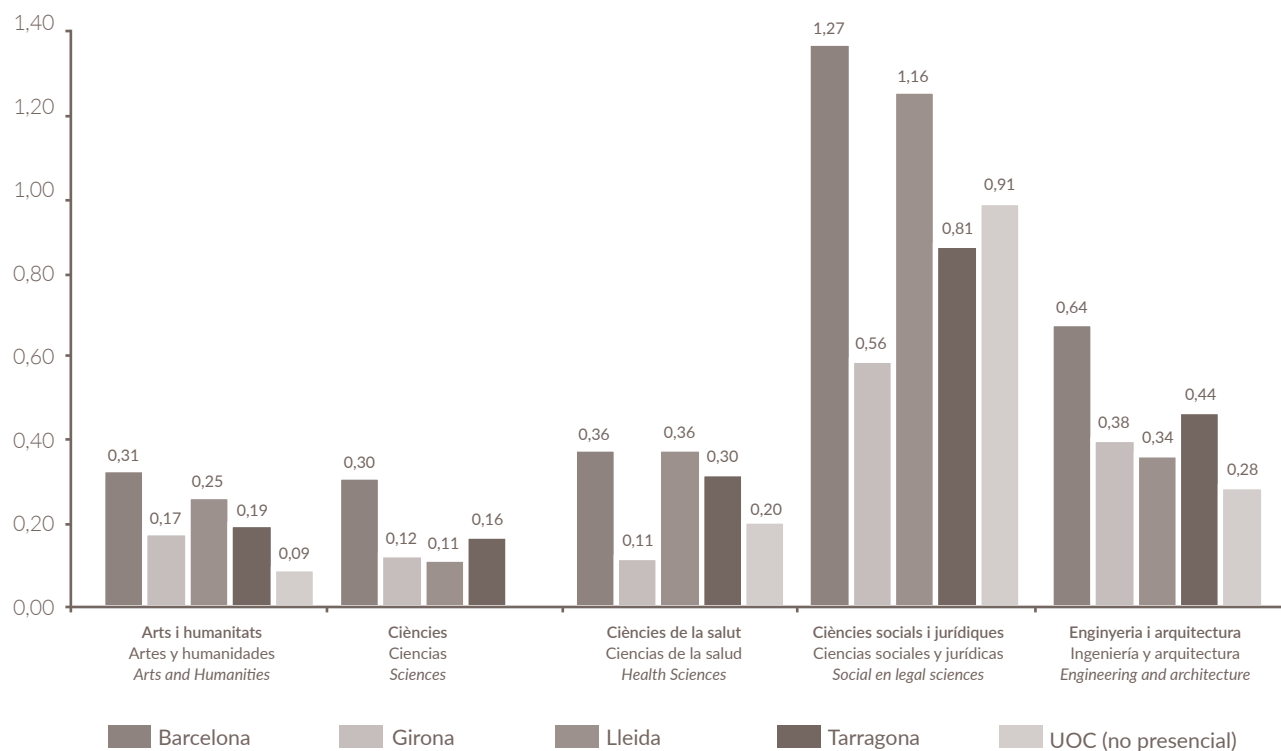
La oferta total de plazas de grado respecto a la población tiene una distribución bastante equitativa en el territorio catalán. Destaca el ámbito de las ciencias sociales y jurídicas con un mayor número de oferta de plazas en el conjunto del territorio.

The total number of degree places offered in terms of population is very evenly distributed throughout Catalunya. The discipline of social and legal sciences stands out with a greater number of places available throughout the territory.

Gràfic 2b. Oferta de places universitàries a Catalunya. Estudis de màster. Curs 2017-18.

Gráfico 2b. Oferta de plazas universitarias en Cataluña. Estudios de máster. Curso 2017-18.

Figure 2b. Number of university places in Catalonia. Master's programmes. 2017-18.

Font/Fuente/Source: UNEIX i IDESCAT

Nota: Oferta de places per miler d'habitants. Distribució per àmbits i demarcacions territorials. Les titulacions de la Universitat Oberta de Catalunya no s'han ubicat a cap demarcació territorial, en tractar-se d'estudis no presencials.

Nota: Oferta de plazas por millar de habitantes. Distribución por ámbitos y demarcaciones territoriales. Las titulaciones de la Universitat Oberta de Catalunya no se han ubicado en ninguna demarcación territorial por tratarse de estudios no presenciales.

Footnote: Number of places per thousand inhabitants. Distribution by areas and territorial regions. Open University of Catalonia degrees are not been located in any territorial regional as they are not on-site learning.

// **L'oferta total de places de màster respecte a la població és significativament superior a la província de Barcelona en relació a la resta de demarcacions territorials catalanes.**

La oferta total de plazas de máster respecto a la población es significativamente superior en la provincia de Barcelona en relación con el resto de demarcaciones territoriales catalanas.

The total number of master's degree places relative to the population is significantly higher in the province of Barcelona than in other Catalan regions.

Taula 1. Evolució de l'oferta de titulacions universitàries.

Tabla 1. Evolución de la oferta de titulaciones universitarias.

Table 1. Development of choice of university qualifications.

	2013-14			2014-15			2015-16			2016-17			2017-18		
	Grau Grado Degree	Màster Master's	Doctorat Doctorado PhD	Grau Grado Degree	Màster Master's	Doctorat Doctorado PhD	Grau Grado Degree	Màster Master's	Doctorat Doctorado PhD	Grau Grado Degree	Màster Master's	Doctorat Doctorado PhD	Grau Grado Degree	Màster Master's	Doctorat Doctorado PhD
Arts i humanitats															
Artes y humanidades <i>Arts and Humanities</i>	67	62	38	68	64	33	71	65	34	68	63	36	71	67	34
Ciències															
Ciencias <i>Sciences</i>	32	57	42	32	62	38	33	60	38	33	63	38	34	62	40
Ciències de la salut															
Ciencias de la salud <i>Health Sciences</i>	56	57	32	56	64	34	55	66	34	59	65	33	59	69	33
Ciències socials i jurídiques															
Ciencias sociales y jurídicas <i>Social and Legal Sciences</i>	122	175	40	127	163	43	128	181	46	131	187	47	133	199	46
Enginyeria i arquitectura															
Ingeniería y arquitectura <i>Engineering and Architecture</i>	110	88	55	112	99	54	107	94	57	105	101	57	107	97	57
TOTAL	387	439	207	395	452	202	394	466	209	396	479	211	404	494	210

Font/Fuente/Source: UNEIX

// L'oferta total de titulacions universitàries es troba en fase d'estabilització, amb l'excepció dels màsters, que experimenten cada any un lleuger increment.

La oferta total de titulaciones universitarias se encuentra en fase de estabilización, salvo en el caso de los másters, que experimenta cada año un ligero aumento.

The total number of university degrees is stabilising, except for master's degrees, where there is a slight increase each year.

Taula 2a.Diversificació de l'oferta formativa. Evolució de la internacionalització de l'oferta formativa.

Tabla 2a. Diversificación de la oferta formativa. Evolución de la internacionalización de la oferta formativa.

Table 2a. Course diversification. Development of internationalisation in education programmes.

	2013-14		2014-15		2015-16		2016-17		2017-18	
	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's
Nre. programes impartits en 3es llengües (>50% docència) Núm. programas impartidos en 3as lenguas (>50% docencia) Number of programmes taught in a foreign language (>50% teaching)	8	147	8	155	9	164	12	176	15	192
Nre. programes impartits en 3es llengües (100%) Núm. programas impartidos en 3as lenguas (100%) Number of programmes taught in a foreign language (100%)	2	121	1	128	3	136	5	149	5	163
Nre. programes interuniversitaris internacionals Núm. programas interuniversitarios internacionales Number of international inter-university programmes	0	32	0	33	0	28	0	30	0	32
Nre. programes interuniversitaris nacionals Núm. programas interuniversitarios nacionales Number of national inter-university programmes	7	77	8	86	12	87	13	91	12	88
Oferta d'estudis dobles (simultaneïtats) i agrupacions Oferta de estudios dobles (simultaneidades) y agrupaciones Number of double (simultaneous) and grouped degrees	41	0	62	4	68	5	72	5	76	4

Font/Fuente/Source: UNEIX

// El nombre de programes de grau i màster impartits, totalment o parcialment en terceres llengües, manté un creixement evolutiu constant al llarg dels darrers 5 cursos acadèmics.

El número de programas de grado y máster impartidos parcial o totalmente en terceras lenguas ha mantenido un crecimiento evolutivo constante a lo largo de los últimos 5 cursos académicos.

The number of undergraduate and master's programmes taught totally or partially in third languages has increased constantly for the last 5 academic years.

Taula 2b. Diversificació de l’oferta formativa. Evolució de la presencialitat de l’oferta formativa.

Tabla 2b. Diversificación de la oferta formativa. Evolución de la presencialidad de la oferta formativa.

Table 2b. Course diversification. Development of the availability of distance learning.

	2013-14		2014-15		2015-16		2016-17		2017-18	
	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's	Grau Grado Degree	Màster Master Master's
Modalitat a distància Modalidad a distancia Distance learning	3,6%	8,4%	3,8%	9,3%	4,5%	10,3%	4,4%	10,0%	4,7%	11,2%
Modalitat presencial Modalidad presencial On-site learning	95,7%	78,7%	94,9%	81,0%	94,1%	78,2%	94,2%	78,0%	94,2%	78,5%
Modalitat semipresencial Modalidad semipresencial Blended learning	0,2%	7,3%	0,4%	7,8%	0,6%	8,1%	0,6%	7,5%	0,4%	9,3%
Sense informar Sin informar Not reported	0,5%	5,6%	0,8%	1,9%	0,8%	3,4%	0,8%	4,5%	0,7%	1,0%

Font/Fuente/Source: UNEIX

// **Es consoliden les diferents modalitats d’oferta formativa en els darrers 5 cursos acadèmics.**

Se consolidan las diferentes modalidades de oferta formativa en los últimos 5 cursos académicos.

The different kinds of programmes on offer have been consolidated over the last 5 academic years.

1.2 El perfil dels estudiants

El curs 2017-2018 ha fet deu anys que es van implantar els primers estudis de grau a les universitats catalanes, i es materialitza així una de les fites previstes per desplegar l'Espai Europeu d'Educació Superior. Des del curs 2008-2009 ha tingut lloc un creixement sostingut de la matrícula en els estudis de grau i, sobretot, en els de màster, acompanyat de l'extinció progressiva dels plans d'estudis de llicenciatures, diplomatures i enginyeries, en un període marcat pel context de crisi econòmica i financera internacional. Aquesta circumstància ha condicionat el procés d'adaptació dels estudis de pregrau als nous graus quant a la disponibilitat de recursos addicionals i la programació de noves titulacions considerades emergents. No obstant això, la matrícula en estudis universitaris oficials de grau i màster a les universitats públiques catalanes i a la UOC s'ha situat els darrers cinc anys en una mitjana anual de 190.000 estudiants.

Pel que fa al perfil d'accés, de les gairebé 41.000 persones que van iniciar estudis de grau el curs 2016-2017, 29.926 ho van fer a les universitats públiques presencials i 10.948, a la UOC. D'aquestes, més de la meitat són dones (54%) i amb un perfil diferenciat: a les universitats públiques presencials, el 70% dels estudiants de nou accés van iniciar els estudis amb una edat d'entre 18 i 19 anys, mentre que a la UOC el 63% dels nous estudiants es mouen en una franja d'entre 25 i 45 anys.

La mateixa dicotomia es produeix quan es consideren les vies d'accés. Així, els estudiants que accedeixen a les universitats públiques presencials a través de la preinscripció universitària majoritàriament ho han fet després de superar les PAU (78%). A la UOC, en canvi, hi predominen els estudiants que prèviament han cursat cicles formatius i els titulats en altres estudis (45%), amb un pes també significatiu de les persones que tenen estudis universitaris començats.

1.2 El perfil de los estudiantes

El curso 2017-2018 se cumplieron diez años de la implantación de los primeros estudios de grado en las universidades catalanas, materializándose así uno de objetivos previstos para el despliegue del Espacio Europeo de Educación Superior. Desde el curso 2008-2009 se ha observado un crecimiento sostenido de las matrículas en los estudios de grado, especialmente en los de máster, acompañado de la extinción progresiva de los planes de estudios de licenciaturas, diplomaturas e ingenierías, en un período marcado por el contexto de crisis económica y financiera internacional. Esta circunstancia ha condicionado el proceso de adaptación de los estudios de pregrado a los nuevos grados en cuanto a la disponibilidad de recursos adicionales y a la programación de nuevas titulaciones consideradas emergentes. No obstante, las matrículas en estudios universitarios oficiales de grado y máster en las universidades públicas catalanas y en la UOC se ha situado los últimos cinco años en una media anual de 190.000 estudiantes.

Por lo que se refiere al perfil de acceso, de las casi 41.000 personas que iniciaron estudios de grado el curso 2016-2017, 29.926 lo hicieron en las universidades públicas presenciales y 10.948 en la UOC. Más de la mitad son mujeres (54%) y, por otra parte, presentan un perfil diferenciado: en las universidades públicas presenciales, el 70% de los estudiantes de nuevo acceso iniciaron los estudios con una edad de entre 18 y 19 años, mientras que en la UOC el 63% de los nuevos estudiantes se mueven en una franja comprendida entre los 25 y los 45 años.

La misma dicotomía se produce cuando se consideran las vías de acceso. Así, los estudiantes que acceden a las universidades públicas presenciales a través de la preinscripción universitaria mayoritariamente lo han hecho después de superar las PAU (78%). En la UOC, por el contrario, predominan los estudiantes que previamente han cursado ciclos formativos y los titulados en otros estudios (45%), con un peso también significativo de las personas que tienen estudios universitarios iniciados.

1.2 Student profile

The 2017-18 academic year marks ten years since the first undergraduate degrees were created at Catalan universities, thereby accomplishing one of the goals planned for the deployment of the European Higher Education Area. Since 2008-09, there has been sustained growth in enrolment for undergraduate and, above all, master's degrees, together with the gradual phasing out of llicenciatures, diplomatures and enginyeries in a period marked by the context of international economic and financial crisis. This circumstance has conditioned the process of adapting undergraduate courses to the new degrees in terms of the availability of additional resources and the creation of new so-called emerging degrees. Nevertheless, enrolment for official university undergraduate and master's degrees at public universities in Catalonia and the UOC has averaged 190,000 students a year over the last five years.

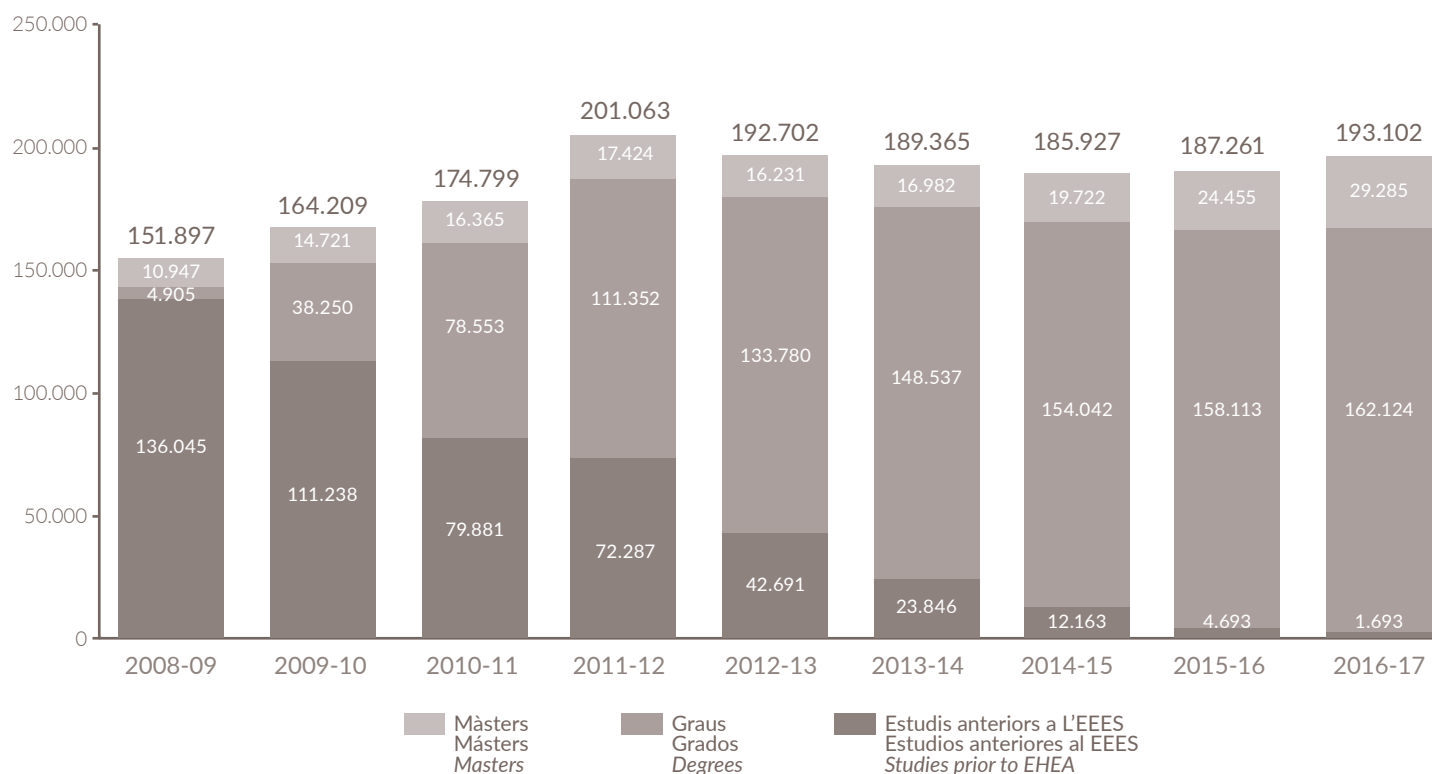
As for the profile of new students, of the almost 41,000 people who started a degree course in 2016-17, 29,926 did so at class-based public universities and 10,948 at the UOC. Of these, more than half are women (54%) and from different backgrounds: at public universities, 70% of newly admitted students were aged 18 or 19 years, while at the UOC, 63% of the new students were in the 25 to 45 age bracket.

The same dichotomy occurs en in terms of entrance methods. Students applying to enter class-based public universities mostly do so after passing PAU university entrance examinations (78%). At the UOC, on the other hand, most students have previously taken courses and degrees in other subjects (45%), with a significant number of people that have already begun university studies.

Gràfic 3. Evolució dels estudiants matriculats a cursos de cicle/grau i màster.

Gráfico 3. Evolución de los estudiantes matriculados en cursos de ciclo/grado y máster.

Figure 3. Development of students enrolled in degree and master's courses.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// **El desplegament de l'Espai Europeu d'Educació Superior, amb la implantació dels primers estudis de grau al curs 2008-2009, ha comportat un creixement sostingut de la matrícula en els estudis de grau i, sobretot, en els de màster —amb un increment superior al 20% anual durant els dos darrers cursos—, acompanyat de l'extinció progressiva dels plans d'estudis de llicenciatures, diplomatures i enginyeries. Així, la matrícula en estudis universitaris oficials de grau i màster a les universitats públiques catalanes i a la UOC del curs 2016-2017 supera els 190.000 estudiants.**

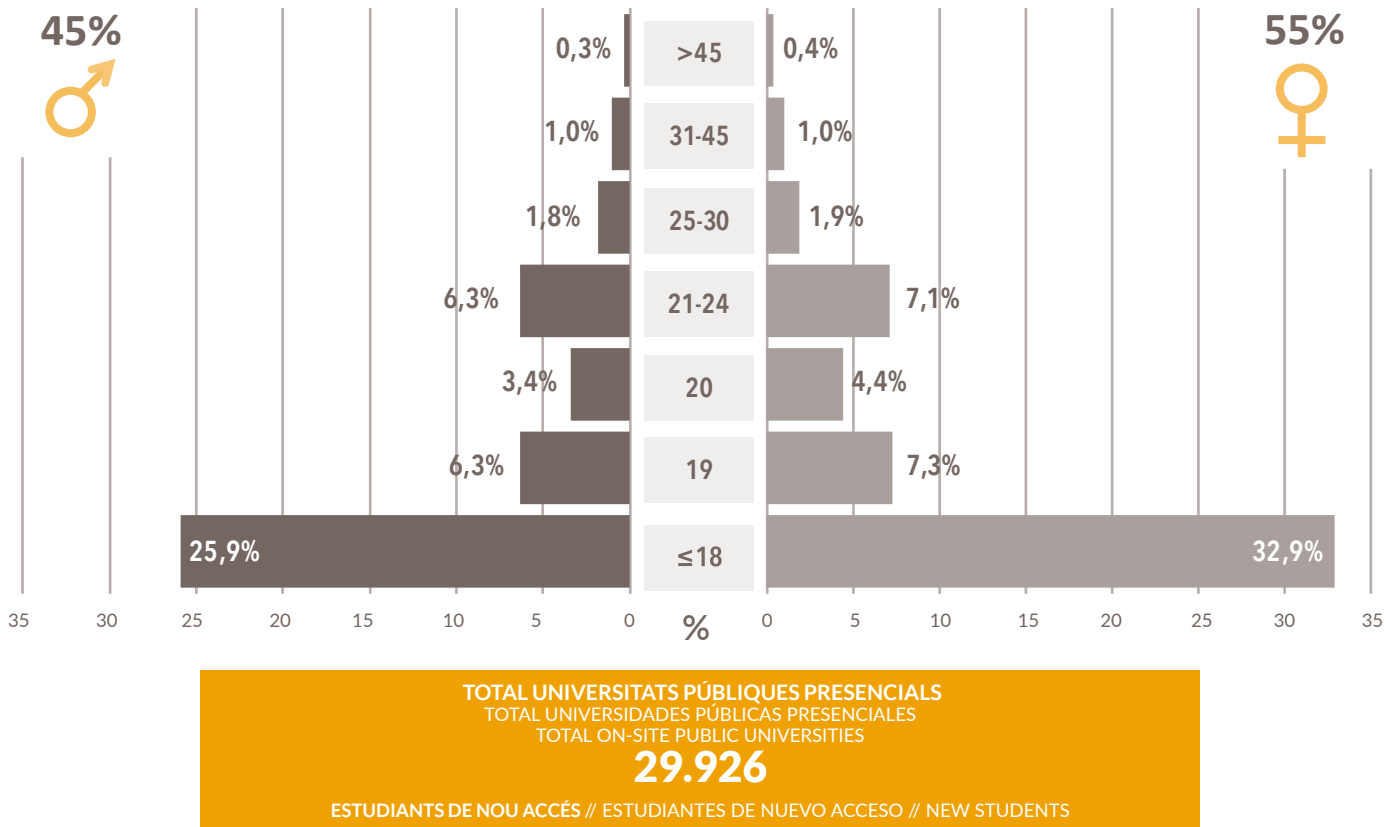
El despliegue del Espacio Europeo de Educación Superior, con la implantación de los primeros estudios de grado en el curso 2008-09, ha comportado un crecimiento sostenido de la matrícula en los estudios de grado y, sobre todo, en los de másters —con un incremento superior al 20% anual durante los dos últimos cursos—, acompañado de la extinción progresiva de los planes de estudios de licenciaturas, diplomaturas e ingenierías. Así, la matrícula en estudios universitarios oficiales de grado y máster en las universidades públicas catalanas y en la UOC del curso 2016-17 supera los 190.000 estudiantes.

The implementation of the European Higher Education Area, with the introduction of the first degree courses in 2008-09, has led to a sustained growth in enrolment for undergraduate and, above all, master's degrees, —with an increase of over 20% per annum in the last two years— together with the gradual elimination of licenciatures, diplomatures and engineering. Hence, enrolment for official university undergraduate and master's degrees at Catalan public universities and at the UOC in 2016-17 amounted to over 190,000 students.

Gràfic 4a. Estudiants de nou accés en estudis de grau segons edat i sexe. Universitats públiques presencials. Curs 2016-17.

Gráfico 4a. Estudiantes de nuevo acceso en estudios de grado según edad y sexo. Universidades públicas presenciales. Curso 2016-17.

Figure 4a. Profile of new degree students by age and sex. On-site public universities. 2016-17.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// Al curs 2016-2017, 40.874 persones van iniciar estudis de grau a les universitats públiques catalanes i la UOC, i més de la meitat eren dones. A les universitats públiques presencials, hi comencen estudis majoritàriament persones d'entre 18 i 19 anys (7 de cada 10), mentre que a la UOC, 6 de cada 10 persones que hi accedeixen tenen entre 25 i 45 anys.

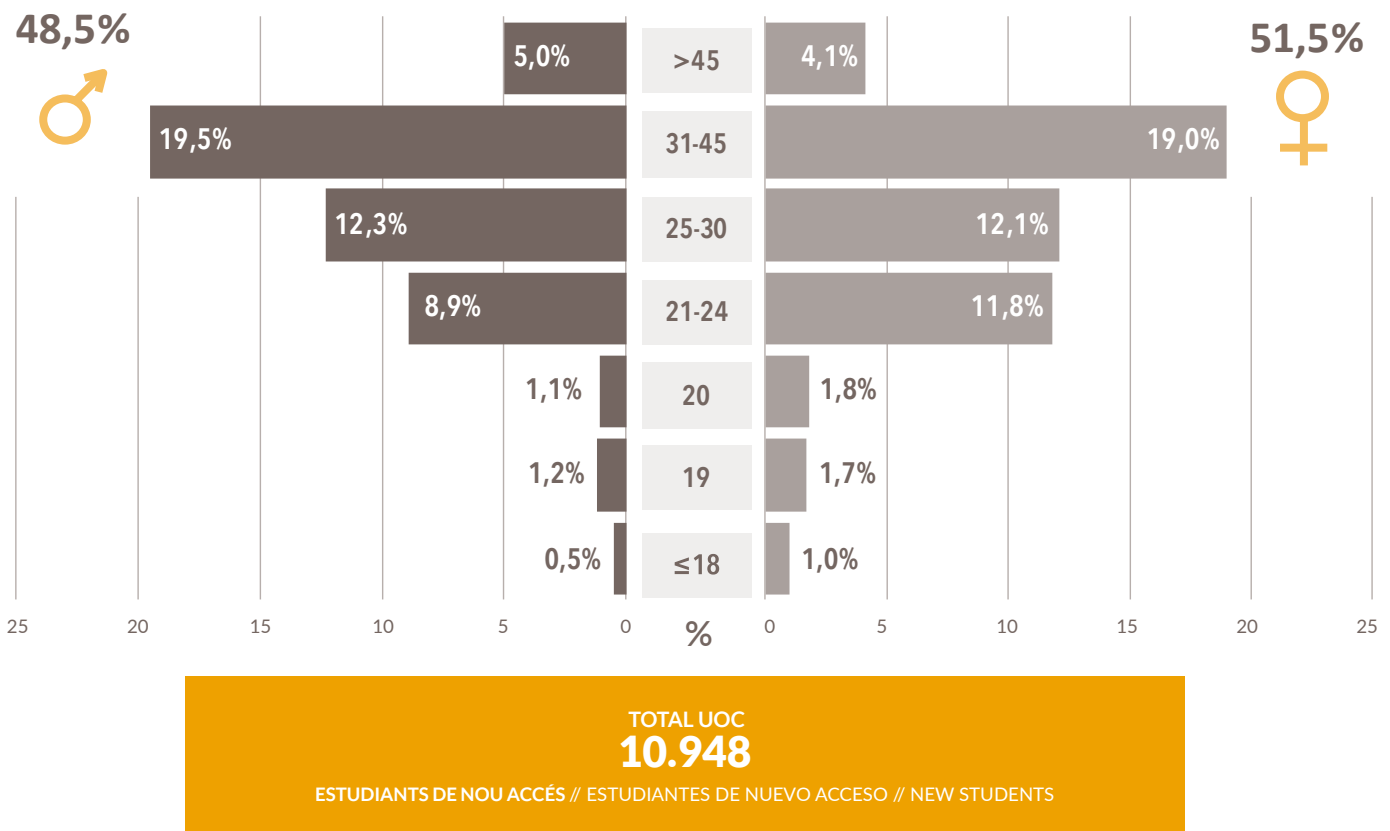
En el curso 2016-17, 40.874 personas iniciaron estudios de grado en las universidades públicas catalanas y en la UOC, y más de la mitad eran mujeres. En las universidades públicas presenciales, la mayoría de las personas que comienzan estudios tienen entre 18 y 19 años (7 de cada 10), mientras que en la UOC 6 de cada 10 tienen entre 25 y 45 años.

In 2016-17, 40,874 people took degrees at Catalan public universities and the UOC and more than half were women. At on-site public universities, new students were mainly people between 18 and 19 years of age (7 out of every 10), while at the UOC, 6 out of every 10 new students are between 25 and 45 years old.

Gràfic 4b. Estudiants de nou accés en estudis de grau segons edat i sexe. Universitat Oberta de Catalunya (no presencial). Curs 2016-17.

Gráfico 4b. Estudiantes de nuevo acceso en estudios de grado según edad y sexo. Universitat Oberta de Catalunya (no presencial). Curso 2016-17.

Figure 4b. Profile of new degree students by age and sex. Open University of Catalonia (distance learning) 2016-17.

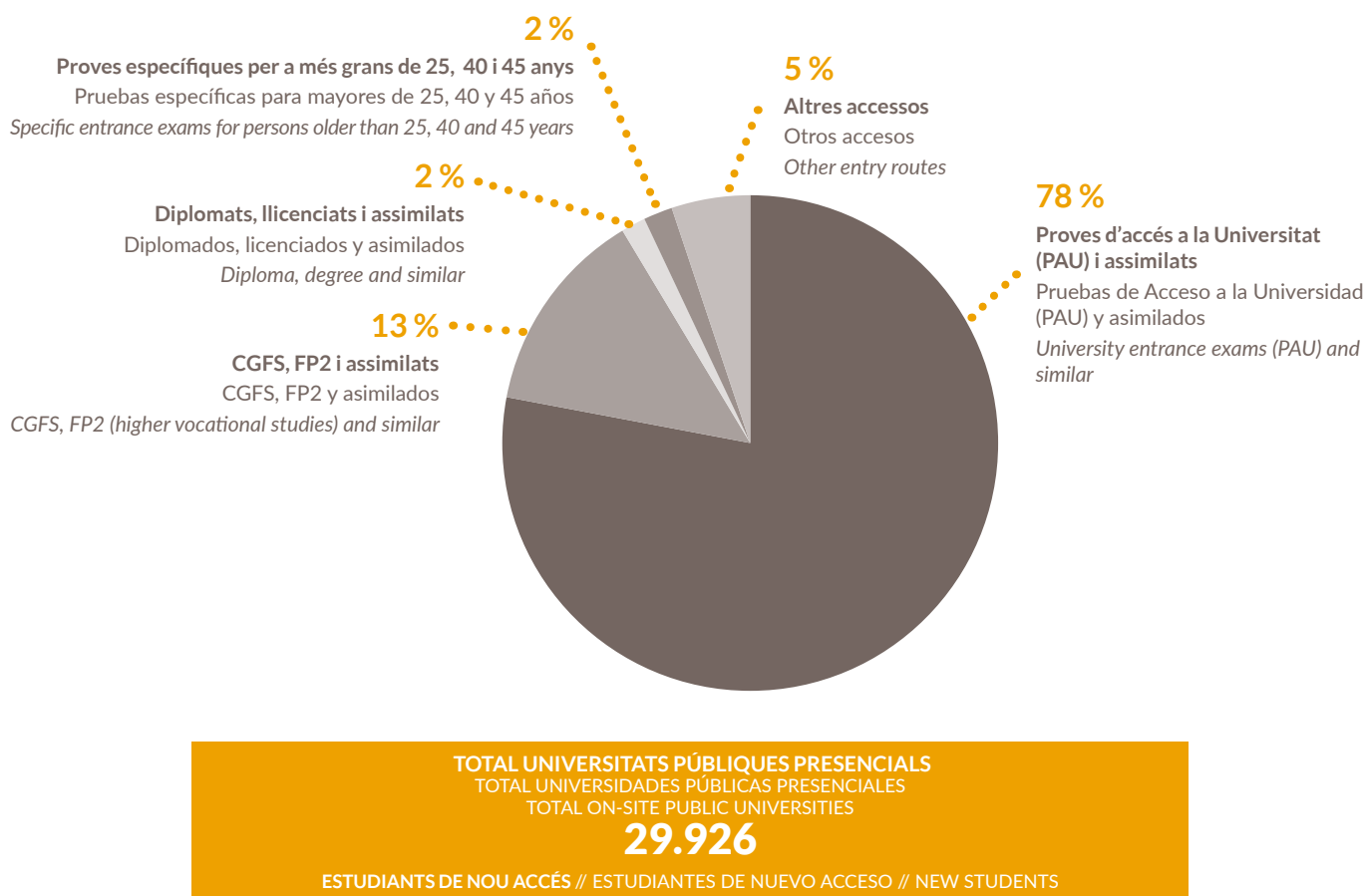

Font/Fuente/Source: UNEIX

Gràfic 5a. Estudiants de nou accés en estudis de grau segons la via d'accés. Universitats públiques presencials. Curs 2016-17.

Gráfico 5a. Estudiantes de nuevo acceso en estudios de grado según la vía de acceso. Universidades públicas presenciales. Curso 2016-17.

Figure 5a. New degree students by entry routes. On-site public universities. 2016-17.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// La majoria dels estudiants que accedeixen a la universitat a través de les vies d'ingrés que formen part de la preinscripció universitària ho han fet després de superar les PAU (78%) o havent cursat cicles formatius de grau superior (13%). A la UOC, en canvi, hi predominen els estudiants que prèviament han cursat cicles formatius, els titulats en altres estudis i els que han començat altres estudis universitaris.

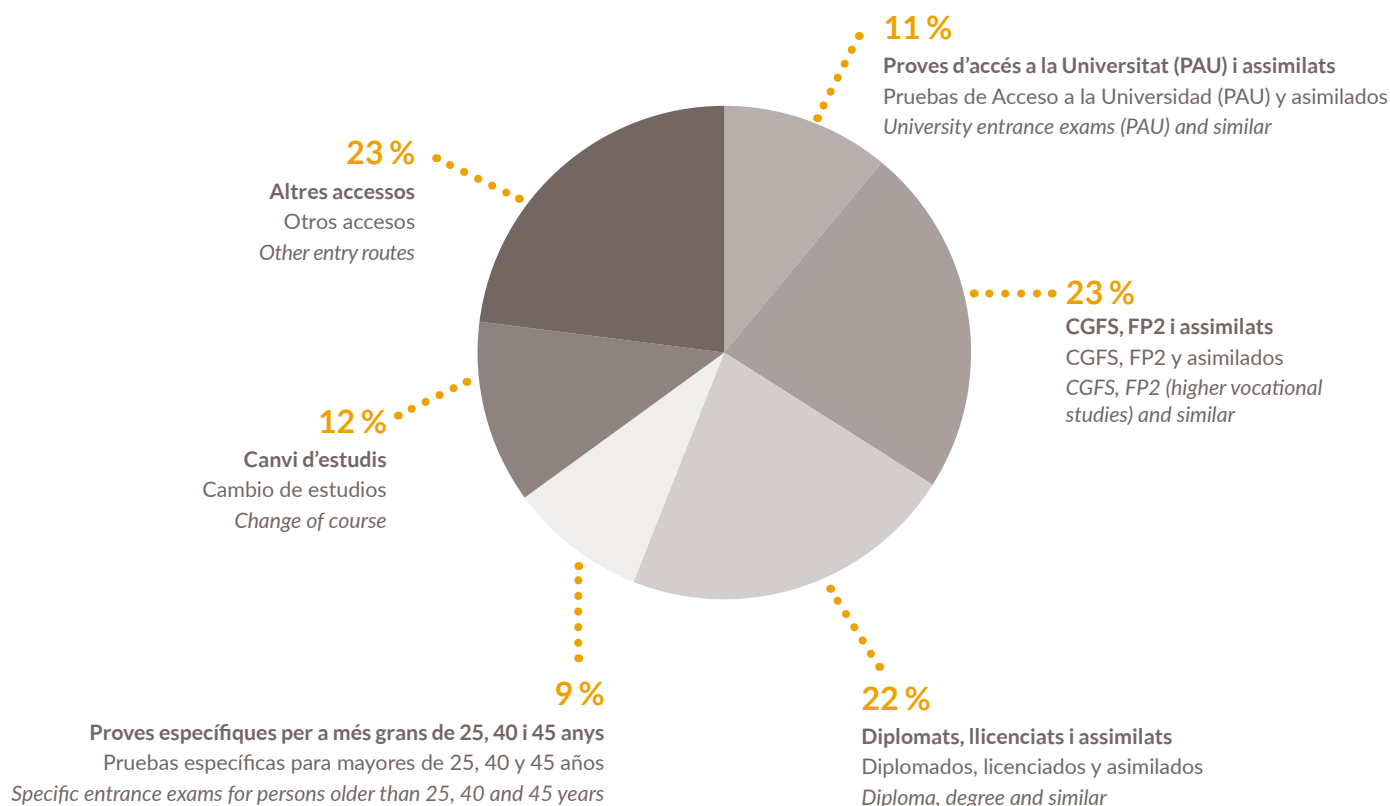
La mayoría de los estudiantes que acceden a la universidad a través de las vías de ingreso que forman parte de la preinscripción universitaria lo han hecho después de superar las PAU (78%) o habiendo cursado ciclos formativos de grado superior (13%). En la UOC, en cambio, predominan los estudiantes que previamente han cursado ciclos formativos, titulados en otros estudios o que han comenzado otros estudios universitarios.

Most new students who enter university via the pre-registration procedure have done so after passing entrance examinations (PAU) (78%) or having passed higher grade vocational courses (13%). At the UOC, however, there is a predominance of students who have previously done vocational training, degrees in other subjects or who began other university courses.

Gràfic 5b. Estudiants de nou accés en estudis de grau segons la via d'accés. Curs 2016-17. Universitat Oberta de Catalunya (no presencial).

Gráfico 5b. Estudiantes de nuevo acceso en estudios de grado según la vía de acceso. Universitat Oberta de Catalunya (no presencial). Curso 2016-17.

Figure 5b. New degree students by entry routes. Open University of Catalonia (distance learning). 2016-17.

TOTAL UOC
10.948

ESTUDIANTS DE NOU ACCÉS // ESTUDIANTES DE NUEVO ACCESO // NEW STUDENTS

Font/Fuente/Source: UOC

Nota: "Altres accessos" inclou els que provenen d'estudis inacabats, que en són el 32,7%.

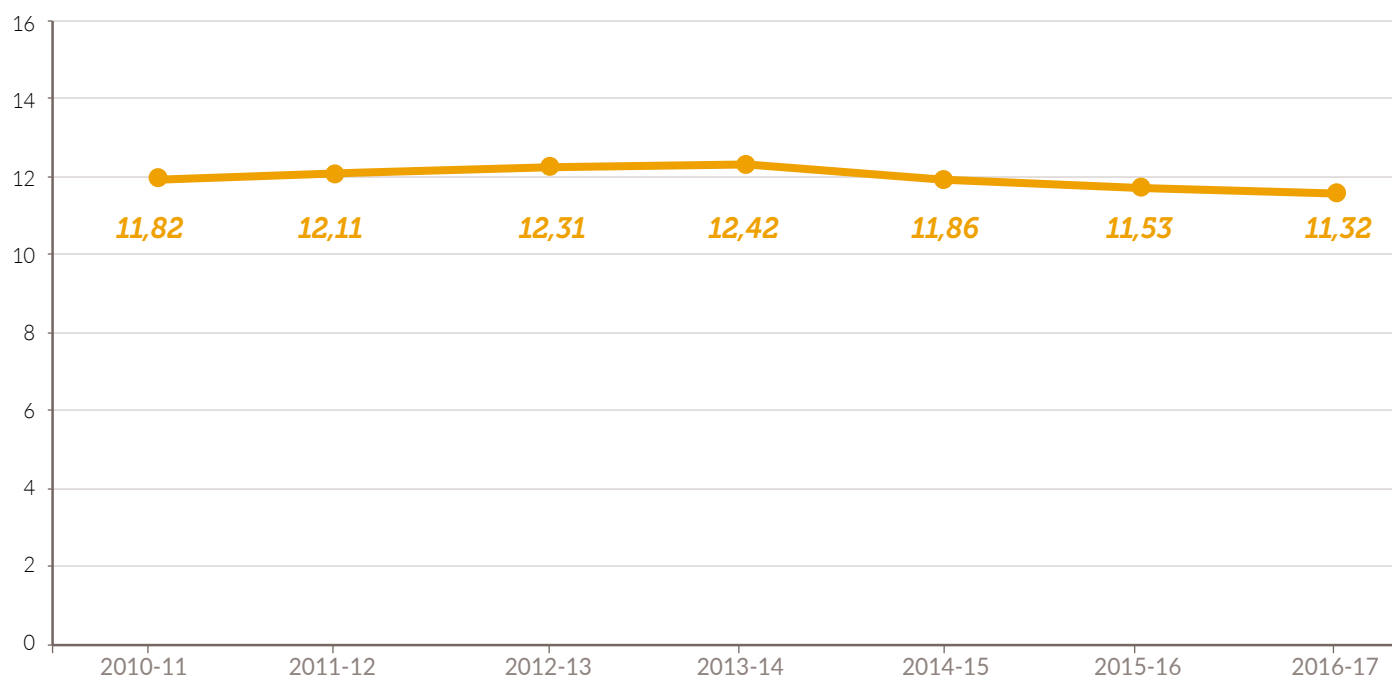
Nota: "Otros" incluye los que provienen de estudios inacabados, que constituyen el 32,7%.

Footnote: "Others" includes those coming from uncompleted studies, which make up 32.7%.

Gràfic 6. Ràtio estudiants (ETC) / PDI (ETC).

Gráfico 6. Ratio de estudiantes (ETC) / PDI (ETC).

Figure 6. Ratio of students (FTE)/Teaching and research staff (FTE).

Font/Fuente/Source: UNEIX

Nota: No s'inclou la UOC.

Nota: No se incluye la UOC

Footnote: Does not include UOC

// En el període 2010-2016, la relació d'estudiants a temps complet de graus i màsters oscil·la entre 11 i 12 per cada professor equivalent a temps complet.

En el periodo 2010-16, la relación de estudiantes a tiempo completo de grados y másters oscila entre los 11 y 12 por cada profesor equivalente a tiempo completo.

From 2010-16, the ratio of full-time undergraduate or master's students ranged between 11 to 12 for each full-time equivalent member of teaching staff.

1.3 El perfil del professorat

El personal docent i investigador (PDI) de les universitats públiques catalanes està format per 17.014 membres, dels quals el 41% són dones i, en total, un 63% són doctors. En termes d'efectius equivalents a temps complet, el total són 11.404 professors, dels quals un 63% pertanyen a categories permanents i un 31% són associats. Per edats, més del 60% de la plantilla se situa en la forquilla de 41 a 60 anys; en concret, un 32% té de 41 a 50 anys i un 30%, de 51 a 60 anys.

D'altra banda, el nombre d'investigadors s'ha incrementat un 27,9% i el nombre d'investigadors predoctorals s'ha reduït un 10,5%.

La qualitat de la tasca docent i investigadora del PDI s'avalua i es reconeix mitjançant els mèrits de docència i de recerca. L'any 2017, cada membre del PDI disposava, com a mitjana, d'1,9 trams autonòmics de docència avaluats, xifra que suposa un 52% més que l'any 2013. En el cas dels mèrits de recerca, el PDI disposava de 2,30 trams avaluats de mitjana l'any 2017, un 16% més que l'any 2013, i el 67,93% del PDI tenia trams de recerca vius (en relació amb el PDI que pot tenir trams).

1.3 El perfil del profesorado

El personal docente e investigador (PDI) de las universidades públicas catalanas está formado por 17.014 miembros. El 41% son mujeres y el 63% son doctores. En términos de efectivos equivalentes a tiempo completo, en total hay 11.404 profesores, un 63% de los cuales pertenecen a categorías permanentes, mientras que un 31% son asociados. Por edades, más del 60% de la plantilla se sitúa en la horquilla de los 41 a los 60 años; en concreto, un 32% tiene entre 41 y 50 años, y un 30%, entre 51 y 60 años.

Por otra parte, el número de investigadores se ha incrementado en un 27,9%, al tiempo que el número de investigadores predoctorales se ha reducido en un 10,5%.

La calidad de la labor docente e investigadora del PDI se evalúa y se reconoce mediante los méritos de docencia y de investigación. En 2017, cada miembro del PDI disponía, como media, de 1,9 tramos autonómicos de docencia evaluados, cifra que supone un 52% más que en 2013. En el caso de los méritos de investigación, el PDI contaba con 2,30 tramos evaluados de media en 2017, un 16% más que en 2013, y el 67,93% del PDI tenía tramos de investigación vivos (en relación con el PDI que puede disponer de tramos).

1.3 Profile of teaching staff

There are 17,014 members of teaching and research staff (PDI) at Catalan public universities, of which 41% are women and, in total, 63% are doctors. There are 11,404 full-time equivalent lecturers, of which 63% are tenured and 31% are adjunct. By ages, more than 60% of staff are in the 41 to 60 years age bracket. More specifically, 32% are aged 41 to 50 years and 30% are aged 51 to 60 years.

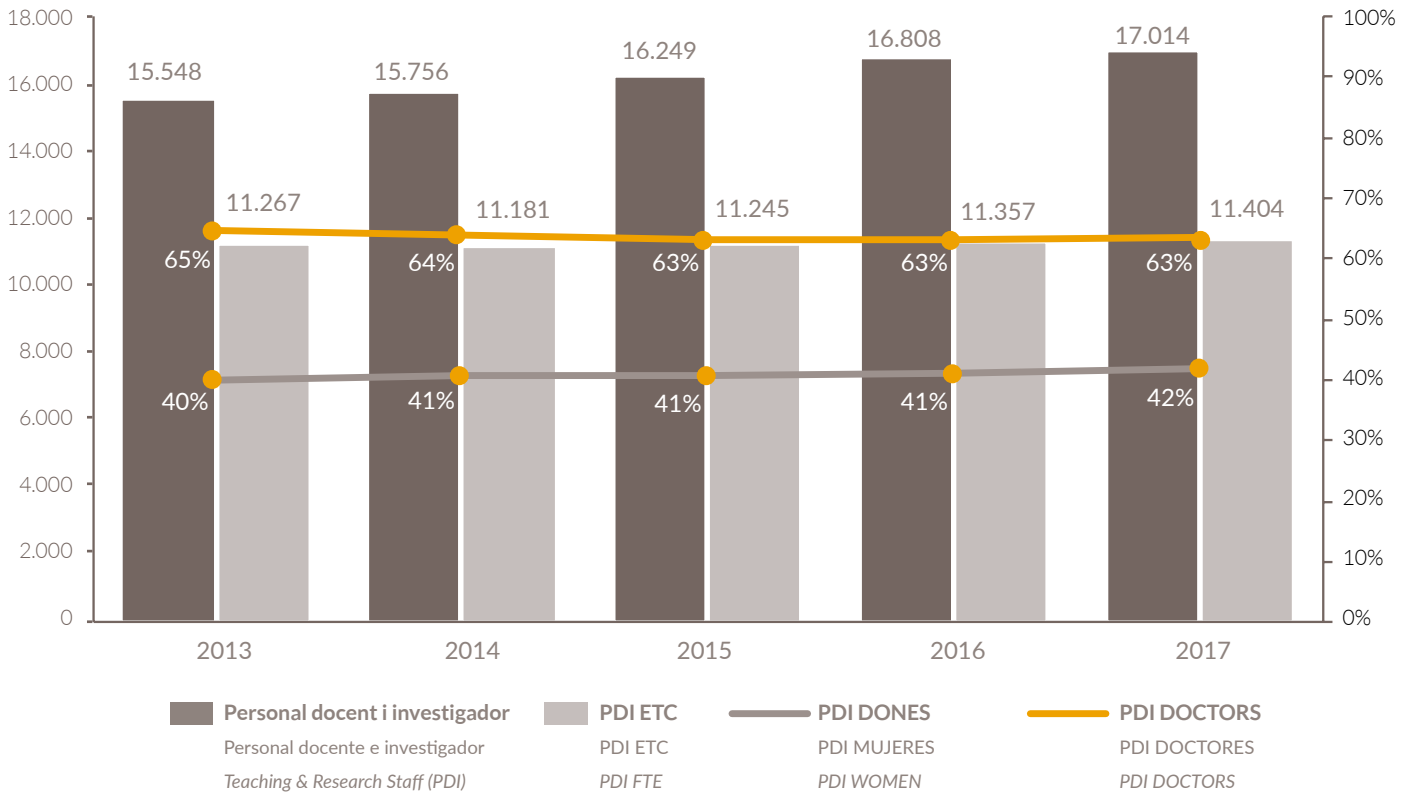
Meanwhile, the number of researchers has increased by 27.9% and the number of predoctoral researchers has fallen by 10.5%.

The quality of the teaching and research work done by these staff members is assessed and recognised by teaching and research merits. In 2017, an average of 1.9 research or teaching premiums per staff member were assessed, which is 52% higher than in 2013. In the case of research merits, an average of 2.30 premiums were assessed in 2017, 16% more than in 2013, and 67.93% of staff had research premiums, out of those members of teaching and research staff that are able to have one.

Gràfic 7. Evolució del perfil del personal docent i investigador.

Gráfico 7. Evolución del perfil del personal docente e investigador.

Figure 7. Changing profile of teaching and research staff.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// El nombre total de PDI s'ha incrementat en 1.466 persones al llarg del període 2013-2017 el que suposa un 9,4%, però en termes ETC l'increment ha estat de 137 persones. Dels 17.014 membres dels PDI, un 41,8% són dones i, del total, el 63,4% són doctors.

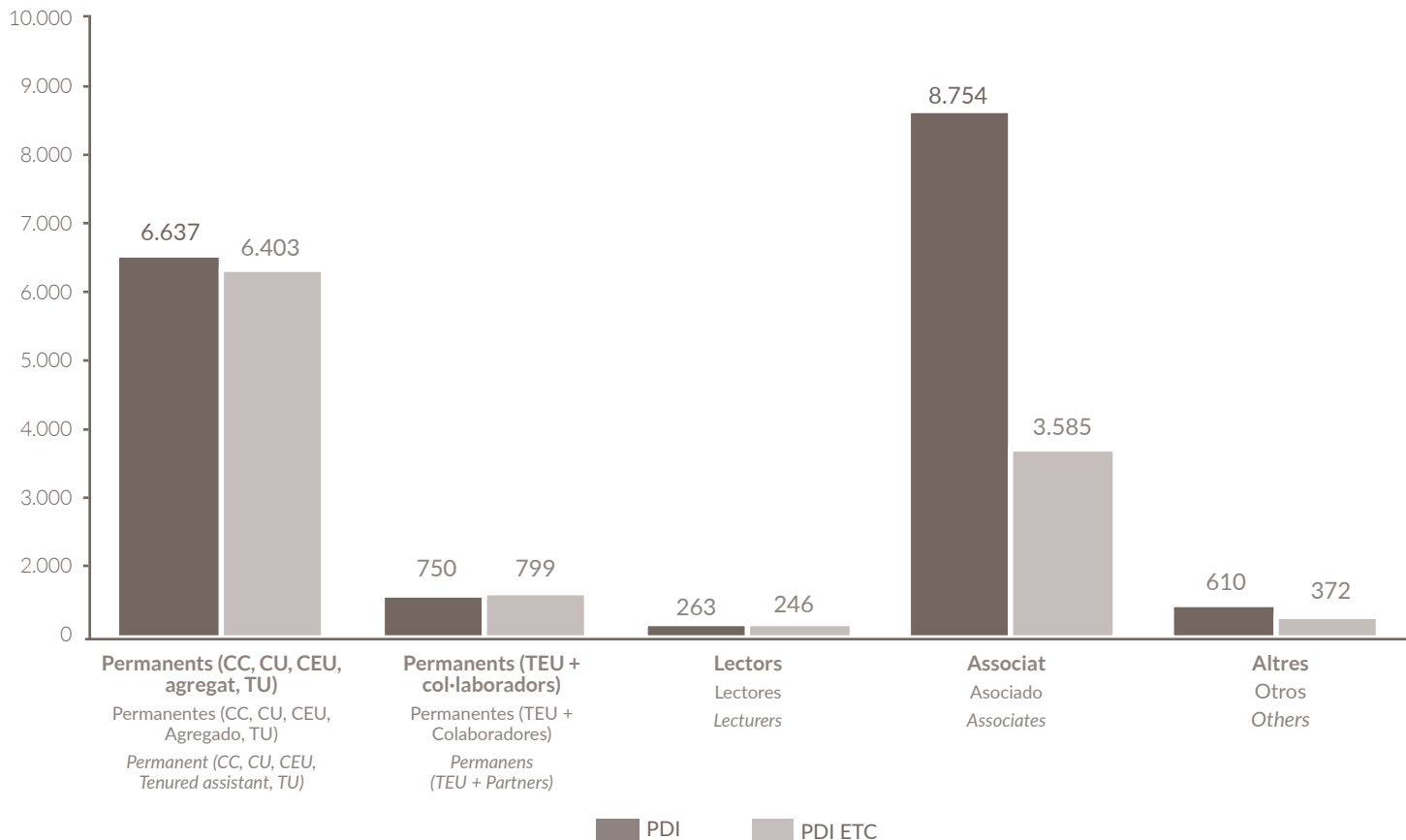
El número total de PDI se ha incrementado en 1.466 personas a lo largo del período 2013-17, lo que supone un 9,4%, si bien en términos de ETC el incremento ha sido de 137 personas. De los 17.014 miembros del PDI, un 41,8% son mujeres y, del total, el 63,4% son doctores.

The total number of teaching and research staff increased by 1,466 people in the 2013-2017 period, which is a 9.4% increase, but in ETC terms the increase was by 137 people. Of the 17,014 members of the teaching and research staff, 41.8% are women, and of the total 63.4% are doctors.

Gràfic 8. PDI i PDI ETC segons categoria. Any 2017.

Gráfico 8. PDI y PDI ETC según categoría. Año 2017.

Figure 8. Teaching and research staff (PDI) and FTE PDI by category. 2017.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// **Dels 17.014 membres del PDI, el 51,5% són professors associats i un 43,4% tenen categoria permanent. En termes d'efectius equivalents a temps complet, però, el 63,1% del PDI és permanent i la proporció d'associats baixa fins al 31,4%.**

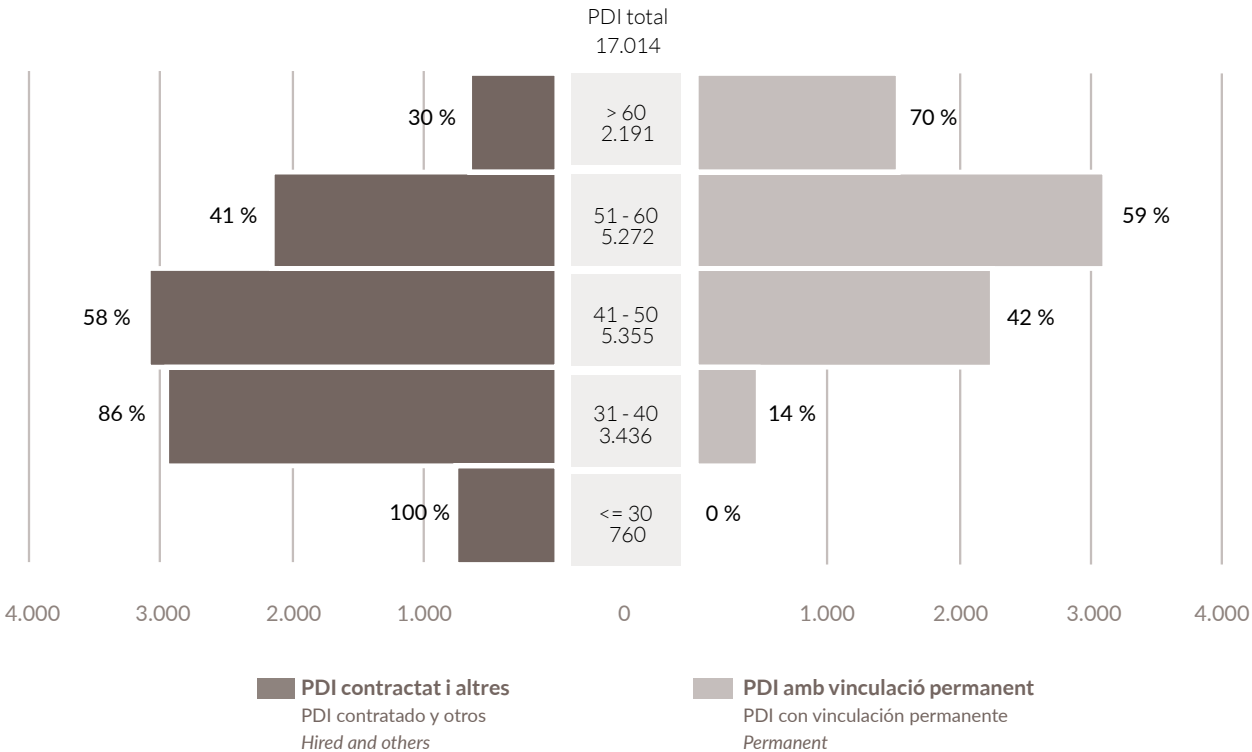
De los 17.014 miembros del PDI, el 51,5% son profesores asociados y un 43,4% tienen categoría permanente. No obstante, en términos de efectivos equivalentes a tiempo completo, el 63,1% del PDI es permanente y la proporción de asociados desciende hasta el 31,4%.

Of the 17,014 teaching and research staff, 51.5% are associate lecturers and 43.4% are of a permanent category. In terms of full-time equivalents, however, 63.1% of teaching and research staff are permanent and the proportion of associates drops to 31.4%.

Gràfic 9. Piràmide d'edat del PDI segons contractació. Any 2017.

Gráfico 9. Pirámide de edad del PDI según contratación. Año 2017.

Figure 9. Teaching and research staff age pyramid by contract type. 2017.

Font/Fuente/Source: UNEIX

Nota: Permanent: CU, CEU, CC, TU, TEU, Agregat i Col·laborador; Contractat: Lector, Associat.

Nota: Permanente: CU, CEU, CC, TU, TEU, Agregado y Colaborador; Contratado: Lector, Asociado.

Footnote: Permanent: CU, CEU, CC, TU, TEU, Tenured and Partner; Hired: Lecturer, Associate.

// Per edats, la forquilla de 41 a 60 anys és la que agrupa més del 60% del personal docent i investigador, i destaca la incidència de la contractació de professorat associat en el tram de 31 a 40 anys.

Por edades, la horquilla de los 41 a los 60 años es la que agrupa más del 60% del personal docente e investigador, y destaca la incidencia de la contratación de profesorado asociado en el tramo de 31 a 40 años.

By ages, the 41 to 60 year bracket groups more than 60% of the teaching and research staff, with a remarkably high presence of associate lecturers in the 31-40 year range.

Taula 3. Trams de recerca i trams autonòmics de docència.

Tabla 3. Tramos de investigación y tramos autonómicos de docencia.

Table 3. Periods of research and periods of teaching.

	2013	2014	2015	2016	2017
Personal docent investigador acumulat de les categories que poden obtenir trams (1) Personal docente investigador acumulado de las categorías que pueden obtener tramos. (1) Accumulated university researchers and teachers of the categories that can obtain periods (1)	7.522	7.430	7.353	7.334	7.257
Trams de recerca avaluats per PDI (2) Tramos de investigación evaluados por PDI (2) Evaluated research periods per member of teaching and research staff (2)	1,98	2,06	2,13	2,21	2,30
PDI amb trams de recerca vius respecte al PDI que pot tenir trams (3) PDI con tramos de investigación vivos respecto al PDI que puede tener tramos (3) Teaching and research staff with valid research periods with respect to teaching and research staff which could have periods (3)	68,69%	65,21%	65,80%	66,06%	67,93%
Trams autonòmics de docència avaluats per PDI Tramos autonómicos de docencia evaluados por PDI Regional teaching periods per member of teaching and research staff	1,25	1,44	1,56	1,73	1,90
PDI amb trams autonòmics de docència vius respecte al PDI que pot tenir trams (4) PDI con tramos autonómicos de docencia vivos respecto al PDI que puede tener tramos (4) Teaching and research staff with valid regional teaching periods with respect to teaching and research staff which could have periods (4)	76,24%	79,62%	77,61%	77,49%	79,90%

Font/Fuente/Source: AQU / UNEIX

Nota:

- (1) PDI doctor de les categories CC, CU, CEU, TU, TEU, Col·laborador Permanent i Lector. Universitats Públiques, centres integrats
- (2) Trams de recerca avaluats: són la suma dels trams estatals (per als funcionaris) i els bàsics (per als contractats).
- (3) Es considera que un PDI té un tram viu si ha aconseguit un tram de recerca de qualsevol tipologia (autonòmic, gestió o bàsic) en el període dels últims 6 anys.
- (4) Es considera que un PDI té un tram viu si ha aconseguit un tram de docència en el període dels últims 5 anys

Nota:

- (1) PDI doctor de las categorías CC, CU, CEU, TU, TEU, Colaborador Permanente y Lector. Universidades Públicas, centros integrados.
- (2) Tramos de investigación evaluados: la suma de los tramos estatales (para los funcionarios) y los básicos (para los contratados).
- (3) Se considera que un PDI tiene un tramo vivo si ha conseguido un tramo de investigación de cualquier tipología (autonómico, gestión o básico) en el periodo de los últimos 6 años.
- (4) Se considera que un PDI tiene un tramo vivo si ha alcanzado un tramo de docencia en el último periodo de 5 años.

Footnote:

- (1) Teaching and research staff with a PhD of category CC, CU, CEU, TU, TEU, Permanent Partner and Lecturer. Public Universities, integrated centres
- (2) Evaluated periods of research: these are the sum of state periods (for those appointed by the state), and basic periods (for hired staff).
- (3) A member of teaching and research staff is considered to have a valid period if they have achieved a research period of any kind (regional, management, or basic) in the last 6 years.
- (4) Teaching and research staff are considered to have a valid period when they have achieved a teaching period in the last 5 years

// **La qualitat de la tasca docent i investigadora del professorat funcionari i contractat de les universitats mesurada en trams, evidencia que, de mitjana, cada membre del PDI té 1,90 trams autonòmics de docència avaluats i 2,30 trams de recerca avaluats.**

La calidad de la tarea docente e investigadora del profesorado funcionario y contratado de las universidades, calculada en tramos, pone de manifiesto que, de media, cada miembro del PDI cuenta con 1,90 tramos autonómicos de docencia evaluados y 2,30 tramos de investigación evaluados.

The quality of the teaching and research work by staff that are state-appointed or employed by universities measured in periods shows that, on average, each member of teaching and research staff has 1,90 evaluated teaching periods and 2.30 evaluated research periods.

1.4 Formació de doctorat

Les universitats tenen múltiples mecanismes de relació amb les empreses, que permeten col·laborar en recerques estratègiques que repercuteixen en el desenvolupament social i econòmic del país. Una d'aquestes fórmules és a través dels doctorats industrials, en els quals es vincula un programa de doctorat amb un projecte de recerca d'una empresa o institució per desenvolupar la recerca en un entorn dual: empresarial i acadèmic. Des que van ser implementats l'any 2012 fins al 2017, s'han desenvolupat un total de 286 programes, en els quals han participat 352 empreses i 404 estudiants.

Cal destacar també l'augment del nombre d'estudiants matriculats en els programes de doctorat que ofereixen les universitats públiques catalanes i el grau elevat d'inserció laboral dels doctorats. La taxa d'ocupabilitat se situa entre el 88% i el 96% segons les diferents àrees de coneixement, i més del 50% dels doctors realitza tasques relacionades amb la seva formació de doctorat.

1.4 Formación de doctorado

Las universidades tienen múltiples mecanismos de relación con las empresas que permiten colaborar en investigaciones estratégicas que repercuten en el desarrollo social y económico del país. Una de estas fórmulas se lleva a cabo a través de los doctorados industriales, en los que el programa de doctorado se vincula con un proyecto de investigación de una empresa o institución para desarrollar la investigación en un entorno dual: empresarial y académico. Desde su implementación en 2012 hasta 2017, se han desarrollado un total de 286 programas, en los que han participado 352 empresas y 404 estudiantes.

Cabe destacar también el aumento del número de estudiantes matriculados en los programas de doctorado que ofrecen las universidades públicas catalanas y el elevado grado de inserción laboral de los doctores. La tasa de ocupabilidad se sitúa entre el 88% y el 96% según las diferentes áreas de conocimiento, más del 50% de los cuales realiza tareas relacionadas con la formación recibida en el doctorado.

1.4 Doctorate studies

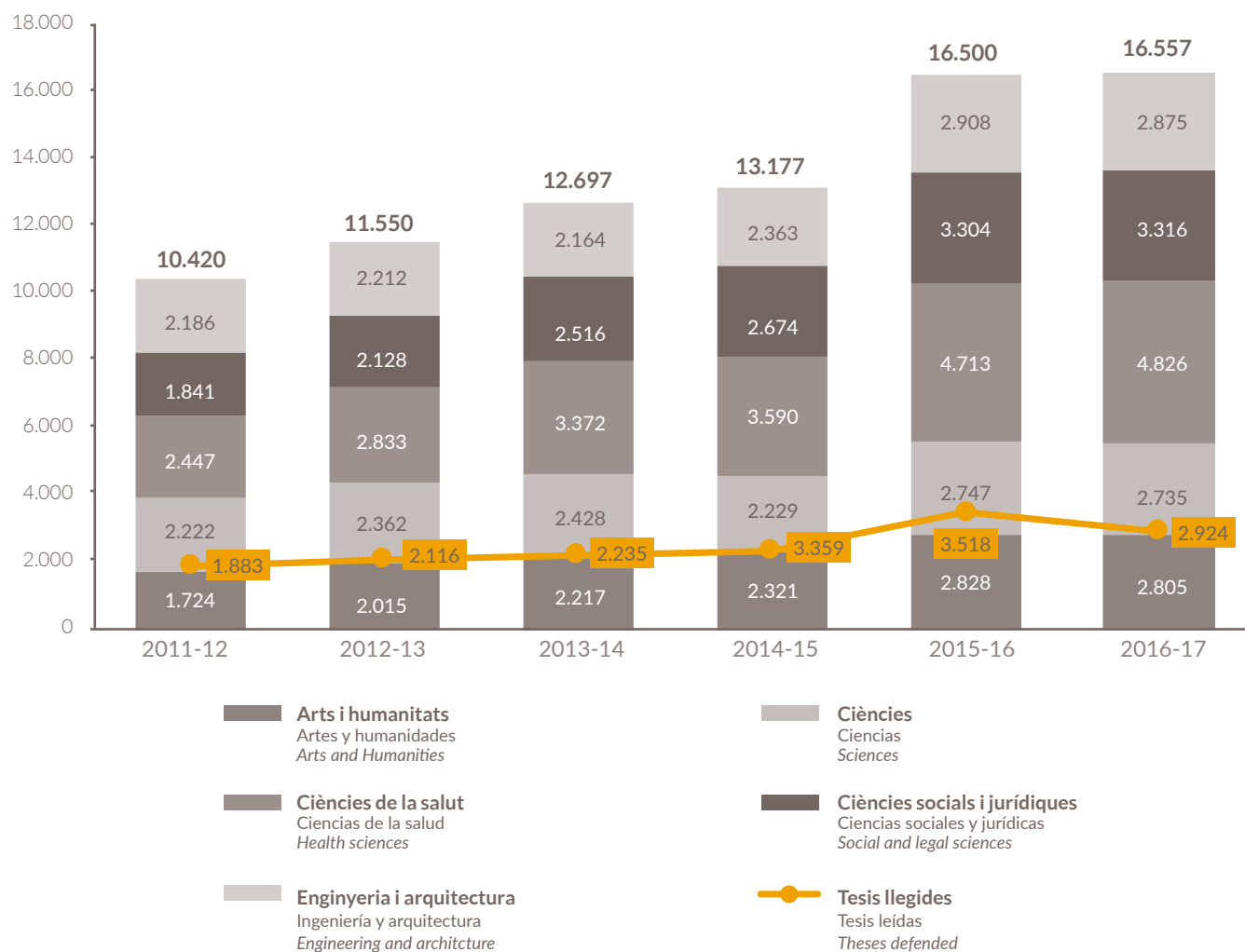
Universities have many mechanisms for forging relations with companies that enable collaboration in strategic research that has an impact on the social and economic development of the country. One of these formulas is through industrial PhDs, which links a doctorate programme with a company or institution's research project in order to undertake research in a dual environment: business and academic. From 2012 to 2017, 286 programmes have been held involving 352 businesses and 404 students.

Also note the increase in the number of students enrolled for the doctorate programmes offered by Catalan public universities and the high number of doctors that have entered the work force. The employment rate is between 88% and 96% depending on the different areas of knowledge, of which more than 50% are in jobs related with their doctorate studies.

Gràfic 10. Estudiants matriculats en programes de doctorat.

Gráfico 10. Estudiantes matriculados en programas de doctorado.

Figure 10. Students enrolled in doctorate programmes.

Font/Fuente/Source: UNEIX

Nota: Es mostren únicament els estudiants de doctorat de l'EEES.

Nota: Se muestran únicamente los estudiantes de doctorado del EEES.

Footnote: Only EHEA doctorate students are shown.

// A partir del curs 2015-2016, es percep un augment dels estudiants que participen en programes de doctorat.

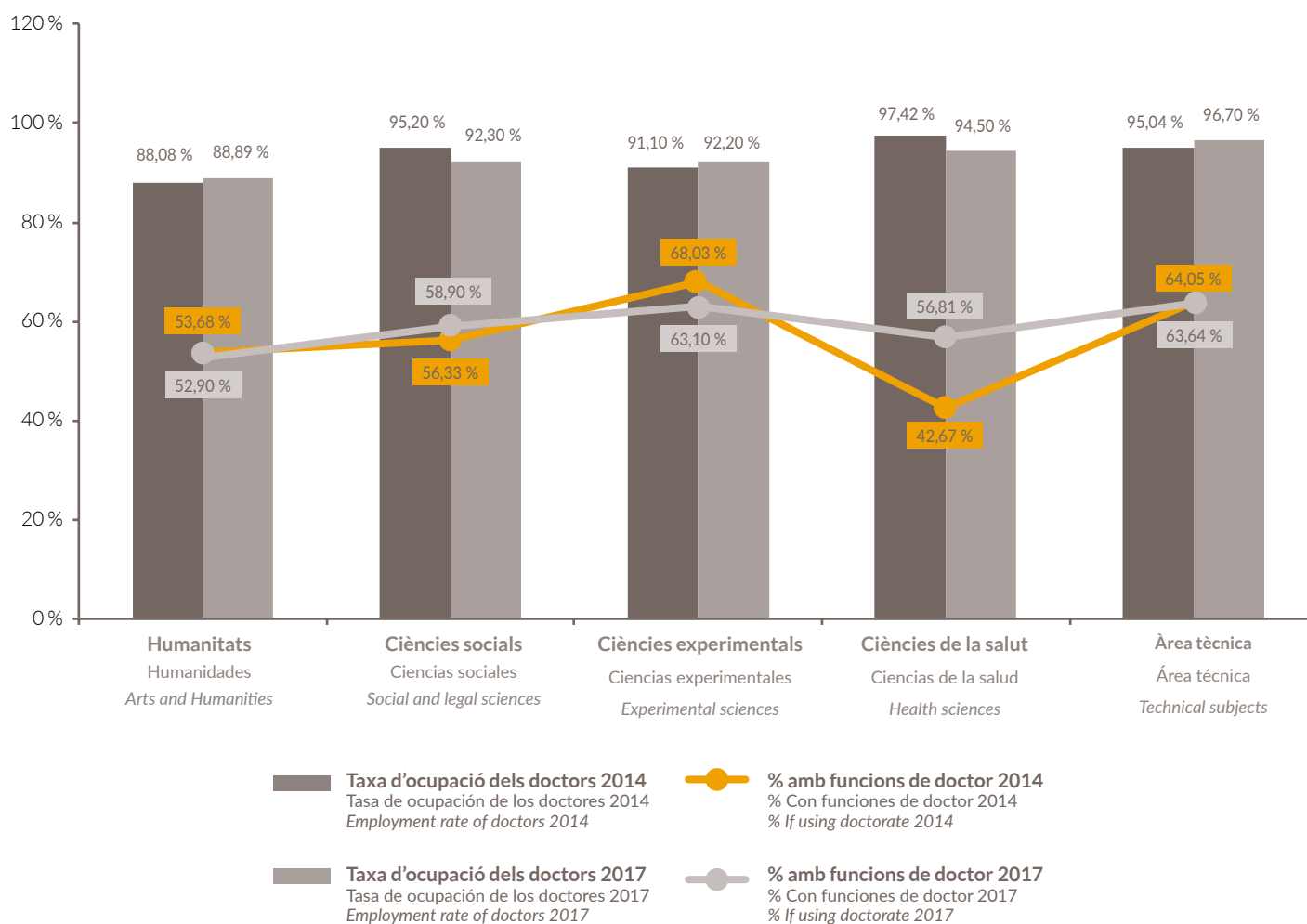
A partir del curso 2015-16 se observa un aumento de los estudiantes que participan en programas de doctorado.

From the 2015-16 academic year onwards, an increase has been perceived in the number of students on doctorate programmes.

Gràfic 11. Percentatge d'inserció laboral dels doctors. Any 2017.

Gráfico 11. Porcentaje de doctores que acceden al mercado laboral. Año 2017.

Figure 11. Percentage of doctors entering the work force. 2017.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// La taxa d'inserció laboral dels doctors supera el 90%. A la vegada, en totes les àrees de coneixement, més del 50% realitza feines relacionades amb el seu doctorat.

La tasa de inserción laboral de los doctores supera el 90%. Además, en todas las áreas de conocimiento, más del 50% realiza trabajos relacionados con su doctorado.

More than 90% of doctors enter the work force. In all knowledge areas, more than 50% are in jobs related with their doctorate.

Taula 4. Doctorats industrials.

Tabla 4. Doctorados industriales.

Figure 4. Students enrolled in Doctorate programmes.

		PILOT	2013	2014	2015	2016	2017	TOTAL
Arts i humanitats Artes y humanidades Arts and Humanities	Nombre de programes de doctorat participants Número de programas de doctorado participantes Number of participating PhD programmes		2			2	1	5
	Empreses participants Empresas participantes Participating businesses		2			2	1	5
	Estudiants de doctorat industrial Estudiantes de doctorado industrial Industrial PhD students		2			2	1	5
Ciències Ciencias Sciences	Nombre de programes de doctorat participants Número de programas de doctorado Number of participating PhD programmes participantes	4	12	11	11	11	15	64
	Empreses participants Empresas participantes Participating businesses	4	17	14	11	12	16	74
	Estudiants de doctorat industrial Estudiantes de doctorado industrial Industrial PhD students	4	20	16	13	13	16	82
Ciències de la salut Ciencias de la salud Health sciences	Nombre de programes de doctorat participants Número de programas de doctorado Number of participating PhD programmes participantes		6	12	17	12	14	61
	Empreses participants Empresas participantes Participating businesses		7	12	24	11	17	71
	Estudiants de doctorat industrial Estudiantes de doctorado industrial Industrial PhD students		8	17	28	12	17	82
Ciències socials i jurídiques Ciencias sociales y jurídicas Social and legal sciences	Nombre de programes de doctorat participants Número de programas de doctorado Number of participating PhD programmes participantes		2	2	6	7	6	23
	Empreses participants Empresas participantes Participating businesses		2	3	6	6	6	23
	Estudiants de doctorat industrial Estudiantes de doctorado industrial Industrial PhD students		2	3	7	7	6	25
Enginyeria i arquitectura Ingeniería y arquitectura Engineering and architecture	Nombre de programes de doctorat participants Número de programas de doctorado Number of participating PhD programmes participantes	11	16	23	25	29	29	133
	Empreses participants Empresas participantes Participating businesses	8	26	43	28	36	38	179
	Estudiants de doctorat industrial Estudiantes de doctorado industrial Industrial PhD students	13	27	43	32	49	46	210
TOTAL	Nombre de programes de doctorat participants Número de programas de doctorado Number of participating PhD programmes participantes	15	38	48	59	61	65	286
	Empreses participants Empresas participantes Participating businesses	12	54	72	69	67	78	352
	Estudiants de doctorat industrial Estudiantes de doctorado industrial Industrial PhD students	17	59	79	80	83	86	404

Font/Fuente/Source: UNEIX

Nota: Dades no acumulades. Es comptabilitzen les noves incorporacions de cada any.

Nota: datos no acumulados. Se contabilizan las nuevas incorporaciones de cada año.

Footnote: non-cumulative data. New data for each year is recorded.

// **Els doctorats industrials són programes pioners d'enfortiment dels vincles entre la universitat i l'empresa. En 5 anys, s'han desenvolupat un total de 286 programes, en els quals han participat 352 empreses i 404 estudiants.**

Los doctorados industriales son programas pioneros de refuerzo de los vínculos entre la universidad y la empresa. En 5 años se han desarrollado un total de 286 programas, en los que han participado 352 empresas y 404 estudiantes.

Industrial PhDs are pioneer programmes to strengthen universities and business. In 5 years, 286 programmes have been held involving 352 businesses and 404 students.

1.5 Finançament de la docència. Beques i ajuts

En els darrers anys, les universitats han disposat de menys recursos, cosa que ha tingut una gran incidència en matèria de personal, en la inversió en docència i en recerca, i en les infraestructures universitàries. Tanmateix, malgrat aquest context advers, les universitats públiques catalanes segueixen mantenint –i fins i tot millorant– els seus resultats, com es pot veure en les estadístiques a escala nacional i estatal, i en la posició en els rànquings internacionals.

La raó d'aquesta millora qualitativa es troba en el compromís ferm de la comunitat universitària envers la millora en la prestació d'un servei públic estratègic per al país, més que mai en temps de crisi social i econòmica, basat en l'esforç compartit i en la col·laboració del conjunt del sistema. La Generalitat de Catalunya, que des de l'any 2003 i fins al 2010 havia incrementat de manera notable el finançament públic de l'activitat universitària, va aplicar reduccions en el finançament durant els anys més durs de la crisi, del 2011 al 2013, en un decrement proporcional al de la resta dels sectors d'inversió pública. A partir del 2014, aquest decrement s'ha aconseguit aturar i fins i tot, en algun aspecte parcial, revertir.

De manera paral·lela, la reducció del finançament públic ha comportat un esforç més gran de les famílies, que han hagut de fer front a un increment notable dels preus públics, superior a Catalunya en relació amb la resta de les comunitats autònomes. L'augment dels preus públics ha estat esmorteït parcialment per l'increment de les beques i els ajuts a l'estudi a Catalunya, impulsats per la Generalitat amb recursos provinents majoritàriament de les universitats mateixes, sostinguts sobre l'increment dels ingressos per preus públics de matrícula. Quant a les beques del Ministeri d'Educació, les dades mostren que els estudiants de les universitats públiques catalanes obtenen recursos del Govern central en menys proporció respecte al pes relatiu de la població universitària que en el cas de les espanyoles.

1.5 Financiación de la docencia. Becas y ayudas

En los últimos años, las universidades han dispuesto de menos recursos, con una gran incidencia en materia de personal, en la inversión en docencia y en investigación, así como en las infraestructuras universitarias. Sin embargo, a pesar de este contexto adverso, las universidades públicas catalanas han mantenido –e incluso mejorado– sus resultados, como se desprende de las estadísticas a escala nacional y estatal y de su posición en las clasificaciones internacionales.

La razón de esta mejora cualitativa reside en el firme compromiso de la comunidad universitaria con la mejora de la prestación de un servicio público estratégico para el país, más que nunca en tiempos de crisis social y económica, basado en el esfuerzo compartido y en la colaboración del conjunto del sistema. La Generalitat de Cataluña, que desde el año 2003 y hasta el 2010 había incrementado de manera notable la financiación pública de la actividad universitaria, aplicó reducciones en la financiación durante los años más duros de la crisis, del 2011 al 2013, con una disminución proporcional a la del resto de sectores de inversión pública. A partir de 2014 se ha conseguido detener este decrecimiento e incluso, en algún aspecto parcial, mejorarlo.

Paralelamente, la reducción de la financiación pública ha comportado un mayor esfuerzo de las familias, que han tenido que hacer frente a un incremento notable de los precios públicos, superior en Cataluña que en el resto de las comunidades autónomas. El aumento de los precios públicos ha sido parcialmente amortiguado por el incremento de las becas y las ayudas al estudio en Cataluña impulsados por la Generalitat de Cataluña, con recursos procedentes en su mayoría de las propias universidades y soportados por el incremento de los

ingresos en concepto de precios públicos de las matrículas. En cuanto a las becas del Ministerio de Educación, los datos muestran que los estudiantes de las universidades públicas catalanas obtienen recursos del Gobierno central en menor proporción respecto al peso relativo de la población universitaria catalana que en el caso de la española.

1.5 Funding of education. Grants and subsidies

In recent years, universities have had fewer resources, which has had a heavy impact on staffing, investment in teaching and research, and university infrastructures. Nevertheless, Catalan public universities have continued to maintain and even improve their results, as shown in Catalan and Spanish statistics and their position in international rankings.

The reason for this qualitative improvement lies in the strong commitment of the university community to improving the provision of a public service of strategic importance to the country, more than ever in times of social and economic crisis, based on the shared efforts and collaboration of the university system as a whole. The Catalan Government, which had significantly increased its funding of public universities from 2003 to 2010, introduced cuts during the worst years of the crisis, from 2011 to 2013, with an decrease proportional to other publicly funded sectors. Since 2014, this decline has been halted and there have even been some partial improvements.

In parallel, the cuts in public funding have meant that families have faced major difficulties coping with the significant increase in fees, which are higher in Catalonia than in other regions of Spain. This increase in fees has been partially offset by the increase in grants and financial aid in Catalonia, promoted by the Catalan government with resources from the same universities supported by the increase in enrolment fees. Data shows that students at Catalan public universities obtain fewer resources from central government as a proportion of the total student population at Catalan universities when compared with students at Spanish universities.

Taula 5. Evolució de la despesa en institucions d'educació superior en termes de percentatge del PIB.

Tabla 5. Evolución del gasto en instituciones de Educación Superior en términos de porcentaje del PIB.

Table 5. Changes in spending in higher education institutions in terms of percentage of GDP.

	2010	2011	2012	2013	2014
Regne Unit	nd	nd	1,8	1,8	1,8
Finlàndia	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8
Països Baixos	1,6	1,6	1,7	1,7	1,7
Suècia	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Noruega	1,6	1,5	1,6	1,6	1,7
Dinamarca	1,7	1,7	1,5	1,6	1,6
França	1,5	1,5	1,4	1,5	1,5
Bèlgica	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
Portugal	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4
Polònia	1,5	1,3	1,3	1,4	1,3
Espanya	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Alemanya	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Irlanda	1,5	1,4	1,4	1,2	1,1
Itàlia	1	1	0,9	1	1
Estats Units	2,7	2,8	2,8	2,6	2,7
Canadà	2,8	2,6	2,6	2,6	2,6
Xile	2,3	2,4	2,5	2,4	2,3
Corea	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3
Japó	1,5	1,6	1,5	1,6	1,5
OCDE Mitjana / Promedio / Average	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
EU22 Mitjana / Promedio / Average	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4

Font/Fuente/Source: Education at a Glance 2017: OECD indicators, OECD

Nota: El concepte “Educació Superior” inclou institucions que imparteixen estudis de diplomatures i llicenciatures, grau, màster i doctorat. Comprèn fons públics i fons privats.

Nota: El concepto “Educación Superior” incluye instituciones que imparten estudios de diplomaturas y licenciaturas, grado, máster y doctorado. Comprende fondos públicos y fondos privados.

Footnote: The term ‘Higher Education’ includes institutions which offer undergraduate studies and diplomas, degrees, master’s, and doctorates. It includes privately and publicly funded institutions.

// **Espanya continua essent un dels països on la inversió (pública i privada) en institucions d'Ensenyament Superior és més baixa, de l'1,3% del PIB, força per sota de la mitjana de l'OCDE (1,6%) i per sota també de l'EU22 (1,4%). Espanya continua lluny dels països europeus de la banda alta, encapçalats pel Regne Unit o Finlàndia (1,8%) o els Països Baixos, Suècia i Noruega (1,7%).**

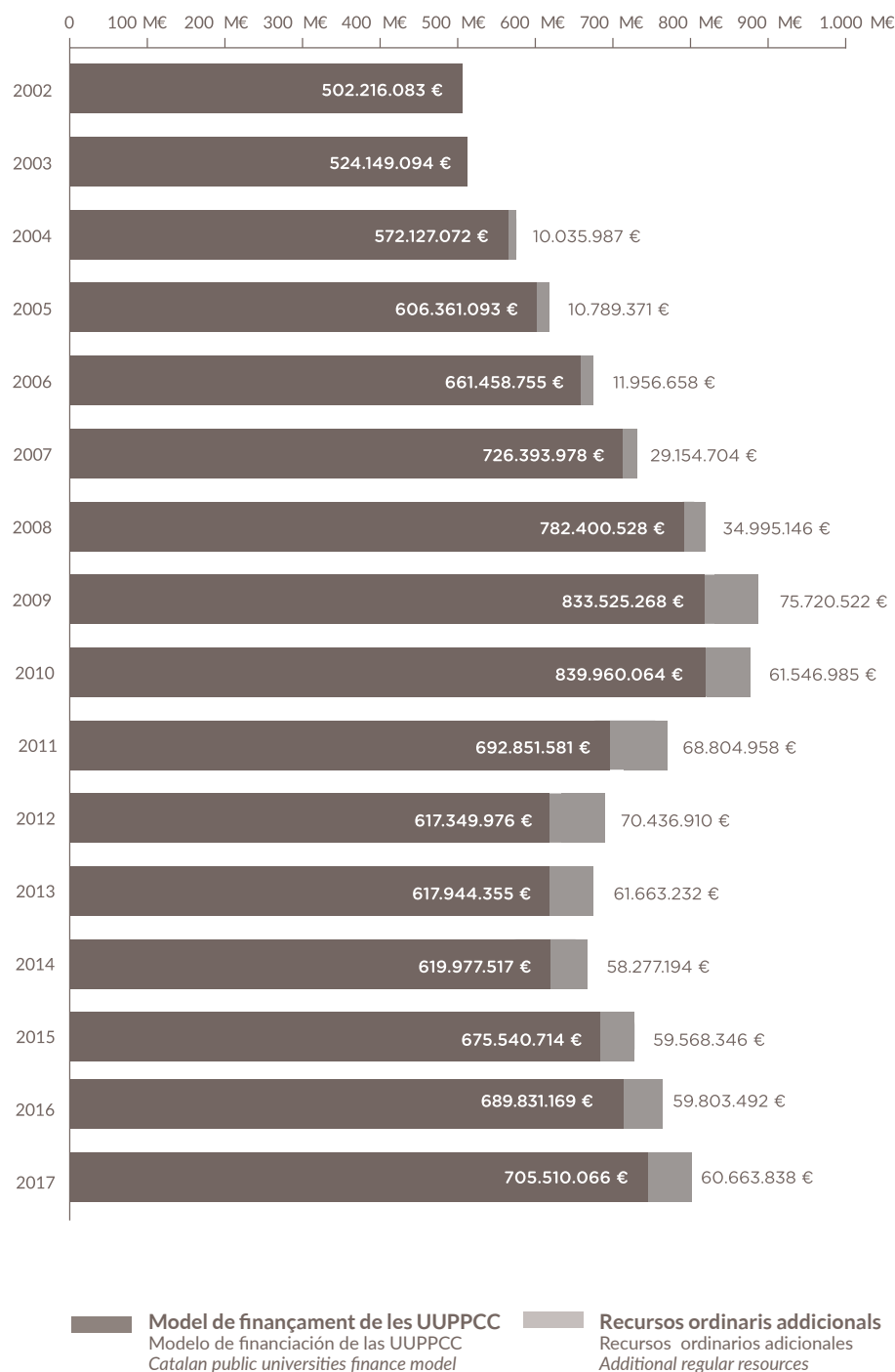
España continúa siendo uno de los países donde la inversión (pública y privada) en instituciones de Enseñanza Superior es más baja, el 1,3% del PIB, muy por debajo de la media de la OCDE (1,6%) y por debajo también de la EU22 (1,4%). España continúa lejos de los países europeos de la zona alta, encabezados por el Reino Unido o Finlandia (1,8%) o los Países Bajos, Suecia y Noruega (1,7%).

Spain is still one of the countries with the lowest investment (public and private) in higher education institutions, 1.3% of GDP, well below the OECD average (1.6%) and also below the EU22 (1.4%). Spain is still far adrift of high band European countries like the United Kingdom and Finland (1.8%) or the Netherlands, Sweden and Norway (1.7%).

Gràfic 12. Evolució del finançament públic de les universitats públiques catalanes.

Gráfico 12. Evolución de la financiación pública de las universidades públicas catalanas.

Figure 12. Development of public funding of Catalan public universities.

// El model de finançament de la Generalitat a les universitats públiques catalanes mostra un increment notable entre els anys 2004 i 2010. Els decrements, molt remarcables, per efecte de la crisi els anys 2011, 2012 i 2013, comencen a remuntar-se, tot i lentament, els darrers tres anys, del 2015 al 2017. L'any 2017 el finançament ordinari procedent de la Generalitat se situa a l'altura del 2007.

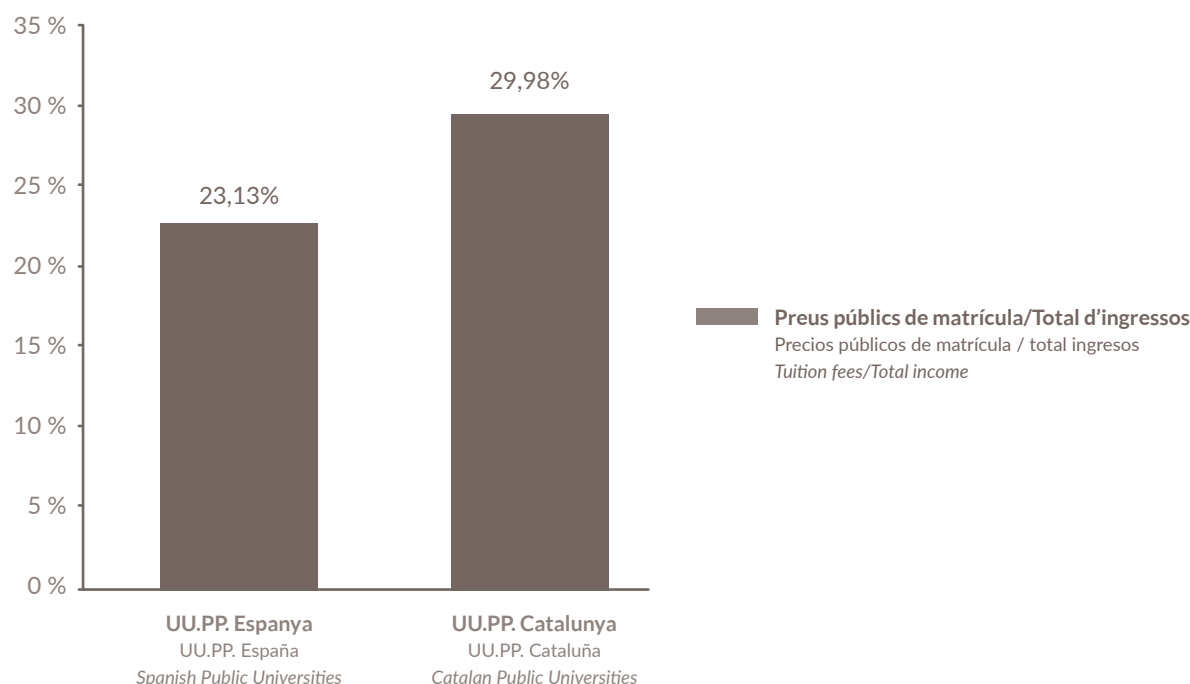
El modelo de financiación de la Generalitat en las universidades públicas catalanas muestra un incremento notable entre los años 2004 y 2010. Los descensos muy remarcables, por efecto de la crisis durante 2011, 2012 y 2013, comienzan a remontar, aunque lentamente, en los últimos tres años, del 2015 al 2017. En 2017 la financiación ordinaria procedente de la Generalitat se sitúa a la altura de la de 2007.

The Government of Catalonia's finance model for Catalan public universities increased significantly from 2004 to 2010. The considerable reductions due to the crisis in 2011, 2012 and 2013 have begun to be reverted, albeit slowly, in the last three years, from 2015 to 2017. In 2017, ordinary funding from the Generalitat was at the 2007 level.

Gràfic 13. Relació entre els ingressos de matrícula i les transferències de la Comunitat Autònoma. Any 2015.

Gráfico 13. Relación entre los ingresos de matrícula y las transferencias de la Comunidad Autónoma. Año 2015.

Figure 13. Relation between tuition income and transfers from the Autonomous Community. 2015.

Font/Fuente/Source: J. Hdez Armenteros i J.A. Pérez García (dir.), La Universidad española en cifras, 2015-2016, CRUE

// A Catalunya, l'esforç de les famílies en el finançament dels estudis universitaris continua essent més alt que a Espanya: a Catalunya, el 30% dels ingressos procedeixen de la matrícula: a Espanya, el 23%. La relació entre preus públics de matrícula i transferències corrents de la comunitat autònoma a Catalunya és de 0,54:1, mentre que a Espanya és de 0,37:1. Els ingressos de matrícula a Catalunya representen el 21,2% dels ingressos per aquest mateix concepte en el conjunt d'Espanya, mentre que els ingressos per transferència corrent de la comunitat autònoma són només del 14,7%.

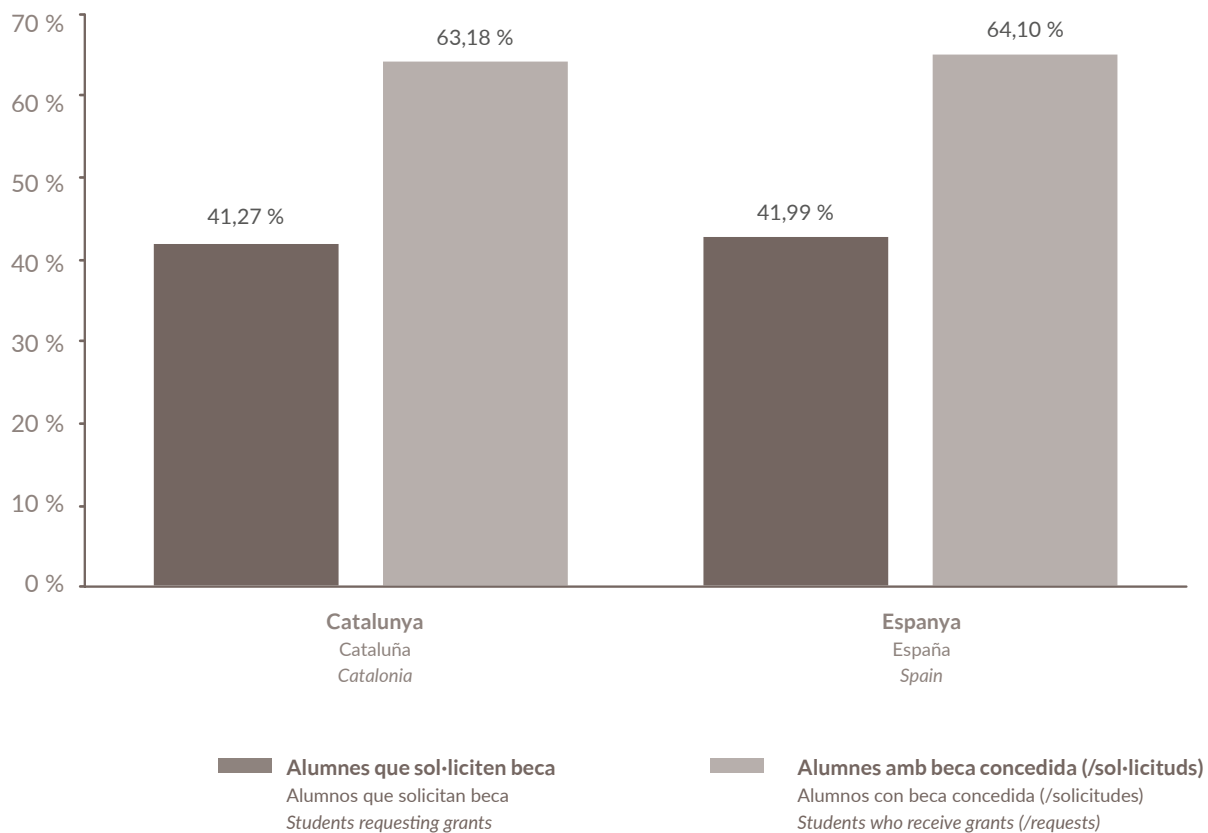
En Cataluña, el esfuerzo de las familias en la financiación de los estudios universitarios continúa siendo mayor que en el conjunto de España: en Cataluña, el 30% de los ingresos proceden de la matrícula; en España, el 23%. La relación entre precios públicos de matrícula y transferencias corrientes de la comunidad autónoma en Cataluña es de 0,54:1, mientras que en España es de 0,37:1. Los ingresos de matrícula en Cataluña representan el 21,2% de los ingresos por este mismo concepto en el conjunto de España, mientras que los ingresos por transferencia corriente de la comunidad autónoma son tan sólo del 14,7%.

In Catalonia, families are still investing more in university studies than in Spain: in Catalonia, 30% of income is from tuition fees; in Spain, 23%. The ratio between public tuition fees and current transfers from the autonomous community in Catalonia is 0.54:1, while in Spain it is 0.37:1. Income from tuition fees in Catalonia accounts for 21.2% of income from the same for Spain as a whole, while income from current transfers from the autonomous community is only 14.7%.

Gràfic 14a. Ajuts a l'estudi del Ministeri d'Educació. Alumnes que sol·liciten ajuts a l'estudi i ajuts concedits. Estudis de grau. Curs 2015-16.

Gráfico 14a. Ayudas al estudio del Ministerio de Educación. Alumnos que solicitan ayudas al estudio y ayudas concedidas. Estudios de grado. Curso 2015-16.

Figure 14a. Study grants from the Ministry of Education. Students who apply and grants awarded. Degrees students. 2015-16.

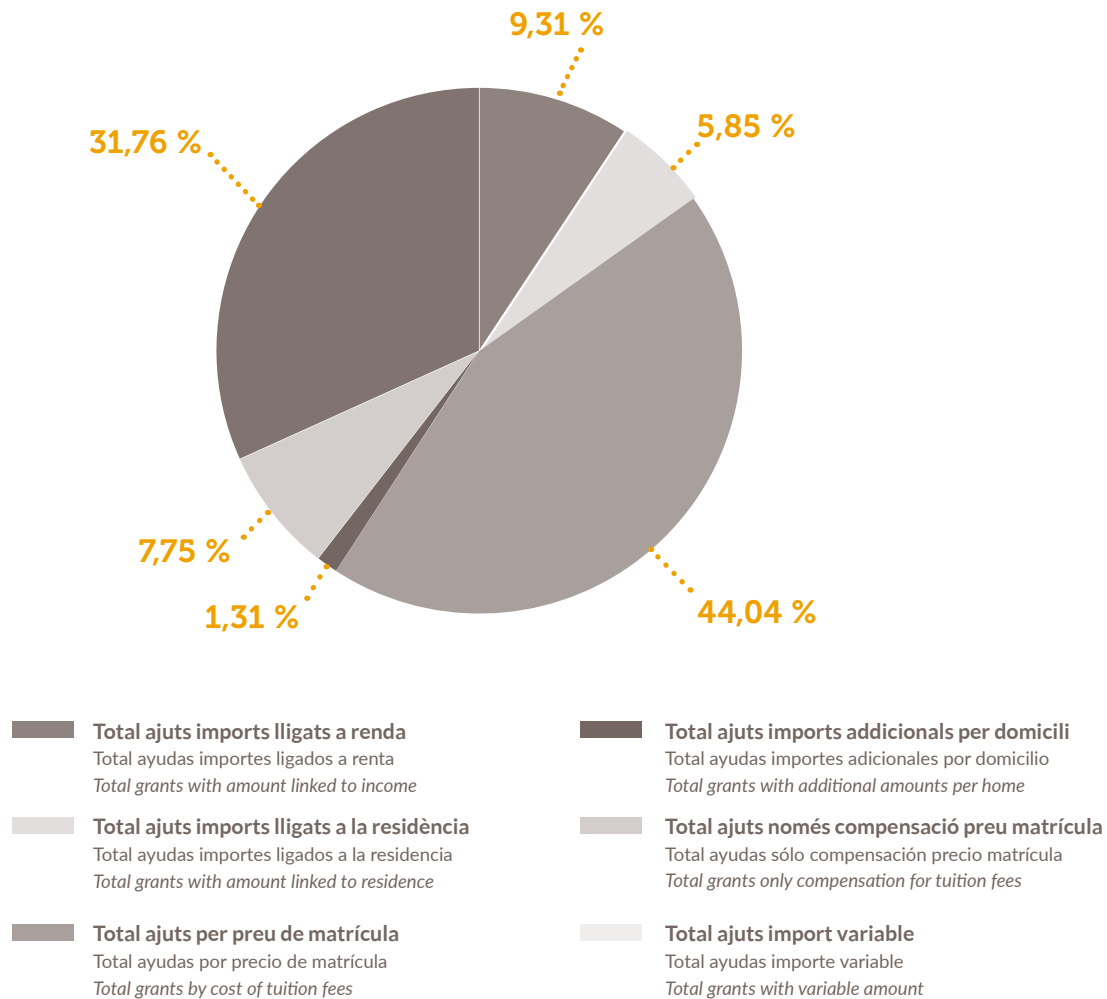
Font/Fuente/Source: J. Hdez Armenteros i J.A. Pérez García (dir.), La Universidad española en cifras, 2015-2016, CRUE

// El curs 2015-2016, el 41% dels estudiants catalans matriculats va sol·licitar ajut al ME; d'aquests, el 63% va obtenir algun tipus d'ajut (el 21% del total d'estudiants).

En el curso 2015-16, el 41% de los estudiantes catalanes matriculados solicitaron ayuda al ME; de éstos, el 63% obtuvo algún tipo de ayuda (21% del total de estudiantes).

In 2015-16, 41% of enrolled Catalan students requested aid from the Ministry of Education; Of these, 63% obtained some type of subsidy (21% of the total students).

Gràfic 14b. Ajuts a l'estudi del Ministeri d'Educació. Tipologia dels ajuts concedits a Catalunya. Estudis de grau. Curs 2015-16.
Gráfico 14b. Ayudas al estudio del Ministerio de Educación. Tipología de las ayudas concedidas en Cataluña. Estudios de grado. Curso 2015-16.
Figure 14b. Study grants from the Ministry of Education. Types of grant awarded in Catalonia. Degree programmes. 2015-16.

Font/Fuente/Source: J. Hdez Armenteros i J.A. Pérez García (dir.), La Universidad española en cifras, 2015-2016, CRUE

// El curs 2015-2016, el 44% dels imports concedits per beca del ME corresponen a ajuts per preu de matrícula.

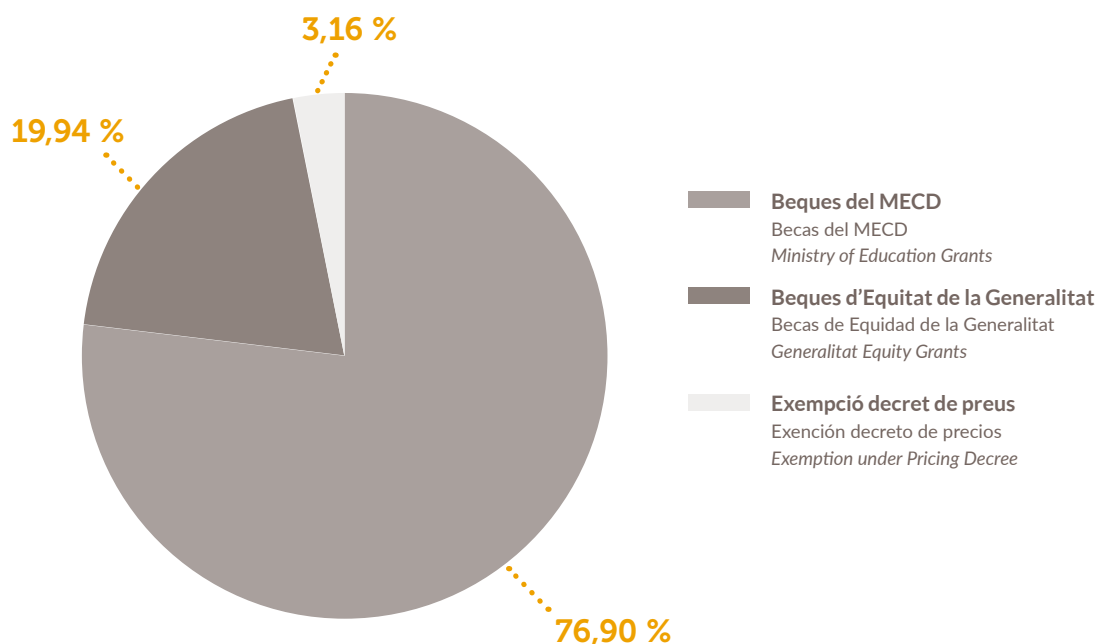
En el curso 2015-16, el 44% de los importes concedidos por beca del ME corresponden a ayudas por precio de matrícula.

In 2015-16, 44% of the amounts awarded as Ministry of Education grants were for tuition fees.

Gràfic 15. Impacte de la política de preus i beques en graus i cicles del sistema universitari públic català 2016-17.

Gráfico 15. Impacto de la política de precios y becas en grados y ciclos del sistema universitario público catalán. Curso 2016-17.

Figure 15. Impact of pricing and grant policy on degrees and cycles in the Catalan public university system. 2016-17.

// El curs 2016-2017, el 47% dels estudiants catalans van obtenir algun tipus de beca. D'aquests, el 77% una beca del ME, el 20% una beca d'Equitat de la Generalitat i un 3% alguna exempció de les que inclou el decret de preus. Les beques d'Equitat, aportades per les universitats i el Govern de la Generalitat, complementen les beques del ME i comporten una bonificació en el preu dels crèdits matriculats per primera vegada que pot ser d'entre el 80% i el 10% de l'import total segons la renda familiar i el nombre de membres de la unitat familiar.

En el curso 2016-17, el 47% de los estudiantes catalanes obtuvo algún tipo de beca. De éstos, el 77% obtuvo una beca del ME, el 20% recibió una beca de equidad de la Generalitat y un 3% se ha beneficiado de alguna de las exenciones contempladas en el decreto de precios. Las becas de equidad, soportadas por las universidades y el Gobierno de la Generalitat, complementan las becas del ME y comportan una bonificación en el precio de los créditos matriculados por primera vez que puede constituir entre el 80% y el 10% del importe total según la renta familiar y el número de miembros de la unidad familiar.

In 2016-17, 47% of Catalan students obtained some kind of grant. Of these, 77% received a grant from the Ministry of Education, 20% a Generalitat equity grant and 3% received one of the exemptions described by the decree on prices. Equity scholarships, supported by universities and the Government of Catalonia, complement Ministry of Education grants and entail a reduction in the price of credits enrolled for the first time, which can be between 80% and 10% of the total amount depending on family income and the number of members of the family unit.

analyze

design

2. EL PROCÉS FORMATIU: METODOLOGIES I INNOVACIÓ DOCENT

**EL PROCESO FORMATIVO:
METODOLOGÍAS E INNOVACIÓN
DOCENTE**

***THE TRAINING PROCESS:
METHODOLOGIES AND TEACHING
INNOVATION***

ST PRACTICE

2.1 Qualitat de l'oferta formativa

El sistema universitari català continua sent un referent de qualitat a nivell estatal i mundial. L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya, encarregada de l'avaluació, l'acreditació i la certificació de la qualitat en l'àmbit de les universitats i dels centres d'ensenyament superior de Catalunya, és el principal instrument per a la promoció i l'avaluació de la qualitat en el sistema universitari català.

La bona feina i la dedicació de les universitats, juntament amb l'aprovació del nou Marc per a la verificació, el seguiment, la modificació i l'acreditació de les titulacions universitàries, han significat que la major part dels estudis de grau i de màster del sistema universitari públic català hagi superat, amb resultats favorables, els processos d'acreditació de l'AQU Catalunya, que certifiquen que les titulacions de les universitats catalanes compleixen satisfactòriament amb els estàndards de qualitat europeus, així com també amb la qualitat docent del professorat, que s'avalua seguint directrius homologables internacionalment.

El sistema de qualitat actual es basa en evidències que es publiquen seguint els criteris de transparència cap a la societat: dades de resultats de les universitats, informes públics d'avaluació, resultats de les acreditacions, etc.

El futur del model passa per tenir universitats autoacreditades; en aquest sentit, les universitats catalanes s'estan preparant per certificar la implantació dels sistemes de garantia interns dels seus centres, fet que incrementarà la qualitat, l'agilitat i l'autonomia de les universitats, i millorarà el nivell de l'oferta formativa.

2.1 Calidad de la oferta formativa

El sistema universitario catalán sigue siendo un referente de calidad a nivel estatal y mundial. La Agencia para la Calidad del Sistema Universitario de Cataluña (AQU), que se encarga de la evaluación, acreditación y certificación de la calidad en el ámbito de las universidades y los centros de enseñanza superior de Cataluña, es el principal instrumento para la promoción y la evaluación de la calidad en el sistema universitario catalán.

La buena labor y dedicación de las universidades, junto con la aprobación del nuevo marco de Verificación-Seguimiento-Modificación-Acreditación (VSMA) de las titulaciones universitarias, ha redundado en que la mayor parte de los estudios de grado y de máster del sistema universitario público catalán haya superado con resultados favorables los procesos de acreditación de la AQU, que certifican que las titulaciones de las universidades catalanas cumplen satisfactoriamente con los estándares de calidad europeos, así como con la calidad docente del profesorado, que se evalúa de acuerdo con directrices homologables internacionalmente.

El sistema de calidad actual se basa en evidencias que se publican según criterios de transparencia hacia la sociedad: datos de resultados de las universidades, informes públicos de evaluación, resultados de las acreditaciones, etc.

El futuro del modelo pasa por tener universidades autoacreditadas; en este sentido, las universidades catalanas se están preparando para certificar la implantación de los sistemas internos de garantía de sus centros, lo que incrementará la calidad, la agilidad y la autonomía de las universidades, y mejorará el nivel de la oferta formativa.

2.1 Quality of courses offered

The Catalan university system continues to be a benchmark for quality on a national and world scale. The Agency for the Quality of the University System in Catalonia, which is responsible for the evaluation, accreditation and certification of quality in the field of universities and higher education centres in Catalonia, is the main instrument for promoting and assessing quality in the Catalan university system.

The good work and dedication of our universities, together with the approval of the new Framework for the verification, monitoring, modification and accreditation of university degrees, have meant that most of the undergraduate and master's degree programmes in the Catalan public university system have successfully passed the AQU Catalonia accreditation processes, which certify that the degrees offered by Catalan universities satisfactorily meet European quality standards, as also does teaching quality, which is evaluated in accordance with internationally standardised guidelines.

The current quality system is based on evidence published in accordance with criteria that measure transparency towards society: data on university results, public assessment reports, results of accreditations, etc.

The future of the model depends on having self-accredited universities, for which purpose Catalan universities are preparing to certify the implantation of internal guarantee systems at their centres, which will increase the quality, flexibility and autonomy of universities in terms of the quality of courses on offer.

PROFESSORAT / PROFESORADO / TEACHERS

AVALUACIONS

Av. prèvia a la selecció de PDI contractat per a les figures de col·laborador, lector, agregat i catedràtic.

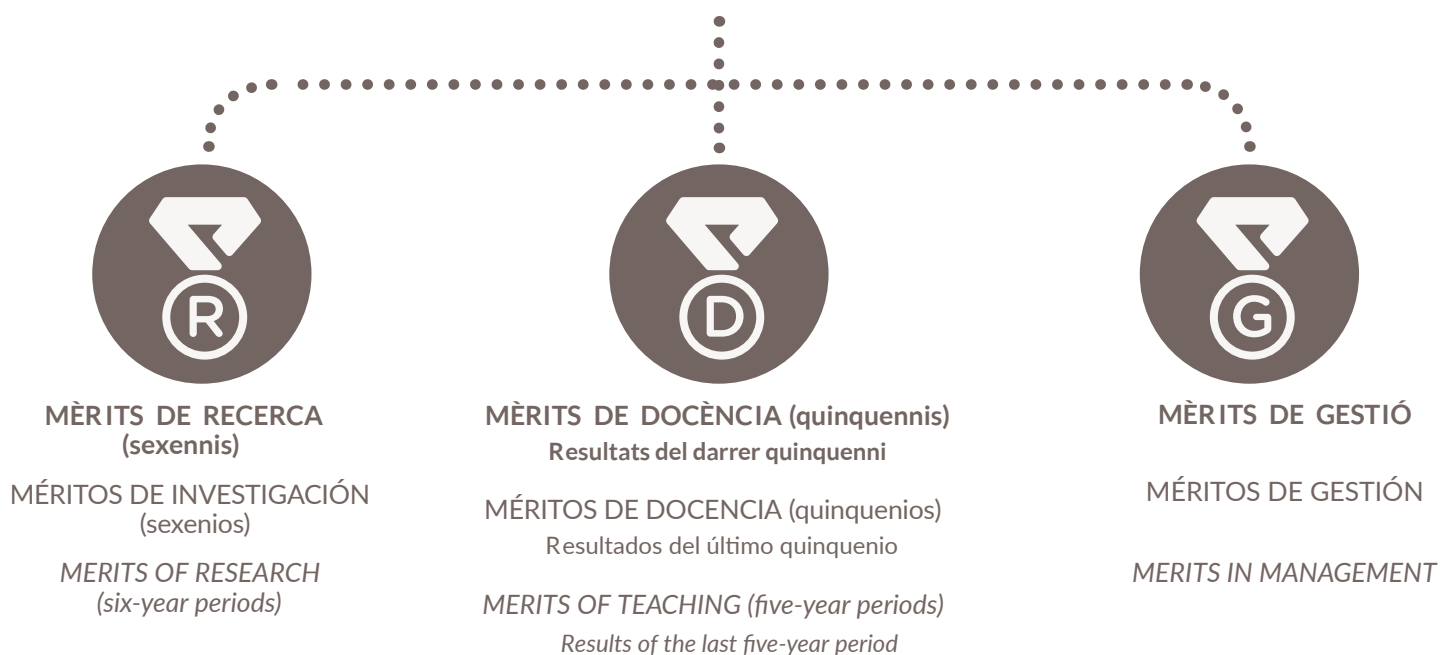
EVALUACIONES

En. previas a la selección de PDI contratado para los puestos de colaborador, lector, agregado y catedrático.

ASSESSMENTS

Assesments prior to the selection of teaching and research staff for the positions of collaborating lecturer, tenure-track lecturer, tenured assistant professor, full professor.

GRÀFIC 16 / GRÁFICO 16 / FIGURE 16 (PÀG. 54)

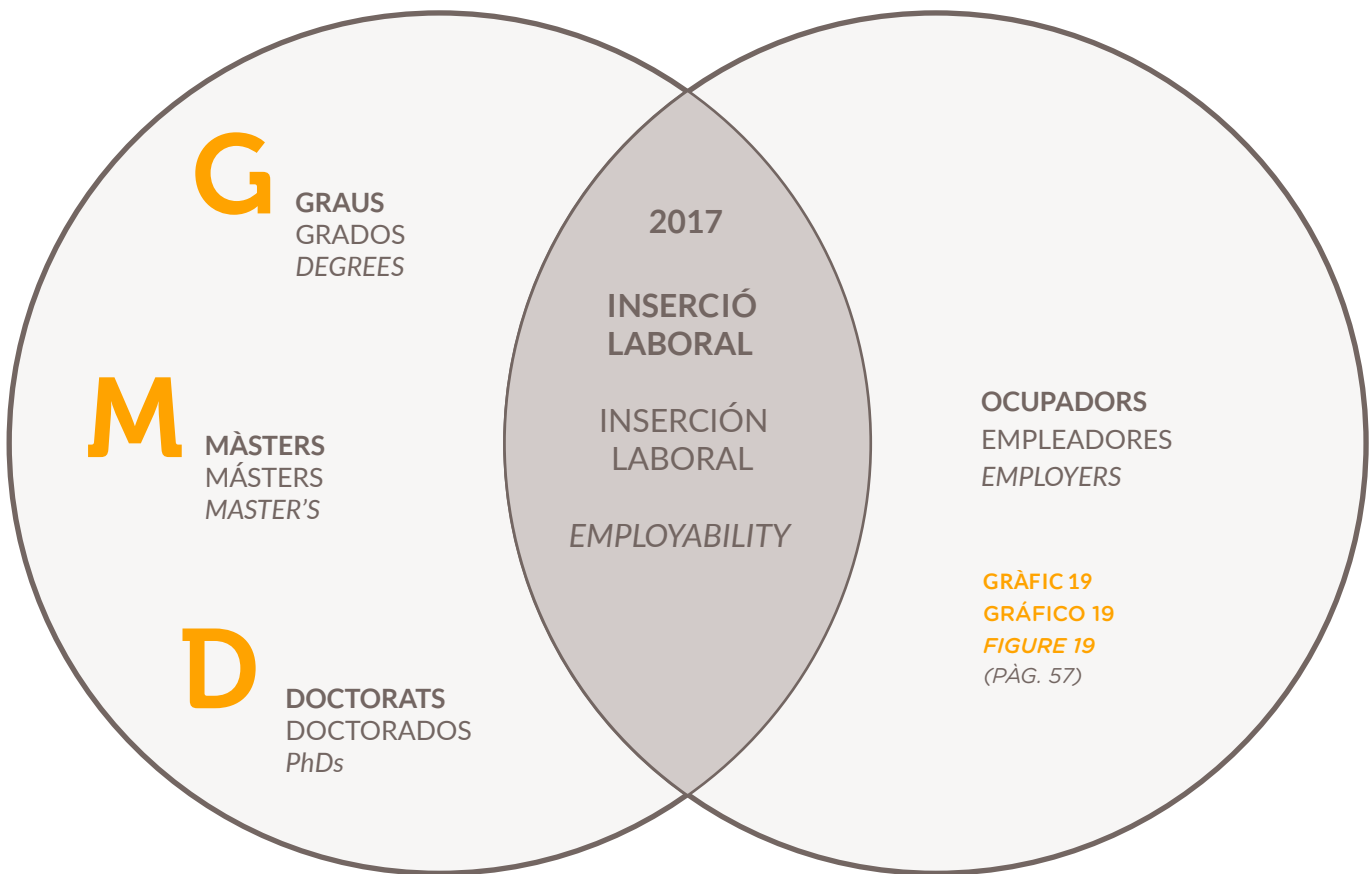
GRÀFIC 17 / GRÁFICO 17 / FIGURE 17 (PÀG. 55)

// El sistema universitari públic català destaca a nivell internacional per la seva qualitat contrastada.

El sistema universitari públic català destaca a nivell internacional per la seva qualitat contrastada.

The Catalan public university system stands out internationally for its proven quality.

CONeixement / CONOCIMIENTO / KNOWLEDGE

GRÀFIC 18 / GRÁFICO 18 / FIGURE 18 (PÀG. 56)

Font/Fuente/Source: AQU

// **Les universitats públiques catalanes mostren uns resultats molt favorables en qualitat docent i formativa que les situen en una posició destacada en el context europeu i internacional.**

Las universidades públicas catalanes muestran unos resultados muy favorables en calidad docente y formativa que las sitúan en una posición destacada en el contexto europeo e internacional.

Positive results regarding the quality of teaching and research staff put Catalan public universities in a leading position in the European and international context.

ESTUDIS / ESTUDIOS / STUDIES

VERIFICACIÓ / VERIFICACIÓN / VALIDATION

Nombre de verificacions realitzades de G/M/D
 Número de verificaciones realizadas de G/M/D
 Number of validations carried out (D/M/PhD)

Resultats de les verificacions: **GRÀFIC 20**
 Resultados de las verificaciones: **GRÁFICO 20**
 Validation results: **FIGURE 20** (PÀG. 58)

SEGUIMENT / SEGUIMIENTO / MONITORING

Nombre de seguiments realitzats de G/M/D **GRÀFIC web AQU 2011-2017**
 Número de seguimientos realizados de G/M/D **GRÁFICO web AQU 2011-2017**
 Number of times D/M/PhD have been monitored **FIGURE web AQU 2011-2017**

MODIFICACIÓ / MODIFICACIÓN / MODIFICATION

Nombre d'informes de modificació emesos
 Número de informes de modificación emitidos
 Number of times D/M/PhD have been monitored

Resultats de les modificacions: **GRÀFIC web AQU 2011-2016**
 Resultados de las modificaciones: **GRÁFICO web AQU 2011-2016**
 Modification results: **FIGURE web AQU 2011-2016**

ACREDITACIÓ / ACREDITACIÓN / ACCREDITATION

Resultats de les acreditacions: **GRÀFIC 21**
 Resultados de las acreditaciones: **GRÁFICO 21**
 Accreditation results: **FIGURE 21** (PÀG. 59)

CERTIFICACIÓ SGIQ / CERTIFICACIÓN SGIQ / CERTIFICATION BY SGIQ

Certificació dels SG IQ a nivell de centre
 Certificación de los SG IQ a nivel del centro
 SGIQ certification by centre

Font/Fuente/Source: AQU

TRANSPARÈNCIA / TRANSPARENCIA / TRANSPARENCY

<http://www.aqu.cat>

<http://winddat.aqu.cat>

Indicadors docents per al desenvolupament i l'anàlisi de les titulacions
 Indicadores docentes para el desarrollo y el análisis de las titulaciones
 Teaching indicators for the development and analysis of qualifications

<http://portal.aqu.cat/informes>

Informes d'avaluació del sistema universitari català
 Informes de evaluación del sistema universitario catalán
 Evaluation reports of the Catalan university system

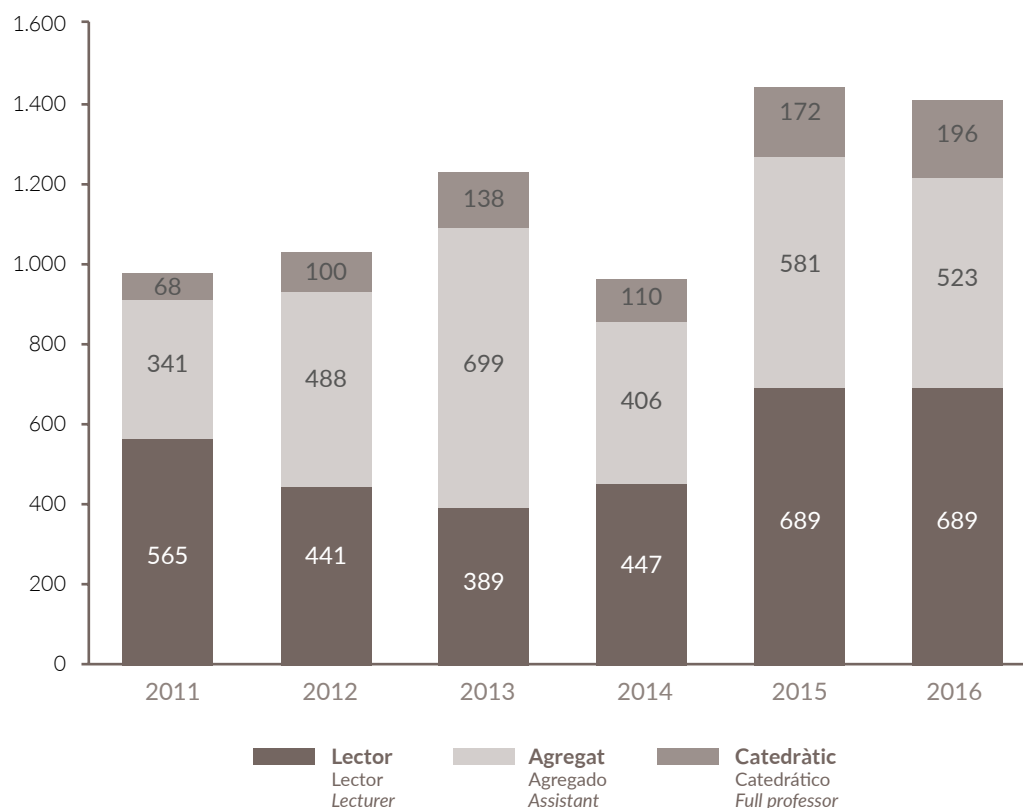
<http://estudis.aqu.cat>

Informació als estudiants sobre el desenvolupament de les titulacions (verificació, acreditació, pla d'estudis, indicadors, etc.)
 Información a los estudiantes sobre el desarrollo de las titulaciones (verificación, acreditación, plan de estudios, indicadores, etc.)
 Informing students about the development of the qualifications (verification, accreditation, curriculum, indicators, etc.)

Gràfic 16. Avaluacions prèvies a la selecció de PDI contractat per a les funcions de lector, agregat i catedràtic.

Gráfico 16. Evaluaciones previas a la selección de PDI contratado para las funciones de lector, agregado y catedrático.

Figure 16. Assessments prior to the appointment of teaching and research staff for tenure-track lecturer, tenured assistant professor, full professor.

Font/Fuente/Source: AQU

Nota: Nombre d'avaluacions realitzades.

Nota: Número de evaluaciones realizadas.

Footnote: number of assessments.

// **L'avaluació de lectors, agregats i doctors va créixer el 2015 després d'un període en decreixement, i es manté estable el 2016.**

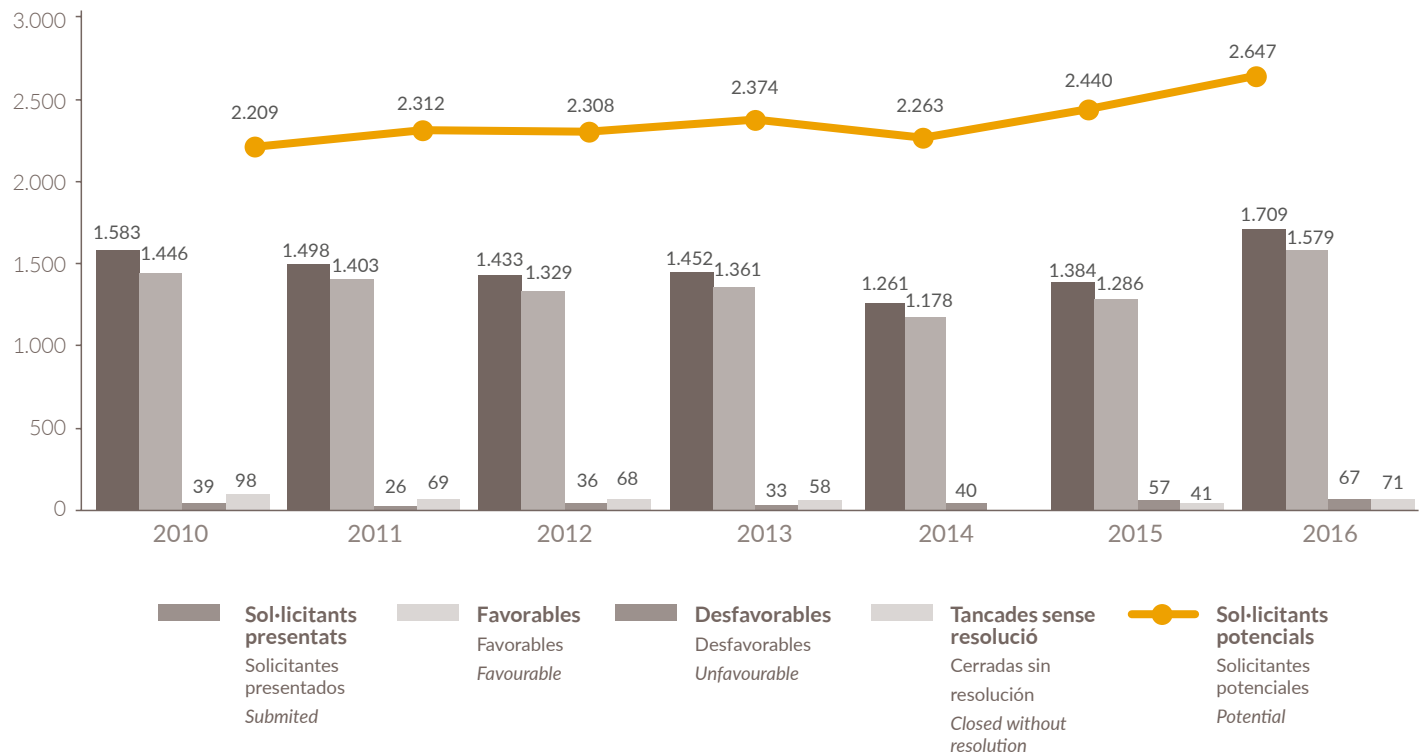
La evaluación de lectores, agregados y doctores creció en 2015 después de un período de decrecimiento y se mantiene estable en 2016.

Assessments tenure track lecturer, tenured assistant professor and full professors rose in 2015 after a period of decrease and remained stable in 2016.

Gràfic 17. Trams de docència.

Gráfico 17. Tramos de docencia.

Figure 17. Periods of teaching.

Font/Fuente/Source: AQU

// Les sol·licituds de mèrits de docència s'han incrementat lleugerament, sense arribar als valors del 2013.

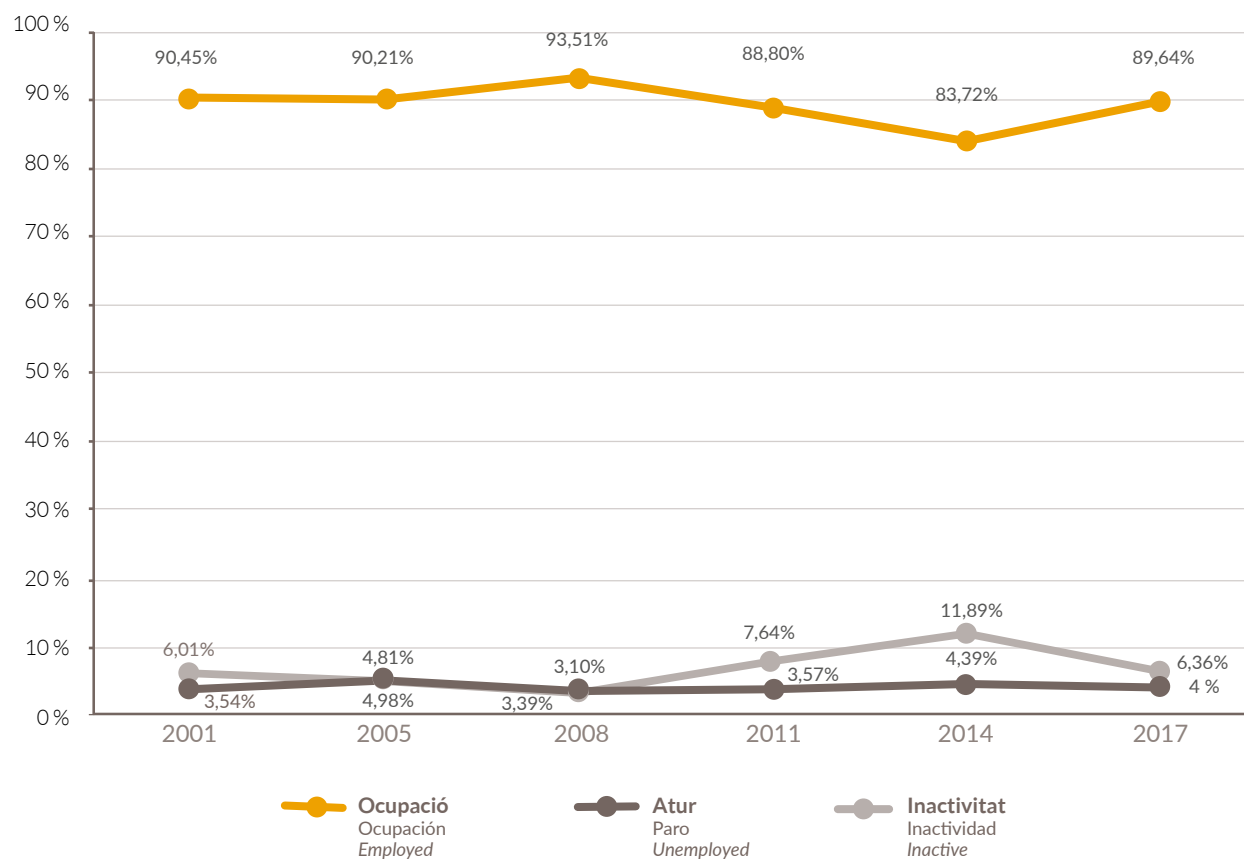
Las solicitudes de méritos de docencia han aumentado ligeramente, aunque sin llegar a los valores de 2013.

Requests for merits of teaching have increased slightly, without reaching 2013 values.

Gràfic 18. Inserció laboral dels estudiants de grau, màster i doctorat.

Gráfico 18. Inserción laboral de los estudiantes de grado, máster y doctorado.

Figure 18. Employability of degree, master's and PhD students.

Font/Fuente/Source: AQU

// **Les persones amb una formació universitària tenen una taxa d'ocupabilitat més elevada. El grau d'ocupació torna a nivells de 2011, després d'uns anys de decreixement.**

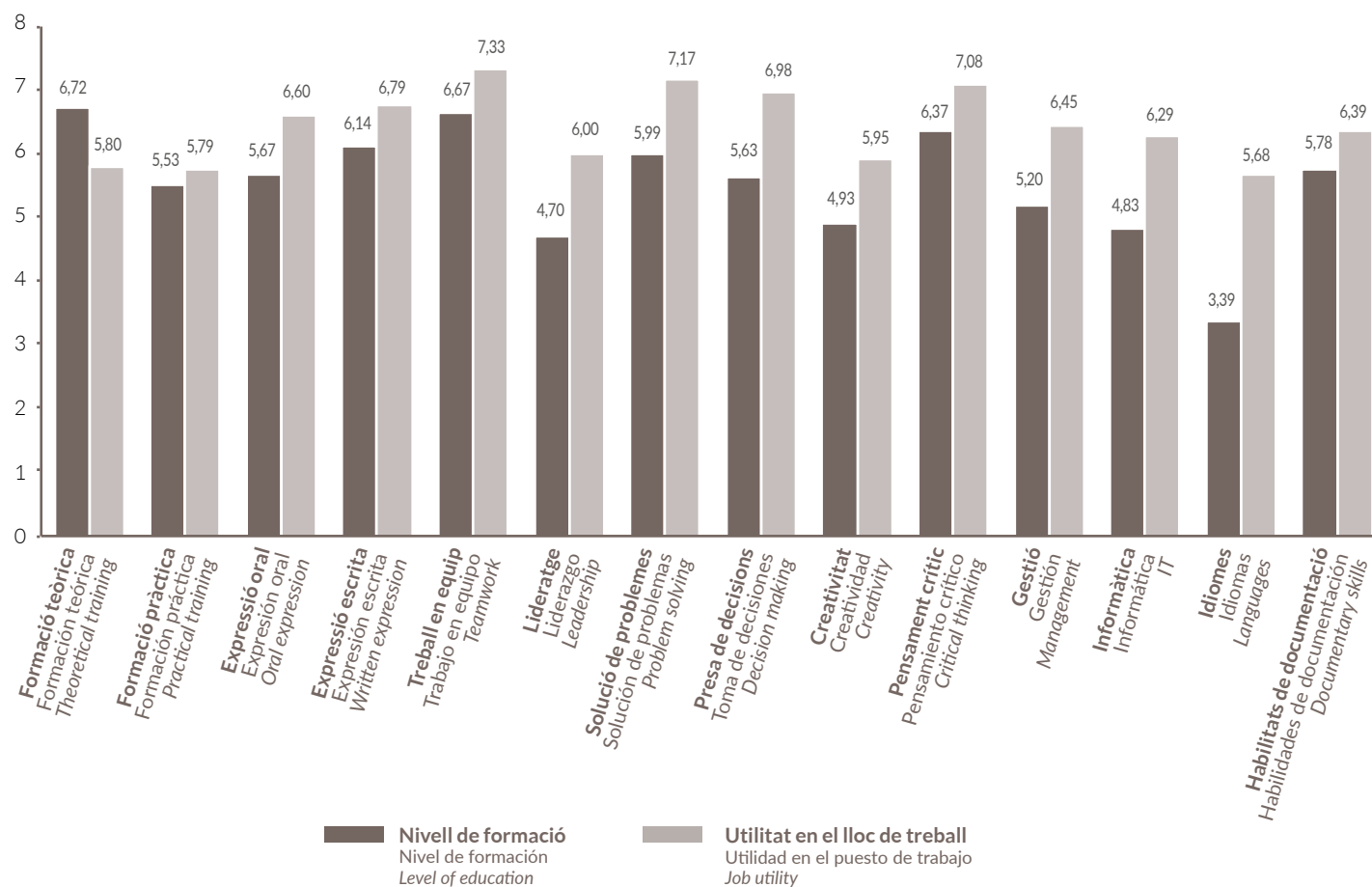
Las personas con formación universitaria tienen una tasa de ocupabilidad más elevada. El grado de ocupación vuelve a niveles de 2011 tras varios años de decrecimiento.

Les persones amb una formació universitària tenen una taxa d'ocupabilitat més elevada. El grau d'ocupació torna a nivells de 2011, després d'uns anys de decreixement.

Gràfic 19. Nivell de formació i utilitat en el lloc de treball dels titulats recents.

Gráfico 19. Nivel de formación y utilidad en el puesto de trabajo de los recién titulados.

Figure 19. Level of education and utility in the workplace of recent graduates.

Font/Fuente/Source: AQU

// **Les empreses qualifiquen amb un notable de mitjana les competències adquirides pels estudiants universitaris.**

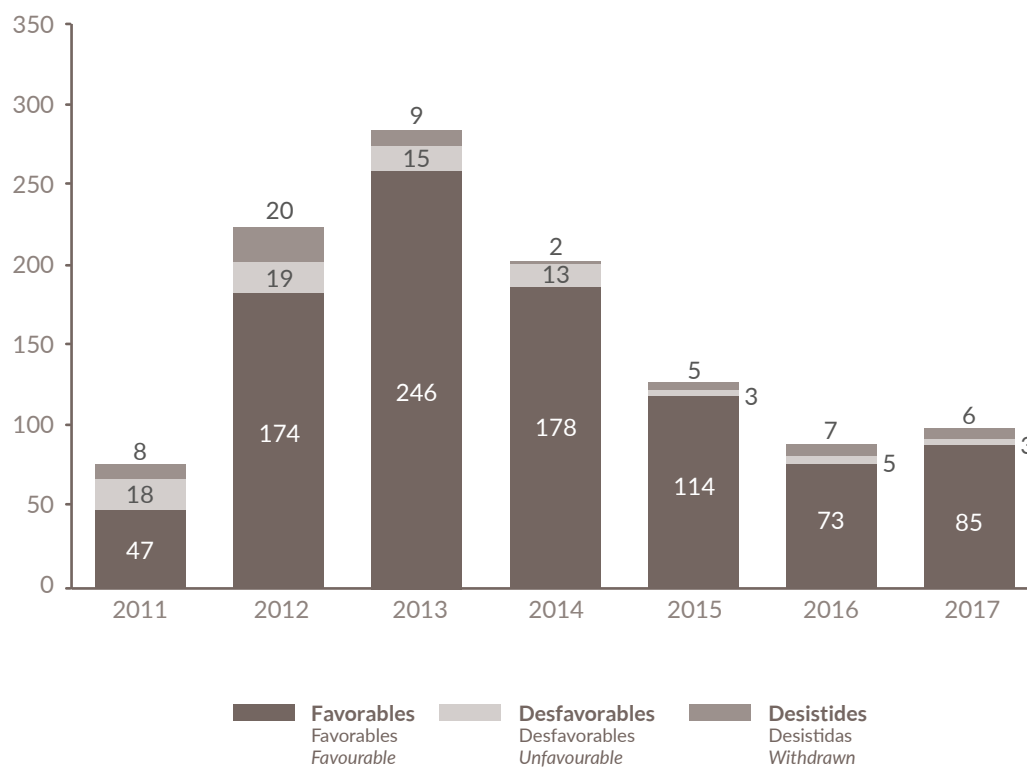
Las empresas califican con un notable de media las competencias adquiridas por los estudiantes universitarios.

Companies rate the skills acquired by university students highly.

Gràfic 20. Nombre de verificacions realitzades de grau, màster i doctorat.

Gráfico 20. Número de verificaciones realizadas de grado, máster y doctorado.

Figure 20. Numbers of verifications done for degrees, master's and PhD.

Font/Fuente/Source: AQU

// **El nombre de verificacions dels anys 2016 i 2017 continua amb la tendència a la baixa mostrada els darrers anys.**

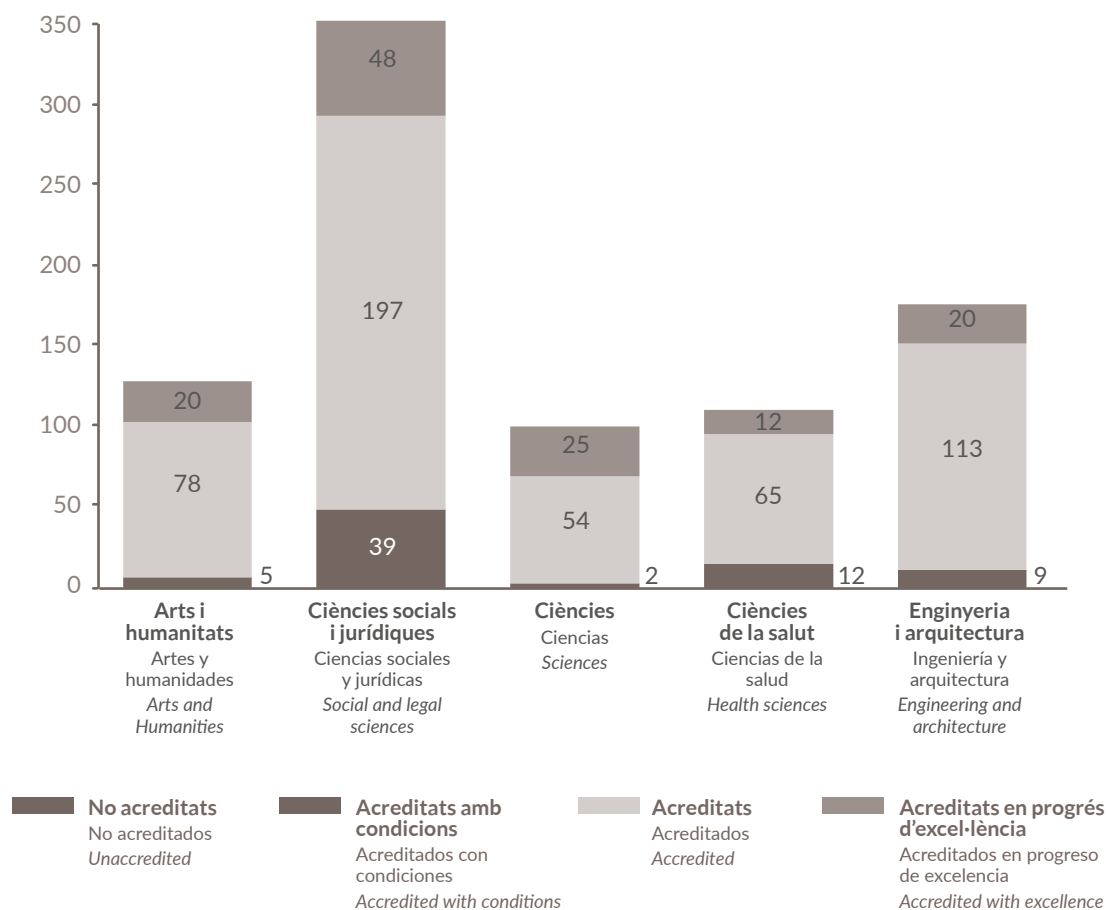
El número de verificaciones en los años 2016 y 2017 continúa con la tendencia a la baja mostrada en los últimos años.

The number of verifications in 2016 and 2017 follow the downward trend of recent years.

Gràfic 21. Resultats del procés d'acreditació dels estudis de grau, màster i doctorat. Anys 2014-2017.

Gráfico 21. Resultados del proceso de acreditación de los estudios de grado, máster y doctorado. Años 2014-17.

Figure 21. Results of the degree, master's and PhD accreditation process. 2014-2017.

Font/Fuente/Source: AQU

// Durant el període 2014-2017 s'han acreditat totes les titulacions, el 18% d'elles en progrés d'excel·lència. La branca de ciències destaca amb un 31% de les titulacions en progrés d'excel·lència. La branca amb un volum més gran de titulacions, en nombres absoluts, és la de ciències socials i jurídiques.

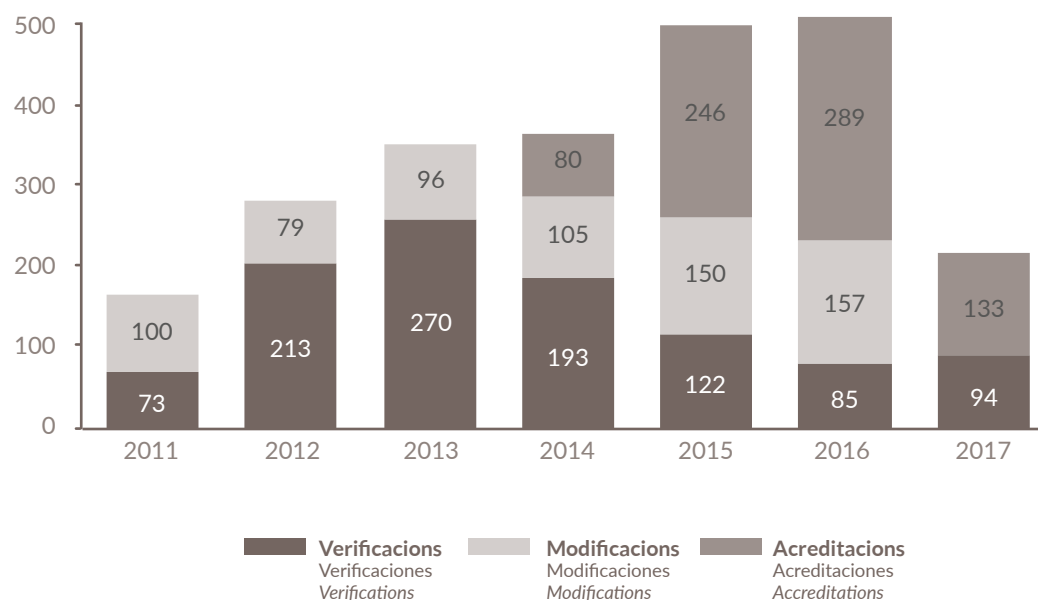
Durante el período 2014-2017 se han acreditado todas las titulaciones, el 18% de ellas en progreso de excelencia. La rama de ciencias destaca con un 31% de las titulaciones en progreso de excelencia. La rama con mayor volumen de titulaciones, en números absolutos, es la de ciencias sociales y jurídicas.

In the 2014-2017 period, all degrees were accredited, 18% as excellent. The field of sciences was outstanding with 31% of degrees accredited with excellence. The branch with the highest number of degrees, in absolute values, was social and legal sciences.

Gràfic 22. Nombre de verificacions, modificacions i acreditacions dels estudis de grau, màster i doctorat.

Gráfico 22. Número de verificaciones, modificaciones y acreditaciones de los estudios de grado, máster y doctorado.

Figure 22. Number of verifications, modifications and accreditations of degree, master's and PhD courses.

Font/Fuente/Source: AQU

// Des de l'any 2013, el nombre de verificacions va disminuint. Per contra, les modificacions s'incrementen. El nombre d'acreditacions creix durant els anys 2014 a 2016 i disminueix el 2017.

El número de verificaciones viene disminuyendo desde 2013. Por el contrario, las modificaciones se incrementan desde 2013. El número de acreditaciones crece durante los años 2014 a 2016 y disminuye en 2017.

Since 2013, the number of verifications has been decreasing. However, modifications have increased since 2013. The number of accreditations increased from 2014 to 2016 and fell in 2017.

2.2 Mobilitat i internacionalització

Les universitats públiques catalanes són una destinació atractiva com a universitats d'acollida, com demostra l'augment de l'estudiantat amb mobilitat internacional en el conjunt de les titulacions de grau, màster i doctorat. Efectivament, el nombre d'estudiants que fan estades de formació a Catalunya en el marc de programes d'intercanvi s'ha incrementat al llarg dels cursos.

Els estudiants de les universitats públiques catalanes també participen cada vegada més en programes de mobilitat. En el període 2012-2017, gairebé un 20% dels titulats de grau de les universitats públiques catalanes han fet una estada a l'estranger, una dada que està en consonància amb l'objectiu europeu.

La mobilitat dels estudiants és una peça clau en la internacionalització de les universitats. En aquest sentit, l'ampli ventall de països d'origen dels estudiants que completen la seva formació en una universitat pública catalana, sigui amb un màster o un doctorat, és un reflex de l'obertura del sistema al món. La gran diversitat cultural que això implica enriqueix el procés d'aprenentatge en l'etapa de formació universitària.

2.2 Movilidad e internacionalización

Las universidades públicas catalanas son un destino atractivo como universidades de acogida, como lo demuestra el aumento de estudiantes en movilidad internacional en el conjunto de titulaciones de grado, máster y doctorado. Efectivamente, el número de estudiantes que realizan estancias de formación en Cataluña en el marco de programas de intercambio ha aumentado a lo largo de los cursos.

Además, los estudiantes de las universidades públicas catalanas participan cada vez más en programas de movilidad. En el período 2012-17, casi un 20% de los titulados de grado de las universidades públicas catalanas habían realizado una estancia en el extranjero, un dato que está en consonancia con el objetivo europeo.

La movilidad de estudiantes es una pieza clave en la internacionalización de las universidades. En este sentido, el amplio abanico de países de origen de los estudiantes que completan su formación en una universidad pública catalana, ya sea cursando un máster o un doctorado, es un reflejo de la apertura del sistema al mundo. La gran diversidad cultural que esto implica enriquece el proceso de aprendizaje en la etapa de formación universitaria.

2.2 Mobility and internationalisation

Catalan public universities are attractive destinations, as evidenced by the increase in international student mobility on degree, master's and PhD programmes. The number of students who spend time in Catalonia on exchange programmes has clearly increased over the years.

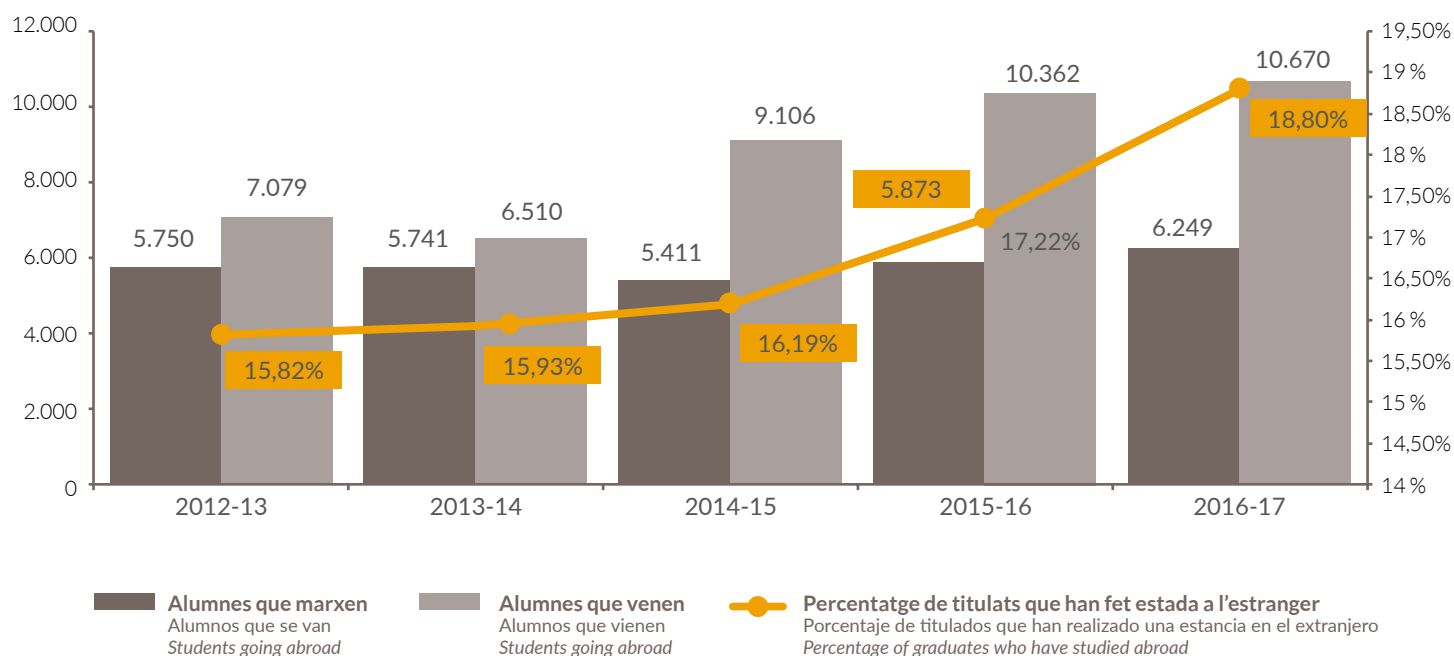
Additionally, students from Catalan public universities are increasingly participating in mobility programmes. In the 2012-17 period, almost 20% of degree graduates studied or trained abroad, which is in line with European targets.

Student mobility plays a key role in the internationalisation of universities, whereby the wide range of countries of origin of the students completing their studies in the Catalan public university system, whether master's degrees or PhDs, is a reflection of how the system is opening up to the world. The broad cultural diversity that this implies enriches the learning process in university education.

Gràfic 23. Mobilitat internacional dels estudis de grau.

Gráfico 23. Movilidad internacional de estudios de grado.

Figure 23. International mobility in degree studies.

Font/Fuente/Source: UNEIX

Nota: El curs 2014-2015 s'incorporen a UNEIX les dades dels Study Abroad (alumnes que venen).

Nota: En el curso 2014-15 se incorporan a UNEIX los datos del Study Abroad (alumnos que llegan).

Footnote: Study Abroad data was included in UNEIX from the 2014-15 academic year (incoming students).

// El percentatge d'estudiants que fa una estada a l'estranger ha anat augmentant en els darrers anys fins a situar-se a prop del 20%, en consonància amb l'objectiu europeu.

El porcentaje de estudiantes que realiza una estancia en el extranjero ha ido aumentando en los últimos años hasta situarse cerca del 20%, en consonancia con el objetivo europeo.

The percentage of students that study or train abroad has increased in recent years to almost 20%, which is in line with European targets.

Taula 6. Procedència dels estudiants internacionals. Curs 2016-17.

Tabla 6. Procedencia de los estudiantes internacionales. Curso 2016-17.

Table 6. Origin of international students. 2016-17.

a) Estudiants de màsters oficials
Estudiantes de másters oficiales
Official master's students

Territori universitat de procedència Territorio universidad de procedencia Region of university of origin	Estudiants de màster Estudiantes de máster Master's students
UE-15 sense Espanya UE-15 sin España EU15 without Spain	831
Resta de la UE Resto de la UE Rest of EU	111
Resta d'Europa Resto de Europa Rest of Europe	178
Àsia i Oceania Asia y Oceanía Asia and Oceania	810
EUA i Canadà EE. UU. y Canadá Usa and Canada	206
Amèrica llatina i Carib América latina y Caribe Latin American and Caribbean	2.384
Àfrica África Africa	121
Dades no disponibles (ND) Datos no disponibles (ND) No data available (ND)	5
Subtotal	4646
% no Espanya % no España % non Spain	27,0%
Espanya España Spain	12.530
Total general Total general Overall total	17.176

b) Estudiants de doctorat
Estudiantes de doctorado
PhD students

Territori universitat de procedència Territorio universidad de procedencia Region of university of origin	Estudiants de doctorat Estudiantes de doctorado PhD students
UE-15 sense Espanya UE-15 sin España EU15 without Spain	1.319
Resta de la UE Resto de la UE Rest of EU	127
Resta d'Europa Resto de Europa Rest of Europe	121
Àsia i Oceania Asia y Oceanía Asia and Oceania	560
EUA i Canadà EE. UU. y Canadá Usa and Canada	99
Amèrica llatina i Carib América latina y Caribe Latin American and Caribbean	1.266
Àfrica África Africa	80
Dades no disponibles (ND) Datos no disponibles (ND) No data available (ND)	2
Subtotal	3.574
% no Espanya % no España % non Spain	21,6%
Espanya España Spain	12.983
Total general Total general Overall total	16.557

Font/Fuente/Source: UNEIX

// Les dades evidencien que la universitat catalana és atractiva com a universitat d'acollida.

Los datos ponen de manifiesto que la universidad catalana es atractiva como universidad de acogida.

Data demonstrates that Catalan universities are considered attractive host universities.

2.3 Rendiment

Els nous estudis de grau i màster adaptats a l'Espai Europeu d'Educació Superior no només han equiparat la formació universitària de Catalunya, i de la resta de l'Estat espanyol, als estàndards europeus, sinó que han implicat un canvi molt important en les metodologies d'ensenyament i aprenentatge. Aquesta innovació en els mètodes docents i el nou paper central dels estudiants en el propi procés de formació han tingut uns bons resultats acadèmics, que es reflecteixen en un augment del 14% de la taxa de rendiment. Aquesta taxa, que mesura el resultat de l'esforç dels estudiants per a la superació de les matèries de la titulació, va passar del 72% al 82%, en el període del 2008-2009 al 2016-2017. En els màsters, la taxa de rendiment es manté molt elevada, al voltant del 92%.

La implantació de la nova estructura dels estudis en graus i màsters ha reorganitzat el mapa de titulacions universitàries. En aquest context, cal destacar l'augment del 17% en el nombre de titulats de grau del conjunt del sistema universitari públic de Catalunya en el període analitzat, exclòs el doctorat. Aquest augment s'ha produït en totes les branques (arts i humanitats, ciències, salut, ciències socials i jurídiques i enginyeria i arquitectura), però ha estat realment destacat en l'àmbit de salut, en què el nombre de titulats s'ha doblat respecte al 2008-2009. El següent àmbit que ha experimentat un creixement més notable ha estat el de les titulacions d'enginyeria i arquitectura, en què el nombre de titulats ha augmentat un 26%.

D'altra banda, el nombre de titulats de màster ha rebut un impuls molt important i ha augmentat un 176% respecte al seu valor a l'inici del període. Totes les branques han tingut increments importants, però destaca ciències socials i jurídiques, que gairebé ha multiplicat per quatre el nombre de titulats. La següent branca amb un augment destacat ha estat Enginyeria i Arquitectura, que ha incrementat el nombre de titulats un 173%.

El sistema universitari català ha contribuït a incrementar el nivell d'instrucció de la població, de manera que el 43% de les persones amb edats compreses entre 30 i 34 anys tenen estudis universitaris. Aquesta xifra se situa per sobre de la mitjana d'Espanya i la Unió Europea.

Només el 8% dels estudiants abandonen el sistema universitari català en els graus. Existeix una mobilitat apreciable d'estudiants entre titulacions, ja que un altre 8% canvien de titulació dins del propi sistema. Això mostra la capacitat de retenció d'estudiants de grau per part del sistema universitari de Catalunya.

En el cas dels màsters, la taxa d'abandonament ha disminuït força des del 2011-2012 i ha passat del 12% al 7,8%, amb la qual cosa ha arribat al mateix nivell dels graus. No s'aprecia mobilitat d'estudiants entre màsters, probablement degut a l'alta oferta de titulacions i a la seva especialització.

2.3 Rendimiento

Los nuevos estudios de grado y máster adaptados al Espacio Europeo de Educación Superior no sólo han equiparado la formación universitaria de Cataluña, y del resto del Estado español, a los estándares europeos, sino que han implicado un cambio muy importante en las metodologías de enseñanza y aprendizaje. Esta innovación en los métodos docentes y el nuevo papel central de los estudiantes en el propio proceso de formación han obtenido unos buenos resultados académicos, que se reflejan en un aumento del 14% de la tasa de rendimiento. Esta tasa, que mide el resultado del esfuerzo de los estudiantes para superar las materias de su titulación, pasó del 72% al 82% en el período comprendido entre el curso 2008-2009 y el 2016-2017. En los másters, la tasa de rendimiento se mantiene muy elevada, en torno al 92%.

La implantación de la nueva estructura de los estudios en grados y másters ha reorganizado el mapa de titulaciones universitarias. En este contexto, cabe destacar el aumento del 17% en el número de titulados de grado del conjunto del sistema universitario público de Cataluña en el período analizado, excluido el doctorado. Este aumento se ha producido en todas las ramas (Artes y humanidades, Ciencias, Ciencias de la salud, Ciencias sociales y jurídicas e Ingeniería y arquitectura), pero destaca en el ámbito de la salud, donde el número de titulados se ha doblado respecto al año 2008-2009. El siguiente ámbito que ha experimentado un crecimiento más notable es el de las titulaciones de Ingeniería y arquitectura, con un aumento del número de titulados de un 26%.

Por otra parte, el número de titulados de máster ha recibido un impulso muy importante y ha aumentado un 176% respecto a su valor al principio del período. Todas las ramas han experimentado incrementos notables, pero destaca la de las Ciencias sociales y jurídicas, que casi ha multiplicado por cuatro el número de titulados. La siguiente rama con un mayor aumento es Ingeniería y arquitectura, que ha incrementado el número de titulados en un 173%.

El sistema universitario catalán ha contribuido a incrementar el nivel de instrucción de la población, de manera que el 43% de las personas con edades comprendidas entre los 30 y los 34 años tienen estudios universitarios. Esta cifra se sitúa por encima de la media de España y de la Unión Europea.

Apenas el 8% de los estudiantes abandonan el sistema universitario catalán en los grados. Existe una movilidad apreciable de estudiantes entre titulaciones, ya que otro 8% cambian de titulación dentro del propio sistema. Esto pone de relieve la capacidad de retención de estudiantes de grado por parte del sistema universitario de Cataluña.

En el caso de los másters, la tasa de abandono ha disminuido bastante desde el curso 2011-2012, del 12% al 7,8%, por lo que se ha puesto al mismo nivel que los grados. No se aprecia movilidad de estudiantes entre másters, probablemente a causa de la alta oferta de titulaciones y a su especialización.

2.3 Performance

The new undergraduate and master's degrees adapted to the European Higher Education Area have not only put university education in Catalonia and elsewhere Spain on a par with European standards, but have also brought about major changes in teaching and learning methodologies. This innovation in teaching methods and the new central role of the student in the education process has led to good academic results, as reflected by a 14% increase in performance rates. This rate, which measures the results of student efforts to pass degree subjects, rose from 72% to 82% in the period from 2008/09 to 2016/17. For master's degrees, the performance rate is especially high, at around 92%.

The implantation of the new structure of undergraduate and master's degrees has reorganised the map of university degrees. In this context, there has been an especially notable increase of 17% in the overall number of graduates from the whole university system of Catalonia in the period analysed, excluding doctorates. This increase has occurred in all branches (Arts and Humanities, Sciences, Health, Social and Legal Sciences, and Engineering and Architecture), but it has been truly outstanding in the field of Health where the number of graduates has doubled with respect to 2008/09. The next largest growth area has been Engineering and Architecture, where the number of graduates has risen by 26%.

Meanwhile, the number of master's graduates has significantly gained in momentum, increasing by 176% with respect to the value at the beginning of the period. All branches have had undergone significant increases, and Social and Legal Sciences in particular, with an almost fourfold increase in the number of graduates. The next largest increase has been in Engineering and Architecture, with a 173% rise in the number of graduates.

The Catalan university system has contributed to an increase in the population's level of education, whereby 43% of people aged between 30 and 34 have now studied at university. This figure is above the average for Spain and the European Union.

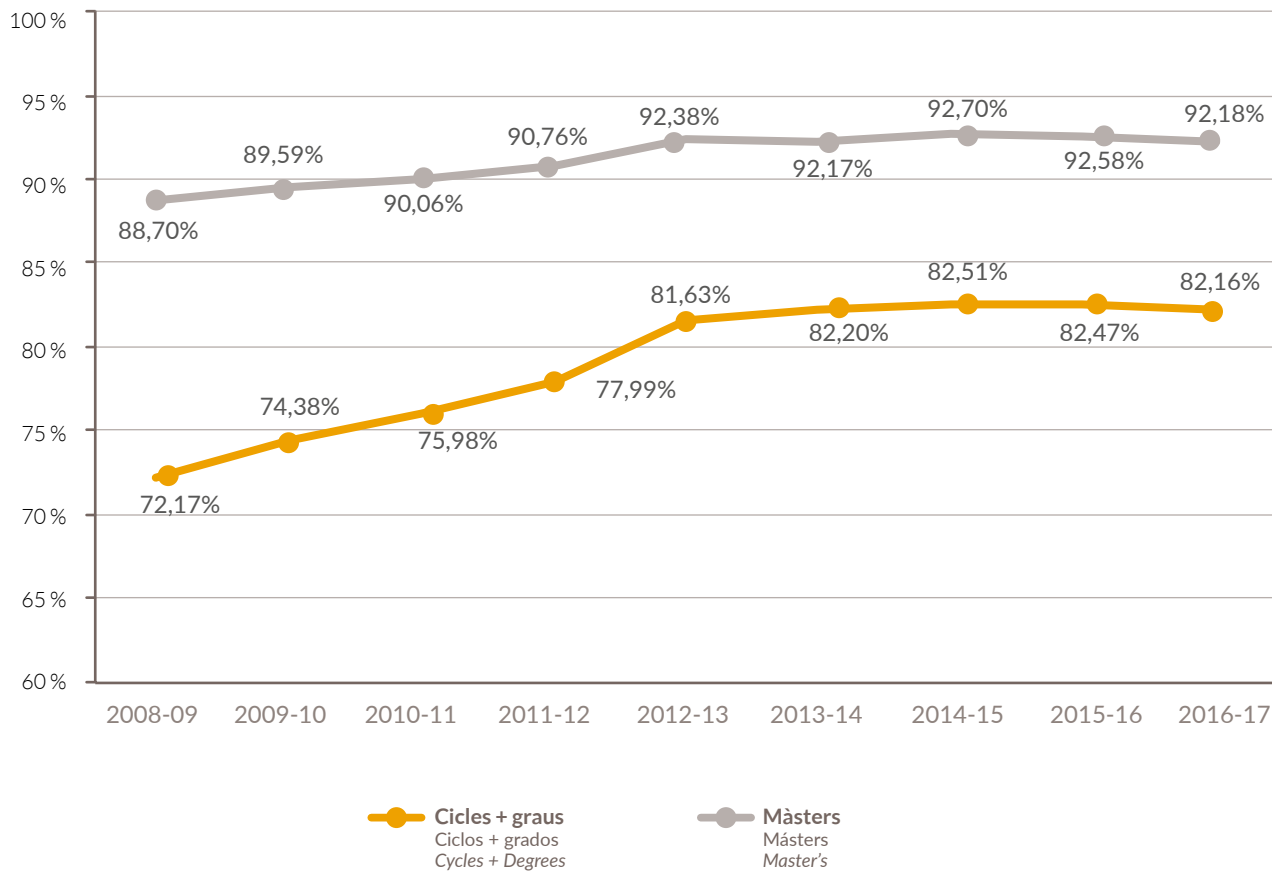
Only 8% of students drop out of degrees in the Catalan university system. There is considerable mobility of students between degree courses, and another 8% switch degree within the system itself. This showcases the Catalan university system's capacity to retain degree students.

In the case of master's degrees, the dropout rate has fallen considerably since 2011-12, going from 12% to 7.8%, reaching the same level of undergraduate degrees. There is very little mobility of students between master's degrees, probably due to the high quality options and specialisation on offer.

Gràfic 24. Evolució de la taxa de rendiment dels estudiants universitaris.

Gráfico 24. Evolución de la tasa de rendimiento del estudiante universitario.

Figure 24. Evolution of university student performance.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// El rendiment dels estudiants universitaris ha millorat en el període d'implantació de l'EEES, i ha passat del 72% al 82% als graus i del 88% al 92% als màsters.

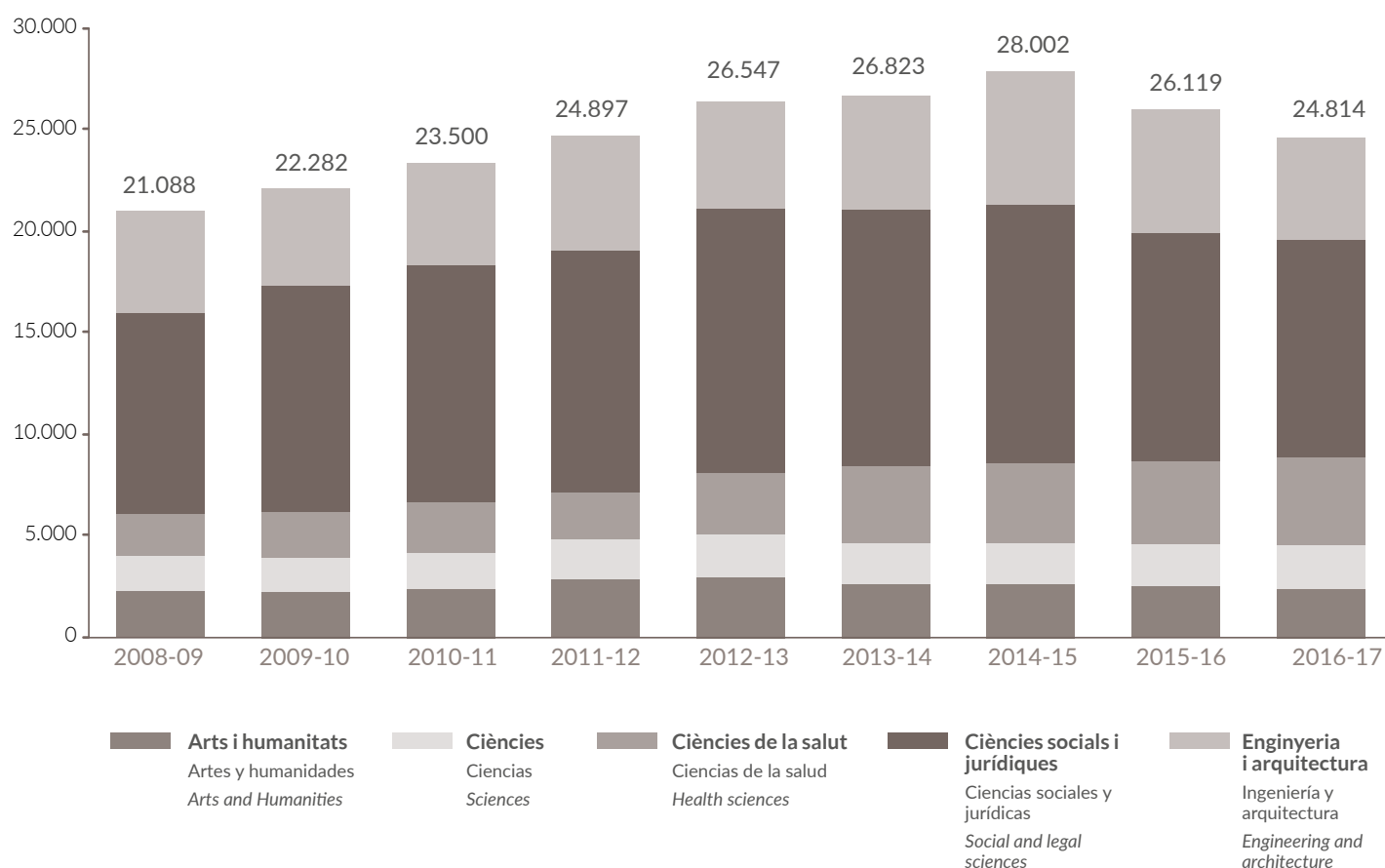
El rendimiento de los estudiantes universitarios ha mejorado en el periodo de implantación de la EEES y ha pasado del 72% al 82% en los grados y del 88% al 92% en los másters.

University student performance has improved in the period of EHEA implementation, rising from 72% to 82% for degrees from 88% to 92% for master's.

Gràfic 25a. Evolució del nombre de titulats segons àmbit de coneixement. Nombre de titulats de graus i cicles.

Gráfico 25a. Evolución del número de titulados según el ámbito de conocimiento. Número de titulados de grados y ciclos.

Figure 25a. Evolution of the number of graduates according to discipline. Number of degrees and cycle graduates.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// El nombre de titulats de grau ha experimentat un augment fins al curs 2014-2015, degut possiblement a la finalització dels estudiants de cicles i a l'adaptació als estudis de grau. L'àmbit de ciències de la salut és el que ha experimentat l'increment més gran (73%).

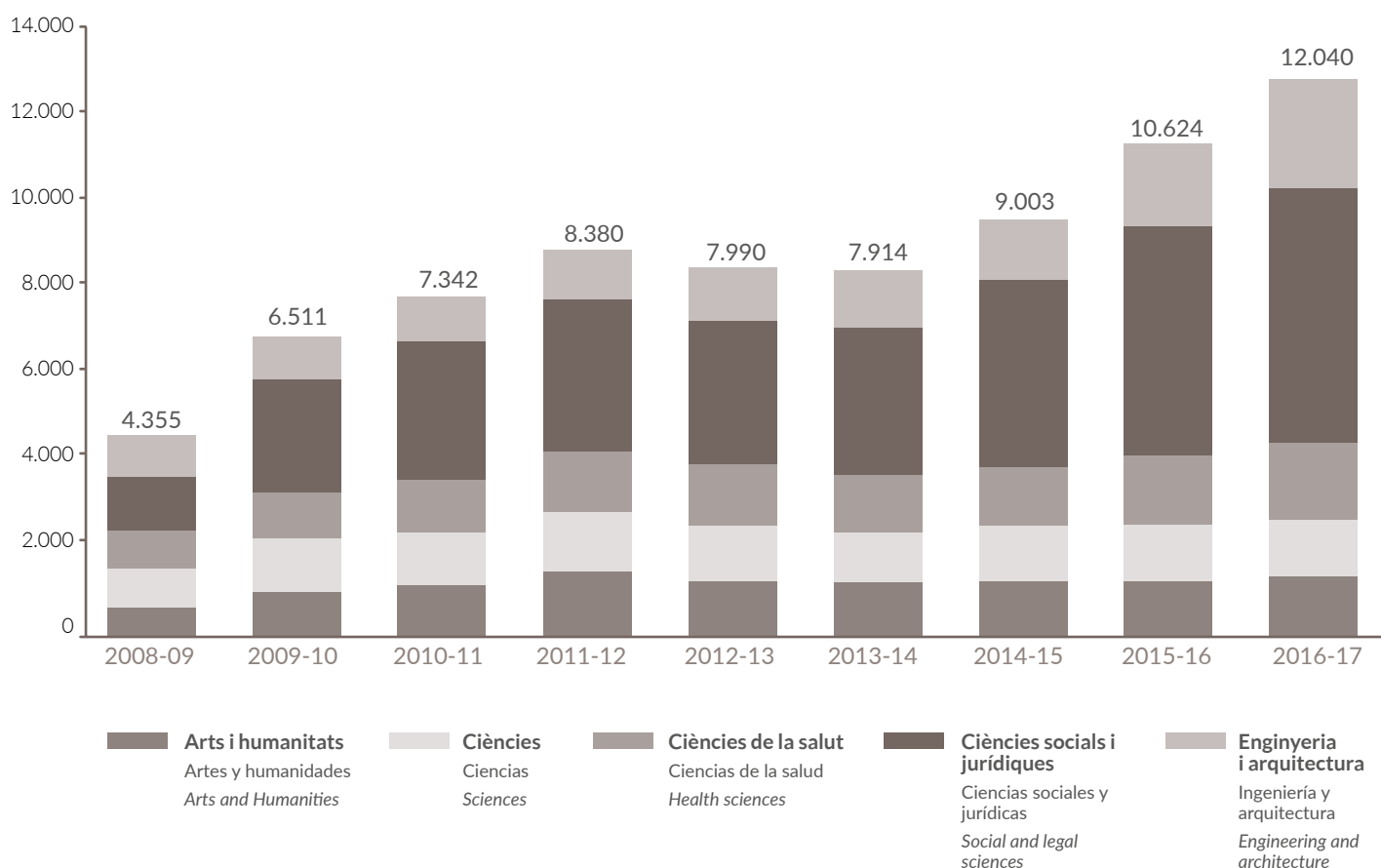
El número de titulados de grado aumentó hasta el curso 2014-15, debido posiblemente a la finalización de los estudios de ciclo y a la adaptación a los estudios de grado. El ámbito de las Ciencias de la salud es el que ha experimentado el mayor incremento (73%).

The number of graduates increased 2014-15, possibly due to the end of cycle students and the adaptation to degree studies. Health Sciences is the area that experienced the highest increase (73%).

Gràfic 25b. Evolució del nombre de titulats segons àmbit de coneixement. Nombre de titulats de màsters.

Gráfico 25b. Evolución del número de titulados según ámbito de conocimiento. Número de titulados de másters.

Figure 25b. Evolution of the number of graduates according to discipline. Number of master's graduates.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// **Els titulats de màster no han deixat d'augmentar des de l'inici de l'EEES, especialment als darrers cursos (276% d'increment). L'àmbit de ciències socials i jurídiques és el que augmenta de manera més espectacular els seus titulats (472%), seguit d'enginyeria i arquitectura (273%).**

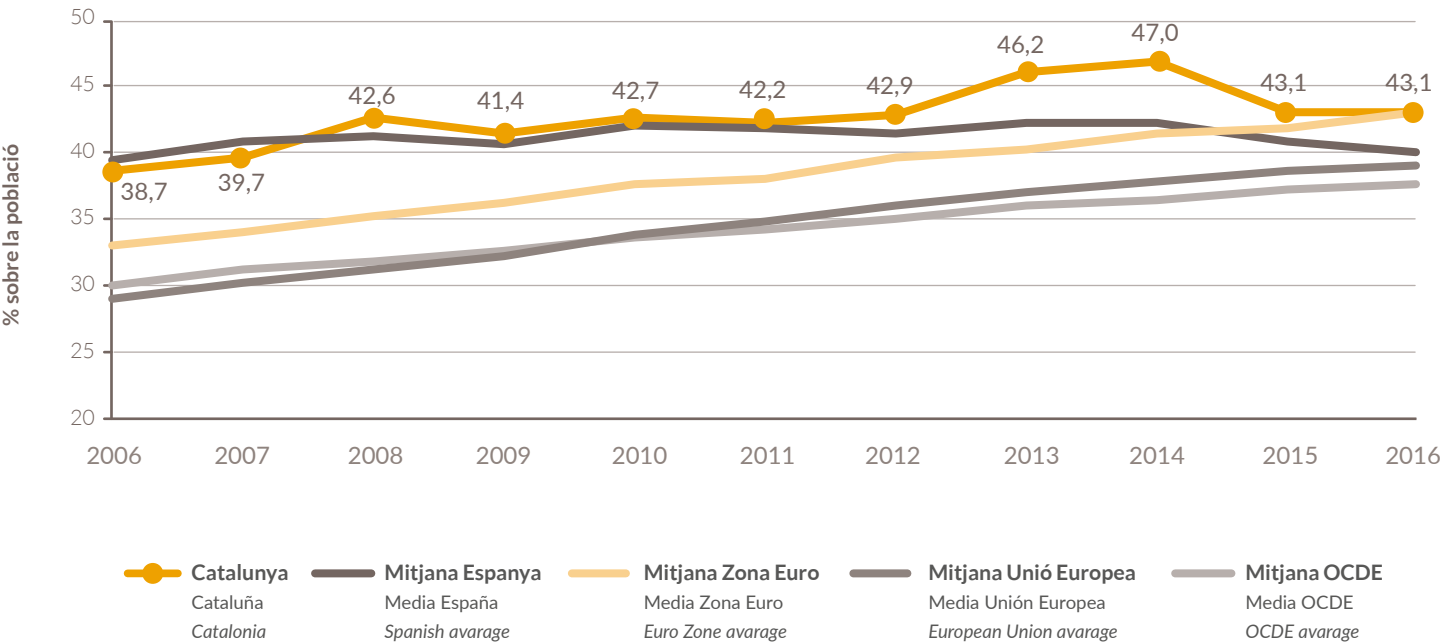
Los titulados de máster no han dejado de aumentar desde el inicio de la EEES, especialmente en los últimos cursos (276% de incremento). El ámbito de las Ciencias sociales y jurídicas es el que aumenta de manera más espectacular sus titulados (472%), seguido de Ingeniería y arquitectura (273%).

The number of master's graduates has not stopped rising since the start of the EHEA, especially in recent years (276% increase). Social and Legal Sciences is the area with the most spectacular increase in graduates (472%), followed by Engineering and Architecture (273%).

Gràfic 26. Evolució de la població de 30 a 34 anys que ha aconseguit el nivell d'educació terciària.

Gráfico 26. Evolución del porcentaje de población de 30 a 34 años con estudios de nivel terciario.

Figure 26. Evolution of the percentage of the population aged 30 to 34 with tertiary education.

Font/Fuente/Source: Idescat i OCDE

// **El percentatge de població a Catalunya de 30 a 34 anys amb estudis d'educació terciària augmenta fins al 43%, per sobre de la mitjana europea i espanyola.**

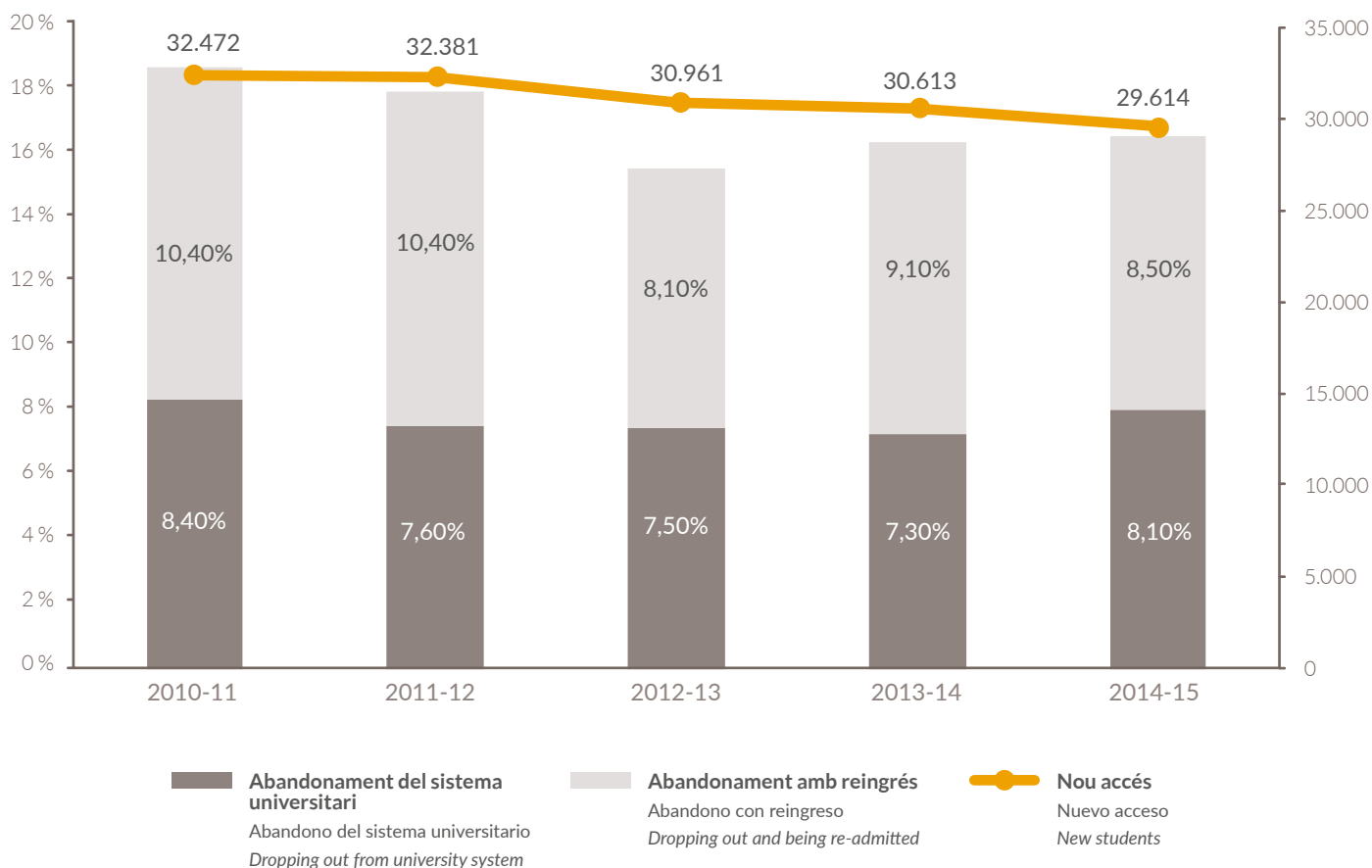
El porcentaje de población en Cataluña de 30 a 34 años con estudios de educación terciaria aumenta hasta el 43%, por encima de la media europea y española.

The percentage of the population of Catalonia from 30 to 34 years old with tertiary education studies increased to 43%, above the European and Spanish average.

Gràfic 27a. Taxa d'abandonament dels estudis a primer curs. Estudiants de graus i cicles.

Gráfico 27a. Tasa de abandono de los estudios en el primer curso. Estudiantes de grados y ciclos.

Figure 27a. Dropout rate in the first year. Degree and cycle students.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// **Només un 8% dels estudiants acaben abandonant el sistema, mentre que un altre 8% canvien d'estudis. Això mostra la capacitat de retenció dels estudiants de grau per part del sistema públic universitari de Catalunya.**

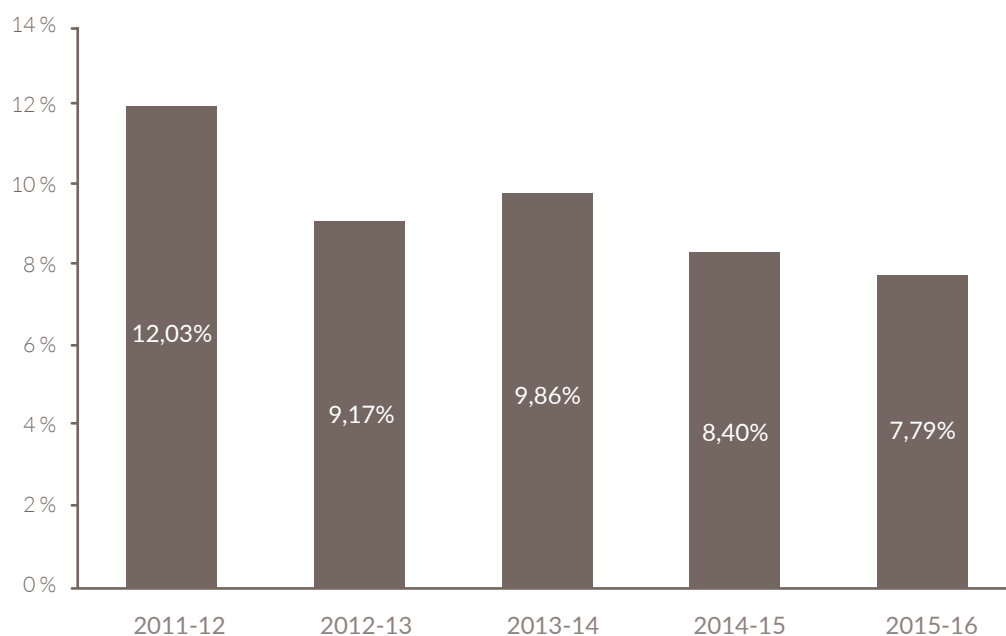
Sólo un 8% de los estudiantes abandonan el sistema, mientras que otro 8% cambian de estudios. Esto muestra la capacidad de retención de los estudiantes de grado por parte del sistema público universitario de Cataluña.

Only 8% of students end up leaving the system, while another 8% change courses. This shows the Catalan public university system's capacity for retaining students.

Gràfic 27b. Taxa d'abandonament dels estudis a primer curs. Estudiants de màsters.

Gráfico 27b. Tasa de abandono de los estudios en el primer curso. Estudiantes de másters.

Figure 27b. Dropout rate in the first year. Master's students.

Font/Fuente/Source: UNEIX

// Disminució en un 45% de la taxa d'abandonament als màsters. Descens del 12% al 7,8% en el període observat.

Disminución en un 45% de la tasa de abandono en los másters. Descenso del 12% al 7,8% en el periodo observado.

A 45% reduction in the master's dropout rate. Decrease from 12% to 7,8% in the observed period.

2.4 Pràctiques professionals

Amb la implantació dels graus, es van voler emfatitzar les interrelacions de la universitat amb el món laboral a través de les pràctiques professionalitzadores, que duen a terme els estudiants com una part de la seva formació. Les estades en empreses i institucions, en les quals els estudiants en formació poden posar en pràctica els coneixements teòrics, han augmentat els darrers cursos.

Aquest augment de la implicació dels estudiants en el món professional al llarg de la seva estada a la universitat ha afavorit els contactes orientats a la inserció professional. Les pràctiques externes representen un 12% de les vies d'accés a la primera feina per part dels titulats.

2.4 Prácticas profesionales

Con la implantación de los grados, se pretendía enfatizar las interrelaciones de la universidad con el mundo laboral a través de las prácticas profesionalizadoras que llevan a cabo los estudiantes como parte de su formación. En los últimos cursos han aumentado las estancias en empresas e instituciones, que permiten a los estudiantes que se están formando poner en práctica sus conocimientos teóricos.

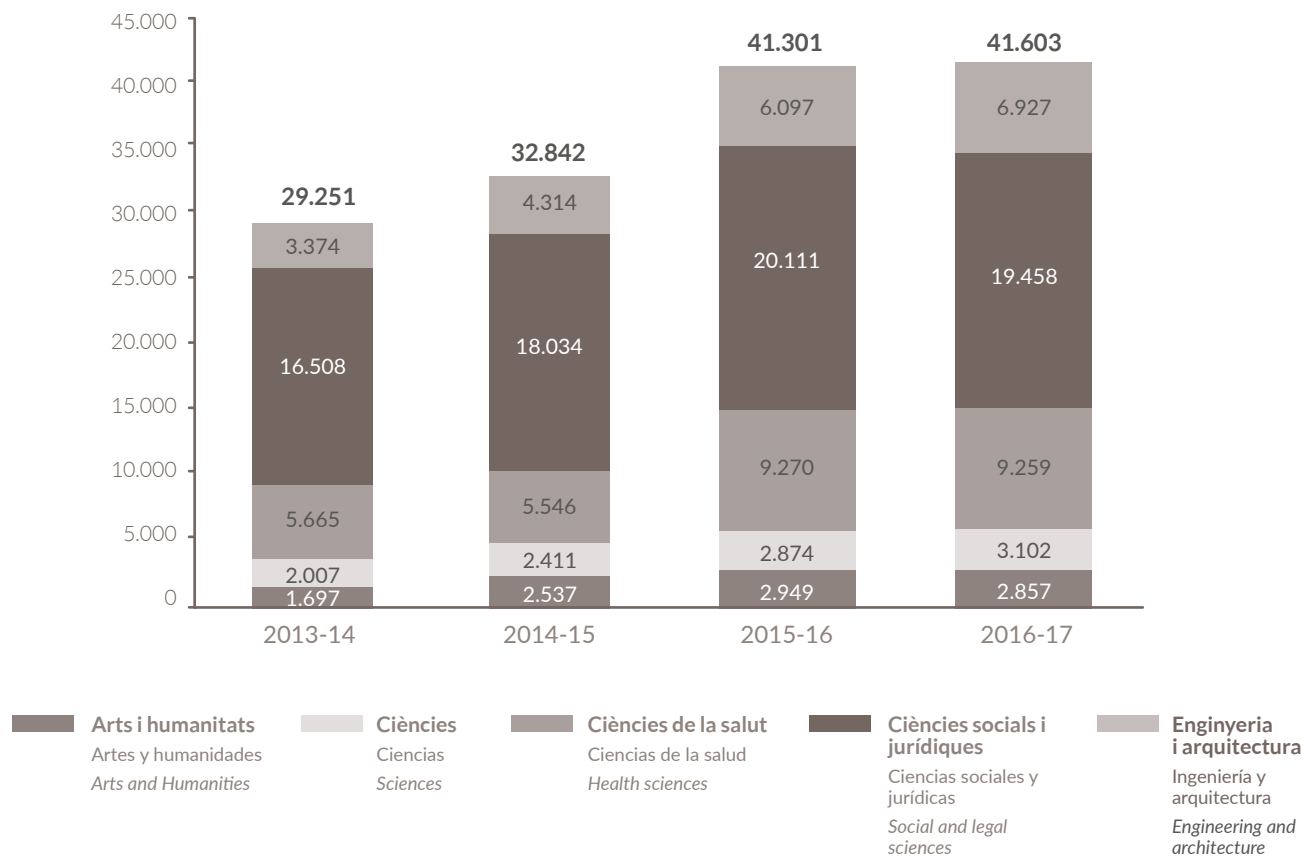
Este aumento de la implicación de los estudiantes en el mundo profesional a lo largo de su paso por la universidad ha favorecido los contactos orientados a la inserción profesional. Las prácticas externas representan un 12% de las vías de acceso al primer empleo por parte de los titulados.

2.4 Professional work placements

Along with the introduction of degrees, the idea was to emphasise the interrelationships between universities the labour world through professional placements, which students carry out as part of their education. The time spent at companies and institutions, where the student can put theoretical knowledge into practice, has increased in recent years.

This increase in student involvement with the professional world throughout their time at university has favoured contacts with regard to professional employment. External placements represent 12% of the sources of graduates' first jobs.

Gràfic 28. Evolució del nombre d'estudiants per branca de coneixement que han fet pràctiques professionals.
Gráfico 28. Evolución del número de estudiantes por rama de conocimiento que han realizado prácticas profesionales.
Figure 28. Evolution of the number of students per discipline who have completed internships.

Font/Fuente/Source: UUPP

Nota: S'inclouen les pràctiques externes curriculars i no curriculars de grau i màster.

Nota: Se incluyen tanto las prácticas curriculares como las no curriculares.

Footnote: Includes curricular and non-curricular internships.

// Amb la progressiva implantació dels graus, els graduats universitaris han augmentat el contacte amb el món professional a través de les pràctiques professionals, tant curriculars com no curriculars, que desenvolupen en empreses i institucions.

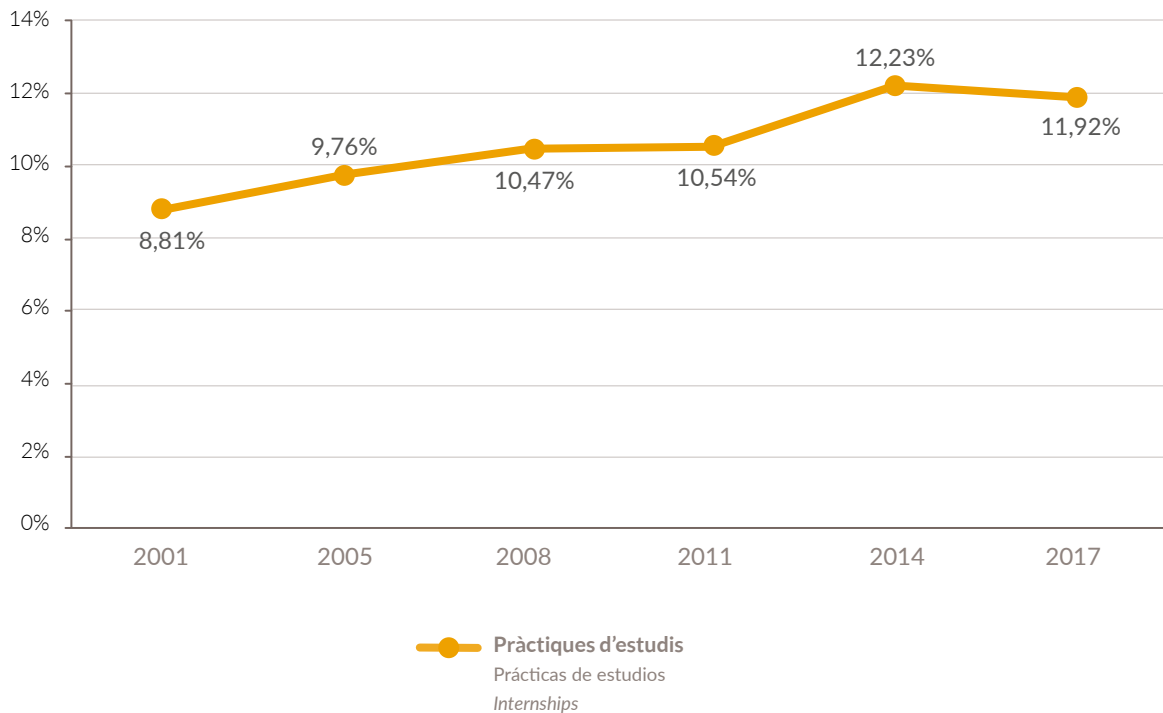
Con la progresiva implantación de los grados, los graduados universitarios han aumentado el contacto con el mundo profesional a través de las prácticas profesionales, tanto curriculares como no curriculares, que desarrollan en empresas e instituciones.

With the gradual introduction of the degrees, university graduates have increased their contact with the professional world through curricular and non-curricular professional internships with companies and institutions.

Gràfic 29. Evolució del percentatge de graduats inserits laboralment a través de les pràctiques d'estudis.

Gráfico 29. Evolución del porcentaje de graduados que han encontrado trabajo a través de las prácticas de estudios.

Figure 29. The percentage of graduates who have entered the workforce through internships.

Font/Fuente/Source: AQU

// Les pràctiques professionals realitzades durant els estudis milloren l'ocupabilitat dels graduats, cosa que es posa de manifest amb el 12% dels estudiants que accedeixen a la seva primera feina per aquesta via.

Las prácticas profesionales realizadas durante los estudios mejoran la ocupabilidad de los graduados. Lo pone de manifiesto el hecho de que el 12% de los estudiantes que acceden a su primer empleo lo hacen por esta vía.

Professional internships as part of their studies improve the employability of graduates, as shown by the 12% of students who access their first job by this means.

2.5 Innovació docent

Les darreres dècades, la innovació docent a les universitats ha suposat una important contribució a la millora de la docència a través de nous mètodes d'aprenentatge. Les universitats han desenvolupat aquesta estratègia a través de convocatòries pròpies tant de projectes d'innovació com de grups d'innovació docent, que han generat i difós iniciatives a través de projectes concrets en consonància amb les línies docents definides per les diferents universitats.

Des dels seus inicis, s'ha implicat un volum important de professorat de tots els àmbits, la tasca dels quals ha derivat en millores dels mètodes docents aplicats a aspectes tan diversos com la resolució de situacions (metodologia ABP, casos i simulacions), l'aprenentatge col·laboratiu o l'avaluació entre iguals; tot un conjunt de bones pràctiques que redunden en la qualitat docent.

En aquest sentit, la creació per part del Govern de la Generalitat del Programa Margalida Comas i Camps per a la millora de la docència i l'aprenentatge a la universitat neix amb la voluntat de modernitzar i adequar els mètodes docents d'aprenentatge, un cop consolidat l'Espai Europeu d'Educació Superior. El Programa promourà actuacions compartides a nivell del sistema universitari de Catalunya en l'àmbit de la millora de la docència i l'aprenentatge, així com de l'avaluació competencial.

2.5 Innovación docente

En las últimas décadas, la innovación docente en las universidades ha contribuido de manera importante a la mejora de la docencia a través de nuevos métodos de aprendizaje. Las universidades han desarrollado esta estrategia mediante convocatorias propias tanto de proyectos de innovación como de grupos de innovación docente, que han generado y divulgado iniciativas a través de proyectos concretos en consonancia con las líneas docentes definidas por las diferentes universidades.

Desde sus inicios, se ha implicado en esta tarea un volumen importante de profesorado en todos los ámbitos, cuya labor ha derivado en mejoras de los métodos docentes aplicados a aspectos tan diversos como la resolución de situaciones (metodología de Aprendizaje Basado en Problemas [ABP], casos y simulaciones), el aprendizaje colaborativo o la evaluación entre iguales; un conjunto de buenas prácticas que redundan en la calidad docente.

En este sentido, la creación por parte del Gobierno de la Generalitat del Programa Margalida Comas i Camps para la mejora de la docencia y el aprendizaje en la universidad nace con la voluntad de modernizar y adecuar los métodos docentes de aprendizaje, una vez consolidado el Espacio Europeo de Educación Superior. El Programa promoverá actuaciones compartidas en el sistema universitario de Cataluña en el ámbito de la mejora de la docencia y el aprendizaje, así como en el de la evaluación de competencias.

2.5 Teaching innovation

In recent decades, innovation at universities has made a major contribution to the improvement of educational quality through new learning methods. Universities have developed this strategy through their own calls both for innovation projects and for teaching innovation groups, which have generated and disseminated initiatives in the form of specific projects in line with the teaching methods defined by the different universities.

From the outset, a significant number of teaching staff has been involved in all areas, and their work has resulted in improved teaching methods applied to such diverse aspects as problem solving (PBL methodology, cases and simulations), collaborative learning and peer evaluation; a whole set of good practices that are leading to better quality teaching.

In this regard, the Government of the Generalitat set up the Margalida Comas i Camps Programme for the improvement of teaching and learning at university to modernise and adapt teaching and learning methods, once consolidated, to the European Higher Education Area. The programme will promote shared actions throughout the Catalan university system in the field of improvements to teaching and learning, as well as skills evaluation.

Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació (CIDUI)

El CIDUI és una realitat singular i significativa, un espai de col·laboració entre les universitats de Catalunya, obert a la resta de les universitats espanyoles i d'arreu del món. És organitzat per totes les universitats públiques catalanes que s'hi han adherit progressivament, en un procés que considerem exemplar en el seu plantejament: ha partit del respecte a la lliure voluntat de les universitats i d'una cooperació lleial i generosa per part de tothom.

Amb el temps, s'ha acabat teixint una estructura institucional plural, en la qual universitats que han de competir en molts àmbits col·laboren com una de sola per tal d'innovar i millorar. L'experiència acumulada del CIDUI i el balanç positiu que fan totes les institucions implicades permeten pensar en la possibilitat d'obrir una nova etapa en el procés d'institucionalització del CIDUI, en un nou marc de les universitats de Catalunya.

Amb el pas dels anys, les finalitats del CIDUI s'han acabat definint en els termes següents:

- » Fomentar l'intercanvi d'experiències de millora docent.
- » Impulsar la recerca i la innovació.
- » Fomentar un major rigor científic en l'àmbit de la docència.
- » Afavorir la cooperació entre les universitats en temes de qualitat docent.
- » Debatre a nivell acadèmic sobre la realitat i els reptes de les universitats.
- » Fomentar la internacionalització de les universitats públiques catalanes.

Congressos

En el CIDUI es presenten iniciatives de millora docent que, en molts casos, anticipen el futur i els canvis que esperen a la universitat, en el camp de la docència, en els propers anys. Un seguiment atent de l'evolució dels congressos organitzats fins ara permet afirmar que a les nostres universitats s'estan posant les bases d'una nova situació. A més, cal ressaltar que la qualitat de les experiències presentades en els congressos millora i que la docència universitària avança de manera silenciosa i discreta.

Taula 1

I CIDUI (2000) UAB, Hospital de Sant Pau	Docència Universitària i Innovació
II CIDUI (2002) URV, Facultat d'Educació i Psicologia	Docència Universitària i Innovació - Efectes de la introducció de les TIC en la millora de l'ensenyament universitari - Estratègies didàctiques centrades en l'aprenentatge dels estudiants - Instruments d'avaluació de la docència
III CIDUI (2004) UdG, Campus Barri Vell	Docència Universitària i Innovació - Estratègies didàctiques centrades en l'aprenentatge dels estudiants - Ensenyament i pràctiques - Ensenyament semipresencial - Les competències en l'educació superior
IV CIDUI (2006) UB, Facultat d'Econòmiques	La competència docent - Context d'aprenentatge: estratègies, recursos i tecnologies - Planificació docent. Perfils de competència, objectius, continguts i activitats - Sistemes alternatius d'avaluació dels aprenentatges
V CIDUI (2008) UdL, Campus de Cappeda	El canvi en la cultura docent universitària - Metodologies per al canvi docent en la universitat - Ús de plataformes interactives avançades i de materials digitals innovadors en la docència universitària - Treball en equip dels docents universitaris. La tutoria - Planificació i avaluació de la docència per competències a la universitat. El pràcticum en les titulacions
VI CIDUI (2010) UPC, Campus Nord	Nous espais de qualitat en l'educació superior - Avaluació i qualitat en l'educació superior - Dinamització de grups d'interès, d'innovació i/o recerca en l'educació superior - Planificació, estratègies i recursos docents a l'aula universitària - Aprenentatge autònom dels estudiants - Internacionalització
VII CIDUI (2012) UPF, Campus Ciutadella	La universitat: una institució de la societat - L'avaluació i la qualitat institucional - La cooperació en i per al coneixement - La innovació en l'ensenyament superior - L'aprenentatge autònom de l'alumne - La internacionalització de la universitat
VIII CIDUI (2014) URV, Palau Firal i de Congressos de Tarragona	Models flexibles de formació: una resposta a les necessitats actuals - Models flexibles d'organització de la formació - Programes formatius emergents - Participació dels estudiants i contribució a la vida universitària - Metodologies innovadores d'ensenyament-aprenentatge
IX CIDUI (2016) UAB Hotel Campus (Bellaterra)	Impactes de la innovació en la docència i l'aprenentatge - Anàlisi de l'impacte en la docència i l'aprenentatge universitari - Nous escenaris formatius - Desenvolupament professional - Metodologies innovadores d'ensenyament-aprenentatge
X CIDUI (2018) UdG, Palau de Congressos de Girona	Espais d'aprenentatge: agents de canvi a la universitat - Espais físics d'aprenentatge - Espais virtuals d'aprenentatge - Relació universitat-societat - Desenvolupament professional

Simposis

Entre congrés i congrés, el CIDUI convoca un Simposi Internacional sobre qüestions rellevants de la formació del professorat universitari i la innovació en l'educació superior. Són reunions d'experts i responsables acadèmics de les universitats organitzadores dels congressos. Amb aquesta iniciativa, el CIDUI pretén prestar un servei a les universitats organitzadores i contribuir a l'intercanvi interuniversitari sobre la realitat de l'educació superior a Europa i la resta del món. La Taula 2 permet fer-se càrrec de la importància dels temes tractats i de l'interès objectiu que té el debat compartit entre experts internacionals i responsables acadèmics universitaris sobre qüestions d'indubtable actualitat acadèmica.

Taula 2

Any	Tema	Seu
2001	Formació inicial del professorat universitari i la seva avaluació	IDES UAB
2003	El portafolis docent	ICE UPC
2005	Món del treball i universitat	UAB-CIC
2007	El disseny dels ensenyaments per competències	ICE UPC
2009	Docència, recerca i aprenentatge	ICE UB
2011	Cap a una governança creativa en l'ensenyament superior	eLearn UOC
2013	Estudiants i graduats d'avui. La resposta de les universitats	IDES UAB
2015	Avaluació i canvis institucionals: cap a on anem?	ICE UPC
2017	Desenvolupament professional docent: claus i reptes	ICE UB

Els CIDUI han tingut molt presents la preocupació per la millora i la innovació en la docència, enteses com un procés institucional i part íntegra del desenvolupament professional docent, amb una visió ampla, no localitzada tan sols a l'aula. Per això, temes com la internacionalització de les activitats acadèmiques, la qualitat institucional o la cooperació en i per al coneixement, han inspirat força iniciatives i activitats en els congressos.

Més informació: www.cidui.org

Portal de bones pràctiques d'innovació docent

Des de l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), conjuntament amb la Secretaria d'Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya, s'ha realitzat un recull de bones pràctiques d'innovació docent de les vuit universitats públiques catalanes.

En aquest recull de bones pràctiques, es mostren experiències que se centren en la docència, la recerca, la transferència de coneixement i la gestió dels propis centres educatius. Els casos escollits han estat valorats per un comitè científic format per experts en àmbits de la innovació docent, seguint uns criteris d'avaluació. S'han prioritzat aquells casos que:

- » Intenten donar solucions a problemes educatius detectats pel professorat.

- » Poden donar resposta a un projecte col·lectiu i per tant afecten tot el centre o el seu entorn.
- » Fomenten el treball en equip i col·laboratiu entre l'alumnat, el professorat, el centre i l'entorn.
- » Inclouen recursos nous i la utilització de les TIC.
- » Mostren noves maneres de relacionar la universitat amb el seu entorn.

El context actual ens porta a reflexionar sobre les diverses accions que s'han realitzat en l'àmbit de la innovació docent en l'educació. Per aquest motiu, aquest recull d'experiències vol posar en valor els esforços i les iniciatives que les universitats han dut a terme per situar l'educació superior com un referent a nivell internacional.

Objectius

A continuació, es presenten els objectius d'aquest projecte:

- » Donar visibilitat a les pràctiques d'innovació docent de les universitats públiques catalanes.
- » Posar en valor les iniciatives que es duen a terme des de les universitats.
- » Crear un recull de bones pràctiques d'innovació docent través de l'ACUP.
- » Difondre les bones pràctiques d'innovació docent en l'educació superior.

Àmbits

Amb la finalitat de presentar les experiències de manera ordenada i situar-les dintre d'un context, els casos s'han classificat dins de quatre àmbits i en cada un s'especifiquen les temàtiques que s'inclouen. A continuació es mostren aquests àmbits:

- 1** Metodologies innovadores: En el primer àmbit, no destaquem una metodologia en particular, sinó que es descriuen un seguit de metodologies que donen resposta als canvis de la societat, per poder evolucionar i oferir una docència i un aprenentatge complets i actuals. En aquest àmbit, es presenten experiències relacionades amb:
 - » Metodologies centrades en l'estudiantat.
 - » Aprenentatge basat en problemes (ABP).
 - » Ludificació.
 - » Aprenentatge-servei (ApS).
- 2** Avaluació: Es tracta d'una estratègia per millorar la qualitat de les institucions universitàries. L'avaluació de la qualitat és un procés formatiu que ofereix a les institucions oportunitats per analitzar el seu dia a dia i els seus progressos, i introduir canvis per millorar. Instal·lar una cultura avaluadora no és una tasca fàcil, i els camins són diversos en funció dels objectius i els contextos. En aquest àmbit, es presenten experiències relacionades amb:
 - » Sistemes i programes d'avaluació.
 - » Instruments i models d'avaluació.

- 3 TIC: La incorporació de les tecnologies digitals en la docència no és cap novetat. No obstant això, s'identifiquen experiències que permeten avançar en nous enfocaments amb aplicacions tecnològiques senzilles d'incorporar en la docència. En aquest àmbit, es presenten experiències relacionades amb:
 - » Eines i aplicacions per la docència.
 - » Formació *online*.
- 4 Espais de formació fora l'aula: L'alumat, el professorat i a la comunitat educativa requereixen nous espais de formació on desenvolupar noves metodologies innovadores, i les universitats necessiten estar connectades amb l'entorn i la societat. En aquest àmbit, es presenten experiències relacionades amb:
 - » Pràctiques externes en la formació universitària.
 - » Programes de col·laboració universitat-societat.

Més informació www.bonespractiques.acup.cat/ca

Programa Margalida Comas i Camps per la millora de la docència i aprenentatge a la universitat

El Programa Margalida Comas: un instrument de millora de la docència a les universitats catalanes

Antecedents

El Programa neix com una iniciativa del Consell Interuniversitari de Catalunya que va ser aprovada per la Junta corresponent el mes de juny del 2017. El seu nom reconeix l'extraordinària tasca d'una pedagoga, biòloga i professora de la Universitat Autònoma de Barcelona republicana, la menorquina Margalida Comas i Camps (1892-1972).

La gènesi del Programa va ser el reconeixement de la necessitat de la coordinació de totes les iniciatives que es generen a les universitats catalanes després de l'adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior. Així mateix, el Programa ha de contribuir a la política de promoció de la millora de la qualitat docent mitjançant la intervenció amb mesures específiques que la fomentin i reconguin.

Objectiu

El Programa vol promoure, en coordinació amb les universitats i les institucions vinculades a aquestes, les actuacions compartides en el sistema universitari català que permetin una millora en l'àmbit de l'aprenentatge. Aquestes actuacions han d'abastar els diferents actors implicats, des del professorat fins als estudiants, generadors i receptors del procés educatiu. Entre els objectius específics, es troben els següents:

- » Promoció d'accions que contribueixin al coneixement, el desenvolupament i l'avaluació dels processos docents.
- » Estudi de l'efecte dels mètodes pedagògics en els resultats de l'aprenentatge.
- » Creació d'espais que permetin el coneixement i l'intercanvi d'experiències docents innovadores.

- » Adopció d'instruments d'avaluació dels models educatius d'acord amb els coneixements científics.
- » Reconeixement de l'activitat docent en els processos d'avaluació del professorat.
- » Creació d'un programa interuniversitari de formació pedagògica bàsica per als professionals que vulguin dedicar-se a la docència universitària.

Justificació

Diverses raons van aconsellar la creació del Programa. El creixement exponencial del coneixement i la seva ràpida obsolescència recomanen el desenvolupament d'estratègies educatives que superin el model tradicional d'aprenentatge memorístic. El canvi accelerat de les necessitats professionals urgeix l'existència de plans d'estudi flexibles adaptats a cada context. En aquest sentit, un ensenyament competencial és una estratègia alternativa a la l'educació basada exclusivament en l'adquisició de coneixements. Aquesta formació ha de superar els límits tradicionals de les disciplines i afavorir la col·laboració entre universitats i institucions. Finalment, el programa ha de contribuir a fer que les universitats catalanes esdevinguin en un futur proper referents de la docència en l'àmbit europeu.

Estructura

El programa s'estructura orgànicament en quatre nivells:

- » Direcció. El director/a és un professional reconegut en el camp de la docència universitària, que treballa amb un consell nuclear. Junts estableixen les línies generals i supervisen les actuacions del grups de treballs.
- » Consell assessor. Està format per un/a representant de cada universitat, per experts que poden contribuir als objectius del Programa i per representants de l'Administració. És l'organisme de supervisió de les accions del programa, en fa el seguiment i aprova els informes de les actuacions específiques.
- » Consell tècnic. Està format per un/a representant de cada universitat en l'àmbit de la formació i de la innovació docent i que és nomenat per cadascuna. Hi col·laboren directament amb la direcció del Programa en la determinació i execució de les actuacions específiques.
- » Grups de treball. Elaboren informes de les actuacions específiques que selecciona el director/a del Programa i que aprova el Consell Assessor.

Congreso Internacional de Docencia Universitaria e Innovación (CIDUI)

El CIDUI es una realidad singular y significativa, un espacio de colaboración entre las universidades de Cataluña, abierto al resto de las universidades españolas y de todo el mundo. Está organizado por todas las universidades públicas catalanas que se han ido adhiriendo progresivamente, en un proceso que consideramos ejemplar en su planteamiento: ha partido del respeto a la libre voluntad de las universidades y de una cooperación leal y generosa por parte de todos.

Con el tiempo, se ha acabado tejiendo una estructura institucional plural en la que universidades que deben competir en muchos ámbitos colaboran como una sola con el fin de innovar y mejorar. La experiencia acumulada del CIDUI y el balance positivo que hacen todas las instituciones implicadas permiten pensar en la posibilidad de abrir una nueva etapa en el proceso de institucionalización del CIDUI, en un nuevo marco de las universidades de Cataluña.

Con el paso de los años, las finalidades del CIDUI se han acabado definiendo en los términos siguientes:

- » Fomentar el intercambio de experiencias de mejora docente.
- » Impulsar la investigación y la innovación.
- » Fomentar un mayor rigor científico en el ámbito de la docencia.
- » Favorecer la cooperación entre las universidades en temas de calidad docente.
- » Debatir a nivel académico sobre la realidad y los retos de las universidades.
- » Fomentar la internacionalización de las universidades públicas catalanas.

Congresos

En el CIDUI se presentan iniciativas de mejora docente que, en muchos casos, anticipan el futuro y los cambios que aguardan a la Universidad, en el campo de la docencia, en los próximos años. Un atento seguimiento de la evolución de los congresos organizados hasta ahora permite afirmar que en nuestras universidades se están sentando las bases de una nueva situación. Además, hay que resaltar que la calidad de las experiencias presentadas en los congresos va mejorando y que la docencia universitaria avanza silenciosa y discretamente.

Tabla 1

I CIDUI (2000) UAB, Hospital Sant Pau	Docencia Universitaria e Innovación
II CIDUI (2002) URV, Facultad de Educación y Psicología	Docencia Universitaria e Innovación - Efectos de la introducción de las TIC en la mejora de la enseñanza universitaria. - Estrategias didácticas centradas en el aprendizaje de los estudiantes. - Instrumentos de evaluación de la docencia.
III CIDUI (2004) UdG, Campus Barri Vell	Docencia Universitaria e Innovación - Estrategias didácticas centradas en el aprendizaje de los estudiantes. - Enseñanza y prácticas. - Enseñanza semipresencial. - Las competencias en la educación superior.
IV CIDUI (2006) UB, Facultad de Económicas	La competencia docente - Contexto de aprendizaje: estrategias, recursos y tecnologías. - Planificación docente. Perfiles de competencia, objetivos, contenidos y actividades. - Sistemas alternativos de evaluación de los aprendizajes.
V CIDUI (2008) UdL, Campus de Cappellet	El cambio en la cultura docente universitaria - Metodologías para el cambio docente en la universidad. - Uso de plataformas interactivas avanzadas y de materiales digitales innovadores en la docencia universitaria. - Trabajo en equipo de los docentes universitarios. La tutoría. - Planificación y evaluación de la docencia por competencias en la universidad. El prácticum en las titulaciones.
VI CIDUI (2010) UPC, Campus Nord	Nuevos espacios de calidad en la Educación Superior - Evaluación y calidad en la Educación Superior. - Dinamización de grupos de interés, de innovación y/o investigación en la Educación Superior. - Planificación, estrategias y recursos docentes en el aula universitaria. - El aprendizaje autónomo de los estudiantes. - Internacionalización.
VII CIDUI (2012) UPF, Campus Ciutadella	La universidad: una institución de la sociedad - La evaluación y la calidad institucional. - La cooperación en y para el conocimiento. - Innovación en la enseñanza superior. - El aprendizaje autónomo del alumno. - La internacionalización de la universidad.
VIII CIDUI (2014) URV, Palau Firal i de Congressos de Tarragona	Modelos flexibles de formación: una respuesta a las necesidades actuales - Modelos flexibles de la organización de la formación. - Programas formativos emergentes. - Participación de los estudiantes y contribución a la vida universitaria. - Metodologías innovadoras de enseñanza-aprendizaje.
IX CIDUI (2016) UAB Hotel Campus (Bellaterra)	Impactos de la innovación en la docencia y el aprendizaje - Análisis del impacto en la docencia y el aprendizaje universitario. - Nuevos escenarios formativos. - Desarrollo profesional. - Metodologías innovadoras de enseñanza-aprendizaje.
X CIDUI (2018) UdG, Palau de Congressos de Girona	Espacios de aprendizaje: agentes de cambio en la universidad - Espacios físicos de aprendizaje. - Espacios virtuales de aprendizaje. - Relación universidad-sociedad. - Desarrollo profesional.

Simposios

Entre congreso y congreso, el CIDUI convoca un Simposio Internacional sobre cuestiones relevantes de la formación del profesorado universitario y la innovación en la Educación Superior. Son reuniones de expertos y responsables académicos de las universidades organizadoras de los congresos. Con esta iniciativa, el CIDUI pretende prestar un servicio a las universidades organizadoras y contribuir al intercambio interuniversitario sobre la realidad de la Educación Superior en Europa y el resto del mundo. La Tabla 2 permite hacerse cargo de la importancia de los temas tratados y del interés objetivo que tiene el debate compartido entre expertos internacionales y responsables académicos universitarios sobre cuestiones de indudable actualidad académica.

Tabla 2

Año	Tema	Sede
2001	Formación inicial del profesorado universitario y su evaluación	IDES UAB
2003	El portafolio docente	ICE UPC
2005	Mundo del trabajo y universidad	UAB-CIC
2007	El diseño de las enseñanzas por competencias	ICE UPC
2009	Docencia, investigación y aprendizaje	ICE UB
2011	Hacia una gobernanza creativa en enseñanza superior	eLearn UOC
2013	Estudiantes y graduados de hoy. La respuesta de las universidades	IDES UAB
2015	Evaluación y cambios institucionales: ¿hacia dónde vamos?	ICE UPC
2017	Desarrollo profesional docente: claves y retos	ICE UB

Los CIDUI han tenido muy presentes la preocupación por la mejora y la innovación en la docencia, entendidas como un proceso institucional y parte íntegra del desarrollo profesional docente, con una visión amplia, no localizada tan sólo en el aula. Por eso temas como la internacionalización de las actividades académicas, la calidad institucional o la cooperación en y para el conocimiento han venido inspirando no pocas iniciativas y actividades en los congresos.

Más información: www.cidui.org

Portal de buenas prácticas de innovación docente

Desde la Asociación Catalana de Universidades Públicas (ACUP), junto con la Secretaría de Universidades e Investigación de la Generalitat de Catalunya, se ha realizado una recopilación de buenas prácticas de innovación docente de las ocho universidades públicas catalanas.

En esta recopilación de buenas prácticas se muestran experiencias que se centran en la docencia, la investigación, la transferencia de conocimiento y la gestión de los propios centros educativos. Los casos escogidos han sido valorados por un comité científico formado por expertos en ámbitos de la innovación docente, siguiendo unos criterios de evaluación. Se han priorizado aquellos casos que:

- » intentan ofrecer soluciones a problemas educativos detectados por el profesorado;

- » pueden dar respuesta a un proyecto colectivo, por lo que afectan a todo el centro o a su entorno;
- » fomentan el trabajo en equipo y colaborativo entre el alumnado, el profesorado, el centro y el entorno;
- » incluyen recursos nuevos y el uso de las TIC;
- » muestran nuevas maneras de relacionar la universidad con su entorno.

El contexto actual nos lleva a reflexionar sobre las diversas acciones que se han realizado en el ámbito de la innovación docente en la educación. Por este motivo, esta recopilación de experiencias pretende poner de relieve los esfuerzos y las iniciativas que las universidades han llevado a cabo para situar la educación superior como un referente a nivel internacional.

Objetivos

A continuación se presentan los objetivos de este proyecto:

- » Dar visibilidad a las prácticas de innovación docente de las universidades públicas catalanas.
- » Poner de relieve las iniciativas que se llevan a cabo desde las universidades.
- » Crear una recopilación de buenas prácticas de innovación docente a través de la ACUP.
- » Difundir las buenas prácticas de innovación docente en la Educación Superior.

Ámbitos

Con la finalidad de presentar las experiencias de manera ordenada y situarlas dentro de un contexto, los 21 casos se han clasificado en cuatro ámbitos, y en cada uno se especifican las temáticas incluidas. A continuación se muestran estos ámbitos:

- 1** Metodologías innovadoras: En el primer ámbito no destacamos una metodología en particular, sino que se describen una serie de metodologías que dan respuesta a los cambios de la sociedad para poder evolucionar y ofrecer una docencia y un aprendizaje completos y actuales. En este ámbito se presentan experiencias relacionadas con:
 - » Metodologías centradas en el estudiantado.
 - » Aprendizaje basado en problemas (ABP).
 - » Ludificación.
 - » Aprendizaje-servicio (ApS).
- 2** Evaluación: Se trata de una estrategia para mejorar la calidad de las instituciones universitarias. La evaluación de la calidad es un proceso formativo que ofrece a las instituciones oportunidades para analizar su día a día y sus progresos, e introducir cambios con el fin de mejorar. Instalar una cultura evaluadora no

es tarea fácil y los caminos son diversos en función de los objetivos y los contextos. En este ámbito se presentan experiencias relacionadas con:

- » Sistemas y programas de evaluación.
- » Instrumentos y modelos de evaluación.

3 TIC: La incorporación de las tecnologías digitales en la docencia no es una novedad. No obstante, se identifican experiencias que permiten avanzar en nuevos enfoques con aplicaciones tecnológicas sencillas de incorporar a la docencia. En este ámbito se presentan experiencias relacionadas con:

- » Herramientas y aplicaciones para la docencia.
- » Formación online.

4 Espacios de formación fuera del aula: El alumnado, el profesorado y la comunidad educativa requieren nuevos espacios de formación donde desarrollar nuevas metodologías innovadoras, y las universidades necesitan estar conectadas con el entorno y la sociedad. En este ámbito se presentan experiencias relacionadas con:

- » Prácticas externas en la formación universitaria.
- » Programas de colaboración universidad-sociedad.

Contacto: www.bonespractiques.acup.cat/ca

Programa Margalida Comas i Camps para la mejora de la docencia y el aprendizaje en la universidad

Programa Margalida Comas: un instrumento de mejora de la docencia en las universidades catalanas

Antecedentes

El Programa nace como una iniciativa del Consejo Interuniversitario de Cataluña que fue aprobada por la Junta correspondiente en el mes de junio de 2017. Su nombre reconoce la extraordinaria tarea de la pedagoga, bióloga y profesora de la Universitat Autònoma de Barcelona republicana, la menorquina Margalida Comas i Camps (1892-1972).

La génesis del Programa fue el reconocimiento de la necesidad de la coordinación de todas las iniciativas generadas en las universidades catalanas después de la adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior. Asimismo, el Programa debe contribuir a la política de promoción de la mejora de la calidad docente mediante la intervención con medidas específicas que la fomenten y reconozcan.

Objetivo

El Programa pretende promover, en coordinación con las universidades y las instituciones vinculadas a éstas, las actuaciones compartidas en el sistema universitario catalán que permitan una mejora en el ámbito del aprendiza-

je. Las actuaciones deben abarcar a los diferentes actores implicados, desde el profesorado hasta los estudiantes, generadores y receptores del proceso educativo. Entre los objetivos específicos se encuentran los siguientes:

- » Promoción de acciones que contribuyan al conocimiento, desarrollo y evaluación de los procesos docentes.
- » Estudio del efecto de los métodos pedagógicos en los resultados del aprendizaje.
- » Creación de espacios que permitan el conocimiento y el intercambio de experiencias docentes innovadoras.
- » Adopción de instrumentos de evaluación de los modelos educativos de acuerdo con los conocimientos científicos.
- » Reconocimiento de la actividad docente en los procesos de evaluación del profesorado.
- » Creación de un programa interuniversitario de formación pedagógica básica para los profesionales que quieran dedicarse a la docencia universitaria.

Justificación

Varias razones aconsejaron la creación del Programa. El crecimiento exponencial del conocimiento y su rápida obsolescencia recomendaba el desarrollo de estrategias educativas que superaran el modelo tradicional de aprendizaje memorístico. El cambio acelerado de las necesidades profesionales urge la existencia de planes de estudio flexibles adaptados a cada contexto. En este sentido, una enseñanza competencial es una estrategia alternativa a la educación basada exclusivamente en la adquisición de conocimientos. Esta formación debe superar los límites tradicionales de las disciplinas y favorecer la colaboración entre universidades e instituciones. Finalmente, el programa debe contribuir a que las universidades catalanas se conviertan en un futuro próximo en referentes de la docencia en el ámbito europeo.

Estructura

El programa se estructura orgánicamente en cuatro niveles:

- » Dirección. El director es un profesional reconocido en el campo de la docencia universitaria, que trabaja con un consejo nuclear. Juntos establecen las líneas generales y supervisan las actuaciones de los grupos de trabajo.
- » Consejo asesor. Está formado por un representante de cada universidad, por expertos que pueden contribuir a los objetivos del Programa y por representantes de la administración. Es el organismo de supervisión y seguimiento de las acciones del programa y el que aprueba los informes de las actuaciones específicas.
- » Consejo técnico. Está formado por un representante de cada universidad en el ámbito de la formación y de la innovación docente, nombrado por cada una. Colaboran directamente con la dirección del Programa en la determinación y ejecución de las actuaciones específicas.
- » Grupos de trabajo. Elaboran informes de las actuaciones específicas que selecciona el director del Programa y que aprueba el Consejo asesor.

International Conference Of University Teaching And Innovation – CIDUI

The CIDUI is a unique and significant reality, a space for collaboration between Catalan universities that is open to other Spanish universities and the rest of the world. Organised by all Catalan public universities, which have gradually been added as part of what we consider to have been an exemplary approach, it has been based on respect for the free will of universities and loyal and generous cooperation between all concerned.

Over time, it has developed a pluralistic institutional structure in which universities that compete in so many areas work together as one to innovate and improve. The CIDUI's accumulated experience and the positive response from all of the participant institutions mean we can now consider the possibility of embarking upon a new stage in the process of institutionalising the CIDUI, within the new framework of Catalan universities.

Over the years, the purposes of the CIDUI have been defined into the following key areas:

- » Foster the exchange of experiences that improve teaching*
- » Promote research and innovation*
- » Foster greater scientific rigour in teaching*
- » Encourage cooperation between universities in terms of teaching quality*
- » Academic discussion of the contexts and challenges of universities*
- » Foster the internationalisation of Catalan public universities*

Conferences

The CIDUI presents teaching improvement programmes that are often ahead of their time and foresee the changes expected in the field of teaching at universities in the coming years. Careful analysis of the congresses held to date reveals how much our universities are doing to lay the foundations for a new era. The quality of the experiences presented at these congresses has also improved considerably, showing how university teaching is progressing silently and discreetly.

Table 1

1st CIDUI (2000) UAB, Hospital Sant Pau	University Teaching and Innovation
2nd CIDUI(2002) URV, Faculty of Education and Psychology	University Teaching and Innovation -Effects of the introduction of ICT on improvements in university teaching -Teaching strategies focused on student learning -Instruments for the assessment of teaching
3rd CIDUI (2004) UdG, Campus Barri Vell	University Teaching and Innovation -Didactic strategies focused on student learning -Teaching and work experience -Blended learning -Skills in higher education
4th CIDUI (2006) UB, Faculty of Economics	Teaching skills - Context of learning: strategies, resources and technologies - Planning of teaching. Skills profiles, goals, contents and activities - Alternative learning assessment systems
5th CIDUI (2008) UdL, Campus de Cappidó	The change in the university teaching culture - Methodologies for changing university teaching - Using advanced interactive platforms and innovative digital materials in university teaching - Teamwork among university lecturers. Tutoring - Skills-based planning and assessment of teaching at universities. Practicums in university degrees
6th CIDUI (2010) UPC, Campus Nord	New areas of quality in higher education - Assessment and quality in Higher Education - Encouragement of interest, innovation and/or research groups in higher education - Teaching planning, strategies and resources in the university classroom - Independent learning by students -Internationalization
7th CIDUI (2012) UPF, Campus Ciutadella	The University, an Institution of Society - Assessment and institutional quality - Cooperation in and for knowledge - Innovation in higher education - Independent student learning - Internationalization of universities
8th CIDUI (2014) URV, Palau Firal i de Congressos de Tarragona	Flexible training models: a response to current needs - Flexible models in the organization of education - Emergent educational programmes - Student participation and contribution to university life - Innovative methodologies in teaching-learning processes
9th CIDUI (2016) UAB Hotel Campus (Bellaterra)	Teaching and learning innovation impacts - Analysis of the impact on university teaching and learning - New training scenes - Professional development - Innovative methodologies in teaching-learning processes
10th CIDUI (2018) UdG, Palau de Congressos de Girona	Learning Spaces: agents of change at the university - Physical learning spaces - Virtual learning spaces - University-society relationship - Professional development

Symposiums

Between congresses, the CIDUI convenes an International Symposium on relevant issues regarding the training of university teaching staff and innovation in Higher Education. These meetings bring together experts and academic directors from the universities that organise the congresses. In doing so, CIDUI aims to provide a service to the organising universities and to foster interuniversity exchange with regard to Higher Education in Europe and the rest of the world. Table 2 shows just how important the covered topics have been and the objective interest in shared debate on issues of unquestionable relevance between international experts and the academic directors of universities.

Table 2

Year	Topic	Venue
2001	Initial training and assessment of university teaching staff	IDES UAB
2003	The teaching portfolio	ICE UPC
2005	The Labour World and University	UAB-CIC
2007	The design of teaching by skills	ICE UPC
2009	Teaching, research and learning	ICE UB
2011	Towards creative governance in higher education	eLearn UOC
2013	Students and graduates of today. The response of universities	IDES UAB
2015	Institutional assessment and changes: where are we going?	ICE UPC
2017	Professional development: Keys and Challenges	ICE UB

The CIDUI has very much taken on board concerns about improvement and innovation in teaching, understood as an institutional process and an integral part of the development of professional teaching, with a broad outlook that reaches far beyond the classroom. Therefore, issues such as the internationalisation of academic activities, institutional quality and cooperation in and for knowledge have inspired more than a few initiatives and activities at the Congresses.

More information: www.cidui.org

Teaching innovation good practices website

At the Catalan Association of Public Universities (ACUP), together with the Government of Catalonia's Office of the Secretary of Universities and Research, a collection has been put together of good teaching innovation practices at the eight Catalan public universities.

The compilation of good practices reveals the experience focused on teaching, research, knowledge transfer and the management of the education centres themselves. The selected cases have been evaluated by a scientific committee made up of experts in different fields of teaching innovation, following evaluation criteria. Priority has been given to cases that:

- » Seek to provide solutions to educational problems detected by teaching staff.

- » Can provide a response to a group project and therefore affect the whole centre or its surrounding environment.
- » Foster teamwork and collaboration among students, teachers, the centre and the surrounding environment.
- » Include new resources and the use of ICT.
- » Present new ways of relating the university to its surrounding environment.

The current context has led us to reflect upon the various actions that have been undertaken in the field of teaching innovation. So, this compilation of experiences hopes to showcase the efforts and initiatives by universities to ensure that higher education sets standards on an international level.

Goals

The following are some of the targets of this project:

- » Provide visibility for the teaching innovation practices of Catalan public universities.
- » Showcase the programmes being undertaken by universities.
- » Create a collection of good teaching innovation practices via the ACUP.
- » Disseminate good teaching innovation practices in Higher Education.

Areas

In order to present the experiences in an orderly manner and situate them within a context, the twenty-one cases have been classified into four areas and the topics included in each one are specified. The areas are shown below:

- 1 Innovative methodologies:** In this area, we do not emphasise any methodology in particular, but describe a series of methodologies that respond to changes in society in order to evolve and offer complete and current teaching and learning. In this area, experiences are presented in relation to:
 - » Student-focused methodologies
 - » Problem Based Learning
 - » Gamification
 - » Service Learning
- 2 Assessment:** This is a strategy to improve the quality of university institutions. Quality assessment is a training process that offers institutions opportunities to analyse their work, their progress, and introduce changes for their improvement. The development of a culture of assessment is no easy task and the paths vary depending on the goals and contexts. In this area, experiences are presented in relation to:
 - » Assessment systems and programmes
 - » Assessment instruments and models
- 3 ICT:** The incorporation of digital technologies in teaching is nothing new. However, experiences have been identified that foster progress through new approaches using technological applications that are easy to incorporate in teaching. In this area, experiences are presented in relation to:

» Tools and applications for teaching

» Online training

4 Non-classroom learning spaces: Students, teaching staff and the education community require new learning spaces in which to develop new and innovative methodologies. Universities need to be connected to their surrounding environment and to society. In this area, experiences are presented in relation to:

» Work placements during university education

» University-Society Collaboration Programmes

More information: www.bonespractiques.acup.cat/ca

Margalida Comas i Camps programme for the improvement of teaching and learning at university

The Margalida Comas Programme: an instrument for improving teaching at Catalan universities

Background

The Programme was created by initiative of the Interuniversity Council of Catalonia, and was approved by its Board in June 2017. Its name recognises the extraordinary work of Margalida Comas i Camps (1892-1972) a Republican from Menorca who was a pedagogue, biologist and professor at the Universitat Autònoma de Barcelona.

It was created out of recognition of the need to coordinate all of the programmes that are being generated at Catalan universities following adaptation to the European Higher Education Area. Likewise, the Programme must contribute to the policy of promoting improvements to teaching quality through intervention using specific measures to foster and recognise the same.

Goal

The Programme aims to promote, in coordination with universities and institutions linked to them, joint actions within the Catalan University System that will lead to improvements in the field of learning. These actions must cover all the different stakeholders, from teaching staff to students, the generators and recipients of the education process. Its specific objectives include:

» Promotion of actions that contribute to awareness, development and assessment of teaching processes.

» Study of the effect of pedagogical methods on learning outcomes.

» Creation of spaces to foster awareness and exchange of innovative teaching experiences.

» Adoption of instruments for assessing educational models in accordance with scientific knowledge.

» Recognition of teaching activity in the assessment of teaching staff.

» Creation of an interuniversity programme for the basic pedagogical training of professionals that would like to work in university teaching.

Justification

There were several reasons for creating the programme. The exponential growth in knowledge and its rapid obsolescence raised the need to develop education strategies to replace the traditional model of memory-based learning. Rapid changes in professional needs urgently required flexible curricula adapted to each context. In this regard, skills-based education is an alternative strategy to education based exclusively on the acquisition of knowledge. This needs to cross the traditional boundaries between disciplines and foster collaboration between universities and institutions. Finally, the programme must help to make Catalan universities European benchmarks for teaching in the near future.

Structure

The programme is organically structured on four levels:

- » *Management. The director is a recognised professional in the field of university teaching who works with a central council. Together they establish the general lines and supervise the actions of the work groups.*
- » *Advisory council. Formed by a representative from each university, by experts who can contribute to Programme's goal and representatives of the administration. This body supervises the programme's actions, monitors its progress and approves the reports on specific actions.*
- » *Technical council. Formed by a representative appointed by each university in the field of education and teaching innovation. These collaborate directly with the management of the programme to determine and conduct specific actions.*
- » *Work groups. These produce reports on the specific actions selected by the programme Director and approved by the Advisory Council.*

3. UNIVERSITAT PERMANENT **UNIVERSIDAD PERMANENTE** *PERMANENT UNIVERSITY*

LESSON 1 : 4 WAYS TO USE COMPUTER

1. Create documents (e.g. letters, memos, and reports)
2. Store data (e.g. recipes, CDs, contact information)
3. Bookkeeping & Saving
4. Research (e.g. travel plans, genealogy, product reviews, homework)

UNIVERSITAT PERMANENT

En el marc de l'oferta formativa general que presenten les universitats (graus, màsters universitaris i doctorats), cal incloure altres programes que tenen com a finalitat apropar la formació superior a tota la societat i donar resposta a la necessitat constant d'ampliar i actualitzar coneixements.

Cada vegada s'incrementa més l'oferta de formació permanent o continuada, i les universitats disposen d'una àmplia oferta de programes de màster i diplomes de postgrau, amb una bona acceptació i un gran reconeixement. Durant el curs 2016-2017, van ser més de 45.000 els estudiants matriculats, en un total de més de 2.300 cursos adreçats a professionals i en estreta col·laboració amb el món professional. L'evolució de l'interès d'aquesta oferta de les universitats és destacable, ja que s'ha incrementat els darrers set anys un 70%.

També és molt rellevant la formació a mida per a empreses i organitzacions. Durant el curs 2016-2017, va incloure un total de 557 programes que van ser seguits per més de 14.000 professionals. Aquesta formació de nivell superior es dissenya i executa d'acord amb les necessitats concretes de les empreses i organitzacions, que troben en la universitat la resposta a les seves demandes de formació especialitzada.

D'altra banda, els darrers anys ha crescut molt la demanda de formació en terceres llengües, i cal considerar la importància del coneixement de les llengües en el sistema universitari català, en què es proposa com a objectiu l'acreditació de tres llengües (català, espanyol i una tercera llengua, estrangera) en finalitzar els estudis de grau. A banda del francès, l'anglès i l'alemany, les universitats ofereixen altres idiomes moderns. Durant el curs 2016-2017, van ser més de 28.000 els estudiants que van seguir cursos de llengua estrangera.

La universitat també vol mantenir una relació amb tota la societat i oferir formació superior al màxim de persones. En aquest sentit, ja fa anys que les universitats van posar en marxa iniciatives com la universitat de la gent gran, que obre les aules a aquestes persones a través de cursos, conferències o seminaris de rigor acadèmic sobre qualsevol temàtica que pugui contribuir a la seva formació. Durant el curs 2016-2017, més de 12.000 persones grans van gaudir d'aquesta formació.

I l'activitat docent no acaba amb el curs: a l'estiu, les universitats tenen obertes les portes i ofereixen un ampli ventall de propostes en forma de cursos o jornades de totes les disciplines. Aquestes propostes tenen una durada breu. Són cursos sense requisits d'accés concrets, de manera que un gruix important dels estudiants que en poden gaudir no necessàriament tenen estudis superiors previs, i això aproxima també la universitat al màxim de persones.

Tota aquesta oferta permet col·laborar, des del sistema universitari català, per crear unes condicions adequades que donin impuls a les oportunitats de formació per a tota la societat i al llarg de les diferents etapes de la vida.

UNIVERSIDAD PERMANENTE

En el marco de la oferta formativa general que presentan las universidades (grados, másters universitarios y doctorados), hay que incluir otros programas cuya finalidad es acercar la formación superior a toda la sociedad y dar respuesta a la necesidad constante de ampliar y actualizar conocimientos.

Cada vez se incrementa más la oferta de formación permanente o continua, y las universidades disponen de una amplia oferta de programas de máster y diplomas de posgrado, con una buena aceptación y un gran reconocimiento. Durante el curso 2016-2017, **más de 45.000 estudiantes** se matricularon en un total de más de 2.300 cursos dirigidos a profesionales y en estrecha colaboración con el mundo profesional. La evolución del interés por esta oferta de las universidades es destacable, pues en los últimos siete años ha aumentado un 70%.

También es de gran relevancia la formación a medida para empresas y organizaciones. Durante el curso 2016-2017 incluyó 557 programas que fueron seguidos por más de 14.000 profesionales. Esta formación de nivel superior se diseña y ejecuta de acuerdo con las necesidades concretas de las empresas y organizaciones, que encuentran en la universidad la respuesta a sus demandas de formación especializada.

Por otro lado, en los últimos años ha crecido mucho la demanda de formación en terceras lenguas, y cabe considerar la importancia del conocimiento de lenguas en el sistema universitario catalán, que se ha marcado como objetivo la acreditación de tres idiomas (catalán, español y una lengua extranjera) al finalizar los estudios de grado. Aparte del francés, el inglés y el alemán, las universidades ofrecen otros idiomas modernos. Durante el curso 2016-2017, más de 28.000 estudiantes siguieron cursos de lengua extranjera.

La universidad pretende mantener una relación con toda la sociedad y ofrecer formación superior al mayor número de personas. En este sentido, ya hace años que las universidades pusieron en marcha iniciativas como la Universidad de la Gente Mayor, que abre las aulas a este colectivo a través de cursos, conferencias o seminarios de rigor académico sobre cualquier temática que pueda contribuir a su formación. Durante el curso 2016-2017, más de 12.000 personas mayores disfrutaron de esta formación.

La actividad docente no acaba con el curso académico: en verano, las universidades mantienen sus puertas abiertas para ofrecer un amplio abanico de propuestas en forma de cursillos o jornadas de todas las disciplinas. Estas propuestas son de corta duración. Se trata de cursos sin requisitos de acceso concretos, de manera que el grueso de los estudiantes que pueden beneficiarse de ellos no necesariamente tienen estudios superiores, lo que redundará en el acercamiento de la universidad al máximo número de personas.

Toda esta oferta permite contribuir, desde el sistema universitario catalán, a la creación de unas condiciones adecuadas que impulsen las oportunidades de formación para toda la sociedad y a lo largo de las diferentes etapas de la vida.

PERMANENT UNIVERSITY

Within the framework of the general education offered by universities (Undergraduate Degrees, University Masters and Doctorates), there is a need to include other programmes designed to take higher education to society as a whole, in response to the constant need to expand and refresh knowledge.

The offer of permanent or continuing education has been increasing constantly. Universities offer a wide range of widely accepted and recognised master's programmes and postgraduate diplomas. During the 2016-2017 academic year, more than 45,000 students enrolled, with an offer of more than 2,300 courses aimed at professionals and in close collaboration with the professional world. The evolution of the interest in these university courses has been remarkable, increasing in the last seven years by 70%.

Bespoke training for companies and organizations is of particular relevance. In 2016-2017, a total of 557 programmes were taken by more than 14,000 professionals. This higher education is designed and executed in accordance with the specific needs of organisations that find that universities answer their needs for specialised training.

In recent years, the demand for training in second and third languages has grown sharply. The importance of knowing languages in the Catalan university system is considerable, which aims for students to be qualified in three languages (Catalan, Spanish and a third foreign language) by the time they complete undergraduate studies. Apart from French, English and German, universities offer other modern languages. In 2016-2017, more than 28,000 students took foreign language courses.

Universities are also looking to maintain a relationship with wider society by offering higher education to as many people as possible. For years now, they have been launching programmes like the La Universitat de la Gent Gran (University for the Elderly), which opens the doors of university classrooms to people through academically sound courses, conferences and seminars on any subject that might boost the knowledge of the people at whom they are addressed. In 2016-2017, more than 12,000 people enjoyed such classes.

Teaching activity does not end with the academic year. In summer, universities keep their doors open to offer a wide range of proposals in the form of courses and conferences in all disciplines, generally of a short duration. These programmes have no specific entrance requirements, so a large number of people can take part despite not necessarily having any previous higher education, thereby bringing universities closer to the maximum number of people.

All of this forms part of the Catalan university system's response to the need to create the right conditions to support the promotion of educational opportunities across all of society and throughout and at different stages of life.

3.1 Formació continuada

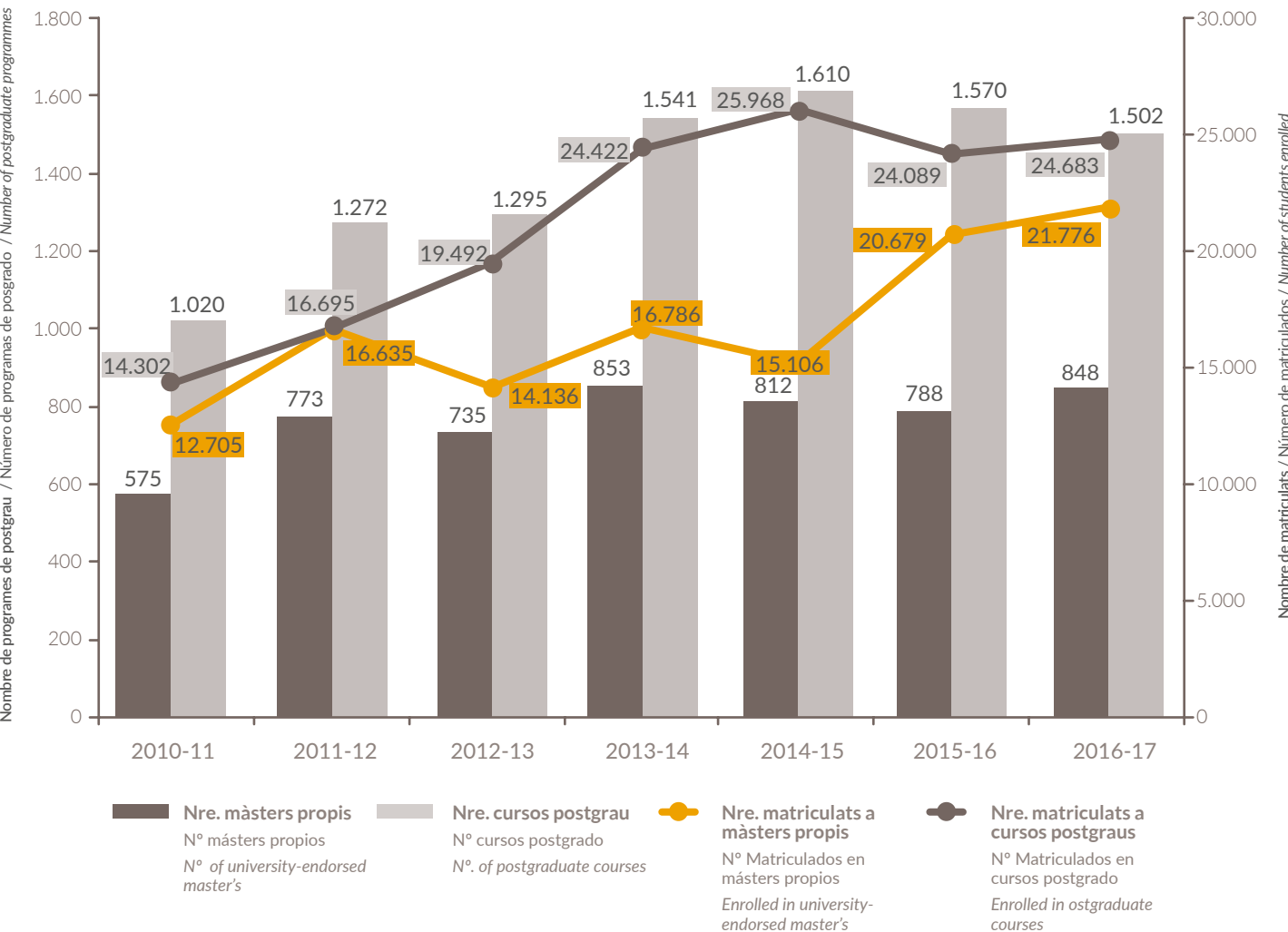
3.1 Formación continua

3.1 Ongoing training

Taula 8. Evolució del nombre de programes de postgrau que s'ofereixen i del nombre de matriculats en els programes de postgrau.

Tabla 8. Evolución del número de programas de posgrado que se ofrecen y del número de matriculados en los programas de posgrado.

Table 8. Evolution of the number of postgraduate programmes available and the number of students enrolled in postgraduate programmes.

Font/Fuente/Source: UUPP

// En els darrers 2 cursos s'ha produït un increment dels alumnes de postgrau del 13% i un increment dels alumnes de màster del 44%, mentre que l'oferta s'ha mantingut estable.

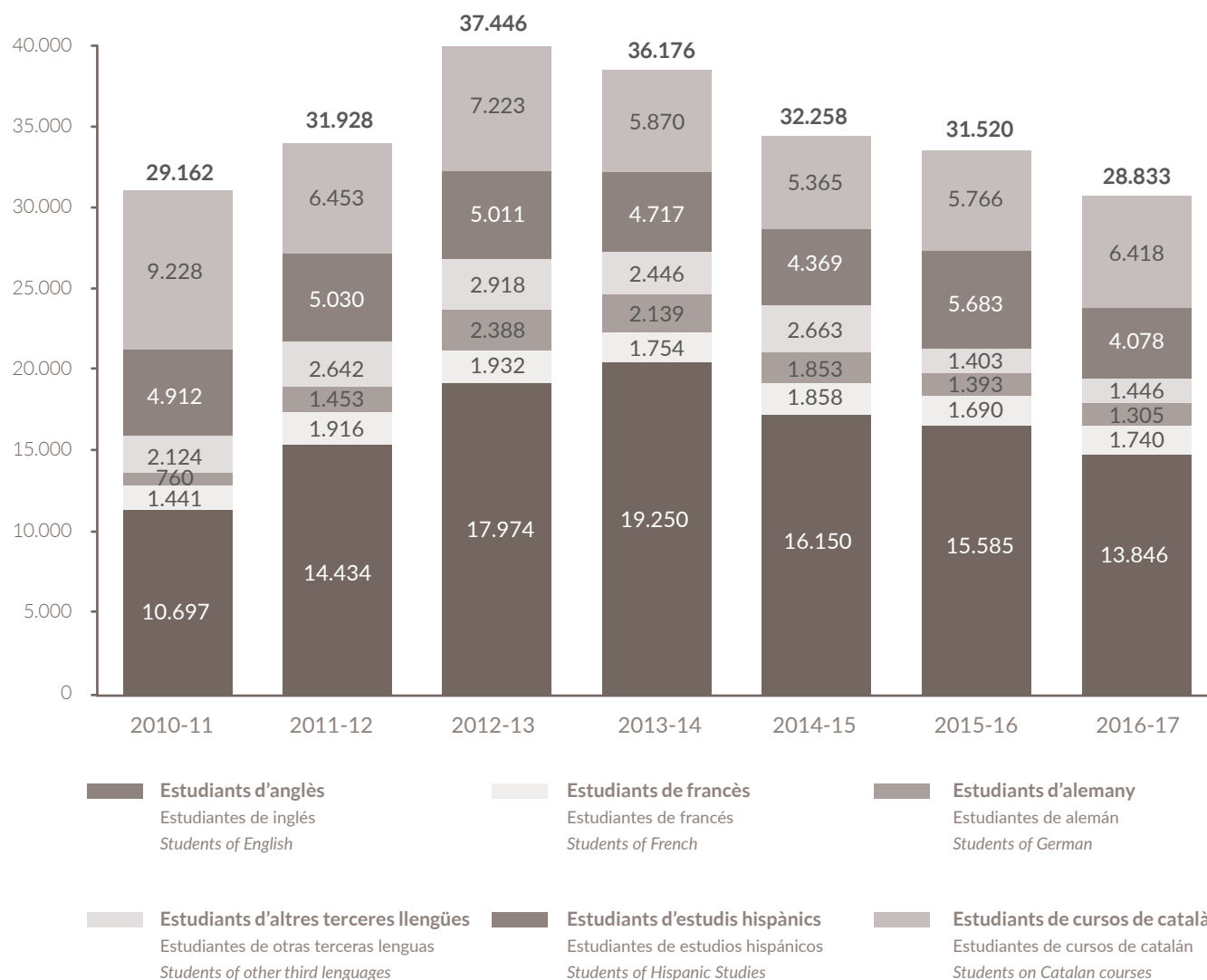
En los últimos 2 cursos se ha producido un incremento de alumnos en formación de posgrado del 13%, principalmente de máster, con un aumento de hasta el 44%, mientras que la oferta se ha mantenido estable.

In the last 2 years, there has been a 13% increase in postgraduate students, mainly master's where the increase was as high as 44%, while the choice of programmes has remained stable.

Gràfic 30. Evolució dels estudiants matriculats a les escoles d'idiomes de les universitats.

Gráfico 30. Evolución de los estudiantes matriculados en las escuelas de idiomas de las universidades.

Figure 30. Evolution of students enrolled in university language departments.

Font/Fuente/Source: UUPP - DGU

// **L'oferta de formació en idiomes es consolida en el conjunt de les universitats, i ho fa d'igual manera en les diferents llengües. Destaca, però, un lleuger descens en els darrers 2 cursos, que situa el volum d'alumnes totals en valors similars al curs 2010-2011.**

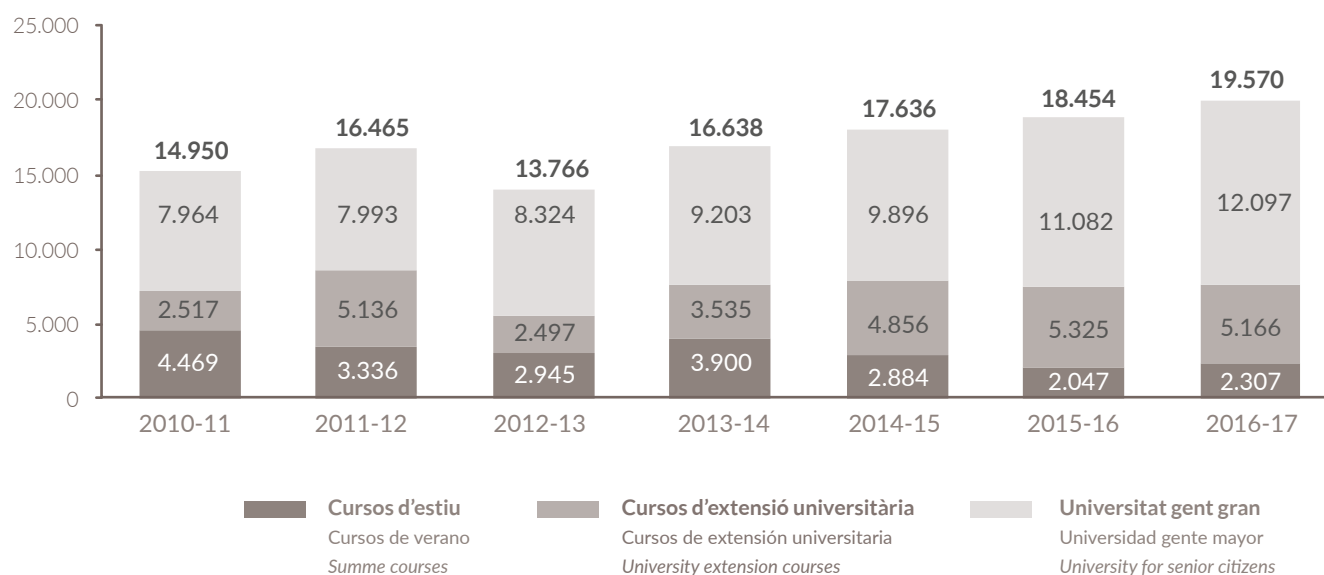
La oferta de formació en idiomes se consolida en el conjunto de las universidades, y lo hace de igual manera en las diferentes lenguas, observándose no obstante un ligero descenso en los últimos 2 cursos y situándose el volumen total de alumnos en valores similares a los del curso 2010-2011.

The choice of language programmes has been consolidated at universities as a whole, in a similar manner for different languages, albeit with a slight decline in the last 2 years, with the total number of students now at similar levels to 2010-2011.

Gràfic 31. Evolució del nombre d'estudiants d'extensió universitària i altres programes.

Gráfico 31. Evolución del número de estudiantes de extensión universitaria y otros programas.

Figure 31. Evolution of the number of students on on other university extension programmes.

Font/Fuente/Source: UUPP

// L'oferta complementària adreçada a diferents col·lectius o en períodes no lectius contribueix a incrementar l'impacte social de la universitat. Durant els darrers 2 anys s'ha produït un increment del 11% d'alumnes en aquesta oferta d'extensió universitària.

La oferta complementaria dirigida a diferentes colectivos o en periodos no lectivos contribuye a incrementar el impacto social de la universidad. Durante los últimos 2 años se ha producido un incremento del 11% de alumnos en esta oferta de extensión universitaria.

The choice of complementary programmes addressed at different groups or in non-lecture periods raises the social impact of universities. In the last 2 years there has been an 11% increase in students taking such extension programmes.

3.2 Xarxes i vincles amb la universitat

3.2 Redes y vínculos con la universidad

3.2 Networks and links with university

Taula 9. Oferta de la formació a mida de les universitats.

Tabla 9. Oferta de la formación a medida de las universidades.

Table 9. Customised training at universities.

2014-2015		2015-2016		2016-2017	
Nre. programes	Nre. matriculats	Nre. programes	Nre. matriculats	Nre. programes	Nre. matriculats
Nº programas	Nº matriculados	Nº programas	Nº matriculados	Nº programas	Nº matriculados
No. of programmes	No. of students	No. of programmes	No. of students	No. of programmes	No. of students
443	19.428	629	12.214	557	14.298

Font/Fuente/Source: UUPP

// **La formació a mida adreçada a les empreses es manté com una activitat rellevant que arriba a prop de 15.000 professionals a través de més de 500 cursos.**

La formación a medida dirigida a las empresas se mantiene como una actividad relevante que llega a cerca de 15.000 profesionales a través de más de 500 cursos.

Customised training aimed at companies remains a relevant activity that reaches almost 15,000 professionals via more than 500 courses.

Taula 10. Oferta de la formació a través de MOOC.

Tabla 10. Oferta de la formación a través de MOOC.

Table 10. Training through MOOC.

2014-2015		2015-2016		2016-2017	
Nre. programes	Nre. matriculats	Nre. programes	Nre. matriculats	Nre. programes	Nre. matriculats
Nº programas	Nº matriculados	Nº programas	Nº matriculados	Nº programas	Nº matriculados
No. of programmes	No. of students	No. of programmes	No. of students	No. of programmes	No. of students
29	279.637	48	304.114	53	468.096

Font/Fuente/Source: UUPP

// **Les universitats catalanes mantenen l'oferta dels MOOC, que continuen incrementant l'interès a través de gairebé mig milió d'inscrits.**

Las universidades catalanas mantienen la oferta de MOOC y continúan incrementando el interés a través de casi 500.000 (medio millón) de inscritos.

Catalan universities have maintained their offer of MOOCs and interest has continued to grow with almost 500 thousand (half a million) registered students.

4. MONOGRÀFIC

Formació i compromís social de les universitats

MONOGRÁFICO

Formación y compromiso social de las universidades

MONOGRAPHIC

Training and social commitment of universities

Aprenentatge-servei (ApS)

Universitat de Barcelona

Diverses facultats i àrees de coneixement: Belles Arts, Biologia, Dret, Economia i Empresa, Educació, Treball Social, Farmàcia i Ciències de l'Alimentació, Filologia, Ciències de la Terra, Medicina i Ciències de la Salut i Química
Grups d'Innovació Docent

<http://www.ub.edu/grupapsub/ca>

Descripció de la iniciativa

Des de fa deu anys, diversos ensenyaments de la Universitat de Barcelona impulsen experiències d'aprenentatge-servei (ApS) desenvolupant una metodologia educativa amb utilitat social.

L'ApS és una proposta docent i de recerca que integra el servei a la comunitat i l'aprenentatge acadèmic en un sol projecte que permet als estudiants formar-se tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn, amb l'objectiu de millorar-lo. Així, es pretén vincular el coneixement acadèmic amb l'activitat pràctica, oferir una experiència formativa que alhora tingui utilitat social, i contribuir a la formació de ciutadans i futurs professionals.

Els projectes ApS poden dissenyar-se en el marc d'una única assignatura, transversalment dins d'un ensenyament o en el marc dels pràcticums o dels treballs de fi de grau i de fi de màster, o bé desenvolupar-se de manera interdisciplinària. Totes aquestes possibilitats permeten reconèixer acadèmicament la tasca dels estudiants.

Es tracta d'una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge dins la docència i la recerca i de servei a la comunitat en un sol projecte. ApS no és només una estratègia d'aprenentatge per aconseguir que els estudiants adquireixin més i millors coneixements, encara que optimitzin els seus aprenentatges, i tampoc és un conjunt de tasques de voluntariat per sensibilitzar els estudiants, tot i que s'incorpora l'ajuda a la comunitat com a dinamisme formatiu.

L'equip d'ApS de la UB treballa des de l'any 2013 amb la finalitat de difondre i estendre l'ApS a la UB. Té un caràcter totalment interdisciplinari, ja que l'integra professorat de diverses facultats i àrees de coneixement: Belles Arts, Biologia, Dret, Economia i Empresa, Educació, Treball Social, Farmàcia i Ciències de l'Alimentació, Filologia, Ciències de la Terra, Medicina i Ciències de la Salut i Química. Actualment, a la UB es desenvolupen projectes d'ApS en tots aquests àmbits.

En el curs 2016-2107, hi van participar un total de 1.450 estudiants i 94 professors de deu facultats, i es va interactuar amb 85 *partners* diferents.

Alguns exemples desenvolupats els trobem a la Facultat de Biologia, on la metodologia ApS ha consistit a introduir en els treballs de fi de grau (TFG) dels diferents ensenyaments de la facultat (Ciències Ambientals, Biologia, Bioquímica, Biotecnologia i Ciències Biomèdiques) les temàtiques plantejades per l'ONU en els Objectius per al Desenvolupament Sostenible (ODS) fixats en l'agenda mundial per al 2030.

En el cas d'Infermeria, l'ApS es desenvolupa, d'una banda, en l'assignatura d'Infermeria Comunitària, a través del projecte marc Compartir Idees, la universitat va a l'institut, un servei educatiu en el qual alumnes de la UB imparteixen conferències taller a alumnat de secundària sobre temes sanitaris. I d'altra banda, mitjançant el TFG, l'ApS promou l'activitat física per a la millora de la salut en dones en l'etapa de la maduresa i l'inici de l'envelliment, en col·laboració amb centres d'atenció primària (CAP).

El projecte Identitats i miralls: com ens veiem i com ens veuen?, que es va dur a terme al barri de la Mina per estudiants de l'assignatura de Comunicació i Documentació del grau de Treball Social, va ser guardonat en l'àmbit d'Internet en els XXI Premis Civisme als Mitjans de Comunicació, atorgats per la Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària de la Generalitat de Catalunya.

Aprendizaje-servicio (ApS)

Universitat de Barcelona

Diversas facultades y áreas de conocimiento: Bellas Artes, Biología, Derecho, Economía y Empresa, Educación, Trabajo Social, Farmacia y Ciencias de la Alimentación, Filología, Ciencias de la Tierra, Medicina y Ciencias de la Salud y Química
Grupos de Innovación Docente

<http://www.ub.edu/grupapsub/ca>

Descripción de la iniciativa

Desde hace diez años, diversos estudios de la Universitat de Barcelona impulsan experiencias de aprendizaje-servicio (ApS) desarrollando una metodología educativa con utilidad social.

El ApS es una propuesta docente y de investigación que integra el servicio a la comunidad y el aprendizaje académico en un solo proyecto, por lo que permite a los estudiantes formarse mientras trabajan sobre necesidades reales del entorno, con el objetivo de mejorarlo. Así, se pretende vincular el conocimiento académico con la actividad práctica, ofrecer una experiencia formativa que también tenga una utilidad social y contribuir a la formación de ciudadanos y futuros profesionales.

Los proyectos ApS pueden diseñarse en el marco de una única asignatura, transversalmente dentro de determinados estudios o en el marco de los prácticums o de los trabajos de fin de grado y fin de máster, o bien desarrollarse de manera interdisciplinaria. Todas estas posibilidades permiten reconocer académicamente la labor de los estudiantes.

Se trata de una propuesta educativa que combina procesos de aprendizaje dentro de la docencia y la investigación con el servicio a la comunidad en un solo proyecto. El ApS no es una mera estrategia de aprendizaje para conseguir que los estudiantes adquieran más y mejores conocimientos, aunque optimice su aprendizaje, ni se reduce a un conjunto de tareas de voluntariado para sensibilizar a los estudiantes, aunque incorpore la ayuda a la comunidad como un elemento de dinamismo formativo.

El equipo de ApS de la UB trabaja desde el año 2013 con la finalidad de difundir y extender el ApS en la UB. Tiene un carácter totalmente interdisciplinario, ya que integra el profesorado de diversas facultades y áreas de conocimiento: Bellas Artes, Biología, Derecho, Economía y Empresa, Educación, Trabajo Social, Farmacia y Ciencias de la Alimentación, Filología, Ciencias de la Tierra, Medicina y Ciencias de la Salud y Química. Actualmente, en la UB se desarrollan proyectos de ApS en todos estos ámbitos.

En el curso 2016-2107 participaron un total de 1450 estudiantes y 94 profesores de diez facultades, y se interactuó con 85 *partners* diferentes.

Algunos ejemplos desarrollados los encontramos en la Facultad de Biología, donde la metodología ApS ha consistido en introducir en los trabajos de fin de grado (TFG) de los distintos estudios de la facultad (Ciencias Ambien-

tales, Biología, Bioquímica, Biotecnología y Ciencias Biomédicas) las temáticas planteadas por la ONU en los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) fijados en la agenda mundial para 2030.

En el caso de la Enfermería, el ApS se desarrolla, por un lado, en la asignatura de Enfermería Comunitaria, a través del proyecto marco «Compartir ideas, la universidad va al instituto», un servicio educativo en el que alumnos de la UB imparten conferencias-taller a estudiantes de secundaria sobre asuntos sanitarios. Por otro lado, mediante el TFG, el ApS promueve la actividad física para mejorar la salud de las mujeres en la etapa de la madurez y el inicio del envejecimiento, en colaboración con Centros de Atención Primaria (CAP).

El proyecto «Identidades y espejos: ¿cómo nos vemos y cómo nos ven?», llevado a cabo en el barrio de la Mina por estudiantes de la asignatura de Comunicación y Documentación del grado de Trabajo Social, fue galardonado en el ámbito de internet en los XXI Premios de Civismo en los Medios de Comunicación, otorgados por la Dirección General de Acción Cívica y Comunitaria de la Generalitat de Cataluña.

Service Learning (SL)

University of Barcelona

Various faculties and areas of knowledge: Fine Arts, Biology, Law, Economics and Business, Education, Social Work, Pharmacy and Food Sciences, Philology, Earth Sciences, Medicine and Health Sciences and Chemistry.

Educational Innovation Groups

<http://www.ub.edu/grupapsub/ca>

Programme description

For ten years now, several courses at the University of Barcelona have been fostering service learning (in Catalan, Aprenentatge i Servei, or ApS), developing a socially useful educational methodology.

Service learning is an education and research method that combines community service and academic learning into a single project that allows students to learn while working on the real needs around them and thereby improving their environment. It looks to link academic knowledge with practical activity, to offer a learning experience that is also socially useful, and to contribute to the education of the population and future professionals.

Service learning projects can be designed within the framework of a single subject, transversally as part of an education process, as practicum or end of undergraduate or master's degree projects, or can run in an interdisciplinary manner. All these possibilities can help to recognise the student's work academically.

It is an educational proposal that combines learning processes during studies, research and community service in a single project. Service learning is not just a learning strategy to get students to acquire more and better knowledge, even if they optimise their learning, and neither is it a set of volunteering tasks to raise student awareness, although it does include help for the community as a dynamic form of learning.

The ApS team has been working since 2013 on the dissemination and extension of service learning at the UB. It is totally interdisciplinary in nature, since it integrates teaching staff from a variety of faculties and knowledge areas: Fine Arts, Biology, Law, Economics and Business, Education, Social Work, Pharmacy and Food Science, Philology, Earth Sciences, Medicine and Health Sciences and Chemistry. The UB is currently developing service learning projects in all these areas.

In 2016-2107, a total of 1,450 students and 94 lecturers from 10 faculties participated and there was interaction with 85 different partners.

Examples include the Faculty of Biology, where the service learning methodology covered issues presented by the UN in its Sustainable Development Goals (SDGs), as set out in the 2030 Agenda, by including them in the Final Projects of the Faculty's different degree courses (Environmental Sciences, Biology, Biochemistry, Biotechnology and Biomedical Sciences).

In the case of Nursing, service learning is developed on the Community Nursing course through the Compartir Idees, la universitat va a l'institut (Sharing Ideas, University goes to High School) framework project, an educational service in which UB students give workshops to schoolchildren on health issues. Also, on Final Projects, the ApS is promoting physical activity to improve the health of women at the stage of maturity and the onset of aging in collaboration with primary care centres (CAP).

The Identitats i miralls: com ens veiem i com ens veuen? (Identities and mirrors: how do we see ourselves and how are we seen?) project, run in La Mina neighbourhood by students of Communication and Documentation on the Social Work degree, won the Internet category at the XXI Premis Civisme als Mitjans de Comunicació, awarded by the Government of Catalonia's General Directorate of Civic and Community Action.

Programa de suport de la Universitat de Barcelona a persones refugiades i provinents de zones de conflicte

Universitat de Barcelona

Universitat de Barcelona, vicerektorats, diferents departaments i facultats

<http://www.solidaritat.ub.edu/refugees/>

Descripció de la iniciativa

Des de l'any 2015, el compromís de la Universitat de Barcelona amb la incorporació de persones refugiades i provinents de zones de conflicte als estudis universitaris s'ha desenvolupat a través d'un conjunt de línies d'intervenció agrupades en el **Programa de suport a persones refugiades i provinents de zones de conflicte**. Aquest Programa està coordinat i executat per la Fundació Solidaritat UB, i desenvolupa la responsabilitat social de la Universitat de Barcelona, que, en el context d'un món globalitzat, té el compromís ferm de contribuir a la construcció d'una societat pacífica i justa sobre la base de la cooperació i la solidaritat.

Les accions desenvolupades en el marc del Programa esmentat han consistit, en primer lloc, a **donar suport a estudiants refugiats o en situacions afins** per accedir a places d'allotjament, a matrícules per cursar estudis de grau, màster, postgrau i doctorat, i a cursos d'aprenentatge d'idiomes per a estrangers. També s'ha procurat atenció psicològica, assessorament legal i atenció sanitària específica als estudiants atesos.

El desenvolupament de les activitats del Programa s'ha fet partint del treball en xarxa desenvolupat tant a nivell intern de la Universitat de Barcelona (amb la implicació de 12 departaments, facultats i/o àrees) com a nivell extern, amb la col·laboració de 21 entitats, entre administracions públiques locals i ONG, un 36% de les quals són internacionals.

Una segona actuació ha estat el **Curs de transició als estudis de grau i formació en drets humans i cultura de pau (2015-2017)**. Cofinançat per l'Ajuntament de Barcelona, es tracta d'una iniciativa pionera i única a l'Estat espanyol i a Europa que té l'objectiu de facilitar a l'alumnat procedent de zones de conflicte els estudis de grau, màster o formació professional a Barcelona.

El disseny del curs s'ha fet tenint en compte les experiències prèvies de la Universitat de Barcelona en l'àmbit del refugi (per exemple, amb les persones refugiades dels Balcans a finals de la dècada dels noranta), així com l'experiència d'estudiants refugiats o provinents de zones de conflicte. El curs prepara l'alumnat des del punt de vista lingüístic, de coneixement de l'entorn, de l'accés a la Universitat i de la introducció als drets humans i a la construcció de la pau.

Va tenir una durada inicial de 300 hores i es va desenvolupar durant l'any 2016 amb una oferta inicial de 15 places.

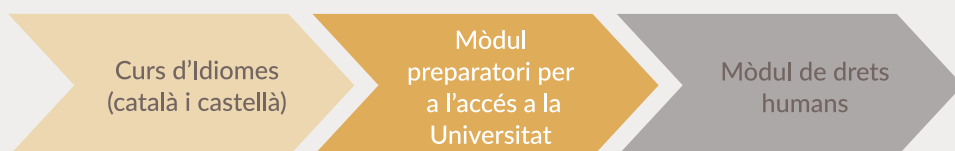
Durant el curs 2017-2018 se n'ha desenvolupat la segona edició, també amb una oferta inicial de 15 places i amb una durada ampliada a 400 hores lectives.

D'altra banda, dins del Programa s'han executat **tres projectes** relacionats amb les persones refugiades: **Mare Nostrum** (finançat pel Fons Català de Cooperació al Desenvolupament), que, mitjançant el treball amb l'Administració

pública local i el moviment associatiu, pretén afavorir la figura de les persones refugiades com a constructora de pau; **inHERE** (finançat per la convocatòria KA203 - Associació Estratègica d'Erasmus+ 2016), que, en un període de dos anys, busca facilitar la integració i l'accés de les persones refugiades a les universitats europees; i **RESCUE** (finançat per la convocatòria KA2 - Construcció de Capacitats en Educació Superior), que té com a objectiu el suport a universitats de Jordània, Líban i l'Iraq en la creació d'oficines d'atenció a estudiants refugiats.

També, i com a conseqüència de la difusió de les iniciatives que s'han dut a terme en el marc del Programa, un ampli espectre d'institucions, organitzacions i membres de la comunitat de la Universitat de Barcelona s'han adreçat a la Fundació Solidaritat UB per buscar suport per a diferents **iniciatives solidàries** que li han comunicat, les quals estan rebent resposta i s'estan catalogant.

A més, s'ha col·laborat en diferents **espais de participació** (Xarxa Vives, ACUP, CRUE, Grup de Coïmbra, Barcelona Ciutat Refugi, entre d'altres) en l'àmbit de les persones refugiades.

Per acabar, cal destacar la **visualització del Programa per part dels mitjans de comunicació** a través d'espais televisius, diaris i entorns digitals.

RESUM DE DADES 2016

- » S'ha consolidat un grup de treball de **4 persones** amb formació específica en temàtiques de refugi, asil i drets humans.
- » S'han desenvolupat **7 línies d'actuació**.
- » S'han gestionat **174 demandes de suport**.
- » S'ha dut a terme un intens **treball en xarxa**.
- » **14** estudiants han superat el Curs de transició als estudis de grau i formació en drets humans i cultura de pau, en la seva primera edició.

Programa de apoyo de la Universitat de Barcelona a personas refugiadas y procedentes de zonas en conflicto

Universitat de Barcelona

Universitat de Barcelona, vicerrectorados, diferentes departamentos y facultades

<http://www.solidaritat.ub.edu/refugees/>

Descripción de la iniciativa

Desde el año 2015, el compromiso de la Universitat de Barcelona con la incorporación de personas refugiadas y procedentes de zonas en conflicto a los estudios universitarios se ha desarrollado a través de un conjunto de líneas de intervención agrupadas en el **Programa de apoyo a personas refugiadas y procedentes de zonas en conflicto**. Este Programa, coordinado y ejecutado por la Fundación Solidaridad UB, desarrolla la responsabilidad social de la Universitat de Barcelona, que, en el contexto de un mundo globalizado, ha adquirido el firme compromiso de contribuir a la construcción de una sociedad pacífica y justa sobre la base de la cooperación y la solidaridad.

Las acciones desarrolladas en el marco del Programa mencionado han consistido, en primer lugar, en **prestar apoyo a estudiantes refugiados o en situaciones afines** para que accedan a plazas de alojamiento, a matrículas para cursar estudios de grado, máster, posgrado y doctorado, y a cursos de aprendizaje de idiomas para extranjeros. También se ha proporcionado atención psicológica, asesoramiento legal y prestación sanitaria específica a los estudiantes atendidos.

Para el desarrollo de las actividades del Programa se ha partido del trabajo en red llevado a cabo tanto a nivel interno de la Universitat de Barcelona (con la implicación de 12 departamentos, facultades y/o áreas) como a nivel externo, con la colaboración de 21 entidades, entre administraciones públicas locales y ONG, un 36% de las cuales son internacionales.

Una segunda actuación ha sido el **Curso de transición a los estudios de grado y formación en derechos humanos y cultura de la paz (2015-2017)**. Cofinanciado por el Ayuntamiento de Barcelona, se trata de una iniciativa pionera y única en el Estado español y en Europa, cuyo objetivo es facilitar al alumnado procedente de zonas en conflicto el acceso a estudios de grado, máster o formación profesional en Barcelona.

Para el diseño del curso se ha tenido en cuenta la experiencia de la Universitat de Barcelona en el ámbito del refugio (por ejemplo, con las personas refugiadas de los Balcanes a finales de la década de los noventa), así como la experiencia de estudiantes refugiados o procedentes de zonas en conflicto. El curso prepara al alumnado desde diversos puntos de vista: lingüístico, del conocimiento del entorno, del acceso a la universidad y de la introducción a los derechos humanos y a la construcción de la paz.

Tuvo una duración inicial de 300 horas y se desarrolló en el transcurso del año 2016 con una primera oferta de 15 plazas.

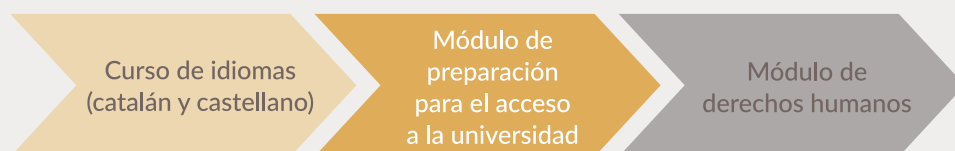
En el curso 2017-2018 se desarrolló la segunda edición, también con una oferta inicial de 15 plazas y con una duración ampliada de 400 horas lectivas.

Por otro lado, dentro del Programa se han ejecutado **tres proyectos** relacionados con las personas refugiadas: **Mare Nostrum** (financiado por el Fondo Catalán de Cooperación al Desarrollo), que, mediante el trabajo con la Administración

pública local y el movimiento asociativo, pretende favorecer la figura de las personas refugiadas como constructoras de paz; **inHERE** (financiado por la convocatoria KA203 – Asociación Estratégica de Erasmus+ 2016), que, en un período de dos años, tiene como objetivo facilitar la integración y el acceso de las personas refugiadas a las universidades europeas; y **RESCUE** (financiado por la convocatoria KA2 – Construcción de Capacidades en Educación Superior), que presta apoyo a universidades de Jordania, el Líbano e Irak para la creación de oficinas de atención a estudiantes refugiados.

Asimismo, como consecuencia de la difusión de las iniciativas que se han llevado a cabo en el marco del Programa, un amplio espectro de instituciones, organizaciones y miembros de la comunidad de la Universitat de Barcelona se han dirigido a la Fundación Solidaridad UB con el fin de solicitar apoyo para emprender diferentes **iniciativas solidarias**, las cuales están recibiendo respuesta y se están catalogando.

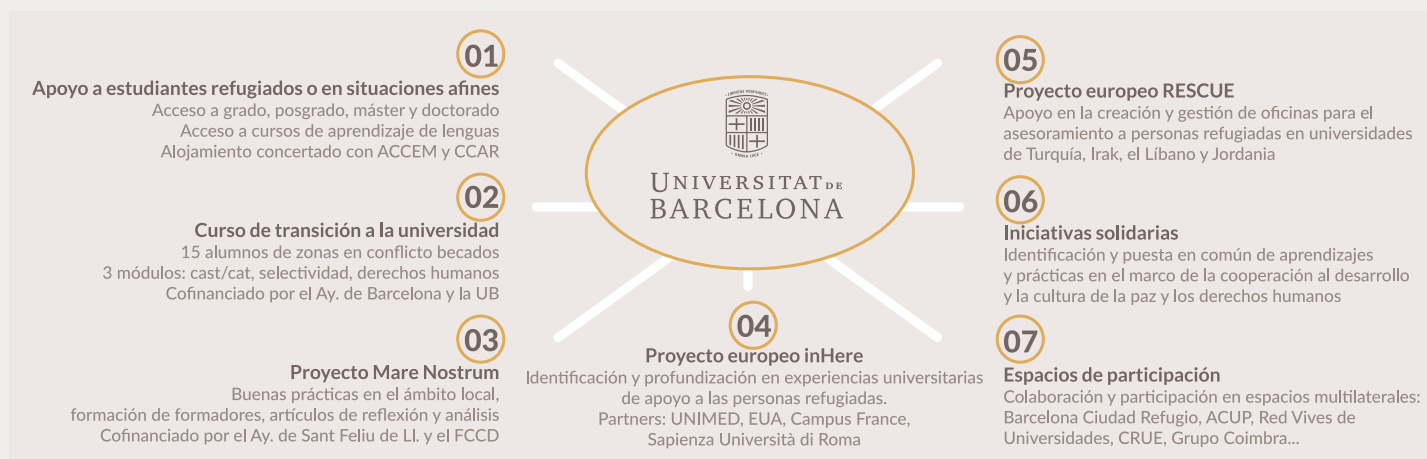
Además, se ha colaborado en diferentes **espacios de participación** (Red Vives, ACUP, CRUE, Grupo Coimbra, Barcelona Ciudad Refugio, entre otros) en el ámbito de las personas refugiadas.

Por último, cabe destacar la **visualización del Programa por parte de los medios de comunicación** a través de espacios televisivos, diarios y entornos digitales.

RESUMEN DE DATOS 2016

- » Se ha consolidado un grupo de trabajo de **4 personas** con formación específica en temáticas de refugio, asilo y derechos humanos.
- » Se han desarrollado **7 líneas de actuación**.
- » Se han gestionado **174 demandas de apoyo**.
- » Se ha llevado a cabo un intenso **trabajo en red**.
- » **14** estudiantes han superado el *Curso de transición a los estudios de grado y formación en derechos humanos y cultura de la paz* en su primera edición.

University of Barcelona support programme for refugees and people from conflict zones

University of Barcelona

University of Barcelona, vice-rectors' offices, different departments and faculties

<http://www.solidaritat.ub.edu/refugees/>

Programme description

Since 2015, the University of Barcelona's commitment to the incorporation of refugees and people from conflict zones in university studies has been developed through a series of lines of intervention grouped into the **Support programme for refugees and people from conflict zones**. This programme is coordinated and run by the Fundació Solidaritat UB, and is part of the University of Barcelona's social responsibility which, in the context of a globalised world, involves firm commitment to contributing to the construction of a peaceful and fair society on the basis of cooperation and solidarity.

The actions carried out within the framework of the aforesaid program have consisted, first, of **helping students that are refugees or in comparable situations** to find accommodation, enrol for undergraduate, master's, postgraduate and doctorate degrees, and take language courses for foreigners. These students have also been given psychological care, legal counselling and specific healthcare.

The programme's activities have been run on the basis of networking both on the internal level of the University of Barcelona (involving 12 departments, faculties and/or areas) and externally in collaboration with 21 entities, including local public administrations and NGOs, 36% of which are international.

A second action has been the **Transition course to undergraduate degrees and education in human rights and a culture of peace (2015-2017)**. Co-funded by Barcelona City Council, this is a pioneering programme, the first in Spain and Europe, that aims to help students from conflict zones to take undergraduate, master's or vocational courses in Barcelona.

The course was designed in consideration of previous experiences at the University of Barcelona with refugees (for example, with refugees from the Balkans in the late 1990s), as well as the experience of student refugees and from conflict zones. The course teaches students languages, knowledge of the environment and about university entrance, and introduces them to human rights and peace-making.

It has an initial duration of 300 hours and was run in 2016 with an initial offer of 15 places.

The second edition in 2017-2018 also had an initial offer of 15 places, but an extended duration of 400 class hours.

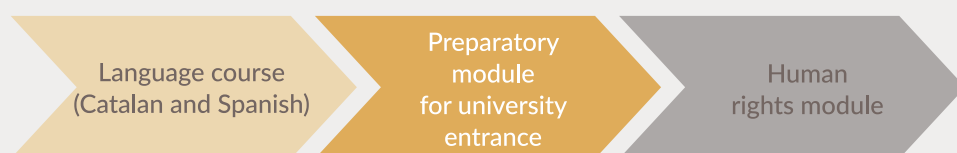
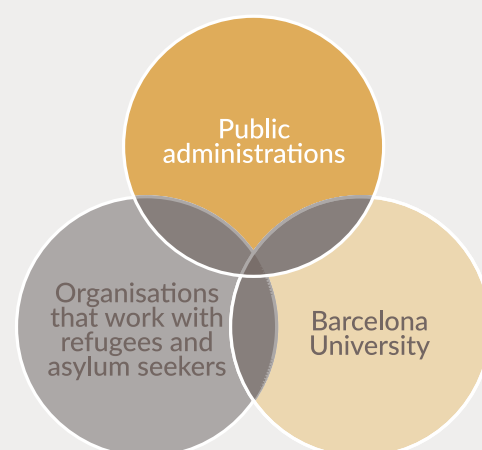
In addition, the Programme has also run **3 projects** related with refugees: **Mare Nostrum** (financed by the Catalan Cooperation for Development Fund) which, through work with the local public administration and various associations, aims to foster the use of refugees as peace-makers; **InHere** (financed by KA203 - Erasmus+ Strategic Partnerships 2016) which, over a two-year period, seeks to facilitate the integration and access of refugees to European universities; and

RESCUE (financed by KA2 - Capacity Building in the Field of Higher Education) that aims to support universities in Jordan, Lebanon and Iraq in the creation of offices for attending to refugee students.

Also, as a consequence of the dissemination of the initiatives implemented within the framework of the Programme, a broad spectrum of institutions, organisations and members of the University of Barcelona community have approached the Fundació Solidaritat UB to communicate and/or seek support with different **charity programmes**, which are being answered and catalogued.

The Programme has also collaborated and joined in with different **participation schemes** (Xarxa Vives, ACUP, CRUE, Grup de Coïmbra, Barcelona Ciutat Refugi, among others) in the field of refugees.

Finally, we should highlight the **visibility of the Programme in the media** through slots on television, the press and digital publications.

SUMMARY OF 2016 DATA

- » Consolidation of a work group made up **4 people** with specific training in relation to refugees, asylum and human rights.
- » Development of **7 lines of action**.
- » Management of **174 requests for support**.
- » Intense **networking**,
- » **14 students** passed the first edition of the Transition course to undergraduate degrees and education in human rights and a culture of peace.

Projecte Shere Rom

Universitat Autònoma de Barcelona

Facultat de Psicologia / Servei de Psicologia i Logopèdia / Grup de Recerca en Desenvolupament Humà, Intervenció Social i Interculturalitat

www.5dbarcelona.org

Descripció de la iniciativa

El Projecte Shere Rom neix el 1998 amb l'objectiu de fer servir el potencial educatiu dels estudiants universitaris, així com la seva perícia en l'ús de les TIC, per mediar en activitats educatives amb nois i noies d'entorns de risc d'exclusió social que presenten fortes dificultats per a la inclusió educativa. Pren com a model el projecte University-Community Links de la Universitat de Califòrnia (UCLinks), amb el qual col·labora en xarxa. Tots dos projectes suposen la participació d'investigadors i estudiants de la universitat en el disseny, la implementació i la sostenibilitat d'activitats educatives basades en la comunitat i sustentades en l'ús de les TIC.

El Projecte Shere Rom dona el primer pas amb la col·laboració entre el Grup de Recerca en Desenvolupament Humà, Intervenció Social i Interculturalitat (DEHISI) de la Facultat de Psicologia de la UAB, i l'Associació Gitana de Badalona, quan es crea en els locals d'aquesta associació un espai d'aprenentatge per a nois i noies de 3 a 14 anys, la majoria amb una trajectòria de fracàs escolar, amb la participació d'estudiants universitaris que col·laboren amb ells per dur a terme tasques mediades per les TIC i que segueixen un recorregut representat en un laberint. Posteriorment, a més d'altres espais no formals, el model abasta escoles amb població multicultural i entorns de risc d'exclusió social, i integra les activitats en el marc curricular, amb la col·laboració dels mestres. D'aquesta manera, es formen equips compostos per un investigador/a, un mestre/a i quatre o cinc estudiants universitaris que planifiquen, executen i avaluen les activitats col·laboratives amb els nois i noies. Quan es fa fora de l'escola, en el lloc el mestre/a, aquests equips compten amb un/a activista social, generalment d'ètnia gitana.

S'han signat convenis amb diferents institucions, entre les quals destaca l'Ajuntament de Barcelona, a través del Pla de Barris, el Consell Municipal de Participació del Poble Gitano i el Consell Municipal de Participació de la Immigració, que han estat la base per a la implementació de les comunitats de pràctiques fora i dintre de l'escola. També hi ha hagut convenis més puntuals amb la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona, l'Ajuntament de Badalona i l'Ajuntament del Prat de Llobregat. A més, s'han obtingut ajuts puntuals de la Fundació Jaume Bofill i de la Fundació Amics del País.

- » ImpacteVolum de beneficiaris, horitzó temporal dels beneficis que se'n desprenen, escalabilitat del projecte per ampliar-ne l'impacte, millores i continuïtat del projecte, sostenibilitat a mitjà i llarg termini.

Fins aquest moment, s'ha intervingut en tres associacions, un centre cívic, una biblioteca, set escoles de primària, dos instituts-escola i tres instituts de secundària, en els barris de Besòs-la Mina, Bon Pastor, Roquetes, Gràcia i Hostafrancs a Barcelona, Sant Roc a Badalona i Sant Cosme al Prat de Llobregat. Els nois i noies participants han oscil·lat cada curs entre 75 i 240. Hi han pres part entre 30 i 120 estudiants universitaris per curs, segons l'any, bé com a pràctiques d'assignatures de l'àmbit de la Psicologia i de l'Educació, o bé com a crèdits de lliure elecció.

A l'octubre del 2018, el projecte farà 20 anys. La seva sostenibilitat depèn de la plena institucionalització en l'àmbit docent universitari, i això suposa especialment el reconeixement de les dimensions de la tasca docent del professorat i el temps que hi dedica.

Més informació

Lalueza, J.L.; Sànchez-Busqués, S. & Padrós, M. (2016). Creando vínculos entre Universidad y Comunidad: el proyecto Shere Rom, una experiencia de aprendizaje servicio en la Facultad de Psicología de la Universitat Autònoma de Barcelona. *RIDAS. Revista Iberoamericana de Aprendizaje Servicio*, 2, 33-69

Proyecto Shere Rom

Universitat Autònoma de Barcelona

Facultad de Psicología / Servicio de Psicología y Logopedia / Grupo de Investigación en Desarrollo Humano, Intervención Social e Interculturalidad

www.5dbarcelona.org

Descripción de la iniciativa

El Proyecto Shere Rom nace en 1998 con el objetivo de utilizar el potencial educativo de los estudiantes universitarios, así como su pericia en el uso de las TIC, para mediar en actividades educativas con niños y niñas de entornos con riesgo de exclusión social que sufren grandes dificultades para la inclusión educativa. Toma como modelo el proyecto University-Community Links de la Universidad de California (UC Links), con el que colabora en red. Ambos proyectos suponen la participación de investigadores y estudiantes de la universidad en el diseño, la implementación y la sostenibilidad de actividades educativas basadas en la comunidad y en el uso de las TIC.

El Proyecto Shere Rom da sus primeros pasos con la colaboración entre el Grupo de Investigación en Desarrollo Humano, Intervención Social e Interculturalidad (DEHISI) de la Facultad de Psicología de la UAB, y la Asociación Gitana de Badalona, cuando en los locales de esta asociación se crea un espacio de aprendizaje para niños y niñas de 3 a 14 años, la mayoría con una trayectoria de fracaso escolar, en el que participan estudiantes universitarios que colaboran con ellos para llevar a cabo tareas mediadas por las TIC y que siguen un recorrido representado en un laberinto. Posteriormente, además de comprender otros espacios no formales, el modelo se extiende a escuelas con población multicultural y entornos de riesgo de exclusión social, e integra las actividades en el marco curricular con la colaboración de los maestros. De esta manera, se forman equipos compuestos por un/a investigador/a, un/a maestro/a y cuatro o cinco estudiantes universitarios que planifican, ejecutan y evalúan actividades colaborativas con niños y niñas. Cuando se realiza fuera de la escuela, en vez del maestro/a, estos equipos cuentan con un/a activista social, normalmente de etnia gitana.

Se han firmado convenios con diferentes instituciones, entre las cuales destaca el Ayuntamiento de Barcelona, a través del Plan de Barrios, el Consejo Municipal de Participación del Pueblo Gitano y el Consejo Municipal de Participación de la Inmigración, que han sido la base para la implementación de las comunidades de prácticas fuera y dentro de la escuela. También se han firmado convenios puntuales con la Generalitat de Cataluña, la Diputación de Barcelona, el Ayuntamiento de Badalona y el Ayuntamiento del Prat de Llobregat. Además, se han obtenido ayudas puntuales de la Fundación Jaume Bofill y de la Fundación Amics del País.

- » ImpactoVolumen de beneficiarios, horizonte temporal de los beneficios que se derivan, escalabilidad del proyecto para ampliar su impacto, mejoras y continuidad del proyecto, sostenibilidad a medio y largo plazo.

Hasta el presente, se ha intervenido en tres asociaciones, un centro cívico, una biblioteca, siete escuelas de primaria, dos institutos-escuela y tres institutos de secundaria, en los barrios de Besòs-la Mina, Bon Pastor, Roquetes, Gràcia y Hostafrancs en Barcelona, Sant Roc en Badalona y Sant Cosme en el Prat de Llobregat. El número de niños y niñas participantes ha oscilado cada curso entre 75 y 240. Han participado entre 30 y 120 estudiantes uni-

versitarios por curso, según el año, o bien en prácticas de asignaturas del ámbito de la Psicología y la Educación, o bien como créditos de libre elección.

En octubre de 2018, el proyecto cumplirá 20 años. Su sostenibilidad depende de la plena institucionalización en el ámbito docente universitario, lo que supone especialmente el reconocimiento de las dimensiones de la labor docente del profesorado y del tiempo que dedica a ello.

Más información

Lalueza, J.L.; Sánchez-Busqués, S., y Padrós, M. (2016), «Creando vínculos entre Universidad y Comunidad: el proyecto Shere Rom, una experiencia de aprendizaje servicio en la Facultad de Psicología de la Universitat Autònoma de Barcelona», en *RIDAS. Revista Iberoamericana de Aprendizaje Servicio*, 2, págs. 33-69.

Projecte Shere Rom

Universitat Autònoma de Barcelona

Faculty of Psychology / Psychology and Speech Therapy Service / Research Group on Human Development, Social Intervention and Interculturality

www.5dbarcelona.org

Programme description

Objective, background, detected need. Link between university education and society. Target audience, collaborators, strategic partnerships, field of action (local, global).

The Shere Rom Project was created in 1998 with the objective of making use of the educational potential of university students, as well as their expertise in the use of ICTs, to mediate educational activities with boys and girls from areas at risk of social exclusion and where there are major difficulties for educational inclusion. It is modelled on the University-Community Links project at the University of California (UCLinks), with which it collaborates online. Both projects involve the participation of researchers and university students in the design, implementation and sustainability of community-based education activities that make use of ICT.

The Shere Rom Project started out as part of the partnership between the Research Group on Human Development, Social Intervention and Interculturality (DEHISI) from the Faculty of Psychology at the UAB, and the Badalona Gypsy Association, setting up learning spaces on the latter's premises for boys and girls from 3 to 14 years of age, most of whom have a background of school failure, with the participation of university students who help the children with ICT mediated tasks, the aim being to work their way through a maze. The model has since been expanded to, in addition to other non-formal spaces, schools with multicultural populations and environments at risk of social exclusion, integrating these activities in the curricular framework, and in collaboration with teachers. Teams composed of one researcher, one teacher and four or five university students are formed to plan, run and evaluate these collaborative activities with young boys and girls. When conducted outside of schools, these teams feature a social worker instead of a teacher, usually of Gypsy ethnicity.

Agreements have been signed with different institutions, most particularly Barcelona City Council, through the Pla de Barris (Neighbourhoods Plan), the Municipal Council for the Participation of the Gypsy People and the Municipal Council of Immigrant Participation, which were used as the basis for the implementation of communities of practice in and outside of schools. There have also been more isolated agreements with the Government of Catalonia, Barcelona Regional Council, Badalona City Council and El Prat de Llobregat City Council. Specific grants have been obtained from the Jaume Bofill Foundation and the Amics del País Foundation.

- » *Impact Number of beneficiaries, time-frame of the benefits gained, scalability of the project to broaden its impact, improvements and continuity of the project, sustainability in the medium and long term.*

Thus far, three associations have taken part, one civic centre, one library, seven primary schools, two school-institutes and three secondary schools, in the districts of Besòs-la Mina, Bon Pastor, Roquetes, Gràcia and Hostafrancs in Barcelona, Sant Roc in Badalona and Sant Cosme in El Prat de Llobregat. The number of participant children has fluctuated between 75 and 240. Between 30 and 120 university students have taken part each year, either on work placements from subjects the fields of Psychology and Education, or as open credits.

In October 2018 the project will be 20 years old. Its sustainability depends on it being fully institutionalised in the university teaching environment, which especially implies the need to be recognised in terms of the work put in by teaching staff and the time spent on it.

More information

Lalueza, J.L.; Sánchez-Busqués, S. & Padrós, M. (2016). Creando vínculos entre Universidad y Comunidad: el proyecto Shere Rom, una experiencia de aprendizaje servicio en la Facultad de Psicología de la Universitat Autònoma de Barcelona. RIDAS. Revista Iberoamericana de Aprendizaje Servicio, 2, 33-69

Small World Initiative a la UAB: recerca de nous antibiòtics (SWI a la UAB)

Universitat Autònoma de Barcelona

Facultats de Biociències, Medicina i Veterinària

Departaments de Genètica i Microbiologia, de Sanitat i Anatomia Animal i de Ciència Animal i dels Aliments

<http://pagines.uab.cat/swiuab/>

<https://www.facebook.com/swiuab/>

@swiuab

Descripció de la iniciativa

Tant la comunitat científica com l'OMS, l'EFSA, l'EMA, etc. fan especial èmfasi en l'ús prudent dels antimicrobiàns disponibles actualment. Aquesta bona pràctica implica directament professionals molt diversos, però també tota la ciutadania, ja que s'estima que, si no es posa remei a la situació actual, hi haurà deu milions de morts prematures fins a l'any 2050 com a conseqüència d'infeccions bacterianes contra les quals ja no tenim o no tindrem antibiòtics eficaços.

El projecte SWI a la UAB pretén contribuir a millorar la informació i la consciència ciutadana sobre aquesta problemàtica, i són els estudiants de la nostra Universitat, guiats pel professorat de Microbiologia, els encarregats de dur a terme aquesta conscienciació, alhora que formen part d'un projecte de proveïment participatiu (*crowdsourcing*) internacional i d'aprenentatge servei (ApS), en el qual introdueixen els estudiants de secundària i batxillerat en el món de la recerca. A més, el projecte pretén estimular i animar els estudiants de secundària a cursar carreres científiques i tecnològiques (STEM).

SWI a la UAB està dirigit als estudiants dels graus de Ciències de la Vida i de la Salut de la UAB i a estudiants de primer de batxillerat o del darrer curs de ESO i als seus entorns familiars i socials.

El projecte forma part del Programa Argó de l'ICE de la UAB i ha comptat amb la col·laboració del CESIRE de la Generalitat de Catalunya, té tot el suport del Grupo D+D SEM de la Sociedad Española de Microbiología i forma part de SWI@Spain i de SWI internacional (www.smallworldinitiative.org). Per a la seva posada en marxa ens ha assessorat el Comitè de Bioseguretat i l'Oficina de Valorització i Patents de la UAB. El projecte ha estat finançat pel Programa d'Innovació Docent de la UAB i pel vicerectorat d'Innovació i de Projectes Estratègics de la UAB.

Impacte

Resultats i impacte del projecte SWI a la UAB (2017-2018)

El projecte SWI a la UAB s'ha dut a terme a la UAB pel que fa a la instrucció del professorat i dels estudiants de la UAB i, seguint l'esquema de sota, en els centres de secundària i batxillerat des del febrer fins al maig del 2018.

	SESSIÓ 1	SESSIÓ 2	SESSIÓ 3	SESSIÓ 4	SESSIÓ 5
EXPERIMENTACIÓ	Presa de mostra de sòl en condicions estèrils	Aïllament de bacteris	Reaïllament Assaig antibiosi	Resultats Selecció bacteris productors d'antibiòtics	Preparació sessió de divulgació i conscienciació d'estudiants, professors i famílies del CESB
DEBAT	Antibiòtics, Resistència Impacte Projecte SWI	Bioseguretat Nivells Normatives	ESKAPE Infeccions nosocomials Mecanismes de resistència Us prudent antibiòtics	Recerca i innovació responsable Propietat intel·lectual	

El projecte ha implicat 16 professors de la UAB, 56 estudiants de la UAB i 15 centres de secundària i batxillerat amb un total de 313 alumnes. S'ha treballat amb 140 mostres de sòl en les quals s'han buscat bacteris productors d'antibiòtics, s'ha provat l'antibiòsi produïda per 2.696 soques aïllades d'aquests sòls davant de diferents bacteris i ja disposem de 59 soques bacterianes capaces de produir antibiosi. És doncs l'inici de la col·lecció de la UAB. El projecte ha tingut també impacte en la TV, la premsa i la ràdio local.

Futur del projecte SWI a la UAB

S'ha endegat ja el projecte **SWI@UAB_2.0**, el qual compta amb 16 professors de la UAB, i s'espera reclutar un nombre similar d'estudiants de la UAB al de la primera edició i dur a terme el projecte en 15 nous centres de secundària i batxillerat del nostre entorn. En aquesta edició, s'han introduït innovacions com la incorporació d'estudiants de la Facultat de Ciències de la Comunicació, el micromecenatge o la creació de la xarxa SWI UAB, que agruparà tots els centres que any rere any hi participin. Amb aquestes mesures, es pretén consolidar el projecte i que sigui sostenible a curt i mitjà termini.

Més informació

Podeu trobar moltes imatges de tots els centres que han participat en el projecte a les adreces:

<http://pagines.uab.cat/swiuab/>

<https://www.facebook.com/swiuab/>

@swiuab

Es reproduïxen seguidament algunes imatges de l'acte de clausura del projecte, que va tenir lloc el passat 17 de maig de 2018 i que va incloure una representació del professorat i l'estudiantat de la UAB i del professorat i l'estudiantat de tots els centres de secundària i batxillerat que hi van participar.

Small World Initiative a la UAB: recerca de nous antibiòtics (SWI a la UAB)

Universitat Autònoma de Barcelona

Facultades de Biociències, Medicina y Veterinària

Departaments de Genètica y Microbiologia, de Sanidad y Anatomía Animal y de Ciencia Animal y de los Alimentos

<http://pagines.uab.cat/swiuab/>

<https://www.facebook.com/swiuab/>

@swiuab

Descripció de la iniciativa

Tanto la comunidad científica como la OMS, la EFSA, la EMEA, etc., ponen énfasis en el uso prudente de los antimicrobianos disponibles hoy en día. Esta buena práctica implica directamente a profesionales muy diversos, pero también a toda la ciudadanía, ya que se estima que, si no se pone remedio a la situación actual, habrá diez millones de muertes prematuras hasta el año 2050 como consecuencia de infecciones bacterianas contra las cuales ya no tenemos o no tendremos antibióticos eficaces.

El proyecto SWI en la UAB pretende contribuir a mejorar la información y la conciencia ciudadana sobre esta problemática, y son los estudiantes de nuestra universidad, guiados por el profesorado de Microbiología, los encargados de llevar a cabo esta concienciación, al tiempo que forman parte de un proyecto de colaboración masiva (*crowdsourcing*) internacional y de aprendizaje-servicio (ApS) en el que se introduce a los estudiantes de secundaria y bachillerato en el mundo de la investigación. Además, el proyecto tiene como objetivo estimular y animar a los estudiantes de secundaria a cursar carreras científicas y tecnológicas (STEM).

SWI en la UAB está dirigido a los estudiantes de los grados de Ciencias de la vida y de la salud de la UAB y a los de primero de bachillerato o del último curso de la ESO, así como a sus entornos familiares y sociales.

El proyecto se enmarca en el Programa Argó del ICE de la UAB, ha contado con la colaboración del CESIRE de la Generalitat de Catalunya, tiene todo el apoyo del Grupo D+D de la Sociedad Española de Microbiología y forma parte de SWI@Spain y de SWI Internacional (www.smallworldinitiative.org). Para su puesta en marcha nos ha asesorado el Comité de Bioseguridad y la Oficina de Valorización y Patentes de la UAB. El proyecto ha sido financiado por el Programa de Innovación Docente de la UAB y por el vicerrectorado de Innovación y de Proyectos Estratégicos de la UAB.

Impacto

Resultados e impacto del proyecto SWI en la UAB (2017-2018)

El proyecto SWI en la UAB se ha realizado en esta universidad por lo que respecta a la instrucción del profesorado y de los estudiantes de la UAB y, de acuerdo con el esquema de abajo, en los Centros de Enseñanza de Secundaria y Bachillerato desde febrero hasta mayo de 2018.

	SESIÓN 1	SESIÓN 2	SESIÓN 3	SESIÓN 4	SESIÓN 5
EXPERIMENTACIÓ	Toma de muestra de suelo en condiciones estériles	Aislamiento de bacterias	Reaislamiento Ensayo antibiosis	Resultados Selección bacterias productoras de antibióticos	Preparación sesión de divulgación y concienciación de estudiantes, profesores y familias del Centro de Enseñanza de Secundaria y Bachillerato
DEBATE	Antibióticos: Resistencia e impacto Proyecto SWI	Bioseguridad Niveles Normativas	ESKAPE Infecciones nosocomiales Mecanismos de resistencia Uso prudente de antibióticos	Investigación e innovación responsable Propiedad intelectual	

En el proyecto han participado 16 profesores y 56 estudiantes de la UAB, así como 15 Centros de Enseñanza de Secundaria y Bachillerato con un total de 313 alumnos. Se ha trabajado con 140 muestras de suelo en las cuales se han buscado bacterias productoras de antibióticos, se ha probado la antibiosis producida por 2.696 cepas aisladas de estos suelos frente a diferentes bacterias, y ya disponemos de 59 cepas bacterianas capaces de producir antibiosis. Se trata, pues, del inicio de la colección de la UAB. El proyecto también ha tenido impacto en la televisión, la prensa y la radio local.

Futuro del proyecto SWI en la UAB

Se ha emprendido ya el proyecto **SWI@UAB_2.0**, que cuenta con 16 profesores de la UAB. Se espera reclutar a un número de estudiantes de esta universidad similar al de la primera edición y llevar a cabo el proyecto en 15 nuevos Centros de Enseñanza de Secundaria y Bachillerato de nuestro entorno. En esta edición se han introducido diversas innovaciones, como la incorporación de estudiantes de la Facultad de Ciencias de la Comunicación, el micromecenazgo o la creación de la red SWI UAB, que agrupará a todos los centros que año tras año participan en el proyecto. Con estas medidas, se pretende consolidarlo y que sea sostenible a corto y medio plazo.

Más información

Pueden encontrarse numerosas imágenes de todos los centros que han participado en el proyecto en las siguientes páginas web:

<http://pagines.uab.cat/swiuab/>
<https://www.facebook.com/swiuab/>
[@swiuab](#)

Se reproducen a continuación algunas imágenes del acto de clausura del proyecto, que se celebró el pasado 17 de mayo de 2018 y que incluyó una representación del profesorado y el alumnado de la UAB y del profesorado y el alumnado de todos los Centros de Enseñanza de Secundaria y Bachillerato participantes.

Small World Initiative a la UAB: recerca de nous antibiòtics (SWI a la UAB)

Universitat Autònoma de Barcelona

Faculties of Biosciences, Medicine and Veterinary Science

Departments of Genetics and Microbiology, of Animal Health and Anatomy, and of Animal and Food Science

<http://pagines.uab.cat/swiuab/>

<https://www.facebook.com/swiuab/>

@swiuab

Programme description

The scientific community and the WHO, EFSA, EMEA, etc. all place special emphasis on the responsible use of currently available antimicrobials. This good practice directly implies a wide range of professionals, but also all members of the general public, since it is estimated that unless the current situation is resolved, there will be 10 million premature deaths up to 2050 as a result of bacterial infections against which we do not yet have or will not have effective antibiotics.

The SWI project at the UAB aims to help to improve information and public awareness about this problem, with our university's students, guided by the UAB's Microbiology lecturers, being responsible for conducting the awareness programme, while also participating in an international crowdsourcing and service learning project whereby they introduce secondary and high school pupils to the world of research. The project also seeks to stimulate and encourage secondary school pupils to study Science, Technology, Engineering, and Mathematics (STEM).

SWI at the UAB is aimed at life and health science undergraduates at the UAB and at first year high school or final year ESO (compulsory secondary education) pupils, as well as their families and social peers.

The project forms part of the Argó programme at the UAB Institute for Education Sciences (ICE) and has been supported by the Government of Catalonia's Specific Educational Resource Centre for Innovation and Educational Research (CE-SIRE). It also has the full support of the D+D SEM Group of the Spanish Microbiology Society and forms part of SWI@Spain and SWI International (www.smallworldinitiative.org). It was set up under the guidance of the UAB Institutional Biosafety Committee and UAB Valorisation and Patents Office. The project has been funded by the UAB Teaching Innovation programme and UAB Vice-Rector's Office for Innovation and Strategic Projects.

Impact

Results and impact of the SWI at the UAB project (2017-18)

The SWI at the UAB project was conducted at the UAB in terms of the teaching of UAB staff and students and, in accordance the following diagram, at secondary and high schools from February to May 2018.

	SESSION 1	SESSION 2	SESSION 3	SESSION 4	SESSION 5
EXPERIMENTATION	Take soil samples in sterile conditions	Isolation of bacteria	Re-isolation Antibiosis test	Results Selection of antibiotic producing bacteria	Preparation of education and awareness session for pupils, teachers and families at secondary and high schools
DEBATE	Antibiotics: Resistance and impact SWI project	Biosafety Levels Regulations	ESKAPE Nosocomial infections Resistance mechanisms Responsible use of antibiotics	Responsible research and innovation Intellectual property	

The project has involved 16 UAB lecturers, 56 UAB students and 313 pupils from 15 secondary and high schools. It has worked with 140 soil samples to seek antibiotic-producing bacteria, the antibiotics produced by 2,696 isolated strains of these soils have been tested against different bacteria, and it now has 59 bacterial strains that are capable of producing antibiotics. This is just the beginning of the UAB collection. The project has also had an impact on TV, the press and local radio.

Future of the SWI at the UAB project

Work has already begun on the SWI@UAB_2.0 project, which involves 16 UAB lecturers, and a similar number of UAB students are expected to be recruited in the first edition. The project is due to be implemented in 15 new secondary and high schools in our surrounding area. This edition has introduced innovations, such as the incorporation of students from the Faculty of Communication Sciences, crowdfunding and the creation of the SWI UAB network that will group together all the different centres that take part each year. With these measures, the project is expected to be consolidated and to be sustainable in the short and medium term.

More information

A large collection of images of all the centres that have participated in the project can be found at the following addresses:

<http://pagines.uab.cat/swiuab/>

<https://www.facebook.com/swiuab/>

@swiuab

Shown below are some images of the closing ceremony of the project on 17 May 2018, which was attended by representatives of UAB lecturers and students, and teachers and pupils from all the secondary and high schools that took part.

Comerç Amic Sense Barreres (CASBA)

Universitat Politècnica de Catalunya

Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona (ETSAB)

(Art, Estètica i Antropologia de l'Espai - Departament de Composició)

https://ajuntament.barcelona.cat/ciutatvella/ca/noticia/presentacio-de-resultats-del-projecte-comerc-amic-sense-barreres-a-ciutat-vella-i-sants-montjuic-2_607950

Descripció de la iniciativa

Comerç Amic Sense Barreres (CASBA) és un projecte de sensibilització i formació de l'alumnat d'arquitectura que promou la millora de l'accessibilitat del comerç de proximitat i l'espai públic, a la vegada que afavoreix la participació i l'autonomia de les persones amb diversitat funcional.

Des de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona de la Universitat Politècnica de Catalunya, Sandra Bestraten, com a responsable de l'assignatura optativa Habitatge i Cooperació, incorpora el mètode de l'aprenentatge-servei (ApS) com una eina fonamental per apropar els estudiants a les realitats socials del seu voltant. L'Institut Municipal de Persones amb Discapacitat de l'Ajuntament de Barcelona assumeix el rol de coordinació entre les entitats de persones amb discapacitat dels barris que es volen estudiar, les associacions de comerciants, la universitat i l'Ajuntament de Barcelona, amb els districtes de Ciutat Vella i Sants-Montjuïc, la Direcció de Comerç i Mercats i l'Institut Municipal de Paisatge Urbà, i promou la cooperació en el projecte.

Els estudiants de l'assignatura esmentada estudien l'accessibilitat dels petits comerços, els equipaments i la via pública per a les persones amb discapacitats. En un primer pas, les persones amb discapacitats expliquen les seves experiències i dificultats als estudiants. Després, aquestes persones acompanyen els estudiants per tal d'analitzar els espais que es volen estudiar, on els estudiants circulen amb els ulls embenats i un bastó, amb cadira de rodes, etcètera. Els estudiants, doncs, analitzen les barreres arquitectòniques i proposen solucions que s'ofereixen als llocs estudiats.

Impacte

Volem destacar la sostenibilitat del projecte en el temps i la manera com ha arrelat en l'Ajuntament, la universitat, les entitats i els barris.

En els quatre anys de durada del projecte:

- » Hi han participat 233 estudiants d'arquitectura.
- » S'han analitzat 390 comerços dels districtes de Ciutat Vella i Sants-Montjuïc.
- » S'han analitzat 17 equipaments públics (centres cívics, centres d'ensenyament, l'Oficina d'Atenció al Ciutadà, Barcelona Activa, etc.).
- » S'han revisat 5,7 km de via pública.

El projecte ha estat presentat en diversos fòrums professionals: a l'ApS de la Fundació Jaume Bofill, on va rebre una beca l'any 2013-2014; a Eurocitys en un Congrés a Venècia; al Congrés Internacional de Ciutats Educadores en la seva visita a Ciutat Vella, en una Jornada sobre Projectes d'Aprenentatge Servei del Tercer Sector, i a les Jornades 10x10 de l'any 2015, en els quals CASBA ha destacat com un dels deu principals projectes d'innovació social a Catalunya.

Altres resultats positius han estat la participació, l'any 2016, en la guia del Tercer Sector *Universitaris que col·laboren amb entitats socials en el marc de la seva activitat acadèmica*; la realització de tres rutes sobre comerç accessible, al barri del casc antic, en el marc del Mapa Barcelona + Sostenible; i l'edició, l'any 2017, d'una guia dirigida als comerciants de la ciutat, *Fem el nostre comerç accessible*, a partir dels aprenentatges aconseguits per tots els actors.

El 2017, l'Ajuntament de Barcelona va seleccionar CASBA com a banc d'experiències que recull un conjunt de bones pràctiques impulsades per l'Àrea de Drets Socials, tant de gestió interna com de prestació de serveis, ja siguin pròpies o de participació amb el tercer sector o amb altres administracions.

Després de quatre anys en marxa, el projecte CASBA ha fet una prova pilot d'implementació de les millores gràcies als incentius econòmics rebuts de l'Ajuntament de Barcelona, al carrer de la Creu Coberta del districte de Sants-Montjuïc. Es partia de l'estudi que es va fer l'any 2014, en el qual es van detectar nou establiments accessibles, que representaven un 11,25% del total de 80 comerços finalment analitzats. Amb el pla pilot, desenvolupat de l'octubre del 2016 al juny del 2017, es van aplicar les mesures d'accessibilitat amb el suport d'un programa de subvencions, i es van fer reformes a 16 establiments comercials que van millorar fins a un 31% l'accessibilitat de l'eix de la Creu Coberta.

CASBA és una mostra que el treball conjunt de la universitat, el comerç i les entitats, coordinat per l'Administració municipal, és una bona estratègia per afrontar de manera realista les necessitats complexes de l'accessibilitat universal. L'establiment de noves sinergies, amb actors i col·lectius claus de la ciutat, ha estat una oportunitat per proposar noves mirades i respostes, i per seguir treballant pel futur de les persones amb diversitat funcional a la ciutat de Barcelona.

El projecte es mostra transferible, ha tingut un creixement progressiu i s'està replicant a altres districtes de la ciutat i amb altres universitats.

Comercio Amigo Sin Barreras (CASBA)

Universitat Politècnica de Catalunya

Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona (ETSAB)
(Arte, Estética y Antropología del Espacio - Departamento de Composición)

https://ajuntament.barcelona.cat/ciutatvella/es/noticia/_607951

Descripción de la iniciativa

Comercio Amigo Sin Barreras (CASBA) es un proyecto de sensibilización y formación del alumnado de arquitectura que promueve la mejora de la accesibilidad del comercio de proximidad y el espacio público, al tiempo que favorece la participación y la autonomía de las personas con diversidad funcional.

Desde la Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Barcelona de la Universitat Politècnica de Catalunya, Sandra Bestraten, como responsable de la asignatura optativa Vivienda y Cooperación, incorpora el método del aprendizaje-servicio (ApS) como una herramienta fundamental para acercar a los estudiantes a las realidades sociales de su alrededor. El Instituto Municipal de Personas con Discapacidad del Ayuntamiento de Barcelona asume el rol de coordinación entre las entidades de personas con discapacidad de los barrios que se quieren estudiar, las asociaciones de comerciantes, la universidad y el Ayuntamiento de Barcelona, con los distritos de Ciutat Vella y Sants-Montjuïc, la Dirección de Comercio y Mercados y el Instituto Municipal de Paisaje Urbano, y promueve la cooperación en el proyecto.

Los estudiantes de la asignatura mencionada analizan la accesibilidad de los pequeños comercios, los equipamientos y la vía pública para las personas con discapacidades. En un primer paso, las personas con discapacidades explican sus experiencias y dificultades a los estudiantes. Después, estas personas los acompañan con el fin de analizar los espacios que se quieren estudiar, donde los estudiantes se mueven con los ojos vendados y un bastón, en silla de ruedas, etc. Los estudiantes, pues, evalúan las barreras arquitectónicas y proponen soluciones para los lugares analizados.

Impacto

Queremos destacar la sostenibilidad del proyecto en el tiempo y el modo en que ha arraigado en el Ayuntamiento, la universidad, las entidades y los barrios.

En los cuatro años de duración del proyecto:

- » Han participado 233 estudiantes de arquitectura.
- » Se han analizado 390 comercios de los distritos de Ciutat Vella y Sants-Montjuïc.
- » Se han analizado 17 equipamientos públicos (centros cívicos, centros de enseñanza, la Oficina de Atención al Ciudadano, Barcelona Activa, etc.).
- » Se han revisado 5,7 km de vía pública.

El proyecto ha sido presentado en varios foros profesionales: en el ApS de la Fundació Jaume Bofill, donde recibió una beca en el año 2013-14; en Eurocitys, en un Congreso en Venecia; en el Congreso Internacional de Ciudades Educadoras en su visita a Ciutat Vella; en una Jornada sobre Proyectos de Aprendizaje-Servicio del Tercer Sector; y en las Jornadas 10x10 de 2015, en las que CASBA destacó como uno de los diez principales proyectos de innovación social en Cataluña.

Otros resultados positivos han sido: la participación, en 2016, en la guía del Tercer Sector *Universitaris que col·laboren amb entitats socials en el marc de la seva activitat acadèmica* [Universitarios que colaboran con entidades sociales en el marco de su actividad académica]; la realización de tres rutas sobre comercio accesible, en el barrio del Casc Antic, en el marco del Mapa Barcelona + Sostenible; y la edición, en 2017, de una guía dirigida a los comerciantes de la ciudad, *Fem el nostre comerç accessible* [Hagamos accesible nuestro comercio], a partir de los aprendizajes alcanzados por todos los actores.

En 2017, el Ayuntamiento de Barcelona seleccionó CASBA como banco de experiencias para recoger un conjunto de buenas prácticas impulsadas por el Área de Derechos Sociales, tanto de gestión interna como de prestación de servicios, ya sean propias o de participación con el Tercer Sector o con otras administraciones.

Después de cuatro años en marcha, el proyecto CASBA ha hecho una prueba piloto de implementación de las mejoras gracias a los incentivos económicos recibidos del Ayuntamiento de Barcelona, en la calle de la Creu Coberta del distrito de Sants-Montjuïc. Se partía del estudio que se realizó en 2014, en el que se detectaron nueve establecimientos accesibles, que representaban un 11,25% del total de 80 comercios finalmente analizados. Con el plano piloto, desarrollado desde octubre de 2016 hasta junio de 2017, se aplicaron las medidas de accesibilidad con el apoyo de un programa de subvenciones y se efectuaron reformas en 16 establecimientos comerciales que mejoraron hasta un 31% la accesibilidad del eje de la Creu Coberta.

CASBA pone de manifiesto que el trabajo conjunto de la universidad, el comercio y las entidades, coordinado por la Administración municipal, es una buena estrategia para afrontar de manera realista las necesidades complejas de la accesibilidad universal. El establecimiento de nuevas sinergias, con actores y colectivos clave de la ciudad, ha constituido una oportunidad para proponer nuevas miradas y respuestas, y para seguir trabajando por el futuro de las personas con diversidad funcional en la ciudad de Barcelona.

El proyecto se muestra transferible, ha tenido un crecimiento progresivo y está aplicándose en otros distritos de la ciudad y con otras universidades.

CASBA Comerç Amic Sense Barreres (Friendly Trade Without Barriers)

Polytechnic University of Catalonia

ETSAB

(Art, aesthetics and anthropology of spaces- Department of Composition)

<http://ajuntament.barcelona.cat/dretssocials/ca/banc-de-bones-practiques/casba-%E2%80%93-comer%C3%A7-amic-sense-barreres>

Programme description

Comerç Amic Sense Barreres (Friendly Trade Without Barriers, CASBA) is an awareness and education project for students of architecture that promotes better accessibility in local shops and public spaces while also encouraging the participation and autonomy of people with functional diversities.

Through the Barcelona School of Architecture (ETSAB), Sandra Bestraten is in charge of the Polytechnic University of Catalonia's optional subject Housing and Cooperation, which incorporates the service learning method as a basic tool to bring students closer to their most immediate social realities. The Barcelona City Council Municipal Institute for People with Disabilities assumes the role of coordination between associations of people with disabilities in the study districts, traders' associations, the University, and Barcelona City Council with the districts of Ciutat Vella and Sants-Montjuïc, the Directorate of Trade and Markets and the Institute of Urban Landscape, thereby promoting cooperation in the project.

Students taking the aforesaid subject study the accessibility of small stores, facilities and public thoroughfares for people with disabilities. In the first phase, people with disabilities explain their experiences and difficulties to the students. Then, these people accompany the students to analyse the space under study, which students visit with their eyes blindfolded and holding white sticks, in wheelchairs, and so on. Students analyse the architectural barriers and propose solutions that are then proposed in the places of study.

Impact

Sustainability over time and the way the programme has taken root in the City Council, at the University, and among associations and neighbourhoods are other factors of note.

Throughout the four years of the project

- » 233 students of architecture have participated
- » 390 shops have been analysed in the districts of Ciutat Vella and Sants-Montjuïc
- » 17 public facilities have been analysed (civic centres, learning centres, citizen's advice bureaus, Barcelona Activa, etc.)

» 5.7 km of public thoroughfare have been reviewed.

The project has been presented at Fòrums Professionals: ApS Fundació Jaume Bofill, from which it received a grant in 2013-14; at the Eurocities Conference in Venice; at the International Congress of Educating Cities when it visited Ciutat Vella, a workshop on Service Learning in the Third Sector, and at the 10x10 Workshops in 2015, where CASBA was one of the ten social innovation projects in Catalonia.

Other positive results have been inclusion, in 2016, in the Third Sector Guide: “University students that collaborate with social entities in the framework of their academic activity”; the creation of three accessible shopping routes in the Old Quarter as part of the More Sustainable Barcelona Map; and the publication in 2017 of a guide aimed at the city’s shopkeepers, based on what had been learned by all the stakeholders: “Making our shops accessible”.

In 2017, Barcelona City Council selected CASBA as a bank of good experiences and practices that includes a set of good practices promoted by the Social Rights Department, both for its own internal management and for the provision of both its own services and those in participation with the third sector or with other administrations.

After 4 years of activity, the CASBA project has conducted a pilot test for the implementation of improvements thanks to financial incentives provided by Barcelona City Council to the c/Creu Coberta district of Sants-Montjuïc. This was based on a study carried out in 2014, which detected 9 accessible stores that represented 11.25% of the total of 80 stores that were finally analysed. Through the pilot plan, run from October 2016 to June 2017, accessibility measures have been applied with the support of a subsidy programme, whereby improvement work has been done on 16 commercial establishments, thus improving accessibility in the Creu Coberta area by 33%.

CASBA is an example of the joint work done by the university, businesses and organisations in coordination with municipal administration, and is a good strategy for truly achieving the complex needs of universal accessibility. The establishment of new synergies with key stakeholders and groups in the city has presented an opportunity to propose new ideas and solutions and to continue working for the future of people with functional diversity in the city of Barcelona.

The project appears to be transferable, has been progressively growing, and is being replicated in other districts of the city and with other universities.

Programa de Voluntariat TIC de la UPC (VolTIC)

Universitat Politècnica de Catalunya

Centre de Cooperació per al Desenvolupament (CCD) i Tecnologia per a Tothom (TxT)

<https://reutilitza.upc.edu/ca/participa/voluntariat-tic/fes-te-voluntari>

Descripció de la iniciativa

La sostenibilitat i el compromís social és una de les set competències transversals que es treballen en tots els graus de la Universitat Politècnica de Catalunya - BarcelonaTech (UPC). Aquesta competència presenta una gran oportunitat per ser abordada mitjançant l'aprenentatge-servei (ApS).

Al setembre del 2015, la UPC va posar en marxa un programa de voluntariat TIC en forma d'experiència pilot, amb estudiants de la Facultat d'Informàtica de Barcelona (FIB) i de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Telecomunicació de Barcelona (ETSETB). El programa va rebre el suport de l'Ajuntament de Barcelona mitjançant una subvenció tant en l'edició 2015-2016 com en l'edició 2016-2017. L'import de la subvenció va permetre la contractació d'un becari de suport a la gestió del programa i va cobrir la realització de diversos materials (vídeos) que es van emprar en la formació dels voluntaris, a més de facilitar la publicació d'un parell d'articles que descrivien el projecte. Des del curs 2017-2018, el becari del programa es paga amb el pressupost de la UPC.

Els estudiants fan un projecte TIC en una entitat solidària de l'àmbit de Catalunya, durant un període mínim de 60 hores. El projecte és definit per l'entitat, i supervisat per un dels seus membres i un professor/a de la UPC. A l'estudiant li són reconeguts 2 crèdits ECTS, ampliables fins a un màxim de 6 a raó de 30 hores de treball personal per crèdit. El professor/a no rep cap tipus de reconeixement acadèmic, i realitza la tutoria de manera voluntària i desinteressada.

El Programa UPC de Voluntariat TIC és gestionat pel Centre de Cooperació per al Desenvolupament (CCD) de la UPC i per l'associació Tecnologia per a Tothom (TxT), una ONG formada per personal de la FIB.

Impacte

En la fase pilot del programa (curs 2015-2016), hi van participar 6 entitats amb fins socials i 13 estudiants, que van treballar en 9 projectes.

El curs 2016-2017, hi van participar 7 entitats i 15 estudiants, que van treballar en 11 projectes, supervisats per 8 professors. Algunes de les entitats ja van participar en la fase pilot.

Al febrer de 2017, es va obrir una nova convocatòria per cobrir els projectes que van quedar vacants i un projecte que es va cancel·lar per la baixa per motius personals del voluntari que tenia assignat. A aquesta convocatòria es van apuntar 3 estudiants, que van permetre cobrir els projectes que encara no estaven en marxa.

El 2018, el programa ha treballat amb 12 entitats, 16 projectes i 21 voluntaris.

Un cop finalitzat el projecte, se'n fa l'avaluació, mitjançant uns qüestionaris dissenyats amb aquesta finalitat utilitzant la plataforma Google Forms. Hi ha un qüestionari per als tutors, un altre per als voluntaris i un altre per a l'entitat que ha rebut el servei. S'hi inclouen preguntes amb respostes en una escala de Likert de 4 punts per valorar aspectes com la dedicació de les altres parts, la facilitat de comunicació, la correcció del servei, etc., i preguntes relacionades amb opinions, suggeriments de millora o reflexions sobre què els ha aportat el voluntariat, que es responen mitjançant text lliure.

Programa de Voluntariado TIC de la UPC (VolTIC)

Universitat Politècnica de Catalunya

Centro de Cooperación para el Desarrollo (CCD) y Tecnología para Todos (TxT)

<https://reutilitza.upc.edu/ca/participa/voluntariat-tic/fes-te-voluntari>

Descripción de la iniciativa

La sostenibilidad y el compromiso social es una de las siete competencias transversales que se trabajan en todos los grados de la Universitat Politècnica de Catalunya - BarcelonaTech (UPC). Esta competencia brinda una gran oportunidad para ser abordada mediante el aprendizaje-servicio (ApS).

En septiembre de 2015, la UPC puso en marcha un programa de voluntariado TIC en forma de experiencia piloto, con estudiantes de la Facultad de Informática de Barcelona (FIB) y de la Escuela Técnica Superior de Ingeniería de Telecomunicación de Barcelona (ETSETB). El programa recibió el apoyo del Ayuntamiento de Barcelona mediante una subvención tanto en la edición 2015-16 como en la 2016-17. El importe de la subvención permitió la contratación de un becario de apoyo a la gestión del programa y cubrió la realización de varios materiales (vídeos) que se utilizaron en la formación de los voluntarios, además de facilitar la publicación de un par de artículos que describían el proyecto. Desde el curso 2017-18, el becario del programa se paga con el presupuesto de la UPC.

Los estudiantes desarrollan un proyecto TIC en una entidad solidaria del ámbito de Cataluña, durante un periodo mínimo de 60 horas. El proyecto lo define la entidad y es supervisado por uno de sus miembros y un profesor/a de la UPC. Al estudiante le son reconocidos 2 créditos ECTS, ampliables hasta un máximo de 6 a razón de 30 horas de trabajo personal por crédito. El profesor/a no recibe ningún tipo de reconocimiento académico, sino que realiza la tutoría de manera voluntaria y desinteresada.

El Programa UPC de Voluntariado TIC es gestionado por el Centro de Cooperación para el Desarrollo (CCD) de la UPC y por la asociación Tecnología para Todos (TxT), una ONG formada por personal de la FIB.

Impacto

En la fase piloto del programa (curso 2015-16) participaron 6 entidades con fines sociales y 13 estudiantes, que trabajaron en 9 proyectos.

En el curso 2016-17 participaron 7 entidades y 15 estudiantes, que trabajaron en 11 proyectos, supervisados por 8 profesores. Algunas de las entidades ya habían participado en la fase piloto.

En febrero de 2017 se abrió una nueva convocatoria para cubrir los proyectos que habían quedado vacantes y otro que se canceló a causa de la baja por motivos personales del voluntario que tenía asignado. A esta convocatoria se apuntaron 3 estudiantes, que permitieron cubrir los proyectos que todavía no estaban en marcha.

En 2018, el programa ha treballado con 12 entidades, 16 proyectos y 21 voluntarios.

Una vez concluido el proyecto, se evalúa mediante unos cuestionarios diseñados con esta finalidad que usan la plataforma Google Forms. Hay un cuestionario para los tutores, otro para los voluntarios y otro para la entidad que ha recibido el servicio. Se incluyen preguntas con respuestas en una escala de Likert de 4 puntos para valorar aspectos como la dedicación de las otras partes, la facilidad de comunicación, la corrección del servicio, etc., y preguntas relacionadas con opiniones, sugerencias de mejora o reflexiones sobre aquello que les ha aportado el voluntariado, que se responden mediante texto libre.

UPC ICT Volunteer Programme: VolTIC

Polytechnic University of Catalonia

Centre for cooperation for development (ccd) and tecnologia per tothom (TXT)

<https://reutilitza.upc.edu/ca/participa/voluntariat-tic/fes-te-voluntari>

Programme description

Sustainability and Social Commitment is one of the seven transversal skills areas that are worked on in all degrees at the Polytechnic University of Catalonia - BarcelonaTech (UPC). Such skills present an excellent opportunity for being addressed through service learning.

In September 2015, the UPC launched an ICT volunteer programme in the form of a pilot experience with students from the Barcelona School of Informatics (FIB) and the Barcelona School of Telecommunications Engineering (ETSETB). The programme has received support from Barcelona City Council through grants for both its 2015-2016 and 2016-2017 editions. This funding made it possible to hire an intern to support the management of the programme and has covered the production costs of various materials (videos) that are used to train the volunteers, and also to publish a couple of articles describing the project. Since 2017-2018, the intern has been paid out of the UPC budget.

The students conduct an ICT project with a charity in Catalonia for a minimum period of 60 hours. The project is defined by the charity and supervised by one of its members and a lecturer from the UPC. The student is recognised with 2 ECTS credits, which can be extended up to a maximum of 6 for 30 hours of personal work per credit. The lecturer does not receive any type of academic recognition, and the tutors are unpaid volunteers.

The UPC ICT Volunteer Programme is managed by the UPC Centre for Cooperation for Development (CCD) and the Tecnologia per Tothom (Technology for Everyone, TxT) association, an NGO formed by FIB staff.

Impact

In the pilot phase of the programme (2015-2016), six charity organisations and 13 students participated, who worked on nine projects.

In 2016-17, seven charities and 15 students participated in 11 projects, supervised by eight lecturers. Some of the organisations had already participated in the pilot phase.

In February 2017, there was a new call to cover the projects that had been left vacant and one project was cancelled for personal reasons relating to the allocated volunteer. Three students joined following this call, thereby covering the projects that were not yet in progress.

In 2018, the programme has worked with 12 charities, 16 projects and 21 volunteers.

Once a project has been completed, it is then evaluated, which involves questionnaires designed for this purpose using the Google Forms platform. There is one questionnaire for tutors, another for volunteers and another for the charity that received the service. These questionnaires contain questions that are answered on a 4-point Likert scale, and which assess such aspects as the dedication shown by the other parties, the ease of communication, the quality of the service, etc. There are also open questions enquiring about opinions, suggested improvements or considerations about what the volunteering programme has achieved.

L'organització d'esdeveniments com a metodologia d'innovació docent d'aprenentatge-servei (ApS) per a la construcció d'una ciutadania global

Universitat Pompeu Fabra

Departament de Comunicació

De la teoria a la pràctica, del brainstorming a la posada en escena
«Missing Water», una campanya per conscienciar de la manca d'aigua que pateixen les escoles africanes
Passes per la igualtat

Descripció de la iniciativa

En el marc de l'assignatura optativa *Communication and Events Management*, adreçada a estudiants de tercer i quart curs del grau en Publicitat i Relacions Públiques, s'ha dut a terme una prova pilot d'innovació social docent. Es tracta d'una assignatura impartida en anglès, fet que comporta una àmplia participació d'alumnat internacional d'Erasmus, Sèneca i convenis bilaterals. L'objectiu de la iniciativa és que els estudiants dissenyin i duguin a terme, en equip, un esdeveniment real de compromís social de manera autònoma.

El mètode es basa en la participació, la creativitat i la interiorització dels conceptes impartits. Aquesta tècnica *hands on* permet acompanyar l'alumnat en tot el procés de creació de l'esdeveniment: des del *brainstorming*, passant per l'estratègia, fins a la posada en escena i la comunicació posterior a través dels mitjans i les xarxes socials. El pla docent de l'assignatura complementa diverses pràctiques, mètodes formatius i un seguiment personalitzat dels estudiants que fomenta el treball en equip intercultural i internacional. D'aquesta manera, el procés aplicat permet desconstruir el rol tradicional del professorat com a expert, i promoure a la vegada el perfil com a facilitadors i mentors.

D'una banda, els estudiants han creat tot un projecte partint de zero fins al final, de manera completament autònoma i amb unes característiques que simulen la realitat professional; de l'altra, el professorat ha adequat l'assignatura a les necessitats de cadascun dels estudiants, de manera personalitzada. El projecte ha tingut també molt en compte la implicació i coordinació amb els diferents departaments de la universitat, amb una doble finalitat: integrar-se en l'estratègia institucional del compromís social i fer que l'estudiantat conegui l'estructura de la universitat. Així, els equips han hagut de relacionar-se amb els serveis de la universitat per buscar suport econòmic i logístic. Altres estudiants han escollit un altre tipus de finançament i un lloc de realització extern a les instal·lacions de la UPF, i també han aconseguit propiciar accions socials d'impacte. La iniciativa, impulsada pel Vicerectorat de Compromís Social i Igualtat, ha disposat del suport del CLIK (Centre per a la Innovació en Aprenentatge i Coneixement), que és l'encarregat d'acompanyar els projectes d'aprenentatge-servei; la Unitat d'Igualtat de la Universitat; el Servei d'Atenció a la Comunitat Universitària (SACU); la Unitat de Comunicació i Projecte Institucional; i la Direcció de Campus.

El fet que bona part dels estudiants procedeixin del programa de mobilitat de la Universitat Pompeu Fabra ha enriquit enormement l'assignatura i els impactes, tant personals (ja que ha permès el coneixement i la integració dels estudiants en la societat) com de transformació social. Pel que fa al vessant comunicatiu i reputacional, els esdeveniments organitzats han tingut un impacte positiu en els mitjans de comunicació i les xarxes socials. La metodologia aplicada ha permès fomentar en l'alumnat l'interès per la construcció d'una ciutadania global i el compromís social a partir d'esdeveniments centrats en la igualtat de gènere, la lluita contra la pobresa energètica, la salut i la sostenibilitat, entre d'altres. Entre els projectes que s'han dut a terme, destaquen una desfilada anomenada «Passes per la igualtat», que tenia com a objectiu la denúncia de la violència masclista; el projecte «Prende la luz», dedicat a la conscienciació sobre la pobresa energètica; o el «Win Win Market», un mercat de roba de segona mà i de petits emprenedors de l'àmbit del disseny que pretenia donar una nova vida a peces de roba ja utilitzades i, alhora, fer conèixer joves promeses que han endegat la seva pròpia marca. Altres projectes destacats són «Vive la ilusión», un esdeveniment concebut i materialitzat per a l'ONG Make a Wish Spain, i «Evasión», una exposició col·lectiva de temàtica social de la mà de diferents artistes joves. Així, el camp d'actuació ha estat majoritàriament local, però també internacional, atès que un dels esdeveniments s'ha centrat en la col·laboració amb una ONG per recaptar fons amb l'objectiu de construir un tanc d'aigua a una escola de Kenya. Actualment, el tanc es troba en procés de construcció (https://www.upf.edu/web/guest/inici/-/asset_publisher/1fBlrmbP2HNv/content/id/213773146/maximized#.WzSSmC8rzzh).

Tot i que l'assignatura *Communication and Events Management* s'ha fet durant el primer trimestre, ha tingut un impacte a mitjà termini, ja que els projectes han continuat tota la resta del curs. Els propers cursos, el repte serà obrir l'assignatura a l'estudiantat d'altres titulacions a través del Programa Transversal de Lliure Elecció (<https://www.upf.edu/web/formacio-transversal>) i la vinculació possible als treballs finals de grau (TFG).

La organización de acontecimientos como metodología de innovación docente de aprendizaje-servicio (ApS) para la construcción de una ciudadanía global

Universitat Pompeu Fabra

Departamento de Comunicación

De la teoría a la práctica, del brainstorming a la puesta en escena

«Missing Water», una campaña para concienciar de la falta de agua que sufren las escuelas africanas

Pases por la igualdad

Descripción de la iniciativa

En el marco de la asignatura optativa *Communication and Events Management*, dirigida a estudiantes de tercero y cuarto curso del grado en Publicidad y Relaciones Públicas, se ha llevado a cabo una prueba piloto de innovación social docente. Se trata de una asignatura impartida en inglés, hecho que comporta una amplia participación de alumnado internacional de Erasmus, Séneca y convenios bilaterales. El objetivo de la iniciativa es que los estudiantes diseñen y lleven a cabo, en equipo, un acontecimiento real de compromiso social de manera autónoma.

El método se basa en la participación, la creatividad y la interiorización de los conceptos impartidos. Esta técnica *hands on* permite acompañar al alumnado en todo el proceso de creación del acontecimiento: desde el *brainstorming*, pasando por la estrategia, hasta la puesta en escena y la comunicación posterior a través de los medios y las redes sociales. El plan docente de la asignatura complementa varias prácticas, métodos formativos y un seguimiento personalizado de los estudiantes que fomenta el trabajo en equipo con personas de otras culturas y países. De esta manera, el proceso aplicado hace posible deconstruir el rol tradicional del profesorado como experto y promover a la vez su perfil como facilitadores y mentores.

Por una parte, los estudiantes han creado todo un proyecto partiendo de cero hasta el final, de manera completamente autónoma y con unas características que simulan la realidad profesional; por otra, el profesorado ha adecuado la asignatura a las necesidades de cada uno de los estudiantes, de manera personalizada. El proyecto ha tenido también muy en cuenta la implicación y coordinación con los diferentes departamentos de la universidad, con una doble finalidad: integrarse en la estrategia institucional del compromiso social y hacer que el estudiantado conozca la estructura de la universidad. Así, los equipos han tenido que relacionarse con los servicios de la universidad para buscar apoyo económico y logístico. Otros estudiantes han escogido otro tipo de financiación y un lugar de realización externo a las instalaciones de la UPF, y también han conseguido propiciar acciones sociales de impacto. La iniciativa, impulsada por el Vicerrectorado de Compromiso Social e Igualdad, ha contado con el apoyo del CLIK (Centro para la Innovación en Aprendizaje y Conocimiento), que es el encargado de acompañar los

proyectos de aprendizaje-servicio; la Unidad de Igualdad de la universidad; el Servicio de Atención a la Comunidad Universitaria (SACU); la Unidad de Comunicación y Proyección Institucionales; y la Dirección de Campus.

El hecho de que buena parte de los estudiantes procedan del programa de movilidad de la Universitat Pompeu Fabra ha enriquecido enormemente la asignatura y los impactos, tanto personales (ya que ha permitido el conocimiento y la integración de los estudiantes en la sociedad) como de transformación social. Con respecto a la vertiente comunicativa y reputacional, los acontecimientos organizados han tenido un impacto positivo en los medios de comunicación y las redes sociales. La metodología aplicada ha permitido fomentar en el alumnado el interés por la construcción de una ciudadanía global y el compromiso social a partir de acontecimientos centrados en la igualdad de género, la lucha contra la pobreza energética, la salud y la sostenibilidad, entre otros. Entre los proyectos que se han llevado a cabo, destacan un desfile llamado «Pases por la igualdad», cuyo objetivo era la denuncia de la violencia machista; el proyecto «Prende la luz», dedicado a la concienciación sobre la pobreza energética; o el «Win Win Market», un mercado de ropa de segunda mano y de pequeños emprendedores del ámbito del diseño para dar una nueva vida a prendas de ropa ya utilizadas y, al mismo tiempo, presentar a jóvenes promesas que han emprendido su propia marca. Otros proyectos destacados son «Vive la ilusión», un acontecimiento concebido y materializado para la ONG Make a Wish Spain, y «Evasión», una exposición colectiva de temática social de la mano de diferentes artistas jóvenes. Así, el campo de actuación ha sido mayoritariamente local, pero también internacional, dado que uno de los acontecimientos se ha centrado en la colaboración con una ONG para recaudar fondos con el fin de construir un tanque de agua en una escuela de Kenia. Actualmente, el tanque se encuentra en proceso de construcción (ver noticia).

A pesar de que la asignatura *Communication and Events Management* se ha cursado durante el primer trimestre, ha tenido un impacto a medio plazo, ya que los proyectos han proseguido el resto del curso. En los próximos cursos, el reto será abrir la asignatura al estudiantado de otras titulaciones a través del Programa Transversal de Libre Elección y la posible vinculación a los trabajos finales de grado (TFG).

Event management as a methodology of teaching innovation in service learning for the construction of global citizenship

Pompeu Fabra University

Department of Communication

From theory to practice: from brainstorming to staging

"Missing Water", a campaign to raise awareness of the lack of water at African schools

Catwalks for equality

Programme description

A pilot social teaching innovation project was run as part of the optional subject Communication and Events Management subject addressed at third and fourth year students of the degree in Advertising and Public Relations. This subject is taught in English, and involves considerable participation of international students from Erasmus, Seneca and bilateral agreements. The idea of the programme is for students to work autonomously as a team to design and implement a real social commitment event.

The method is based on participation, creativity and the internalisation of the concepts taught. This hands-on technique means students are accompanied throughout the event creation process: from brainstorming, through strategy, to staging and subsequent communication in the media and social networks. The course syllabus involves a variety of practical sessions, training methods and personalised student monitoring that fosters intercultural and international teamwork. In doing so, the applied process deconstructs the traditional role of teachers as experts, promoting them instead as facilitators and mentors.

On the one hand, the students have created a complete project from scratch through to the finished product, and do so completely autonomously in conditions that simulate the professional reality. On the other hand, the teachers have adapted the subject to the needs of each student, in a personalised way. The project has also very much taken into account the implication of and coordination with the different departments of the University for a dual purpose: for it to be integrated in the institutional strategy of social commitment in order for students to understand the university structure, whereby the teams had to liaise with university services in search of financial and logistical support. Other students chose another type of funding and venue off the UPF grounds and also managed to promote social actions of impact. The programme, promoted by the Office of the Vice Rector for Social Commitment and Equality, received support from CLIK (Centre for Learning Innovation and Knowledge), which is responsible for accompanying Service Learning projects; the UPF Equality Unit; the University Community Attention Service (SACU); the Institutional Communication and Projection Unit; and the Campus Management.

The fact that so many of the students came from the Pompeu Fabra University mobility programme vastly enriched the subject and its impact, both personally (improving knowledge and fostering greater integration in society) and in terms of social transformation. Regarding communicational and reputational aspects, the organised events had a positive impact in the media and social networks. The applied methodology fostered an interest among the students in the construction of global citizenship and developed their social commitment through events focused on gender equality, the fight against energy poverty, health and sustainability, among others. The standout projects included a fashion parade called Passes

per la igualtat (Catwalks for Equality), whose purpose was to condemn violence against women; the Prende la luz (Turn on the Light) project to raise awareness about energy poverty; and the Win Win Market for second-hand clothes and small entrepreneurs in the field of design that gave a new lease of life to old garments while also promoting young talents that have set up own brands. Other outstanding projects include Vive la illusion (Live the Dream), an event conceived and materialised for the Make a Wish Spain NGO and Evasión, a collective exhibition on social themes by different young artists. So, the field of action was mostly local but also international, since one of the events focused on collaborating with a NGO to raise funds to build a water tank for a school in Kenya. That tank is currently under construction (see story).

Although the Communication and Events Management subject took place in the first term, it has had a medium term impact since the projects continued throughout the year. In the coming years, the challenge is to open up the subject to students on other degrees through the Open Choice Transversal Programme and possible association to Degree Final Projects.

Programa de Mobilitat en Aprenentatge-Servei (MApS)

Universitat Pompeu Fabra

Servei de Relacions Internacionals / Àrea de Responsabilitat Social

www.upf.edu/web/estudiarfora/programa-maps

Descripció de la iniciativa

Fusionant dues de les principals línies de treball transversal de la universitat, d'una banda la internacionalització i de l'altra la responsabilitat social, la UPF va iniciar el 2016 el programa Mobilitat en aprenentatge-servei (MApS), amb l'objectiu d'oferir a l'estudiantat l'oportunitat de fer una estada internacional en algun projecte amb compromís social com a part de la seva formació acadèmica.

Fins al curs 2009-2010, la UPF oferia la possibilitat de fer estades curtes de mobilitat internacional amb una component de cooperació. Malgrat l'èxit que va tenir, aquest programa es va deixar de convocar per manca de garanties de seguiment, supervisió i reconeixement acadèmic dels projectes, que no necessàriament estaven vinculats a la formació acadèmica que els estudiants duïen a terme a la universitat. Amb la creació del Vicerectorat de Responsabilitat Social i l'elaboració del Pla Estratègic 2016-2025, es reprèn la idea però vinculant-la a l'aprenentatge-servei (ApS).

En l'eix de Docència del Pla Estratègic (<https://www.upf.edu/web/plaestrategic>), es fa referència a la implicació dels estudiants en activitats de compromís i en projectes socials integrats en la metodologia docent i en el procés d'aprenentatge, amb l'objectiu que tots els graduats hagin fet activitats de voluntariat i de responsabilitat social en els anys de formació a la UPF. Amb aquest doble objectiu, d'una banda, d'integrar la formació ciutadana i transversal a partir d'una experiència solidària internacional amb la formació acadèmica dels estudiants, i d'altra banda, de diversificar les oportunitats de mobilitat i de realització de pràctiques que tenen els estudiants de la UPF, es va definir el MApS. Així, el programa uneix dues dimensions transversals estratègiques, internacionalització i responsabilitat social, a través d'una experiència plenament integrada en el currículum dels estudiants. S'afegeix, doncs, el servei a la comunitat a l'aprenentatge de continguts, competències, habilitats i valors.

Es tracta d'un programa de mobilitat amb un reconeixement acadèmic obligatori, en què el crèdits s'incorporen a l'expedient en concepte de pràctiques curriculars o bé de crèdits de mobilitat o intercanvi. Els participants també poden avançar en el treball de final de grau (TFG), i en tots els casos hi ha una tutela conjunta de la UPF i la contrapart.

El programa es nodreix a nivell global dels socis estratègics de la universitat en diversos països emergents o en vies de desenvolupament, que defineixen i ofereixen les places o programes de servei a la comunitat, per treballar sobre necessitats reals de l'entorn local i millorar-lo, amb la supervisió acadèmica necessària. En la darrera edició, hi ha una modalitat en què els estudiants poden fer propostes d'ONG i projectes, sempre que responguin als objectius de l'ApS i siguin validats pels coordinadors de pràctiques o tutors del TFG.

Impacte

En l'edició del 2018, se'n beneficiaran un total de 19 estudiants de tercer o quart curs. Hi ha hagut un creixement del programa des de la primera edició, la del 2016 (amb 1 estudiant) i la segona, la del 2017 (amb 7 estudiants). El nombre de sol·licituds rebudes també ha crescut des de la primera edició, ja que ha estat de 4, 16 i 40, respectivament, així com el nombre de places que la UPF ha coordinat amb les seves universitats sòcies, que ha crescut des de 4 el 2016, fins a 9 el 2017, i 22 el 2018.

La dotació del programa ha estat, el 2018, de 15.000 euros, que s'han distribuït entre els 19 estudiants seleccionats. La demanda creixent garanteix la continuïtat i sostenibilitat del projecte, i permet fins i tot plantejar-ne el creixement a mitjà i llarg termini, tant de les places com de la dotació pressupostària dels ajuts, a través del compromís estratègic de la universitat, amb la promoció d'itineraris d'aprenentatge més personalitzats, noves modalitats de mobilitat internacional i un compromís social més gran dels estudiants.

En aquest sentit, el programa de MApS permet millorar les xifres de mobilitat i internacionalització dels graus de la universitat, aprofundir en la cooperació i les aliances institucionals amb les universitats col·laboradores, i al mateix temps integrar el compromís social d'una manera transversal a la formació acadèmica dels estudiants. Pel que fa a l'estudiantat, el programa els beneficia culturalment, lingüísticament i en la transició al treball, i promou la formació de joves professionals amb ment oberta i vocació internacional.

Programa de Movilidad en Aprendizaje-Servicio (MApS)

Universitat Pompeu Fabra

Servicio de Relaciones Internacionales / Área de Responsabilidad Social

www.upf.edu/web/estudiarfora/programa-maps

Descripción de la iniciativa

Fusionando dos de las principales líneas de trabajo transversal de la universidad –por un lado la internacionalización y por otro la responsabilidad social–, la UPF inició en 2016 el programa Movilidad en Aprendizaje-Servicio (MApS), con el objetivo de ofrecer al estudiantado la oportunidad de realizar una estancia internacional en algún proyecto con compromiso social como parte de su formación académica.

Hasta el curso 2009-10, la UPF ofrecía la posibilidad de realizar estancias cortas de movilidad internacional con un componente de cooperación. A pesar del éxito, este programa dejó de convocarse por falta de garantías de seguimiento, supervisión y reconocimiento académico de los proyectos, que no necesariamente estaban vinculados a la formación académica que los estudiantes llevaban a cabo en la universidad. Con la creación del Vicerrectorado de Responsabilidad Social y la elaboración del Plan Estratégico 2016-25, se retoma la idea pero vinculándola al aprendizaje-servicio (ApS).

En el eje de Docencia del Plan Estratégico, se hace referencia a la implicación de los estudiantes en actividades de compromiso y en proyectos sociales integrados en la metodología docente y en el proceso de aprendizaje, con el objetivo de que todos los graduados hayan realizado actividades de voluntariado y de responsabilidad social en sus años de formación en la UPF. El MApS se definió con este doble objetivo: por una parte, integrar con la formación académica de los estudiantes la formación ciudadana y transversal a partir de una experiencia solidaria internacional, y, por otra, diversificar las oportunidades de movilidad y de realización de prácticas que tienen los estudiantes de la UPF. Así, el programa une dos dimensiones transversales estratégicas, internacionalización y responsabilidad social, a través de una experiencia plenamente integrada en el currículum de los estudiantes. El servicio a la comunidad, pues, se añade al aprendizaje de contenidos, competencias, habilidades y valores.

Se trata de un programa de movilidad con un reconocimiento académico obligatorio, en el cual los créditos se incorporan al expediente en concepto de prácticas curriculares o bien de créditos de movilidad o intercambio. Los participantes también pueden avanzar en el trabajo de fin de grado (TFG), y en todos los casos hay una tutela conjunta de la UPF y la contraparte.

El programa se nutre a nivel global de los socios estratégicos de la universidad en varios países emergentes o en vías de desarrollo, que definen y ofrecen las plazas o programas de servicio a la comunidad, para trabajar sobre necesidades reales del entorno local y mejorarlo, con la supervisión académica necesaria. En la última edición, hay una modalidad en la que los estudiantes pueden formular propuestas de ONG y proyectos, siempre que respondan a los objetivos del ApS y sean validados por los coordinadores de prácticas o tutores del TFG.

Impacto

En la edición de 2018 se beneficiarán un total de 19 estudiantes de tercero o cuarto curso. Se ha registrado un crecimiento del programa entre la primera edición, la de 2016 (con 1 estudiante), y la segunda, la de 2017 (con 7 estudiantes). El número de solicitudes recibidas también ha crecido desde la primera edición, ya que ha sido de 4, 16 y 40 respectivamente, así como el número de plazas que la UPF ha coordinado con sus universidades asociadas, desde 4 en 2016 hasta 9 en 2017 y 22 en 2018.

La dotación del programa ha sido, en 2018, de 15.000 euros, distribuidos entre los 19 estudiantes seleccionados. La demanda creciente garantiza la continuidad y sostenibilidad del proyecto, e incluso permite plantear el crecimiento a medio y largo plazo, tanto de las plazas como de la dotación presupuestaria de las ayudas, a través del compromiso estratégico de la universidad, con la promoción de itinerarios de aprendizaje más personalizados, nuevas modalidades de movilidad internacional y un mayor compromiso social de los estudiantes.

En este sentido, el programa de MApS contribuye a mejorar las cifras de movilidad e internacionalización de los grados de la universidad, a profundizar en la cooperación y las alianzas institucionales con las universidades colaboradoras y, al mismo tiempo, a integrar el compromiso social de manera transversal en la formación académica del alumnado. Respecto a los estudiantes, el programa les beneficia desde el punto de vista cultural y lingüístico, y en la transición al trabajo, y además promueve la formación de jóvenes profesionales abiertos de miras y con vocación internacional.

Mobility Programme in Learning Service (MApS)

Pompeu Fabra University

International Relations Service / Social Responsibility Area

www.upf.edu/web/estudiarfora/programa-maps

Programme description

By merging two of the main lines of transversal work at the university, internationalisation and social responsibility, the UPF set up the MapS (Mobility in Service Learning) programme in 2016 to offer students the opportunity of international placements on social commitment projects as part of their academic training.

Until 2009-2010, the UPF was offering the possibility of short international mobility placements that involved an element of cooperation. Despite its success, the programme was cancelled due to lack of guaranteed monitoring, supervision and academic recognition of the projects, which were not necessarily linked to the academic training that the students were receiving at the university. Following the creation of the Office of the Vice-rector for Social Responsibility and the creation of the 2016-2025 Strategic Plan, the idea has been reinstated, but now linked to Service Learning (ApS).

The Teaching Area of the Strategic Plan makes reference to student involvement in social commitment activities and projects that are integrated in the teaching methodology and learning process, in order for all graduates to have participated in voluntary and social responsibility activities during their years at the UPF. With this dual objective in mind, that of both integrating human and transversal education on the basis of an international charity experience that ties in with the students' academic training and also diversifying UPF students' opportunities for mobility and work placements, the MApS Learning Service was defined. The programme hence brings together two strategic and transversal dimensions: internationalisation and social responsibility in the form of an experience that is fully integrated in the students' curricula. It integrates community service with the learning of contents, skills, abilities and values.

This is a compulsory and academically recognised mobility programme in which credits are included in the report either as curricular work experience or as mobility or exchange credits. The participants can also make an early start on their Degree Final Project and in all cases tutoring is shared between the UPF and the counterpart.

The programme benefits globally from the university's strategic partners in various emerging or developing countries that define and offer community service placements and programmes for working on real local needs and improving the environment, with the necessary academic supervision. In the last edition, there was an option whereby students could make their own proposals for NGOs and projects, provided they met the service learning objectives and were validated by the work placement coordinators or final project tutors.

Impact

The 2018 edition will benefit a total of 19 third and fourth year students. The programme has grown considerably since the 1st edition in 2016 (1 student), and the 2nd in 2017 (7 students). The number of applications received has also risen since the 1st edition: 4, 16 and 40 respectively, as well as the number of places that the UPF has coordinated with its partner universities, which has risen from 4 in 2016, to 9 in 2017, and 22 in 2018.

The programme received 15,000 euros of funding in 2018, which was distributed among the 19 selected students. The growing demand guarantees the continuity and sustainability of the project, and even allows for medium and long term growth, both in terms of places and the allocation of grants thanks to the university's strategic commitment to promoting more personalised learning itineraries, new forms of international mobility and more socially committed students.

In this regard, the Mobility in Service Learning (MAPS) programme has helped to improve the mobility and internationalisation figures of the university's degree courses and has increased institutional cooperation and alliances with partner universities, while also transversally integrating social commitment in its students' academic education. As for students, the programme benefits them culturally, linguistically and in the transition to employment and promotes the training of young professionals with open minds and an international outlook.

Una oferta formativa implicada

Universitat de Girona

Programa de Campus Sectorials

Descripció de la iniciativa

Un dels reptes prioritaris de la Universitat de Girona és la focalització de la recerca i la docència en les demandes i necessitats dels sectors socials i econòmics, i l'alineació amb l'estratègia d'especialització intel·ligent RIS3CAT. El Programa de Campus Sectorials de la UdG té per objecte la creació d'entorns relacionals amb empreses i institucions dels sectors diana, que facilitin de manera eficaç la transferència de tecnologia i de coneixement. Un dels objectius dels Campus Sectorials de la UdG és incrementar l'impacte social i econòmic de l'activitat acadèmica relacionada amb els seus àmbits de focalització, i orientar la recerca a les necessitats de les empreses i la docència a la formació dels perfils professionals que el sector demanda.

En aquest context, la UdG, que disposa d'una oferta formativa àmplia i diversa, està reorientant part d'aquesta oferta cap als àmbits de focalització de cada Campus. Els Campus han de tenir associada una oferta formativa integrada, que pugui incloure des d'activitats de formació preuniversitària fins a activitats de formació continuada i professionalitzadora, passant per estudis de grau, màster i doctorat de referència.

Deixant de banda les modalitats ben diverses de formació continuada, en el marc dels Campus Sectorials pren una rellevància especial la reorientació dels estudis de màster. Els màsters de referència en els àmbits de focalització dels Campus Sectorials neixen amb una clara intenció de vincular sense ambigüitats els estudis a les demandes i necessitats dels sectors socioeconòmics diana: el perfil del titulat es defineix en un debat conjunt amb agents significatius dels sectors; es consensuen els objectius i les competències, que han de ser coherents amb aquest perfil; l'estructura i els continguts del pla formatiu es defineixen, després, per donar resposta als objectius formatius. Els agents dels sectors s'impliquen en el màster des de la definició mateixa del pla formatiu, el contrasten activament en el marc del Consell Assessor Sectorial de cada Campus, però també en la seva docència, hi participen com a professors associats i visitants, acullen estudiants en pràctiques i codirigeixen el seu TFM, i en faciliten la inserció laboral a partir de borses de treball actives. Els estudis vinculats a Campus Sectorials fomenten al mateix temps metodologies docents innovadores ajustades a les necessitats de cada cas, entre les quals destaquen l'aprenentatge basat en problemes (ABP) i les inherents a la formació dual. Quan un estudiant tria la UdG per fer-hi un grau o un màster relacionat amb un Campus, sap que, a més d'una oferta formativa de qualitat i un entorn immillorable, hi trobarà un bon nombre d'empreses i institucions molt directament compromeses en l'estudi i la formació dels estudiants.

En l'oferta formativa vinculada als Campus Sectorials, esdevenen conceptes clau la visió global i integradora d'una oferta estructurada i coherent dels diferents nivells de formació; la transversalitat de l'oferta, que busca la complementarietat dels diferents àmbits de coneixement; la formació de qualitat i d'excel·lència segons els estàndards internacionals; la internacionalització dels estudis; i, amb un èmfasi especial, l'orientació a les necessitats formatives del mercat laboral: professionalització i ocupabilitat. L'estudiant i els seus interessos formatius són al centre de la planificació docent.

Una oferta formativa implicada

Universitat de Girona

Programa de Campus Sectoriales

Descripción de la iniciativa

Uno de los retos prioritarios de la Universitat de Girona es la focalización de la investigación y la docencia en las demandas y necesidades de los sectores sociales y económicos, y la alineación con la estrategia de especialización inteligente RIS3CAT. El Programa de Campus Sectoriales de la UdG tiene por objeto la creación de entornos relacionales con empresas e instituciones de los sectores diana, que faciliten de manera eficaz la transferencia de tecnología y de conocimiento. Uno de los objetivos de los Campus Sectoriales de la UdG es incrementar el impacto social y económico de la actividad académica relacionada con sus ámbitos de focalización, así como orientar la investigación hacia las necesidades de las empresas y la docencia hacia la formación de los perfiles profesionales que demanda el sector.

En este contexto, la UdG, que dispone de una oferta formativa amplia y diversa, está reorientando una parte hacia los ámbitos de focalización de cada Campus. Los Campus deben tener asociada una oferta formativa integrada, que pueda incluir desde actividades de formación preuniversitaria hasta actividades de formación continua y profesionalizadora, pasando por estudios de grado, máster y doctorado de referencia.

Dejando de lado las muy diversas modalidades de formación continua, en el marco de los Campus Sectoriales adquiere una relevancia especial la reorientación de los estudios de máster. Los másters de referencia en los ámbitos de focalización de los Campus Sectoriales nacen con una clara intención de vincular sin ambigüedades los estudios a las demandas y necesidades de los sectores socioeconómicos diana: el perfil del titulado se define en un debate conjunto con agentes significativos de los sectores; se consensúan los objetivos y las competencias, que han de ser coherentes con este perfil; después, la estructura y los contenidos del plan formativo se definen para dar respuesta a los objetivos formativos. Los agentes de los sectores se implican en el máster desde la propia definición del plan formativo, lo contrastan activamente en el marco del Consejo Asesor Sectorial de cada Campus, pero también en su docencia, participan como profesores asociados y visitantes, acogen estudiantes en prácticas y codirigen su TFM, y facilitan la inserción laboral a partir de bolsas de trabajo activas. Los estudios vinculados a Campus Sectoriales fomentan al mismo tiempo metodologías docentes innovadoras ajustadas a las necesidades de cada caso, entre las que destacan el aprendizaje basado en problemas (ABP) y las inherentes a la formación dual. Cuando un estudiante escoge la UdG para cursar un grado o un máster relacionado con un Campus, sabe que, además de una oferta formativa de calidad y un entorno inmejorable, encontrará un buen número de empresas e instituciones muy directamente comprometidas en el estudio y la formación de los estudiantes.

En la oferta formativa vinculada a los Campus Sectoriales, los siguientes conceptos son clave: la visión global e integradora de una oferta estructurada y coherente de los diferentes niveles de formación; la transversalidad de la oferta, que busca la complementariedad de los diferentes ámbitos de conocimiento; la formación de calidad y de excelencia según los estándares internacionales; la internacionalización de los estudios; y, con un

énfasis especial, la orientación a las necesidades formativas del mercado laboral: profesionalización y empleabilidad. El estudiante y sus intereses formativos se hallan en el centro de la planificación docente.

An implicated choice of programmes

University of Girona

Sectorial Campus Programme

Programme description

One of the priority challenges at the University of Girona is the alignment of teaching and research with the demands and needs of the social and economic sectors, and also with the RIS3CAT smart specialisation strategy. The idea behind the UdG Sectorial Campus Programme is to build relations with companies and institutions in the target sectors to effectively facilitate the transfer of technology and knowledge. One of the goals of the UdG Sectorial Campus is to increase the social and economic impact of academic activity in relation to its focal areas, guiding research towards the needs of companies, and teaching towards the training of the kind of professionals that the sector requires.

In this context, the UdG, which offers a broad and diverse range of educational options, is reorienting part of this offer towards the focal areas of each Campus. These Campuses need to be associated to an integrated training offer, from pre-university training activities to continuing and professional training activities, through benchmark undergraduate, master's and PhD courses.

Leaving aside the many and varied forms of continuing education, within the framework of the Sectorial Campus, the reorientation of master's degrees is especially relevant. The benchmark master's programmes in the focal areas of the Sectorial Campus have been created with the clear intention of unambiguously linking studies to the demands and needs of the target socioeconomic sectors: graduate profiles are defined in shared discussion with significant agents from these sectors; goals and competences are agreed, which must be consistent with these profiles; and curricular structure and contents are then defined to meet the training objectives. Agents from the sectors are not only implicated in the master's degree from the very definition of the curriculum, which is actively contrasted within the framework of the Sectorial Advisory Council of each Campus, but also in the way they are taught, participating as associate or visiting lecturers, hosting students on internships and co-directing their Master's Final Projects, thus helping them to find employment through active agencies. Courses that are associated to the Sectorial Campus also foster innovative teaching methodologies that are adapted to the needs in each case, with particular emphasis on problem-based learning and aspects inherent to dual training. When students choose to take a degree or master's degree related to a Campus at the UdG, they know that, in addition to quality training and a wonderful environment, they are also going to find a good number of companies and institutions there that are very directly committed to their learning and training.

Key concepts behind the choice of training programmes connected to the Sectorial Campus include a global and integrating view to offering structure and coherence at each of the different training levels; transversality, seeking complementarity between different fields of knowledge; quality and excellence in accordance with international standards; the internationalisation of courses; and a special emphasis on orientation towards the training needs of the labour market: professionalization and employability. As a whole, putting students and their educational interests at the heart of course planning.

Les activitats solidàries: una bona pràctica del compromís social universitari

Universitat de Girona

Unitat de Compromís Social

<https://www.udg.edu/ca/compromis-social>

Descripció de la iniciativa

El maig del 2009, el Consell de Govern de la UdG va aprovar els crèdits que s'han de reconèixer per la realització d'activitats solidàries i de cooperació. Arran d'aquesta aprovació, i davant la necessitat de transformar els cursos de cooperació anteriors en activitats que promoguin l'adquisició de competències, la Unitat de Compromís Social (UCS) es va proposar els objectius següents:

- » Transformar la formació bàsica dels cooperants i el voluntariat universitari en una formació amb capacitat per incidir en el desenvolupament de competències transversals.
- » Aplicar una nova modalitat de formació centrada en l'aprenentatge-servei (ApS).
- » Potenciar la relació amb el territori mitjançant la implicació en projectes que portin a terme les ONGD i les entitats solidàries i administracions públiques en temes com educació, salut, discapacitat, cultural, sostenibilitat, social, etc.
- » Promoure la incorporació dels estudiants a projectes de cooperació per al desenvolupament en l'àmbit internacional.
- » Dissenyar instruments per avaluar les competències transversals desenvolupades.

Les Activitats Solidàries organitzades per la UCS per a tots els estudiants de la UdG s'han dissenyat i portat a terme mitjançant la metodologia pedagògica de l' ApS, de manera que els estudiants puguin desenvolupar les competències transversals seleccionades per la universitat en l'àmbit de la solidaritat, i arribin a aprendre **de manera competencial i amb responsabilitat social**, mitjançant activitats de formació i pràctica a les diferents entitats, institucions solidàries i institucions públiques vinculades al territori de referència de la UdG.

El disseny de les Activitats Solidàries disposa de la col·laboració que s'estableix mitjançant un conveni amb les entitats socials, les institucions públiques i els agents socials de la demarcació de Girona. Fins ara, s'han tramitat i signat més de **113 convenis de col·laboració**, nombre que es va ampliant contínuament i que ens identifica, dins de les entitats, fundacions i altres administracions del nostre territori, com un punt de referència a la UdG a l'hora d'establir contacte per a la realització d'Activitats Solidàries.

Impacte

Des de l'inici, en el curs acadèmic **2010-2011**, fins a l'actualitat, han estat a disposició dels estudiants **1.271 Activitats Solidàries** en el portal que hem dissenyat en el web de Voluntariat de la UCS. A través d'aquest portal, els estudiants extreuen tota la informació sobre cada una de les activitats que poden escollir, així com sobre el procediment que han de seguir per fer la inscripció, sobre els compromisos i activitats que hauran de dur a terme, sobre els informes i avaluacions que hauran d'elaborar un cop es finalitzi l'activitat, tant en l'àmbit individual com en col·laboració amb les entitats i institucions participants, i sobre el procés per a l'obtenció de crèdits de reconeixement acadèmic.

Les Activitats Solidàries que s'ofereixen als estudiants de la UdG es classifiquen en set àmbits que agrupen diversos tipus d'activitats: **comunicació, cultural, discapacitat, educació, salut, social i sostenibilitat**. Aquesta classificació no és tancada i es pot adequar a les necessitats que vagin sorgint. Els col·lectius destinataris són, entre d'altres, **els que estan en risc d'exclusió social i els més desafavorits del nostre entorn**:

- » **Infància:** suport a tallers d'èxit escolar, suport a activitats lúdiques i esportives, suport a la lectura, etc.
- » **Juventut:** suport educatiu i esportiu, tallers d'èxit escolar, tallers d'estudi assistit, suport a proves ràpides de VIH, *counselling* sobre drogues i sexe segur, etc.
- » **Discapacitats:** suport a entitats de discapacitats, suport a teràpies ocupacionals, etc.
- » **Gent gran:** apadrinaments, activitats intergeneracionals, activitats en centres de dia, etc.
- » **Persones sense sostre:** suport en centres d'acollida, activitats per a la millora de les relacions interpersonals, hort EcoSolidari de la UdG, etc.
- » **Immigrants:** mediació en comunitats de veïns, espais oberts, etc.
- » **Interns penitenciaris:** suport a tallers ocupacionals i de lectura a la presó de Figueres, etc.
- » **Hospitalitzats:** joves promotors de la salut, suport a malalts oncològics, etc.

Aquestes Activitats Solidàries no solament són una font d'aprenentatge per als estudiants sinó que contribueixen a una integració més gran en la societat i a la plena assumpció del seu rol com a **agents actius amb responsabilitat social**.

Fins a l'actualitat, hi han participat, des del curs 2010-2011, **8.823 estudiants** de diferents graus de la UdG.

Las actividades solidarias: una buena práctica del compromiso social universitario

Universitat de Girona

Unidad de Compromiso Social

<https://www.udg.edu/ca/compromis-social>

Descripción de la iniciativa

Objetivo, antecedentes, necesidad detectada. Vínculo entre la formación universitaria y la sociedad. Público objetivo, colaboradores, alianzas estratégicas, campo de actuación (local, global).

En mayo de 2009, el Consejo de Gobierno de la UdG aprobó los créditos que deben reconocerse por la realización de actividades solidarias y de cooperación. A raíz de esta aprobación, y ante la necesidad de transformar los cursos de cooperación anteriores en actividades que promuevan la adquisición de competencias, la Unidad de Compromiso Social (UCS) se propuso los objetivos siguientes:

- » Transformar la formación básica de los cooperantes y el voluntariado universitario en una formación con capacidad para incidir en el desarrollo de competencias transversales.
- » Aplicar una nueva modalidad de formación centrada en el aprendizaje-servicio (ApS).
- » Potenciar la relación con el territorio mediante la implicación en proyectos que lleven a cabo las ONGD y las entidades solidarias y administraciones públicas en temas como: educación, salud, discapacidad, cultura, sostenibilidad, aspectos sociales, etc.
- » Promover la incorporación de los estudiantes a proyectos de cooperación para el desarrollo en el ámbito internacional.
- » Diseñar instrumentos para evaluar las competencias transversales desarrolladas.

Las Actividades Solidarias organizadas por la UCS para todos los estudiantes de la UdG se han diseñado y llevado a cabo mediante la metodología pedagógica del ApS, de modo que los estudiantes puedan desarrollar las competencias transversales seleccionadas por la universidad en el ámbito de la solidaridad y lleguen a aprender de manera competencial y con responsabilidad social, mediante actividades de formación y práctica en las diferentes entidades, instituciones solidarias e instituciones públicas vinculadas al territorio de referencia de la UdG.

El diseño de las Actividades Solidarias dispone de la colaboración que se establece mediante un convenio con las entidades sociales, las instituciones públicas y los agentes sociales de la demarcación de Girona. Hasta ahora, se han tramitado y firmado más de 113 convenios de colaboración, número que se va ampliando continuamente y que nos identifica, dentro de las entidades, fundaciones y otras administraciones de nuestro territorio, como un punto de referencia en la UdG a la hora de establecer contacto para la realización de Actividades Solidarias.

Impacto

Desde su inicio el curso académico 2010-11 hasta la actualidad, los estudiantes han tenido a su disposición 1.271 Actividades Solidarias en el portal que hemos diseñado en la web de Voluntariado de la UCS. A través de dicho portal, los estudiantes extraen toda la información sobre cada una de las actividades que pueden escoger, así como sobre el procedimiento que deben seguir para efectuar la inscripción, sobre los compromisos y actividades que deberán llevar a cabo, sobre los informes y evaluaciones que deberán elaborar una vez que finalice la actividad, tanto en el ámbito individual como en colaboración con las entidades e instituciones participantes, y sobre el proceso para la obtención de créditos de reconocimiento académico.

Las Actividades Solidarias que se ofrecen a los estudiantes de la UdG se clasifican en siete ámbitos que agrupan varios tipos de actividades: comunicación, cultura, discapacidad, educación, salud, aspectos sociales y sostenibilidad. Esta clasificación no está cerrada y se puede adecuar a las necesidades que vayan surgiendo. Los colectivos destinatarios son, entre otros, los que se hallan en riesgo de exclusión social y los más desfavorecidos de nuestro entorno:

- » Infancia: apoyo a talleres de éxito escolar, apoyo a actividades lúdicas y deportivas, apoyo a la lectura, etc.
- » Juventud: apoyo educativo y deportivo, talleres de éxito escolar, talleres de estudio asistido, apoyo a pruebas rápidas de VIH, counselling sobre drogas y sexo seguro, etc.
- » Discapacitados: apoyo a entidades de discapacitados, apoyo a terapias ocupacionales, etc.
- » Personas mayores: apadrinamientos, actividades intergeneracionales, actividades en centros de día, etc.
- » Personas sin techo: apoyo en centros de acogida, actividades para la mejora de las relaciones interpersonales, huerto EcoSolidario de la UdG, etc.
- » Inmigrantes: mediación en comunidades de vecinos, espacios abiertos, etc.
- » Internos penitenciarios: apoyo a talleres ocupacionales y de lectura en la prisión de Figueres, etc.
- » Hospitalizados: jóvenes promotores de la salud, apoyo a enfermos oncológicos, etc.

Estas Actividades Solidarias no sólo son una fuente de aprendizaje para los estudiantes, sino que contribuyen a una integración mayor en la sociedad y a la plena asunción de su rol como agentes activos con responsabilidad social.

Hasta la actualidad han participado, desde el curso 2010-11, 8.823 estudiantes de diferentes grados de la UdG.

Solidarity activities: a good practice of university social commitment

University of Girona

Social Commitment Unit

<https://www.udg.edu/ca/compromis-social>

Programme description

In May 2009, the UdG Board of Governors approved the credits that must be recognised for conducting charity and cooperation activities. Following this approval, and given the need to change previous cooperation programmes into activities that promote the acquisition of skills, the Social Commitment Unit (UCS) proposed the following goals:

- » Turn the basic training of university co-operators and volunteers into training that is able to influence the development of transversal skills.
- » Apply a new type of training focused on service learning.
- » Boost the relationship with the territory through implication in projects run by NGOs, charity organisations and public administrations in areas such as education, health, disability, culture, sustainability, social affairs, etc.
- » Promote the inclusion of students in international cooperation for development projects.
- » Design instruments to assess the transversal skills developed.

The Solidary Activities organised by the UCS for all students at the UdG were designed and implemented using the pedagogical methodology of service learning, whereby students are able to develop the transversal skills selected by the University in the field of solidarity, and hence learn in **a skills-based manner and with social responsibility**, through training and practical activities with different organisations, charities and public institutions associated to the UdG's surrounding environment.

The Solidarity Activities were designed in association to an agreement established with the charities, public institutions and social agents in the Girona region. To date, more than **113 partnership agreements** have been processed and signed, and this number is continually rising and identifies us within the entities, foundations and other administrations in our region as the contact point at the UdG for conducting Solidarity Activities.

Impact

Since the beginning in **2010/11**, and through to the present, **1,271 Solidarity Activities** have been made available to the students on the page that we designed on the UCS Volunteering website. Here, students can find all the information they need about each of the activities that they can choose, as well as details of the registration procedure, the commitments and activities involved, information about the reports and evaluations that will be conducted once the activity is completed, both individually and in collaboration with the participating entities and institutions, as well as the process for getting academic credits recognised.

The Solidary Activities offered to UdG students are classified into seven areas that group different types of activities: **communication, culture, disability, education, health, social and sustainability**. This is not a closed classification, as it can be adapted to any arising needs. The target groups are, among others, those at **risk of social exclusion and the most disadvantaged groups in our region**:

- » **Children:** support for school success workshops, support for leisure and sports activities, support with reading, etc.
- » **Youth:** educational and sporting support, school success workshops, assisted study workshops, support for rapid HIV testing, counselling on drugs and safe sex, etc.
- » **Disabilities:** support for disability organisations, support for occupational therapies, etc.
- » **Senior citizens:** sponsorship, intergenerational activities, activities in day centres, etc.
- » **Homeless people:** support in reception centres, activities for the improvement of interpersonal relationships, UdG EcoSolidari orchard.
- » **Immigrants:** mediation in neighbourhood communities, open spaces, etc.
- » **Penitentiary interns:** support with occupational and reading workshops at Figueres Prison, etc.
- » **Hospitals:** young health promoters, support for oncological diseases, etc.

These Solidarity Activities are not only a source of learning for students but also help them to integrate better in the society around them and fully assume their roles as **active and socially responsible agents**.

From 2010/11 to the present, **8,823 students** on any UdG degree have participated.

Aules contra la pobresa

Universitat de Lleida

Graus de Medicina, Fisioteràpia, Fisioteràpia i Nutrició, Turisme, Dret, Administració i Direcció d'Empreses, Educació Social, Treball Social, Psicologia, Filologia Hispànica, Arquitectura Tècnica i Edificació, Educació Primària i Comunicació i Periodisme Audiovisuals.

Oficina de Desenvolupament i Cooperació

Descripció de la iniciativa

La UdL va engegar el programa «Aules contra la pobresa» l'any 2014, amb l'objectiu d'introduir, en la docència dels graus, l'estudi de les causes i conseqüències de la pobresa i de com es pot lluitar contra aquesta injustícia des de la pràctica professional de cada titulació.

El programa forma part d'una iniciativa més àmplia per a la inclusió de continguts i competències en el terreny de la cooperació per al desenvolupament en el currículum educatiu de la UdL. En concret, es treballen continguts relacionats amb la cooperació, el desenvolupament, la pobresa i el gènere, en matèries dels diversos graus de la UdL.

El personal de l'Oficina de Desenvolupament i Cooperació de la UdL s'encarrega d'impartir la part general del mòdul (causes, efectes i lluita contra la pobresa) i col·labora amb el professorat de cada matèria per centrar el mòdul específic i organitzar la posada en comú amb l'estudiantat. L'objectiu és sensibilitzar i treballar per eradicar aquesta xacra que, dia a dia, afecta més persones arreu del món, i més a prop de casa nostra.

El curs 2016-2017 hi van participar uns 700 alumnes, que van rebre docència en 13 assignatures dels graus de Medicina, Fisioteràpia, Fisioteràpia i Nutrició, Turisme, Dret, Administració i Direcció d'Empreses, Educació Social, Treball Social, Psicologia, Filologia Hispànica, Arquitectura Tècnica i Edificació, Educació Primària i Comunicació i Periodisme Audiovisuals. Des que l'any 2014 es va posar en marxa a petició de la Comissió 3.4, en el programa han participat uns 1.300 estudiants.

Aulas contra la pobreza

Universitat de Lleida

Grados de Medicina, Fisioterapia, Fisioterapia y Nutrición, Turismo, Derecho, Administración y Dirección de Empresas, Educación Social, Trabajo Social, Psicología, Filología Hispánica, Arquitectura Técnica y Edificación, Educación Primaria y Comunicación y Periodismo Audiovisuales

Oficina de Desarrollo y Cooperación

Descripción de la iniciativa

La UdL emprendió el programa «Aulas contra la pobreza» el año 2014, con el objetivo de introducir, en la docencia de los grados, el estudio de las causas y consecuencias de la pobreza y de cómo se puede luchar contra esta injusticia desde la práctica profesional de cada titulación.

El programa forma parte de una iniciativa más amplia para la inclusión de los contenidos y competencias en el terreno de la cooperación para el desarrollo en el currículum educativo de la UdL. En concreto, se trabajan contenidos relacionados con la cooperación, el desarrollo, la pobreza y el género, en materias de los diversos grados de la UdL.

El personal de la Oficina de Desarrollo y Cooperación de la UdL se encarga de impartir la parte general del módulo (causas, efectos y lucha contra la pobreza) y colabora con el profesorado de cada materia para centrar el módulo específico y organizar la puesta en común con el alumnado. El objetivo es sensibilizar y trabajar para erradicar esta lacra que cada día afecta a más personas en todo el mundo, y más cerca de nuestro territorio.

En el curso 2016-2017 participaron unos 700 alumnos, que recibieron docencia en 13 asignaturas de los grados de Medicina, Fisioterapia, Fisioterapia y Nutrición, Turismo, Derecho, Administración y Dirección de Empresas, Educación Social, Trabajo Social, Psicología, Filología Hispánica, Arquitectura Técnica y Edificación, Educación Primaria y Comunicación y Periodismo Audiovisuales. Desde que en 2014 se pusieron en marcha a petición de la Comisión 3.4, en el programa han participado unos 1.300 estudiantes.

Classrooms against poverty

University of Lleida

Degrees in Medicine, Physiotherapy, Physiotherapy and Nutrition, Tourism, Law, Business Administration and Management, Social Education, Social Work, Psychology, Hispanic Philology, Technical Architecture and Construction, Primary Education and Audiovisual Communication and Journalism

Development and Cooperation Office

Programme description

The University of Lleida (UdL) launched the Aules contra la pobresa (Classrooms against poverty) programme in 2014 in order for lectures to cover the causes and consequences of poverty and suggest ways to fight against this injustice from the professional practice of each degree subject.

The programme forms part of a broader initiative for the inclusion of cooperation for development content and skills in the UdL's educational curriculum. Specifically, content related to cooperation, development, poverty and gender is worked on as part of the UdL's different degree courses.

The staff at the UdL Development and Cooperation Office are responsible for teaching the general part of the module (causes, effects and fight against poverty) and collaborate with the teachers of each subject to focus the specific module and organise the way that it is presented to the students. The goal is to raise awareness and work to eradicate a problem that is affecting an increasing number of people around the world, and is getting closer to our own homes.

Around 700 students took part in 2016/17, receiving classes in 13 subjects of the degrees in Medicine, Physiotherapy, Physiotherapy and Nutrition, Tourism, Law, Business Administration and Management, Social Education, Social Work, Psychology, Hispanic Philology, Technical Architecture and Construction, Primary Education and Audiovisual Communication and Journalism. Since the programme was set up in 2014 at the request of the 3.4 Commission, 1,300 students have taken part.

Per què no puc fer-ho?

Universitat de Lleida

Descripció de la iniciativa

Per què no puc fer-ho? és una jornada adreçada a presentar a l'alumnat de 4t d'ESO de la demarcació de Lleida els estudis de la Universitat de Lleida sense deixar-se endur pels estereotips de gènere, amb l'objectiu d'esperonar l'alumnat femení i masculí en l'elecció de titulacions en què un dels dos sexes està menys representat.

Les eleccions acadèmiques i professionals segueixen, encara avui, marcades pel fet de ser noia o noi, de ser dona o home. Concretament, en la tria dels estudis s'observa que les carreres típicament femenines són les orientades a professions de tipus assistencial o a l'ensenyament, mentre que les més masculinitzades estan orientades a aspectes instrumentals (estudis d'electrònica, informàtica, educació física...). La jornada Per què no puc fer-ho? mira de trencar amb la influència dels estereotips de gènere de cara a l'elecció de les carreres universitàries.

Les activitats previstes en la jornada inclouen una presentació dels estudis, així com de les sortides professionals que tenen, i visites guiades i tallers pràctics. Durant la jornada, l'estudiantat assistent té l'oportunitat de conèixer de primera mà dones i homes que ocupen llocs rellevants en el món acadèmic i professional. Un dels objectius és que noies i nois puguin tenir models de referència alternatius als que habitualment es visualitzen i, en última instància, que això permeti promoure la paritat de sexes en els àmbits professionals respectius.

Aquesta jornada és una adaptació dels projectes europeus Girl's Day i Boy's Day, que la Universitat de Lleida celebra des del 2010.

¿Por qué no puedo hacerlo?

Universitat de Lleida

Descripción de la iniciativa

«¿Por qué no puedo hacerlo?» es una jornada dirigida a presentar al alumnado de 4.º de ESO de la demarcación de Lleida los estudios de la Universitat de Lleida sin dejarse llevar por los estereotipos de género, con el objetivo de animar al alumnado femenino y masculino a que elija titulaciones en las que su sexo esté menos representado que el otro.

A día de hoy las elecciones académicas y profesionales siguen marcadas por el hecho de ser chico o chica, de ser mujer u hombre. Concretamente, en la elección de los estudios se observa que las carreras típicamente femeninas están orientadas a las profesiones de tipo asistencial o a la enseñanza, mientras que las más masculinizadas están orientadas a aspectos instrumentales (estudios de electrónica, informática, educación física...). La jornada «¿Por qué no puedo hacerlo?» intenta romper con la influencia de los estereotipos de género de cara a la elección de las carreras universitarias.

Las actividades previstas en la jornada incluyen una presentación de los estudios y de sus salidas profesionales, así como visitas guiadas y talleres prácticos. Durante la jornada, el alumnado asistente tiene la oportunidad de conocer de primera mano a mujeres y hombres que ocupan lugares relevantes en el mundo académico y profesional. Uno de los objetivos es que chicas y chicos puedan tener modelos de referencia alternativos a los que habitualmente son visibles y, en última instancia, contribuir a la paridad de sexos en los ámbitos profesionales respectivos.

Esta jornada es una adaptación de los proyectos europeos Girl's Day y Boy's Day, que la Universitat de Lleida celebra desde 2010.

Why can't I do it?

University of Lleida

Programme description

Per què no puc fer-ho? (Why can't I do it?) is a one-day workshop aimed at presenting studies at the University of Lleida to 4th grade ESO (compulsory secondary education) pupils in the Lleida area without gender stereotypes, with the aim of encouraging female and male students to opt for degrees in which one of the two sexes is less represented.

Academic and professional choices today are still tainted by whether someone is a girl or a boy, or a woman or a man. Specifically, in the choice of university courses, it is observed that women typically tend to go for degrees oriented towards careers in care or education, while males are more inclined to opt for instrumental aspects (electronics, computer science, physical education, etc.). Why can't I do it? is about breaking down the influence of gender stereotypes when it comes to choosing university degrees.

The programmed activities include a presentation of degree courses, as well as their professional openings, guided tours and practical workshops. During the day, attending pupils get the chance to meet in person women and men in relevant positions in the academic and professional world. One of the goals is for girls and boys to have alternative role models to those that are usually on view and, ultimately, to promote gender equality in the respective professional fields.

This workshop is an adaptation of the European Girl's Day and Boy's Day projects that have been held at the University of Lleida since 2010.

Horts Socials URV

Universitat Rovira i Virgili

Facultat de Ciències Jurídiques. Departament de Dret Públic

<http://www.urv.cat/ca/vida-campus/extensio-universitaria/solidaritat-cooperacio/urv-solidaria/hortsocialsurv/>
<https://www.youtube.com/watch?v=A1YAD7FetLc>

Descripció de la iniciativa

“Horts socials a la URV: l’educació ambiental per a la innovació social” és un projecte nascut de la comunitat universitària per aprendre ambientalment i socialment. Sintetitza el resultat d’un projecte d’innovació social, en el qual s’han aplicat conjuntament els coneixements en educació ambiental, els de l’aprenentatge significatiu i la recuperació de valors socials. Així, el plantejament d’aquest projecte transcendeix el concepte tradicional d’hort comunitari. Amb la implementació del projecte, la realitat concreta s’apropa als estudiants per mitjà de la realització d’un projecte de treball de camp, que es converteix en una experiència d’aprenentatge única on desenvolupen integralment les seves capacitats, habilitats, actituds i valors, alhora que s’estableix una relació social amb la ciutadania.

El projecte dels Horts ha pretès potenciar un model diferent d’universitat, propera a la ciutadania i oberta al coneixement social de la ciutadania. L’hort és l’espai de retrobament de les persones, i el dels coneixements i valors compartits.

La cooperació, l’eficiència, la presa de decisions, la facilitat per expressar les opinions personals, entre d’altres, són eines i necessitats que tota comunitat hauria de desenvolupar i treballar. Conscients que un futur socialment just i sostenible implica una regeneració urgent de l’espai urbà, i que en aquest procés l’agricultura urbana ha de jugar un paper estratègic, els Horts Socials de la URV representen el compromís de la universitat amb la societat, com a promotora del canvi social, amb una activitat inclusiva i oberta a la ciutadania, i amb una cultura del coneixement diferent de la tradicional generada a les universitats.

La Universitat Rovira i Virgili (URV), com a institució educativa i com a referent social, va impulsar, a través del Centre de Cooperació al Desenvolupament URV Solidària, la I Cursa Solidària de la URV, amb l’objectiu de destinar la recaptació aconseguida a projectes d’innovació en acció social dins de l’àmbit local, escollits través d’una convocatòria adreçada a la comunitat universitària. L’abril de 2014 es va lliurar el premi al projecte “Horts socials a la URV: l’educació ambiental per a la innovació social”.

L’objectiu de l’acció va ser el desplegament d’un projecte d’innovació social que permetés integrar un col·lectiu socialment vulnerable (gent gran, persones amb discapacitat, aturats...) amb la cultura de la protecció, conservació i sostenibilitat del medi ambient i de l’entorn.

Degut a la bona acollida del projecte “Horts socials a la URV: l’educació ambiental per a la innovació social”, els fons que es van recaptar en la II Cursa Solidària de la URV també es van destinar íntegrament al mateix projecte. Aquest reconeixement ha permès, sens dubte, fer partícip activa la ciutadania en l’execució final del projecte comunitari.

Un altre reconeixement va tenir lloc l’abril del 2015, quan el projecte va obtenir el Premi d’Acció Social Mercè Bañeras i Maria Figueres (Girona). Els Horts Socials també van rebre el juny del 2018 el premi del Consell Social de la URV, en la categoria d’Innovació docent.

Amb aquest projecte es vol aprofitar el potencial dels recursos agrícoles per millorar el benestar físic, emocional i mental de les persones beneficiàries. També es vol promoure que els beneficiaris del projecte puguin millorar les seves interaccions socials, generant l’estímul de fer xarxa social entre ells, amb altres beneficiaris indirectes i en la comunitat.

Impacte

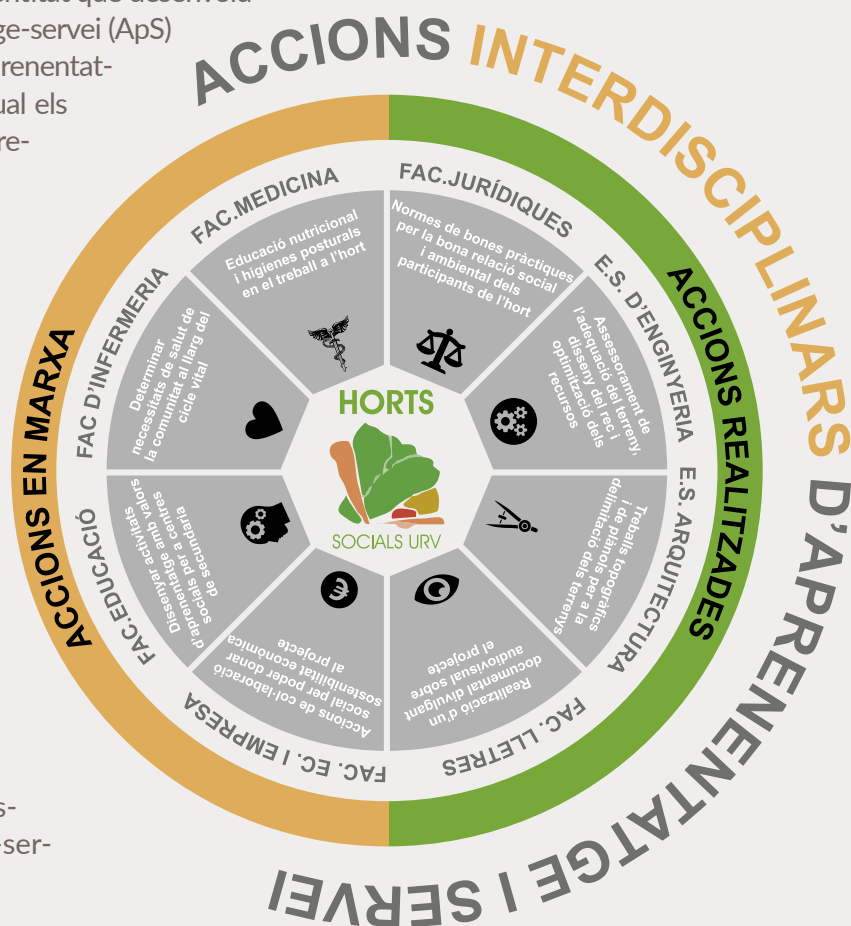
El projecte dels Horts Socials al Campus Catalunya de la URV, desenvolupat des de l’any 2015 es va veure aturat el gener del 2018, quan van entrar les màquines per construir els edificis projectats en els plànols inicials del Campus. Actualment, el projecte s’està desenvolupant al Campus Bellissens de Reus, i esperem en el futur poder continuar a tots els campus de la URV.

Els Horts Socials de la URV han estat reconeguts com a entitat que desenvolupa la metodologia de l’aprenentatge-servei. L’aprenentatge-servei (ApS) és una proposta educativa que combina processos d’aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte, en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l’entorn amb l’objectiu de millorar-lo (Puig & Palos). A través d’aquesta, té un fort impacte en l’entorn tant intern com extern de la universitat. Així doncs, s’han aplicat els coneixements en un context real i amb una finalitat social per mitjà de l’aprenentatge-servei, fet que ha permès diferents participacions i d’àmbits diferents. L’equip dels Horts Socials manté un seguiment acurat de totes les participacions, beneficiaris i col·laboradors del projecte.

Ha col·laborat en el projecte un equip docent de fins a deu professors de la Universitat Rovira i Virgili.

Es calcula un volum de 50 usuaris com a voluntaris conreant les parcel·les i que també han conformat la comunitat i l’activitat dels horts socials.

En total, els Horts Socials de la URV han tingut un impacte de 347 persones, a través d’activitats interdisciplinàries, emprant la metodologia de l’aprenentatge-servei (ApS).

Huertos Sociales URV

Universitat Rovira i Virgili

Facultad de Ciencias Jurídicas. Departamento de Derecho Público

<http://www.urv.cat/ca/vida-campus/extensio-universitaria/solidaritat-cooperacio/urv-solidaria/hortsocialsurv/>
<https://www.youtube.com/watch?v=A1YAD7FetLc>

Descripción de la iniciativa

«Huertos sociales en la URV: la educación ambiental para la innovación social» es un proyecto nacido de la comunidad universitaria para aprender ambiental y socialmente. Sintetiza el resultado de un proyecto de innovación social en el que se han aplicado conjuntamente los conocimientos en educación ambiental, aprendizaje significativo y recuperación de valores sociales. Así, el planteamiento de este proyecto trasciende el concepto tradicional de huerto comunitario. Con su implementación, la realidad concreta se acerca a los estudiantes por medio de la realización de un proyecto de trabajo de campo que se convierte en una experiencia de aprendizaje única donde se desarrollan integralmente sus capacidades, habilidades, actitudes y valores, al tiempo que se establece una relación social con la ciudadanía.

El proyecto de los Huertos ha pretendido potenciar un modelo diferente de universidad, cercana a la ciudadanía y abierta a su conocimiento social. El huerto es el lugar de encuentro de las personas, así como el de los conocimientos y valores compartidos.

La cooperación, la eficiencia, la toma de decisiones, la facilidad para expresar las opiniones personales, entre otras, son herramientas y necesidades que toda comunidad debería desarrollar y trabajar. Conscientes de que un futuro socialmente justo y sostenible implica una regeneración urgente del espacio urbano y de que en este proceso la agricultura urbana debe jugar un papel estratégico, los Huertos Sociales de la URV representan el compromiso de la universidad con la sociedad como promotora del cambio social, con una actividad inclusiva y abierta a la ciudadanía y con una cultura del conocimiento diferente de la tradicional generada en las universidades.

La Universitat Rovira i Virgili (URV), como institución educativa y como referente social, impulsó, a través del Centro de Cooperación para el Desarrollo URV Solidaria, la I Cursa Solidaria de la URV, con el objetivo de destinar la recaudación conseguida a proyectos de innovación en acción social dentro del ámbito local, elegidos a través de una convocatoria dirigida a la comunidad universitaria. En abril de 2014 se hizo entrega del premio al proyecto «Huertos sociales en la URV: la educación ambiental para la innovación social».

El objetivo de la acción fue el despliegue de un proyecto de innovación social que permitiera integrar a un colectivo socialmente vulnerable (gente mayor, personas con discapacidades, parados...) en la cultura de la protección, conservación y sostenibilidad del medio ambiente y el entorno.

Debido a la buena acogida del proyecto «Huertos sociales en la URV: la educación ambiental para la innovación social», los fondos que se recaudaron en la II Cursa Solidaria de la URV también se destinaron íntegramente al mismo proyecto. Este reconocimiento ha permitido, sin duda, que la ciudadanía sea partícipe activa en la ejecución final del proyecto comunitario.

Otro reconocimiento fue la obtención del Premio de Acción Social Mercè Bañeras y Maria Figueras (Girona) en abril de 2015. Los Huertos Sociales también recibieron en junio de 2018 el Premio del Consejo Social de la URV, en la categoría de innovación docente.

Con este proyecto se pretende aprovechar el potencial de los recursos agrícolas para mejorar el bienestar físico, emocional y mental de las personas beneficiarias. También se pretende promover que los beneficiarios del proyecto mejoren sus interacciones sociales, estimulándolos a que formen una red social entre ellos, con otros beneficiarios indirectos y en la comunidad.

Impacto

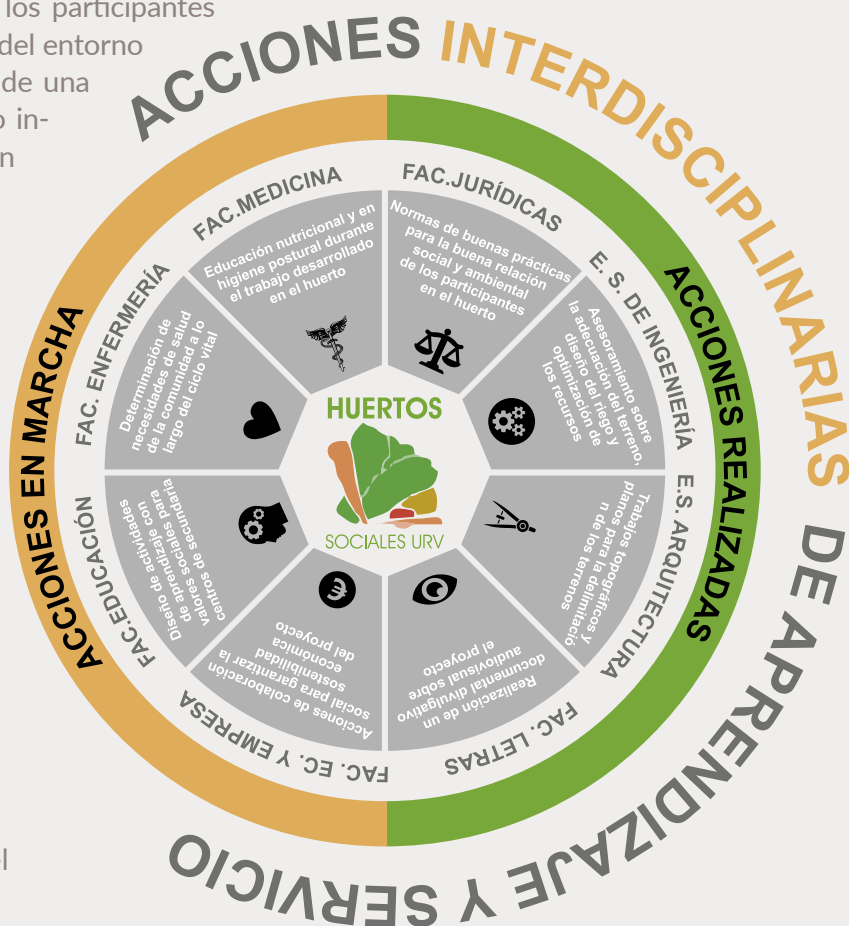
El proyecto de los Huertos Sociales en el Campus Catalunya de la URV, desarrollado desde 2015, se suspendió en enero de 2018, cuando entraron las máquinas encargadas de construir los edificios proyectados en los planos iniciales del Campus. Actualmente el proyecto se está desarrollando en el Campus Bellissens de Reus, y esperamos que en el futuro podamos continuar en todos los campus de la URV.

Los Huertos Sociales de la URV han sido reconocidos como entidad que desarrolla la metodología del aprendizaje-servicio. El aprendizaje-servicio (ApS) es una propuesta educativa que combina procesos de aprendizaje y de servicio a la comunidad en un solo proyecto en el que los participantes se forman mientras trabajan sobre necesidades reales del entorno con el objetivo de mejorarlo (Puig & Palos). Se trata de una propuesta con un fuerte impacto en el entorno tanto interno como externo de la universidad. Así pues, se han aplicado los conocimientos en un contexto real y con una finalidad social por medio del aprendizaje-servicio, lo que además ha permitido diferentes participaciones en distintos ámbitos. El equipo de los Huertos Sociales mantiene un seguimiento pormenorizado de todas las participaciones, beneficiarios y colaboradores del proyecto.

Ha colaborado en el proyecto un equipo docente de hasta diez profesores de la Universitat Rovira i Virgili.

Se calcula un volumen de 50 usuarios como voluntarios que cultivan las parcelas y que también han conformado la comunidad y la actividad de los huertos sociales.

En total, los Huertos Sociales de la URV han tenido un impacto de 347 personas, a través de actividades interdisciplinarias, haciendo uso de la metodología del aprendizaje-servicio (ApS).

Horts Socials ('Social Orchards') URV

Rovira i Virgili university

Faculty of Legal Sciences. Department of Public Law.

<http://www.urv.cat/ca/vida-campus/extensio-universitaria/solidaritat-cooperacio/urv-solidaria/hortsocialsurv/>
<https://www.youtube.com/watch?v=A1YAD7FetLc>

Programme description

The "Social Orchards at the URV: Environmental Education for Social Innovation" is a project created out of the university community's need to learn both environmentally and socially. It is the synthesis of the results of a social innovation project, involving the joint application of knowledge from environmental education, meaningful learning and the recovery of social values. This is a project that transcends the traditional concept of a community orchard, through the implementation of which a concrete reality is introduced to the students in the form of a fieldwork project, thus creating a unique learning experience that fully develops capacities, skills, abilities, attitudes and values, while at the same time establishing a relationship with society at large.

The 'Horts' project seeks to promote an alternative kind of university that is closer to the general public and open to social knowledge. Its orchards are meeting spaces for people, knowledge and shared values.

Cooperation, efficiency, decision-making and the ability to easily express personal opinions, among others, are tools and needs that every community should develop and work on. In awareness that a socially fair and sustainable future implies urgent regeneration of the urban space, and that urban agriculture must play a strategic role in this process, the URV's social orchards represent the University's commitment to society, as a promoter of social change, in the form of an inclusive activity that is open to the public, with a different culture of knowledge from the one that is traditionally generated at universities.

Rovira i Virgili University (URV), being the leading educational and social institution that it is, organised the 1st URV Charity Fun Run through the "URV Solidària" Development Cooperation Centre in order to raise money for local innovation in social action projects, which were selected via a call addressed at the university community.

On 24 April 2014, the prize was awarded to URV Social Orchards; Environmental Education for Social Innovation. The goal of the action was the development of a social innovation project for the integration of a socially vulnerable group (elderly people, people with disabilities, unemployed people, etc.) in a culture of the protection, conservation and sustainability of their environment and surroundings.

Due to the fine reception of the URV Social Orchards; Environmental Education for Social Innovation project, all of the funds raised by the 2nd URV Charity Fun Run were also donated to the same project. This recognition has undoubtedly facilitated the active role of the local people in the ultimate execution of the community project.

Further recognition came in April 2015, when the project received the Mercè Bañeras and Maria Figueres Social Action Prize (Girona).

The Social Orchards also received the URV Social Council prize in June 2018 in the Teaching Innovation category. This project seeks to exploit the potential of agricultural resources to improve the physical, emotional and mental well-being of the beneficiaries. It also looks to help them to improve their social interactions, generating the stimulus of a social network between them, other indirect beneficiaries and the community.

Impact

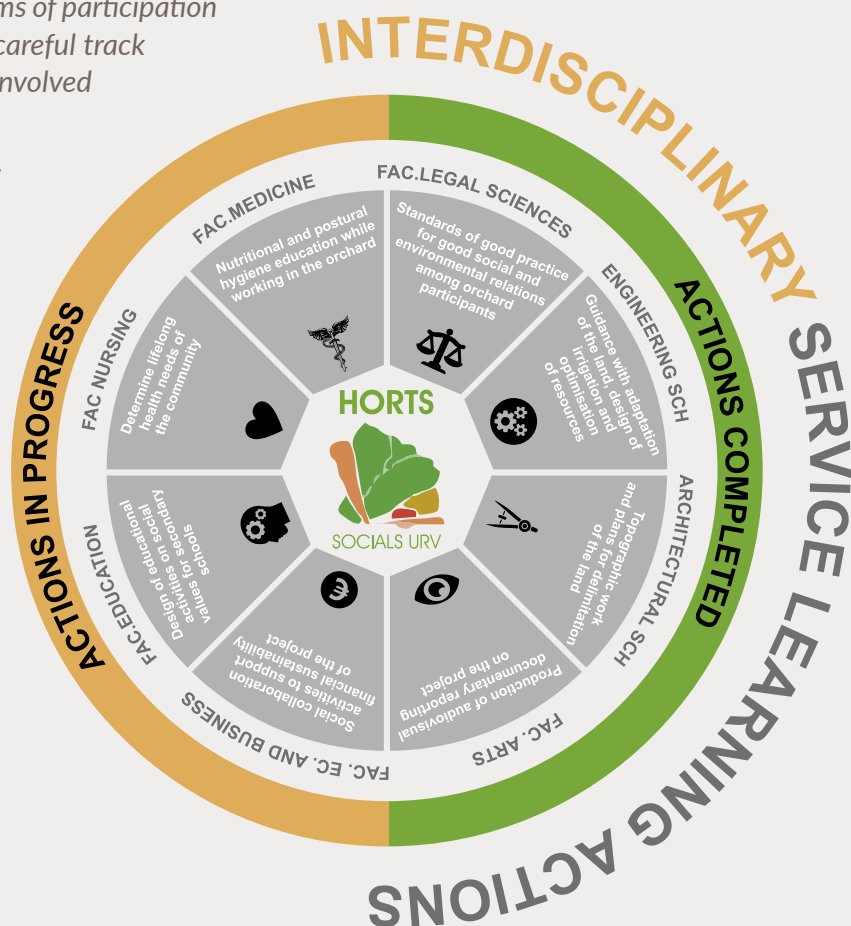
The Social Orchards project on the Campus Catalunya at the URV that had been running since 2015 was interrupted in January 2018 when the machines moved in to construct the buildings included in the initial campus plans. The project is currently being run on the Bellissens Campus in Reus and in the future we hope to continue on all of the URV's campuses.

The URV Social Orchards have been recognised for employing the service learning methodology that combines learning processes and community service in a single project, in which participants are trained while working on the real needs around them with the aim of making their environment better (Puig & Palos). This has a major impact both on university's internal and external environments, whereby knowledge has been applied in a real context and with a social purpose through service learning, which has enabled different forms of participation and in different areas. The Social Orchards team keeps careful track of all the participants, beneficiaries and collaborators involved the project:

A teaching staff of as many as 10 lecturers from Rovira i Virgili University has collaborated in the project.

It is calculated that there have been 50 users in the form of volunteers who have farmed and harvested the allotments, and who have also made up the orchard community and activity.

In total, the URV Social Orchards have had an impact on 347 people, through interdisciplinary activities, and using the Service Learning methodology.

Projectes de fabricació mecànica en aprenentatge-servei entre Formació Professional, Universitat i entitats socials

Universitat Rovira i Virgili

Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Química. Departament d'Enginyeria Mecànica

Descripció de la iniciativa

Es presenta la millora en el procés d'ensenyament/aprenentatge en l'assignatura de Tecnologia Mecànica de tercer curs del Grau en Enginyeria Mecànica (GEM) impartit a la Universitat Rovira i Virgili. En anys anteriors, s'havia detectat una falta de motivació i una actitud excessivament passiva de l'alumnat que feia que no fos el centre del procés d'ensenyament/aprenentatge. En el projecte de fabricació mecànica que es realitza en l'assignatura, s'havien detectat mancances, perquè l'alumnat mostrava dificultats per conèixer els equips necessaris per dur a terme la fabricació i tenia molts dubtes respecte a les possibilitats i limitacions dels diferents procediments de fabricació. A més, s'havia detectat que l'alumnat tenia problemes amb el projecte perquè no tenia una finalitat significativa i, una vegada acabat, no es duria a terme la fabricació.

Per millorar el projecte de fabricació, es va decidir fer un conveni amb instituts on s'imparteixen cicles formatius de l'àmbit de la fabricació mecànica. El conveni es va signar amb l'Institut El Palau de Sant Andreu de la Barca i l'Institut Pere Martell de Tarragona. Aquest conveni es va certificar amb un Ajut Pont concedit pel Consell Social de la URV i gestionat per l'ICE de la URV. Al mateix temps, la relació entre l'alumnat del GEM i el dels instituts ha servit per crear una experiència ApS que ha proporcionat una vessant social al projecte de fabricació, i ha fet més conscient l'alumnat de la responsabilitat social com a professionals de l'enginyeria mecànica. Mentre es duu a terme el projecte, hi ha un intercanvi de coneixements entre l'alumnat dels instituts i el de la Universitat que aporta un benefici mutu. A més, aquest conveni ha permès crear una xarxa de coneixements entre el professorat en l'àmbit de la fabricació mecànica dels instituts i de la Universitat. L'alumnat dels cicles formatius que cursa el mòdul de síntesi rep assessorament i ajuda de l'alumnat universitari. Els estudiants del GEM realitzen el disseny d'un equip i plantegen el procés de fabricació perquè posteriorment els estudiants dels cicles formatius portin a terme la fabricació de l'equip com a mòdul de síntesi. D'aquesta manera s'han obtingut avantatges per a les dues bandes. L'alumnat del GEM té l'oportunitat que es construeixi l'equip que ha dissenyat i ho fa tenint contacte amb professorat i alumnat expert en fabricació. L'alumnat dels CF té l'oportunitat de fer un mòdul de síntesi en col·laboració amb els estudiants universitaris i manté un primer contacte amb la Universitat. A més de donar servei als instituts i a la pròpia Universitat, els projectes realitzats donen servei a entitats socials que podran aprofitar els projectes fabricats. Entre les entitats beneficiàries dels projectes hi ha la Fundació de la Xarxa Sanitària i Social Santa Tecla.

En aquest projecte han intervingut una cinquantena d'alumnes del GEM i una trentena d'alumnes dels Cicles Formatius de Grau Mitjà de Fabricació Mecànica i de Soldadura i Caldereria. L'èxit i la difusió que ha tingut (a causa principalment del premi a la Qualitat Docent del Consell Social de la URV) han fet que altres instituts s'hagin interessat pel projecte i hi vulguin participar. De fet, el proper curs, a més dels estudiants de l'Institut El Palau, també hi participarà l'alumnat de l'Institut Comte de Rius i de l'Institut Pere Martell de Tarragona. De forma similar, també es preveu que altres entitats socials s'uneixin al projecte. Se'n farà difusió per mitjà de l'exposició dels resultats en

congressos (CNIM, CIBIM, CIDUI), la publicació en revistes indexades de l'àmbit educatiu i d'aprenentatge-servi, i la iniciativa mundial CDIO (Conceive, Design, Implement and Operate), ja que la metodologia utilitzada es correspon amb els estàndards d'aquesta organització, que pretén millorar els estudis d'enginyeria d'acord amb les competències professionals que demanen les empreses.

Proyectos de fabricación mecánica en aprendizaje-servicio entre Formación Profesional, Universidad y entidades sociales

Universitat Rovira i Virgili

Escuela Técnica Superior de Ingeniería Química. Departamento de Ingeniería Mecánica

Descripción de la iniciativa

Se presenta la mejora en el proceso de enseñanza/aprendizaje en la asignatura de Tecnología Mecánica de tercer curso del Grado en Ingeniería Mecánica (GEM) impartido en la Universitat Rovira i Virgili. En años anteriores se había detectado una falta de motivación y una actitud excesivamente pasiva del alumnado que hacían que éste no fuera el centro del proceso de enseñanza/aprendizaje. En el proyecto de fabricación mecánica que se realiza en la asignatura, se habían detectado carencias, porque el alumnado mostraba dificultades para conocer los equipos necesarios en la fabricación y tenía muchas dudas respecto a las posibilidades y limitaciones de los diferentes procedimientos de fabricación. Además, se había detectado que el alumnado tenía problemas con el proyecto porque éste no tenía una finalidad significativa y, una vez acabado, no se llevaría a cabo su fabricación.

Para mejorar el proyecto de fabricación, se decidió impulsar un convenio con institutos donde se imparten ciclos formativos (CF) del ámbito de la fabricación mecánica. El convenio se firmó con el Instituto El Palau de Sant Andreu de la Barca y con el Instituto Pere Martell de Tarragona. Este convenio se certificó con una Ayuda Puente concedida por el Consejo Social de la URV y gestionada por el ICE de la URV. Al mismo tiempo, la relación entre el alumnado del GEM y el de los institutos ha servido para crear una experiencia ApS que ha otorgado una vertiente social al proyecto de fabricación y ha hecho que el alumnado cobre mayor conciencia de su responsabilidad social como profesionales de la ingeniería mecánica. Mientras se lleva a cabo el proyecto, hay un intercambio de conocimientos entre el alumnado de los institutos y el de la universidad que aporta un beneficio mutuo. Además, este convenio ha permitido crear una red de conocimientos entre el profesorado de los institutos y de la universidad en el ámbito de la fabricación mecánica. El alumnado de los ciclos formativos que cursa el módulo de síntesis recibe asesoramiento y ayuda del alumnado universitario. Los estudiantes del GEM realizan el diseño de un equipo y plantean el proceso de fabricación para que posteriormente los estudiantes de los ciclos formativos lleven a cabo la fabricación del equipo como módulo de síntesis. De esta manera se han obtenido ventajas para las dos partes. El alumnado del GEM tiene la oportunidad de que se construya el equipo que ha diseñado y lo hace manteniendo contacto con profesorado y alumnado expertos en fabricación. El alumnado de los CF tiene la oportunidad de hacer un módulo de síntesis en colaboración con los estudiantes universitarios y mantiene un primer contacto con la universidad. Los proyectos realizados prestan servicio no sólo a los institutos y a la propia universidad, sino también a entidades sociales que podrán aprovechar los proyectos fabricados. Entre las entidades beneficiarias de los proyectos se cuentan la Fundación de la Red Sanitaria y Social de Santa Tecla.

En este proyecto han intervenido una cincuentena de alumnos del GEM y una treintena de alumnos de los Ciclos Formativos de Grado Medio de Fabricación Mecánica y de Soldadura y Calderería. Su éxito y difusión (principalmente a causa del Premio a la Calidad Docente del Consejo Social de la URV) han hecho que otros institutos se

hayan interesado en el proyecto y quieran participar. De hecho, el próximo curso, además de los estudiantes del Instituto El Palau, también participará el alumnado del Instituto Comte de Rius y del Instituto Pere Martell de Tarragona. De forma similar, se prevé que otras entidades sociales se sumen al proyecto. Se divulgará a través de la exposición de los resultados en congresos (CNIM, CIBIM, CIDUI), la publicación en revistas indexadas del ámbito educativo y de aprendizaje-servicio, y la iniciativa mundial CDIO (Conceive, Design, Implement and Operate), ya que la metodología utilizada se corresponde con los estándares de esta organización, que pretende mejorar los estudios de ingeniería de acuerdo con las competencias profesionales que piden las empresas.

Mechanical Manufacturing Projects in Service Learning among Vocational Training, University and social entities

Rovira i Virgili University

Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Química (ETSEQ). Department of Mechanical Engineering

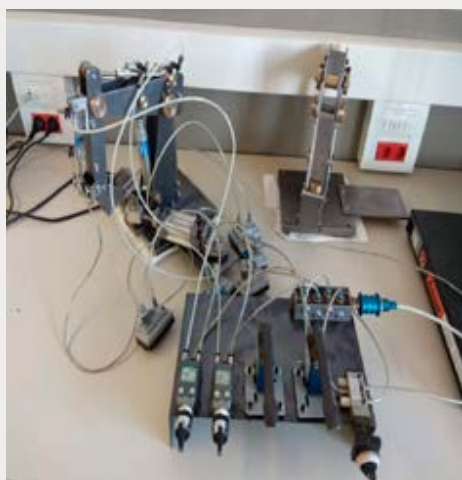
Programme description

Improvements have been made to the teaching/learning process on the Mechanical Technology course in the third year of the Degree in Mechanical Engineering (GEM) taught at Rovira i Virgili University. A certain lack of motivation and an excessively passive attitude had been detected among the students, who were not at the centre of the teaching/learning process. In the mechanical manufacturing project conducted as part of the subject, shortcomings were detected in that the students had difficulties getting to know the equipment required for manufacture and had many doubts with regard to the possibilities and limitations of different manufacturing procedures. It was also detected that the students found the project difficult because it had no significant purpose and once finished, the product was not manufactured.

To improve the manufacturing project, it was decided that agreements should be made with institutes offering vocational training programmes in the field of mechanical manufacturing. An agreement was made with El Palau Institute in Sant Andreu de la Barca and the Pere Martell Institute in Tarragona. This agreement was certified with an Ajut Pont ('Bridge Subsidy') granted by the URV Social Council and managed by the ICE at the URV. At the same time, the relationship between GEM students and the institutes served to create a Service Learning experience that has provided a social angle to the manufacturing project, thereby making students more aware of the social responsibility involved in the professional practice of mechanical engineering. While the project is going on, there is exchange of knowledge between the students of the institutes and the university that provides mutual benefit. This agreement has also enabled the creation of a knowledge network among teachers at the institutes and the university in the field of mechanical manufacturing. Students on the vocational training programmes taking the synthesis module receive guidance and help from the university students. GEM students design the system and propose a manufacturing procedure so that students on the vocational training programmes can then manufacture the equipment as a synthesis module. It's a win-win situation for both parties. GEM students have the chance for their designs to be constructed and for this be done in contact with teachers and students that are manufacturing experts. The vocational students have the opportunity to create a synthesis module in collaboration with university students and to make first contact with the university. In addition to providing a service to the institute and the university itself, the projects also serve social entities that can make use of the manufactured projects. The beneficiaries of these projects have included the Santa Tecla Health and Social Network Foundation.

This project has involved some fifty students from the GEM and some thirty students on Mechanical Manufacturing, Welding and Boilermaking intermediate vocational training programmes. The success and recognition of the project (mainly due to the Teaching Quality award given by the URV Social Council) have attracted the interest of other institutes in participating. In fact, next year, in addition to students from El Palau Institute, there will also be students from the Comte de Rius Institute and Pere Martell Institute in Tarragona. Likewise, other social entities are expected to join the project. The project has been promoted by presenting the results at congresses (CNIM, CIBIM, CIDUI); publication in

indexed journals in the fields of education and service learning; and through the worldwide CDIO (Conceive, Design, Implement and Operate) initiative, as the methodology used meets the standards of this organisation that is looking to improve engineering studies in keeping with the professional skills that companies require.

Programa de mobilitat virtual internacional

Universitat Oberta de Catalunya

Àrea de Globalització i Cooperació

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2016/201-mobilitat-internacional.html>

Descripció de la iniciativa

El programa de mobilitat virtual internacional de la UOC neix l'any 2015 amb la voluntat d'oferir una experiència *online* als estudiants provinents d'universitats d'altres països, en especial de l'Amèrica Llatina, i oferir la possibilitat de cursar una assignatura en una aula global, amb estudiants de tot el món.

La UOC, alineada amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030, ha obert aquest programa per formar professionals i ciutadans amb les competències necessàries per afrontar els reptes globals i socials de la nostra societat. L'ODS 4 vetlla per garantir una educació inclusiva i equitativa de qualitat, i per promoure oportunitats d'aprenentatge al llarg de la vida per a tothom.

La UOC col·labora amb altres universitats perquè els estudiants cursin assignatures de la seva carrera amb ella. Aquestes assignatures són reconegudes en la universitat d'origen. El programa dona als estudiants l'oportunitat de tenir una experiència acadèmica en un altre sistema educatiu, en una universitat i un país diferents, sense desplaçaments, i al mateix temps que cursa els estudis a la seva universitat.

L'aposta estratègica de la UOC és establir col·laboracions acadèmiques i d'investigació a llarg termini amb universitats estrangeres, més enllà de les relacions estrictament comercials. Es pretén que aquesta manera de materialitzar la nova estratègia de globalització de la UOC impliqui una millora de la qualitat de l'educació de les dues parts, i que això suposi beneficis acadèmics per als estudiants de la UOC i els de l'altra universitat, i contribueixi al desenvolupament global i professional de les persones.

A més, és un repte per establir noves aliances estratègiques no només amb les universitats, sinó amb els països on estan ubicades, i oferir aquest programa com un complement de la formació universitària dels estudiants i del seu currículum acadèmic.

Des dels inicis, s'ha col·laborat amb diverses universitats de diferents països de l'Amèrica Llatina: Corporación Universitaria Minuto de Dios, a Colòmbia; Universidad de Talca, a Xile; Instituto Profesional DUOC-UC, a Xile; Universidad Cooperativa de Colombia, i Universidad Peruana Cayetano Heredia, al Perú.

Les persones beneficiàries han estat estudiants de grau que han cursat una assignatura del seu programa formatiu a la UOC –assignatures de grau i anglès–, la qual ha estat reconeguda, posteriorment, pel seu sistema educatiu.

Impacte

Hi han participat uns 1.000 estudiants, que han cursant assignatures de grau i anglès amb la UOC com a universitat de destí. A més, la UOC està treballant amb altres universitats llatinoamericanes per iniciar nous programes de mobilitat virtual internacional.

En el futur, s'espera que el programa pugui oferir mobilitats virtuals *in & out* i que els estudiants de la UOC puguin realitzar l'intercanvi amb altres universitats de manera inversa (estudiants de la UOC que cursen assignatures en universitats estrangeres).

Programa de movilidad virtual internacional

Universitat Oberta de Catalunya

Àrea de Globalització y Cooperació

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2016/201-mobilitat-internacional.html>

Descripción de la iniciativa

El programa de movilidad virtual internacional de la UOC nace en 2015 con la voluntad de ofrecer una experiencia *online* a los estudiantes procedentes de universidades de otros países, en especial de América Latina, así como la posibilidad de cursar una asignatura en un aula global, con estudiantes de todo el mundo.

La UOC, alineada con los Objetivos de Desarrollo Sostenible (ODS) de la Agenda 2030, ha iniciado este programa para formar a profesionales y ciudadanos en las competencias necesarias para afrontar los retos globales y sociales de nuestra sociedad. El ODS 4 vela por garantizar una educación inclusiva y equitativa de calidad, y por promover oportunidades de aprendizaje a lo largo de la vida para todo el mundo.

La UOC colabora con otras universidades para que los estudiantes cursen en ella asignaturas de su carrera. Estas asignaturas son reconocidas en la universidad de origen. El programa ofrece a los estudiantes la oportunidad de tener una experiencia académica en otro sistema educativo, en una universidad y un país diferentes, sin desplazamientos, al mismo tiempo que cursa los estudios en su universidad.

La apuesta estratégica de la UOC consiste en establecer colaboraciones académicas y de investigación a largo plazo con universidades extranjeras, más allá de las relaciones estrictamente comerciales. Se pretende que esta manera de materializar la nueva estrategia de globalización de la UOC implique una mejora de la calidad de la educación de ambas partes, y que esto procure beneficios académicos para los estudiantes de la UOC y los de la otra universidad, contribuyendo así al desarrollo global y profesional de las personas.

Además, supone el reto de establecer nuevas alianzas estratégicas no sólo con las universidades, sino con los países donde están ubicadas, y de ofrecer este programa como un complemento de la formación universitaria de los estudiantes y de su currículum académico.

Desde el inicio del programa, se ha colaborado con diversas universidades de diferentes países de América Latina: Corporación Universitaria Minuto de Dios, en Colombia; Universidad de Talca, en Chile; Instituto Profesional DUOC-UC, en Chile; Universidad Cooperativa de Colombia, y Universidad Peruana Cayetano Heredia, en Perú.

Las personas beneficiarias han sido estudiantes de grado que han cursado en la UOC una asignatura de su programa formativo –de grado e inglés–, la cual ha sido reconocida posteriormente por su sistema educativo.

Impacto

Han participado unos 1.000 estudiantes, que han cursado asignaturas de grado e inglés en la UOC como universidad de destino. Además, la UOC está trabajando con otras universidades latinoamericanas para iniciar nuevos programas de movilidad virtual internacional.

En el futuro, se espera que el programa ofrezca movilizaciones virtuales *in & out* y que los estudiantes de la UOC puedan realizar el intercambio con otras universidades de manera inversa (estudiantes de la UOC que cursen asignaturas en universidades extranjeras).

International virtual mobility program

Universitat Oberta de Catalunya

Globalisation and Cooperation Area

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2016/201-mobilitat-internacional.html>

Programme description

The Universitat Oberta de Catalunya (Open University of Catalonia, UOC) international virtual mobility programme was created in 2015 to offer an online experience to students from other universities around the world, and especially in Latin America, thereby providing the opportunity to take a course in one global classroom with students from all around the world.

The UOC, in alignment with the Sustainable Development Goals (SDG) of the 2030 Agenda, set up this programme to train professionals and the general public in the skills required to face the global and social challenges of our society. SDG 4 aims to ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all.

The UOC collaborates with other universities in order for their students take certain degree subjects at the UOC. These subjects are recognised by their home universities. The programme gives students a chance to enjoy an academic experience in another educational system, in a different university and country, without the need to travel, and while continuing to study at their own university.

The UOC is strategically committed to establishing long-term academic and research partnerships with foreign universities, beyond strictly commercial relationships. The intention is for this way of implementing the UOC's new globalisation strategy to bring about improvements in the quality of education in the form of academic benefits for students at the UOC and the other university, and contributions to the general and professional development of people.

An additional challenge is the establishment of new strategic alliances not only with universities but also with the countries where they are located, offering this programme as a complement to their students' university education and their academic curricula.

Since the outset, there have been partnerships with a number of universities from different countries in Latin America: Minuto de Dios University Corporation, in Colombia; University of Talca, in Chile; DUOC-UC Professional Institute, in Chile; Cooperative University of Colombia, and Cayetano Heredia University, in Peru.

The beneficiaries have been undergraduates who have taken a subject on their education programme at the UOC (degree and English subjects), with this subject subsequently being recognised by their own education system.

Impact

Approximately 1,000 students have participated, taking degree and English subjects with the UOC as the target university. The UOC is working with other Latin American universities to set up new international virtual mobility programs.

In the future, the programme will hopefully be able to offer in&out virtual mobility whereby UOC students will be able to do reverse exchanges with other universities (UOC students take subjects at foreign universities).

Programa d'acollida per a persones refugiades i sol·licitants d'asil

Universitat Oberta de Catalunya

Àrea de Globalització i Cooperació

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2017/029-beca-refugiats.html>

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2017/213-refugiats-uoc.html>

Descripció de la iniciativa

El Programa d'acollida per a persones refugiades i sol·licitants d'asil de la UOC neix de les possibilitats que té el model educatiu d'*e-learning* a l'hora de facilitar l'accés a l'educació superior als col·lectius més vulnerables i amb més dificultats per accedir a una universitat de qualitat.

En la línia de contribuir a la consecució de l'Agenda 2030, el programa té com a objectiu principal que la població refugiada o sol·licitant d'asil, resident al país o a fora de les nostres fronteres, puguin cursar estudis a la UOC mitjançant beques al 100% de l'estudi, i rebre l'acompanyament necessari amb un servei de mentoratge i una aula d'acollida especial. Al mateix temps, té la missió de conscienciar la comunitat universitària pel que fa a la justícia social, la cultura de la pau i de la no-violència, i els respecte dels drets humans per part de la societat.

Programa de beques per a persones refugiades

La UOC ofereix beques a les persones refugiades, sol·licitants d'asil o apàtrides per cursar idiomes, especialitzacions de postgrau i assignatures lliures. Aquesta iniciativa és finançada íntegrament pels fons de la pròpia universitat.

Les beques van dirigides a les persones que s'hagin vist obligades a abandonar el país d'origen, a causa d'una crisi humanitària, un conflicte armat o altres situacions sociopolítiques, i que no troben empara dins dels mecanismes previstos per les administracions públiques competents.

Les beques estan concebudes com un recurs que permeti iniciar o continuar els estudis a persones que tenen dificultats per fer-ho per les vies ordinàries. Es concedeix una bonificació del 100% en els cursos semestral d'especialització de màsters propis, assignatures lliures i idiomes. Aquests ajuts tenen un àmbit d'actuació global, però fins a l'actualitat les persones beneficiàries –un total de 61– han estat ubicades principalment en diferents ciutats espanyoles, així com en els assentaments de Grècia o en els campaments de refugiats del Sàhara.

El treball en xarxa amb les entitats socials d'atenció directa a persones refugiades és fonamental per ajudar en la difusió de la informació i en la detecció de les persones interessades, tenint en compte les característiques del model educatiu de la UOC, completament virtual i accessible des de qualsevol part del món.

Programa de mentoratge per a estudiants refugiats

D'altra banda, atesa la singularitat de la UOC i la situació psicosocial de les persones beneficiàries d'aquestes beques, s'ha detectat la necessitat d'un acompanyament individualitzat, cobert pel programa de mentoratge: estudiants, alumnes o personal de la UOC són els perfils que han participat voluntàriament en aquest servei.

Té l'objectiu d'acollir i acompanyar els estudiants, per fomentar la seva autonomia i integració en la comunitat universitària i esdevenir un suport no només a nivell acadèmic sinó també a nivell social.

Impacte

El programa de beques per a persones refugiades, des de la seva creació l'any 2015, ha becat un total de 61 persones.

En la primera edició, la majoria dels participants provenien de Síria, mentre que en la segona s'han beneficiat de les beques persones procedents d'onze nacionalitats diferents: Angola, el Camerun, Colòmbia, la Costa d'Ivori, El Salvador, Mali, el Sàhara Occidental, Síria, Somàlia, Ucraïna i Moçambic. L'edat de les persones que han obtingut l'ajut és d'entre 26 i 30 anys, i més de la meitat disposen d'estudis universitaris acabats.

Després de dur a terme dues convocatòries, s'ha ampliat el públic objectiu beneficiari de les beques i s'ha passat d'una que anava adreçada a persones ubicades en assentaments a Grècia a les següents, amb una visió més global.

Pel que fa a la continuïtat i a l'escalabilitat del projecte, cal destacar la implicació de la comunitat universitària en el servei de mentoratge (en l'àmbit del professorat, PAS, estudiants i alumnes) i la contribució al finançament del programa gràcies a la matrícula solidària.

Programa de acogida para personas refugiadas y solicitantes de asilo

Universitat Oberta de Catalunya

Àrea de Globalització y Cooperació

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2017/029-beca-refugiats.html>

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2017/213-refugiats-uoc.html>

Descripción de la iniciativa

El programa de acogida para personas refugiadas y solicitantes de asilo de la UOC surge de las posibilidades que ofrece el modelo educativo de *e-learning* para facilitar el acceso a la educación superior de los colectivos más vulnerables y con más dificultades para ingresar en una universidad de calidad.

En la línea de contribuir a la consecución de la Agenda 2030, el programa tiene como objetivo principal que la población refugiada o solicitante de asilo, residente en el país o fuera de nuestras fronteras, pueda cursar estudios en la UOC mediante becas que cubran el 100% del estudio, y recibir el acompañamiento necesario de un mentor y un aula de acogida especial. Al mismo tiempo, tiene la misión de concienciar a la comunidad universitaria sobre aspectos como la justicia social, la cultura de la paz y de la no violencia, y el respeto a los derechos humanos por parte de la sociedad.

Programa de becas para personas refugiadas

La UOC ofrece becas a personas refugiadas, solicitantes de asilo o apátridas para cursar idiomas, especializaciones de posgrado y asignaturas libres. Esta iniciativa está financiada íntegramente por el fondo de la propia universidad.

Las becas van dirigidas a las personas que se hayan visto obligadas a abandonar su país de origen, por culpa de una crisis humanitaria, un conflicto armado u otras situaciones sociopolíticas, y que no encuentren amparo dentro de los mecanismos previstos por las administraciones públicas competentes.

Las becas están concebidas como un recurso que permita iniciar o continuar los estudios a personas con dificultades para hacerlo por las vías ordinarias. Se concede una bonificación del 100% en los cursos semestrales de especialización de másters propios, asignaturas libres e idiomas. Estas ayudas tienen un ámbito de actuación global, pero hasta hoy las personas beneficiarias –un total de 61– han sido ubicadas principalmente en diferentes ciudades españolas, así como en los asentamientos de Grecia o en los campamentos de refugiados del Sáhara.

El trabajo en red con las entidades sociales de atención directa a personas refugiadas es fundamental para ayudar en la difusión de la información y en la detección de las personas interesadas, teniendo en cuenta las características del modelo educativo de la UOC, completamente virtual y accesible desde cualquier parte del mundo.

Programa de mentores para estudiantes refugiados

Por otro lado, dada la singularidad de la UOC y la situación psicosocial de las personas beneficiarias de estas becas, se ha detectado la necesidad de un acompañamiento individualizado, cubierto por el programa de mentores: estudiantes, alumnos o personal de la UOC son los perfiles que han participado voluntariamente en este servicio.

Tiene el objetivo de acoger y acompañar a los estudiantes, para fomentar su autonomía e integración en la comunidad universitaria y convertirse en una ayuda a nivel no sólo académico sino también social.

Impacto

El programa de becas para personas refugiadas, desde su creación en 2015, ha becado a un total de 61 personas.

En la primera edición, la mayoría de los participantes provenían de Siria, mientras que en la segunda se han beneficiado de las becas personas procedentes de once nacionalidades diferentes: Angola, Camerún, Colombia, Costa de Marfil, El Salvador, Mali, el Sáhara Occidental, Siria, Somalia, Ucrania y Mozambique. La edad de las personas que han obtenido la ayuda se sitúa entre los 26 y los 30 años, y más de la mitad disponen de estudios universitarios completados.

Después de llevar a cabo dos convocatorias, se ha ampliado el público objetivo beneficiario de las becas y se ha pasado de una que iba dirigida a personas ubicadas en asentamientos en Grecia a las siguientes, con una visión más global.

Por lo que respecta a la continuidad y escalabilidad del proyecto, hay que destacar la implicación de la comunidad universitaria en el servicio de mentores (en el ámbito del profesorado, PAS, estudiantes y alumnos) y la contribución a la financiación del programa gracias a la matrícula solidaria.

Reception programme for for refugees and asylum seekers

Universitat Oberta de Catalunya

Globalisation and Cooperation Area

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2017/029-beca-refugiats.html>

<https://www.uoc.edu/portal/ca/news/actualitat/2017/213-refugiats-uoc.html>

Programme description

The UOC's reception programme for refugees and asylum seekers was created in the light of the possibilities offered by e-learning when it comes to facilitating access to higher education for vulnerable groups that find it hard to access a quality university education.

In line with contributing to the achievement of the 2030 Agenda, the main objective of the programme is for refugees and asylum seekers, whether resident in our country or abroad, to be able to study at the UOC through 100% scholarships, and to receive the necessary accompaniment in the form of a mentoring service and special reception classrooms. Another of the ideas is to raise awareness among the university community of social justice, the culture of peace and non-violence, and society's respect for human rights.

Scholarship programme for refugees

The UOC offers scholarships to refugees, asylum seekers and stateless persons to study languages, postgraduate specialisations and open subjects. This programme is financed entirely by the University's own funds.

The scholarships are aimed at people who have been forced to leave their countries of origin due to humanitarian crises, armed conflicts or other socio-political situations, and who have found no support within the mechanisms provided by the competent public administrations.

The scholarships are designed as a resource to make it possible for people to begin or continue their studies when they have difficulty doing so by ordinary means, whereby 100% of their fees are covered for half-year specialised courses on UOC-specific master's degrees, open subjects and languages. These grants are global in scope, but to date the beneficiaries (a total of sixty-one) have mainly been based in different Spanish cities, settlements in Greece and refugee camps in the Sahara.

Networking with social entities that provide direct care to refugees is fundamental for helping with dissemination and the detection of people with an interest in the programme, considering the characteristics of the UOC's educational model, which is completely virtual and accessible from anywhere in the world.

Mentoring programme for refugee students

Meanwhile, given the uniqueness of the UOC and the psychosocial situation of the beneficiaries of these scholarships, the need for personalised accompaniment has been detected, and which is covered by the mentoring programme: UOC students, alumni and staff are the kinds of people that have voluntarily participated in this service.

The objective is to host and accompany students, fostering their autonomy and integration in the university community and to be a support not only on an academic level but also on a social one.

Impact

Since its creation in 2015, the refugee scholarship programme has issued grants to a total of sixty-one people.

In the first edition, most of the participants came from Syria, while in the second scholarships were granted to people of eleven different nationalities: Angola, Cameroon, Colombia, Ivory Coast, El Salvador, Mali, Western Sahara, Syria, Somalia, Ukraine and Mozambique. The people that have received aid are aged between 26 and 30 years and more than half of them have completed university studies.

After holding two editions, the target group of these scholarships has progressed from being addressed at people on settlements in Greece to a more global outlook in future editions.

As for the continuity and scalability of the project, the involvement of the university community (teaching staff, admin and service staff, students and alumni) in the mentoring service and the contribution to the funding of the programme through solidarity enrolment should both be stressed.

Conclusions

L'informe que teniu a les mans mostra com, després de 10 anys de la implantació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES), la formació universitària i el conjunt de les activitats docents consoliden les universitats com a institucions amb un gran impacte en la societat, i destaca l'increment del nivell de formació de la població de 30 a 34 anys.

La valoració positiva d'aquests 10 anys es complementa amb els bons resultats acadèmics: les taxes de rendiment han augmentat, la formació al llarg de la vida ha crescut en programes i nombre d'estudiants, i la diversitat de les accions formatives de les universitats adreçades al conjunt de la societat s'ha incrementat, així com la internacionalització i les possibilitats d'intercanvi d'estudiants. Així mateix, els programes de doctorat industrial són mecanismes de relació amb les empreses que permeten col·laborar en recerques estratègiques que repercuteixen en el desenvolupament social i econòmic del país.

Per altra banda, la implantació de l'EEES ha permès el desplegament dels processos que asseguren la qualitat i que contribueixen a la garantia externa dels títols, la transparència i la rendició de comptes de les universitats davant de la societat. Les noves titulacions s'han de sotmetre a una avaluació prèvia que permet valorar l'adequació a les demandes de la societat, la idoneïtat dels recursos destinats, i la coherència dels objectius i les competències amb el pla d'estudis. L'avaluació posterior (acreditació) permet comprovar que la titulació es desenvolupa d'acord amb el que estava previst i que s'hi han fet les millores necessàries a partir de la reflexió interna. Fins al 2017 han estat 749 les titulacions avaluades externament.

Però aquesta valoració no pot ser completa si no tenim en compte que els recursos destinats a les universitats públiques no s'han incrementat en els darrers anys. Aquest fet posa en valor el compromís de totes les persones que formen part de la comunitat universitària —els estudiants, els professors i els professionals de la gestió— en la millora de la formació universitària.

Conclusiones

El informe que tenéis en las manos muestra que, 10 años después de la implantación del Espacio Europeo de Educación Superior (EEES), la formación universitaria y el conjunto de las actividades docentes consolidan a las universidades como instituciones con un gran impacto en la sociedad, destacando el incremento del nivel de formación de la población de 30 a 34 años.

La valoración positiva de estos 10 años se complementa con los buenos resultados académicos: las tasas de rendimiento se han incrementado, la formación a lo largo de la vida ha crecido en programas y número de estudiantes, y aumenta la diversidad de acciones formativas de las universidades dirigidas al conjunto de la sociedad, así como la internacionalización y las posibilidades de intercambio de estudiantes. Además, los programas de doctorado industrial son mecanismos de relación con las empresas que permiten colaborar en investigaciones estratégicas que repercuten en el desarrollo social y económico del país.

Por otro lado, la implantación del EEES ha propiciado el despliegue de procesos de garantía de la calidad, que contribuyen a la garantía externa de los títulos, la transparencia y la rendición de cuentas de las universidades frente a la sociedad. Las nuevas titulaciones deben someterse a una evaluación previa para valorar su adaptación a las demandas de la sociedad, la adecuación de los recursos destinados y la coherencia de los objetivos y las competencias con respecto al plan de estudios. La evaluación posterior (acreditación) permite valorar si la titulación se está desarrollando de acuerdo a lo previsto y si se han aplicado las mejoras necesarias a partir de la reflexión interna. Hasta 2017 han sido 749 las titulaciones evaluadas externamente.

Sin embargo, esta valoración no puede ser completa si no tenemos en cuenta que los recursos destinados a las universidades públicas no se han incrementado en los últimos años. Este hecho pone de relieve el compromiso de todas las personas que forman parte de la comunidad universitaria —los estudiantes, los profesores y los profesionales encargados de la gestión— con la mejora de la formación universitaria.

Conclusions

The report you have in your hands shows how, ten years since the introduction of the European Higher Education Area (EHEA), university training and educational activities in general have consolidated universities as institutions with a major impact on society, one of the highlights being the increase in the level of education of the population aged from 30 to 34 years.

This positive assessment of these ten years is complemented by good academic results: performance rates have increased, lifelong learning has grown in terms of programmes and the number of students, and the diversity of educational activities that universities aim at society as a whole has increased, as have internationalisation and the possibilities for student exchange. Likewise, industrial doctorate programs are mechanisms for forging relationships with businesses by enabling partnerships in strategic research that have positive repercussions on the social and economic development of the country.

In turn, the introduction of the EHEA has led to the implantation of quality assurance processes, which support the external guarantee of programmes, transparency and the accountability of universities to society. New degrees must be submitted for prior assessment of their suitability for meeting society's demands, of the adequate allocation of resources and of the coherence of the goals and skills with the syllabus. The subsequent evaluation (accreditation) means it is possible to assess whether a degree is being run as planned and whether the required improvements have been made on the basis of internal reviews. By 2017, 749 degree programmes had been assessed externally.

However, this assessment would not be complete without noting that the resources allocated to public universities have not been increased in recent years. This reflects the importance of the commitment of everyone that forms part of the university community (students, lecturers and managerial staff) to improving university education.

La formació de ciutadans crítics i compromesos i de professionals competents és la primera missió de les universitats; ho ha estat històricament i ho continua sent avui dia en un món més complex, més canviant i cada cop més globalitzat. Per això el conjunt de les universitats públiques catalanes, agrupades en l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), presentem l'informe «Indicadors de formació i docència 2018». Aquest informe pretén donar a conèixer un seguit de dades sobre la formació i la docència universitària, tenint en compte tots els aspectes que hi intervenen, des dels estudiants i el personal docent i investigador mateixos fins als programes formatius i la corresponent acreditació de qualitat, passant per les infraestructures, la mobilitat internacional o les ofertes de formació al llarg de la vida.

La formación de ciudadanos críticos y comprometidos, además de profesionales competentes, constituye la primera misión de las universidades. Así ha sido históricamente y así sigue siendo hoy en día, en un mundo cada vez más complejo, cambiante y globalizado. Por eso el conjunto de las universidades públicas catalanas, agrupadas en la Asociación Catalana de Universidades Públicas (ACUP), presentamos el Informe de indicadores de formación y docencia 2018. Este Informe pretende dar a conocer toda una serie de datos sobre la formación y la docencia universitarias, teniendo en cuenta todos los aspectos: desde los propios estudiantes y el personal docente e investigador hasta los programas formativos y su acreditación de calidad, pasando por las infraestructuras, la movilidad internacional o las ofertas de formación a lo largo de la vida.

The main goal of universities is to educate critical and committed citizens and competent professionals. This was true in the past and remains true today, in a world that is increasingly complex, changing and increasingly globalised. For this reason, all Catalan public universities, grouped together as the Catalan Association for Public Universities (Associació Catalana d'Universitats Públiques, ACUP), present the Indicators of Training and Teaching Report, 2018. The report seeks to provide a range of data on training and teaching in universities, taking into account all contributing factors, from the students themselves and the teaching and research staff to the educational courses, their quality accreditation, as well as the infrastructure, international mobility, and the options for lifelong education.

ACUP ASSOCIACIÓ
CATALANA
D'UNIVERSITATS
PÚBLIQUES

info@acup.cat
www.acup.cat
www.indicadorsuniversitats.cat

INDICADORS DE FORMACIÓ I DOCÈNCIA DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES CATALANES INFORME 2018

INDICADORES DE FORMACIÓN Y
DOCENCIA DE LAS UNIVERSIDADES
PÚBLICAS CATALANAS INFORME 2018

EDUCATION AND TEACHING
INDICATORS IN CATALAN PUBLIC
UNIVERSITIES 2018 REPORT